

SAMEN MEER IMPACT

JAARVERSLAG 2023

DURA VERMEER GROEP NV

Rotterdam Airportplein 21
3045 AP Rotterdam

Postbus 11267
3004 EG Rotterdam

010 280 87 00
info@duravermeer.nl

> DURAVERMEER.NL

Cover

WattHub is het eerste snellaadplein voor zwaar bouwmaterieel in Nederland. Het is een innovatief resultaat van de samenwerking tussen Dura Vermeer en ketenpartners Ploegam en Van Oord. Als combinatie Mekante Diek voeren we het project Dijkversterking Tiel-Waardenburg uit, waar dankzij WattHub emissievrij kan worden gewerkt.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
In het kort	6
Kerncijfers 2023	7
Mijlpalen	8
1 Dura Vermeer	10
Wie we zijn	11
Onze bouwprojecten	12
Onze infraprojecten	14
Onze techniekprojecten	16
Onze rol	18
Onze organisatie	20
2 Onze omgeving en onze strategie	22
Trends en ontwikkelingen	23
Bouwen aan een duurzame leefomgeving	27
Strategie 2022-2024: Sprong vooruit	28
Stakeholders	30
3 Beleid en resultaten	36
Kernwaarde veiligheid	37
■ Veilig en gezond bouwen	37
Strategische prioriteit	48
■ Mens en Organisatie	48
■ Klant, markt en maatschappij	58
■ Financieel resultaat	66
Vernieuwingsambitie	74
■ Duurzaamheid	74
■ Digitalisering	86
■ Innovatie	90
4 Governance	94
Risicomanagement	95
Gedrag en Integriteit	100
Corporate Governance	102
Samenstelling van Bestuur en Toezicht	106
5 Vooruitzichten	107
6 Verslag Raad van Commissarissen	110
7 Jaarrekening	113
8 Overige gegevens	150
9 Over dit verslag	155
Over dit verslag	156
KPI's	158
Vijfjarenoverzicht en kerncijfers	161
Overige informatie - Milieuprestaties	162
Overzicht risico's en beheersmaatregelen	164
Sustainable development goals	167
Overzicht medewerkers	170

VOORWOORD

Het jaar 2023 was wederom een turbulent jaar, waarin onverwachte gebeurtenissen op zowel geopolitiek en economisch niveau als in onze bouwsector hebben geleid tot de nodige uitdagingen. Desondanks was het een goed jaar voor Dura Vermeer, mede dankzij de wendbaarheid van onze organisatie en de inzet van onze medewerkers.

Bij Dura Vermeer is veiligheid een topprioriteit. We willen dat iedereen, iedere dag, veilig en gezond van en naar huis gaat. Onze investeringen hierin werpen steeds meer vruchten af. Omdat we door de jaren heen steeds meer aandacht zijn gaan geven aan veiligheid, is het veiligheidsbewustzijn sterk toegenomen en is de IF-rate, de ongevallenfrequentie-index, sterk gedaald. Toch zijn er in 2023 enkele ongevallen of bijna-ongevallen gebeurd, waar we lering uit moeten trekken. Er zijn geen dodelijke ongevallen gebeurd in 2023, maar er waren wel ernstige incidenten op een aantal van onze projecten. Daarom hebben we veel geïnvesteerd in de branchebrede afspraak Veiligheid in Aanbesteding (ViA) uit de Governance Code Veiligheid in de Bouw. Veiligheid is nauw verbonden met gedrag en cultuur in de keten en daarom blijven we hard werken aan het veiligheidsbewustzijn bij zowel onze medewerkers als onze opdrachtgevers, opdrachtnemers en leveranciers.

Onze resultaten in 2023 zijn goed, ondanks de vele uitdagingen. De oorlog in Oekraïne leidde in 2022 tot prijsstijgingen van energie en bouwmaterialen, hoge inflatie en stijgende rente. In 2023 hield dit aan en groeide ook de onzekerheid na de val van het kabinet-Rutte IV. Het wisselende overheidsbeleid, met een stapeling van nieuwe maatregelen, in combinatie met een verder stijgende rente, trage ruimtelijke orderingsprocedures, een tekort aan beleids capaciteit en het uitblijven van stikstofmaatregelen, vertaalden zich naar terughoudendheid bij investeerders en een negatiever sentiment in de woning- en utiliteitsbouwmarkt. Op het wereldtoneel groeit de onrust, waardoor geopolitieke verschuivingen optreden, met mogelijk nog meer gevolgen voor onze sector. Mede dankzij onze strategische keuzes hebben we de uitdagende omstandigheden in 2023 goed doorstaan.

Bij de Divisie Bouw en Vastgoed daalde de omzet en het resultaat. De teruglopende cijfers laten zich gemakkelijk verklaren. Zowel de woningverkoop als de woningproductie liepen achter op voorgaande jaren. Een van de oorzaken is de gestegen rente, waardoor kopers minder aan een huis konden besteden en beleggers afwachtend waren. Stroperige ruimtelijke orderingsprocedures en bezwaarprocedures, de gestegen bouw- en grondkosten en het gebrek aan capaciteit bij lokale en regionale overheden beperkten de mogelijkheid om ontwikkelingen

te versnellen. De daling van omzet en resultaat bij woningbouw hebben we kunnen opvangen met andere activiteiten, deels binnen de Divisie Bouw en Vastgoed, maar met name door een groei van onze Divisie Infra. De situatie kan (deels) verbeteren als het nieuwe kabinet daadwerkelijk urgente maatregelen gaat nemen om woningbouw mogelijk te maken en de rente stabiel blijft of gaat dalen. Ondanks de tegenvallende woningmarkt zijn we blijven investeren in grondposities, zodat we voorbereid zijn op de toekomst.

De infrasector had te maken met een beperking van de aanleg van nieuwe wegen en vaarwegen, maar daardoor kwam overheidsbudget vrij voor vervanging en renovatie en voor de instandhoudingsopgave. Ook in de spoorinfra en het watersegment waren we wederom zeer actief. Dit had een positief effect op onze omzet en resultaten. Onze Divisie Infra heeft in 2023 zowel qua omzet als qua resultaat de teruggang van de Divisie Bouw en Vastgoed gecompenseerd.

Voor de Divisie Techniek geldt dat de door ons geacquireerde deelnemingen goed hebben gepresteerd. Het opbouwen van de eigen activiteiten kost tijd, maar daarin blijven we investeren. De samenwerking tussen de verschillende divisies is belangrijk en verloopt naar wens. Vooral bij de vervangings- en renovatieopgaven is installatietechniek een belangrijke spil. Daarbij zien we dat de kansen toenemen vanuit een groeiende behoefte aan meer duurzame en meer digitale oplossingen.

Om goede professionals aan te trekken en te behouden, werken we continu aan het versterken van een werkomgeving waarin iedereen tot zijn of haar recht komt en waarin oog is voor zowel het team als het individu. We zien dat de krapte op de arbeidsmarkt aanhoudt. Reden voor Dura Vermeer om te blijven investeren in werving, met onder andere onze nieuwe arbeidsmarkt campagne 'Meer Dura Vermeer'. We hebben ook veel aandacht besteed aan diversiteit en inclusiviteit. In 2023 is de nulmeting op culturele diversiteit verricht, waardoor we met ingang van 2024 ook hierop kunnen gaan sturen, naast man-vrouw-diversiteit. Trots zijn we op de Diamant Award van Talent naar de Top, die we wonnen voor onze inspanningen voor man-vrouwdiversiteit. We zijn ook blij met de uitslag van ons medewerkerstevredenheidsonderzoek, waaruit blijkt

“Ik ben er trots op hoe we in 2023 met de kansen en uitdagingen zijn omgegaan”

Job Dura
Voorzitter van de Raad van Bestuur

dat maar liefst 98% van de deelnemende collega's ons bij anderen aanbeveelt als werkgever.

Duurzaam ondernemen (ESG) staat hoog op onze agenda en krijgt ook in de samenleving veel aandacht. Opdrachtgevers vragen er steeds vaker en nadrukkelijker naar. Binnen onze vernieuwingsambitie Duurzaamheid hebben we in 2023 een versterkte focus aangebracht op klimaatmitigatie. Het centrale doel is nul CO₂-uitstoot in 2050. Hiervoor hebben we de strategie 'Op naar Net Zero' uitgestippeld. Voor elke divisie zijn impactgebieden bepaald en routekaarten opgesteld. Doordat we deze strategie binnen en buiten ons bedrijf delen, merken we dat het enthousiasme voor en de betrokkenheid bij dit onderwerp groeit in de hele keten.

Het belang van digitalisering in onze sector groeit. Nieuwe ontwikkelingen als Artificial Intelligence omarmen we om onze kwaliteit verder te verbeteren en efficiënter te werken. Ook op het gebied van innovatie blijven we actief. Zo investeren we volop in het elektrificeren van materieel en daarin zijn we koploper in de sector. Ook aan de kennis en kunde rond circulariteit besteden we veel aandacht, zoals voor circulair asfalt, 3D-geprint beton en hergebruik van materialen. Vanuit onze businessunits NEXT participeren we in start-ups om innovatie te versnellen. Ook onze medewerkers komen met prachtige ideeën, die we stimuleren met onze tweejaarlijkse Dura Vermeer Innovatieprijs.

We hebben per 1 januari 2024 onze organisatiestructuur gewijzigd. Daarmee is een plattere organisatie ontstaan met een kleinere Raad van Bestuur en een directe vertegenwoordiging van de divisies. We verwachten hierdoor wendbaarder, sneller en ondernemender te kunnen opereren en daarmee succesvol te blijven. In dit verband is Ronald Dielwart per 1 januari 2024 teruggetreden als Lid Raad van Bestuur en als voorzitter

van de Divisie Bouw en Vastgoed. Ronald heeft ruim 25 jaar bij Dura Vermeer gewerkt en heeft vanuit verschillende rollen een significante bijdrage geleverd aan de groei van de bouw- en vastgoedactiviteiten. Wij danken Ronald voor zijn vakmanschap en collegialiteit en voor alles wat hij voor Dura Vermeer heeft betekend.

Medio 2023 hebben we afscheid genomen van de vicevoorzitter van onze Raad van Commissarissen, Dick van Well. Hij is sinds 1973 verbonden geweest aan ons bedrijf, waar hij begon als werkorganisator en van 1998 tot 2010 voorzitter van de Raad van Bestuur was. Als commissaris was hij van 2011 tot medio 2023 actief voor Dura Vermeer. We zijn hem zeer dankbaar voor zijn inzet, betrokkenheid en adviezen gedurende al die jaren.

Met trots vernamen we dat we de eerste plaats hebben behaald in de Cobouw Reputatiemonitor. De 50 grootste bouwers worden daarin onderzocht op naamsbekendheid, samenwerking, bedrijfspositionering en marktpositie. Aangezien we de turbulentie in de voorbije jaren goed hebben doorstaan, gaan we vol vertrouwen 2024 tegemoet. Dat kan dankzij het vakmanschap, de tomeloze inzet en de wendbaarheid van onze medewerkers, die samen zo veel mooie projecten realiseren. Daarvoor spreek ik mijn dank aan hen uit.

Onze opdrachtgevers en partners wil ik danken voor hun vertrouwen in Dura Vermeer. Samen met hen gaan we meer impact maken voor een veilige werkomgeving, minder CO₂-uitstoot en waardevolle bijdragen aan het Nederland van nu en in de toekomst.

Rotterdam, 5 maart 2024

Job Dura
Voorzitter Raad van Bestuur, Dura Vermeer Groep NV

IN HET KORT

OPGERICHT IN 1855

In 1855 opende Dura de eerste timmerwinkel op het Rotterdamse Katendrecht en Vermeer begon in 1961 een wegenbedrijf in Cruquius. In 1998 fuseerden we tot één Dura Vermeer, een onafhankelijke bouwonderneming die actief is in Nederland.

KERNACTIVITEITEN

Ontwerpen, ontwikkelen en realiseren van bouw- en infrastructurele projecten inclusief beheer en onderhoud, renovatie en transformatie.

MISSIE EN VISIE

We zijn een betrouwbare, langjarige partner in het realiseren van een hoogwaardige en duurzaam gebouwde omgeving, gemaakt voor en door mensen.

KERNWAARDEN

We handelen altijd vanuit onze kernwaarden: veiligheid, kwaliteit en betrouwbaarheid.

VEILIGHEID OP ÉÉN

Veiligheid is onze topprioriteit. Ons motto is: we werken veilig, of we werken niet.

KERNCIJFERS 2023

BEDRIJFSOPBRENGSTEN
(in miljoenen euro's)

1.884

WERKVOORRAAD
(in miljoenen euro's)

4.269

REDUCTIE CO₂-UITSTOOT (SCOPE 1, 2 EN 3)
(reductie ten opzichte van 2022)

5,6%

IF-RATE

1,36

GEMIDDELD AANTAL FTE'S

3.073

MAN-VROUWDIVERSITEIT

24,1%

NETTORESULTAAT
(in miljoenen euro's)

51,4 (2,7%)

SOLVABILITEIT

30,5%

MILIEUPRESTATIE GEBOUWEN

0,64

MIJLPALLEN 2023

In 2023 hebben we veel mooie initiatieven gerealiseerd en belangrijke stappen gezet in de realisatie van onze strategie. In dit overzicht lichten we er een aantal uit.

16 JANUARI

Meerdere nominaties voor de InfraTech Award

Dura Vermeer wordt genomineerd voor de circulaire innovaties Circularpave, De Circulaire Passage en Liggers 2.0.

18 JANUARI

Jansma Drachten slaat handen ineen met Dura Vermeer

Met de overname van Jansma Drachten breidt Dura Vermeer haar landelijke dekking uit en versterkt de infra-activiteiten in Noord-Nederland.

10 MAART

Viaduct A16 schuift over Terbregseplein

Binnen het project De Groene Boog plaatsen we een viaduct, dat de nieuwe duurzame A16 verbindt met de bestaande A16.

29 MAART

Dag van de Veiligheid

Veiligheid staat bij Dura Vermeer altijd en overal op #1. Op de Dag van de Veiligheid staan we er uitgebreid bij stil.

17 JANUARI

Dura Vermeer ontvangt certificaat Top Employer

Het onafhankelijke Top Employers Institute geeft ons voor het tweede jaar op rij dit certificaat voor topwerkgeverschap.

9 MAART

Nieuwe arbeidsmarktcampagne MEER

Met onze campagne MEER zetten we de zoektocht naar nieuwe collega's voor onze openstaande vacatures meer kracht bij.

22 MAART

Dura Vermeer lanceert duurzaamheidsstrategie Op naar Net Zero

We committeren ons aan nul uitstoot voor 2050. Daarbij betrekken we de hele keten, want alleen sámen versnellen we de teller.

7 APRIL

Dura Vermeer ontvangt Diamant Award voor diversiteit

De onafhankelijke Commissie Monitoring Talent naar de Top beloont ons voor onze inzet voor diversiteit.

21 + 26 SEPTEMBER

De koning opent projecten

Koning Willem-Alexander opent snellaadplein WattHub in Geldermalsen en het nieuwe ziekenhuis Tergooi MC in Hilversum.

8 NOVEMBER

Nexton en Dura Vermeer vieren één jaar samenwerking

Nexton, een groep technische bedrijven, en de Divisie Techniek vieren een succesvol eerste jaar.

12 NOVEMBER

Dura en Vermeer: een kwart eeuw verbondenheid

Exact 25 jaar geleden gingen Dura en Vermeer samen. Deze fusie legde de basis voor het sterke Dura Vermeer van nu.

14 DECEMBER

Dura Vermeer lanceert nieuw woonconcept Aer

Met het biobased, industrieel en circulair woonconcept Aer geeft Dura Vermeer ruimte aan innovatie en duurzaamheid.

4 JULI

Finale Dura Vermeer Innovatieprijs 2023

Bij onze tweejaarlijkse prijs winnen drie innovatieve ideeën voor Net Zero, die we gaan opvolgen met partner YES!Delft.

23 OKTOBER

Japans slopen bij Blaak 333

In Rotterdam wordt Japans gesloopt. Daarbij gebruiken we vooral het gebouw zelf en zo min mogelijk de ruimte eromheen. 30% van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen.

26 OKTOBER

Leen van Egmond is 50 jaar in dienst!

Leen begon in 1973 als 15-jarige leerling machinist bij, toen nog, Piet Vermeer dat later Dura Vermeer werd.

24 NOVEMBER

Dura Vermeer heeft beste reputatie in de bouw

In de Cobouw Reputatiemonitor komen we naar voren als bouwbedrijf met de beste reputatie. Een bevestiging op de ambities waar wij ons dagelijks voor inzetten.

DURA VERMEER

WIE WE ZIJN

Profiel

Dura Vermeer is een familiebedrijf dat al bestaat sinds 1855. We zijn een onafhankelijke bouwonderneming die actief is in Nederland. Onze onafhankelijkheid en langjarige continuïteit vormen de basis voor onze strategie. Met een omzet van bijna € 1,9 miljard en ruim 3.400 medewerkers (3.073 fte) behoren we tot de top van de Nederlandse bouwsector. Wij zijn actief in de woningbouw, utiliteitsbouw, infrastructuur en techniek. Onze kernactiviteiten omvatten het ontwerpen, ontwikkelen en realiseren van bouw- en infrastructurele projecten, inclusief beheer en onderhoud, renovatie en transformatie.

Dura Vermeer is met haar hoofdkantoor gevestigd in het gebouw Cornerstone in Rotterdam, dat zich bevindt tegenover de ingang van Rotterdam The Hague Airport.

We zijn betrokken bij veelal complexe opgaven, waarbij veiligheid, kwaliteit en projectmanagement cruciaal zijn. Kenmerkend voor Dura Vermeer zijn de solide financiële basis en de open en betrouwbare stijl van zakendoen. Dat is waar onze klanten zich in herkennen. We bouwen aan een wereld waarin ook de volgende generaties kunnen leven, werken en wonen. Daarvoor is het essentieel om naar al onze stakeholders te luisteren en hun feedback ter harte te nemen, en om flexibel te zijn en tijdig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Missie en visie

De bouwsector zit midden in een transformatie: het belang van duurzaam werken is groter dan ooit, de rol van digitalisering is explosief gegroeid en de vraag naar hoogwaardige techniek is sterk toegenomen. Daardoor ontstaan er nieuwe manieren van werken en worden klantrelaties en samenwerkingsverbanden anders ingevuld. Ook ontstaan er andere verdienmodellen. Dura Vermeer wil vooroplopen en innovatie en verduurzaming mede vormgeven. Dat doen we in onze aanpak, onze keuzes en onze werkwijzen. Vanuit de kracht van het sterke familiebedrijf dat we zijn en de onafhankelijke positie die we hebben, omarmen we deze veranderingen om de continuïteit van ons bedrijf te waarborgen en waarde toe te voegen aan de Nederlandse samenleving. Wij zijn een betrouwbare, langjarige samenwerkingspartner in het realiseren van een hoogwaardige en duurzaam gebouwde omgeving, gemaakt voor en door mensen.

Kernwaarden

Als familiebedrijf hebben we de lange termijn altijd op ons netvlies en hechten we grote waarde aan goede relaties met onze medewerkers, klanten en partners. Even belangrijk vinden we de verbinding met de maatschappij als geheel: de gebruikers en de mensen in de omgeving van onze projecten. In onze relaties en ons werk handelen we altijd vanuit onze kernwaarden, met veiligheid als topprioriteit.

Onze kernwaarden zijn:

1. Veiligheid

Veiligheid bij Dura Vermeer betekent iedereen, elke dag, veilig en gezond van en naar huis. We creëren een duurzame veiligheidscultuur en werken continu aan het verhogen van het veiligheidsbewustzijn van onze medewerkers én die van onze partners. Pro activiteit en verantwoordelijkheid nemen staan daarbij centraal. Wij hebben hiervoor een integraal veiligheidsprogramma dat bestaat uit vier pijlers: Veiligheid op de bouwplaats, Veiligheid van de omgeving, Constructieve veiligheid en het bieden van een proactieve veiligheidscultuur.

2. Kwaliteit

Kwaliteit zit in onze mensen. In hoe we onze projecten realiseren en in de standaarden die we hiervoor gebruiken en onszelf opleggen. In de materialen die we gebruiken. In de resultaten die we opleveren: bouwkwaliteit, omgevingskwaliteit en kwaliteit in gebruiks- en belevingswaarde. Hierin willen wij voorop blijven lopen.

3. Betrouwbaarheid

Onze klanten herkennen ons aan onze betrouwbare en transparante manier van zakendoen. Betrouwbaarheid betekent dat we oprecht zijn en doen wat we beloven. We weten wat onze verantwoordelijkheid is en nemen die ook. In onze samenwerking zijn we wendbaar, proactief, transparant en integer. Wij zijn een betrouwbare samenwerkingspartner waar je van op aan kunt en waar je op kunt bouwen.

ONZE PROJECTEN BOUW EN VASTGOED

GROTE BÉER | ROTTERDAM

POLITIEHUB | UTRECHT

DE NIEUWE VOGELBUURT | VLAARDINGEN

WEENER XL | 'S-HERTOGENBOSCH

VREEWIJK BUURT 9 | ROTTERDAM

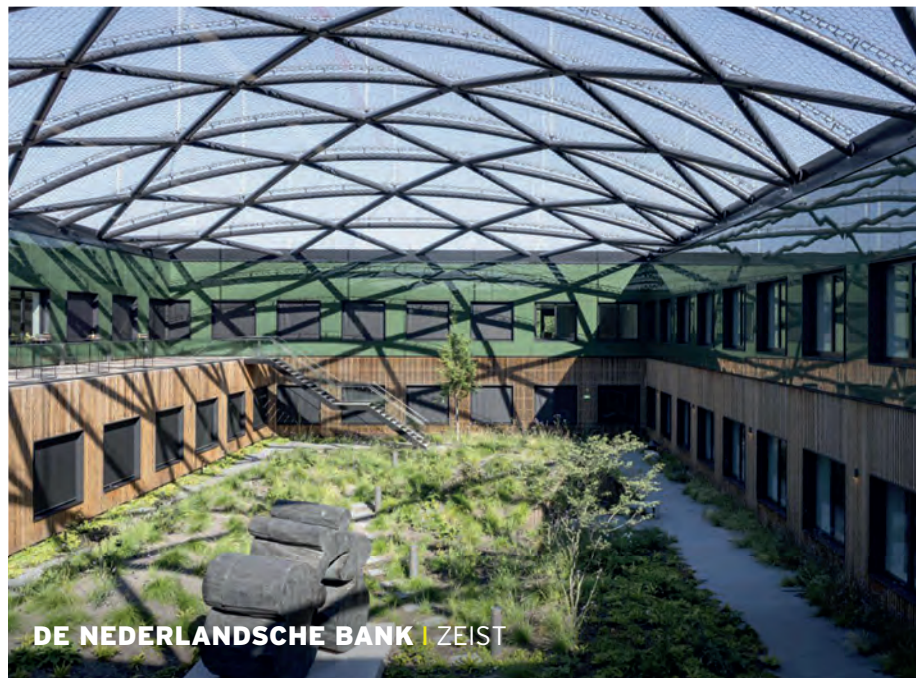
ALLIANDER | AMSTERDAM

DE BREDE SCHOOL | DIEMEN

SMARTDOCK | HAARLEM

DE NEDERLANDSCHE BANK | ZEIST

ITC LANGEZIJD, UNIVERSITEIT TWENTE | ENSCHEDE

HOF VAN DESCARTES | AMSTERDAM

ONZE PROJECTEN INFRA

PERRON 4 | TILBURG

SIF | MAASVLAKTE

STRANDEILAND IJBURG | AMSTERDAM

HOOG BUREL | APELDOORN

MAASTRICHT AACHEN AIRPORT | MAASTRICHT

STENENDIJK | HASSELT

HEINENOORDTUNNEL | BARENDRECHT

WATTHUB | GELDERMALSEN

UITHOORNIJN | UITHOORN

TERREININRICHTING MRIJA | VLAARDINGEN

ONZE PROJECTEN TECHNIEK

ONZE ROL

Onze rol in de bouwketen

Als bouwbedrijf zijn we onderdeel van de bouwketen. Vaak nemen we als Dura Vermeer de rol van ketenregisseur op ons. Om succesvol te kunnen zijn in de ketenregie, is samenwerken een voorwaarde. Dit geldt voor de logistiek, voor de veiligheid en de werkomstandigheden op de bouwplaats. Ook duurzaamheid en innovatie zijn belangrijk voor onze regierol in de keten. We stellen eisen aan leveranciers en opdrachtnemers op deze gebieden.

Binnen de bouwketen ontwerpt, ontwikkelt en realiseert Dura Vermeer als hoofdaannemer projecten in de bouw, installatietechniek en infrastructuur, inclusief beheer en onderhoud, renovatie en transformatie voor diverse opdrachtgevers binnen Nederland. Hierbinnen valt ook het transport van de benodigde materialen naar de bouwplaats en de bouwlogistiek op de bouwplaats. Vaak realiseren wij bouwprojecten samen met partners, collega-bouwbedrijven, ontwikkelaars, woningcorporaties of beleggers. Andere partners waarmee wij strategisch samenwerken zijn jonge innovatieve bedrijven.

Onze toeleveringsketen bestaat uit onze opdrachtnemers en leveranciers van bouwmaterialen. Als bouwbedrijf gebruiken we in onze projecten onder andere staal, hout, beton, bitumen en installatiecomponenten. Onze materialen nemen we af van leveranciers uit binnen- en buitenland. Waar mogelijk binnen Europa (waaronder Nederland, Duitsland, Spanje, Luxemburg, en Scandinavië), maar ook daarbuiten (Azië). We krijgen steeds meer zicht op de leveranciersketens. Vanwege de geopolitieke ontwikkelingen en de ontwikkelingen in wet- en regelgeving wordt dit ook steeds noodzakelijker.

Op pagina 21 bespreken we per divisie onze activiteiten, producten en dienstverlening, opdrachtgevers, medewerkers en omzet.

Wanneer gebouwen of kunstwerken aan het einde van hun levensduur zijn gekomen, bekijken we in hoeverre delen hergebruikt kunnen worden in een nieuw project. Hierbij speelt ons bedrijf Urban Miner een belangrijke rol.

Onze activiteiten

Huidige activiteiten

Ons bedrijf kent drie divisies: Divisie Bouw en Vastgoed, Divisie Infra en Divisie Techniek. Deze divisies worden in de dagelijkse praktijk ondersteund door de Groep waarbinnen de afdelingen Communicatie, Finance & Control, HR, ICT, Juridische zaken en Risk & Insurance zijn ondergebracht. Ook krijgen ze ondersteuning van onze facilitaire bedrijven: Materieel, Autobehaar en Onroerend Goed. Met onze divisies, en daarmee met meer dan 20 zelfstandige werkmaatschappijen, combineren we een sterke regionale verankering met de kennis, kracht en middelen van een landelijk opererend bedrijf.

Nieuwe activiteiten

In 2023 heeft Dura Vermeer nieuwe initiatieven ontplooid en diverse belangen genomen (of uitgebreid) in innovatieve en duurzame bedrijven.

Met ingang van 2023 heeft de Divisie Techniek van Dura Vermeer een belang van 75% in Nexton, een groep zelfstandige technische bedrijven die zich richten op advies, ontwerp, productontwikkeling, uitvoering en onderhoud van (bouwgebonden) installaties. In dit jaar zijn de groeiambities van Nexton gerealiseerd en daardoor is ook de Divisie Techniek gegroeid.

Dura Vermeer heeft met Ploegam en Van Oord vanuit de projectcombinatie Mekante Diek een entiteit opgericht om emissieloos bouwen mogelijk te maken. Samen met partner Betuwewind hebben zij een snellaadplein gerealiseerd onder de naam WattHub. Dit is het eerste snellaadplein ter wereld. Hier kunnen elektrische vrachtwagens en accu's voor zware bouwmachines worden opgeladen met duurzame stroom uit windpark Betuwewind.

Onder de hoede van Dura Vermeer maakt Jansma Drachten een doorstart. Op 17 januari 2023 hebben we diverse lopende projecten en debiteuren van deze Friese infraspecialist overgenomen. Met het overgrote deel van de medewerkers gaat de onderneming verder onder de naam Dura Vermeer Jansma. Met deze overname breiden we onze landelijke dekking verder uit en versterken we de infra-activiteiten in het noorden van Nederland.

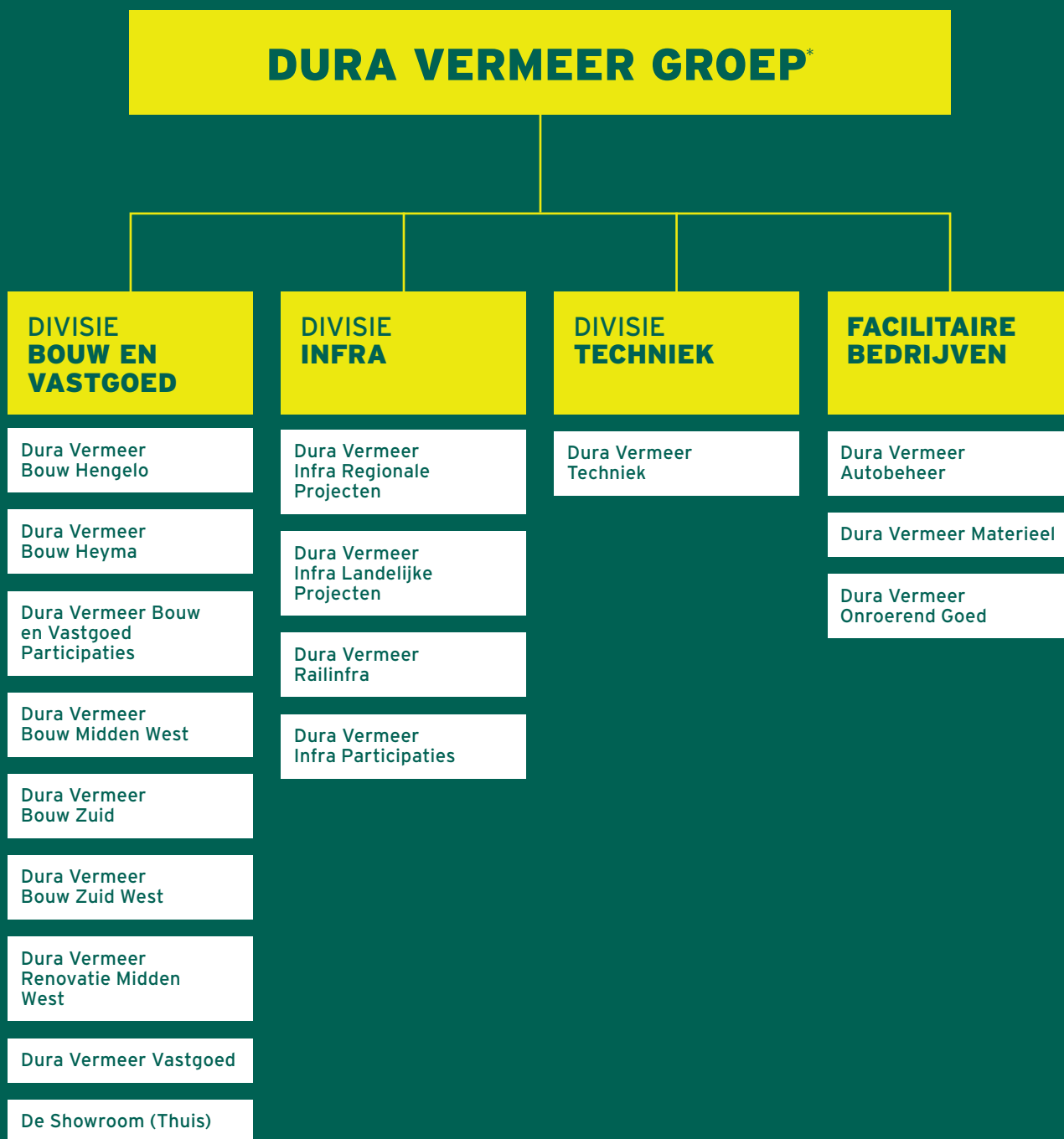
Met de acquisitie van Nexton is de basis van de Divisie Techniek versterkt

In november 2023 heeft Dura Vermeer haar belang in het bijna 100 jaar oude familiebedrijf Millenaar & Van Schaik Transport uitgebreid naar 16,67%. Het bedrijf is gespecialiseerd in het vervoer van asfalt. Samen met Millenaar & Van Schaik en de andere belanghebbende bouwbedrijven BAM, Heijmans en Versluys werken we verder aan het verduurzamen van de bouwlogistiek in Nederland.

Dura Vermeer en Van Doorn hebben gezamenlijk Via Robotica opgericht, een bedrijf dat focust op duurzaam autonoom grasmaaien. De partijen hebben elk 50% belang in het bedrijf. Dura Vermeer en Van Doorn zijn gespecialiseerd in onder andere assetmanagement en beheer en onderhoud van groenvoorzieningen. Dankzij Via Robotica brengen ze deze kennis en expertise op één plek samen en zetten ze zich in voor het grasmaaien van de toekomst.

Dura Vermeer heeft op 3 januari 2024 Boersema Installatie Adviseurs overgenomen ter versterking van haar Divisie Techniek. Het bedrijf uit Amersfoort is sinds 1994 actief als adviseur en onafhankelijk ontwerper van technische installaties in woningen en utiliteitsgebouwen. De brede expertise op het vlak van technische installaties wordt ingezet in kantoren, scholen, ziekenhuizen, farmacie, industrie, woningen en musea. Robuust ontwerpen, energieneutraal denken en materiaalgebruik op basis van circulariteit zijn de kaders van het ontwerpwerk.

ONZE ORGANISATIE

* In bovenstaande organogram zijn alleen de 100% dochtermaatschappijen opgenomen.

DIVISIE BOUW EN VASTGOED

ACTIVITEITEN

De Divisie Bouw en Vastgoed ontwerpt, ontwikkelt, bouwt, transformeert en verkoopt voor eigen rekening en risico en voor derden. De divisie ontwikkelt en realiseert woningen en appartementencomplexen. Ook is de Divisie Bouw en Vastgoed actief op het gebied van de ontwikkeling, bouw en/of transformatie van kantoren, scholen, hotels, ziekenhuizen en laboratoria. Tot slot vallen renovatie-opdrachten - van funderingsherstel tot de renovatie en verduurzaming van buurten of zelfs hele woonwijken - binnen het werkgebied. Een integrale aanpak is de norm.

OPDRACHTGEVERS

De divisie werkt met name voor beleggers, zorg- en onderwijsinstellingen, het Rijksvastgoedbedrijf, ontwikkelaars, woningcorporaties, gemeenten, private ondernemingen en particulieren.

MEDEWERKERS
(fte)

1.144

OMZET
(in miljoenen euro's)
941

DIVISIE INFRA

ACTIVITEITEN

De Divisie Infra ontwerpt, bouwt, beheert, onderhoudt en renoveert onder andere wegen, bruggen, tunnels en dijken. Met het railbedrijf legt de Divisie Infra nieuwe sporen aan en vernieuwt sporen voor lightrail en heavyrail. Deze divisie is met ASSET Rail en Saferail ook verantwoordelijk voor respectievelijk spooronderhoud en een veilige werkplek op en om het spoor. Ook houdt de divisie zich bezig met energiegerelateerde projecten zoals windparken op land. In haven en industriegebieden ontwerpt en levert de divisie dragende constructies voor procesinstallaties, zoals op zwaarbelaste terreinen en in fabrieken en distributiecentra. Divisie Infra heeft verder met diverse specialistische bedrijven de kennis in huis om projecten integraal voor haar rekening te nemen.

OPDRACHTGEVERS

De divisie werkt grotendeels voor overheden als Rijkswaterstaat, ProRail, provincies, gemeenten en waterschappen. Voorts werkt de divisie voor semioverheid, waaronder het Havenbedrijf in Rotterdam en Tennet én voor private ondernemingen in de havengebieden.

MEDEWERKERS
(fte)

1.551

OMZET
(in miljoenen euro's)
874

DIVISIE TECHNIEK

ACTIVITEITEN

De Divisie Techniek opereert als een zelfstandige ontwerp- en installatieaannemer die het ontwerp en de uitvoering van de installatietechniek-scope in een project risicodragend aanneemt. De daadwerkelijke uitvoering wordt ingevuld door opdrachtnemers die worden gecontracteerd en gecoördineerd door het projectmanagementteam van de Divisie Techniek. Via haar deelnemingen in Nexton, BRControls en Van Vuuren Techniek voert de divisie ook eigen projecten uit.

OPDRACHTGEVERS

De divisie werkte in 2023 deels samen met en voor de andere divisies, en via haar deelnemingen in Nexton, BRControls en Van Vuuren Techniek voor diverse private en publieke opdrachtgevers.

MEDEWERKERS
(fte)

273

OMZET
(in miljoenen euro's)
78

ONZE OMGEVING EN ONZE STRATEGIE

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

De wereld om ons heen verandert snel. We zien complexe uitdagingen: schaarste aan grondstoffen, de energietransitie, klimaatverandering, sociale ongelijkheid. Die complexiteit heeft vaak te maken met multidisciplinaire veranderingen binnen verschillende domeinen. Dit vraagt om andersoortige oplossingen. Door vandaag te kiezen voor antwoorden met het oog op ieders toekomst, garanderen we de beste oplossingen voor morgen.

We kijken continu naar de trends en ontwikkelingen die relevant kunnen zijn voor ons bedrijf. In dit hoofdstuk komen de belangrijkste uitdagingen en kansen aan bod.

Dit betreft de volgende onderwerpen:

- De verhoogde snelheid van klimaatverandering, de afname van biodiversiteit, een stijgend waterpeil en de afnemende kwaliteit van het oppervlaktewater.
- De omvang van de opgave van de energietransitie die met klimaatverandering samenhangt.
- De stikstofproblematiek.
- Toenemende geopolitieke onzekerheid leidend tot een beperktere beschikbaarheid en betaalbaarheid van grondstoffen.
- Demografische ontwikkelingen leidend tot een toenemend tekort aan (betaalbare) woningen.
- Achterstallig onderhoud en veroudering van infrastructuur.
- Een krappe arbeidsmarkt en een veranderende beroepsbevolking.
- Verregaande digitalisering en technologische mogelijkheden.
- Verharding van het publieke debat en verdeeldheid in de maatschappij.
- Toename van de juridificering.

Klimaatverandering

Steeds duidelijker tekenen zich wereldwijd de gevolgen van klimaatverandering af. In Nederland zijn de zomers warmer en droger, maar tegelijkertijd is de neerslag soms zeer intens, wat tot hoge waterstanden en daarmee overstromingen kan leiden. Ook bodemdaling en verzilting zijn kenmerken. De Nederlandse overheid heeft zich in 2015 gecommitteerd aan de doelen uit het klimaatakkoord van Parijs om de uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO₂ te verlagen. In het Nederlandse Klimaatakkoord is bepaald dat de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% afgenomen moet zijn vergeleken met 1990. De EU heeft dit percentage opgeschroefd naar 55% en het kabinet-Rutte IV streefde naar 60%. Het nieuwe kabinet gaat hier in 2024 een vervolg aan geven. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% zijn verminderd. Om deze klimaatdoelen te halen, moet de uitstoot verder omlaag.

Nederland dringt de gevolgen van klimaatverandering terug, onder meer door de dijken te versterken om overstromingen te voorkomen. Als onderdeel van het Deltaplan Waterveiligheid wordt met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) de komende 30 jaar gewerkt aan het versterken van 1.500 kilometer aan dijken en 500 sluisen en gemalen. Ook worden rivieren verruimd en worden plekken aangewezen voor waterberging, want ook uit het achterland komt met pieken veel water naar ons land. In de aanpassing aan klimaatverandering is groen een belangrijk element. Dit komt terug in zogenoemd natuurinclusief bouwen, waardoor de gebouwde omgeving beter bestand is tegen hitte, droogte, wateroverlast en biodiversiteitsafname. Daarnaast draagt meer groen bij aan de volksgezondheid.

Energietransitie

De energietransitie is noodzakelijk vanwege de gevolgen van klimaatverandering. We moeten van fossiele brandstoffen over op hernieuwbare energiebronnen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. De bouwsector speelt een grote rol in de energietransitie. De afspraken die zijn gemaakt in het Klimaatakkoord vereisen een transitie van het systeem van opwekken, distribueren en gebruiken van energie. De bouwsector draagt hieraan bij door het verduurzamen van ruim 7,5 miljoen bestaande woningen en gebouwen, het realiseren van energiezuinige en aardgasvrije nieuwbouw en de aanleg van nieuwe energie-infrastructuur.

Stikstof

Vooral de industrie, het verkeer, de veeteelt en de bouw veroorzaken schadelijke stikstofverbindingen die neerslaan in de natuur. De neerslaande stikstof (depositie) verstoort het natuurlijk evenwicht van flora en fauna en verschaalt de biodiversiteit. Omdat we afhankelijk zijn van de natuur voor onze leefomgeving en onze voedselproductie, is een natuurvergunning of andere vorm van toestemming vereist voor activiteiten waarbij stikstof vrijkomt in of nabij Natura 2000-gebieden.

Sinds de Raad van State in 2019 de berekeningsmethode voor stikstofdepositie ongeldig verklaarde, is er in de bouw veel vertraging ontstaan en in 2023 is de aanleg van bepaalde wegen en vaarwegen zelfs stilgelegd. In juli 2021 ging de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (de Stikstofwet) in. Een onderdeel daarvan was de vrijstelling voor bouw, sloop en eenmalige aanleg van projecten (de bouwvrijstelling). Die hield in dat in het vergunningstraject alleen de stikstofneerslag in de gebruiksfase meetelde

en niet in de bouwfase. Dit maakte het eenvoudiger om voor bouw- en infrastructurele projecten vergunningen te krijgen. Maar in november 2022 stelde de Raad van State dat de bouwvrijstelling stikstof niet in lijn is met het Europese natuurbeschermingsrecht: de vrijstelling werd geschrapt. Overigens is er de mogelijkheid om net als vóór de bouwvrijstelling een voor-toets te doen om een passende beoordeling op projectniveau te maken. Waardoor toestemming kan worden verkregen voor projecten van groot openbaar belang als er geen alternatieven zijn en als de natuurschade gecompenseerd wordt.

Beschikbaarheid en betaalbaarheid van grondstoffen

De voorraad niet-hernieuwbare grondstoffen slinkt. Dit maakt het steeds urgenter om grondstoffen zo vaak en hoogwaardig mogelijk te hergebruiken. In 2030 wil Nederland 50% minder primaire grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele brandstoffen) gebruiken ten opzichte van 2014. In 2050 wil Nederland helemaal circulair zijn. Dit is vastgelegd in het Grondstoffenakkoord. Als gevolg hiervan stelt de overheid in aanbestedingen circulariteit steeds vaker als eis. Ook in de markt is een sterke stijging van de vraag naar circulair bouwen te verwachten.

Circulair bouwen start al bij het ontwerp. Ontwerpen kan op basis van beschikbare materialen die uit eerdere projecten zijn geogst en bewerkt, in plaats van dat materialen worden aangepast of geproduceerd op basis van het ontwerp. Dit kan alleen slagen door samen te werken binnen de keten. Om de te hergebruiken materialen te benutten, moeten deze geormerkt worden en in gemeenschappelijke databases vastgelegd worden. Ook verwerken en hergebruiken van materialen die aan het einde van hun levensfase zijn, zoals gebruikt asfalt, is kansrijk.

De beschikbaarheid van grondstoffen heeft ook gevolgen voor de kosten. Na de sterke prijsstijging in de bouwsector

in 2022, zijn de prijzen ook in 2023 nog een tijd blijven stijgen. Nog steeds heeft de oorlog in Oekraïne een grote impact op de sector. Ten eerste vanwege de hogere energieprijzen, die gevolgen hebben voor de productiekosten van bouwmaterialen. Ook is er een tekort aan grondstoffen die voor een groot deel afkomstig zijn uit Oekraïne en Rusland, zoals metalen en hout. Verder heeft de toenemende vraag naar bouwmaterialen bijgedragen aan de prijsstijgingen. Dit geldt vooral voor materialen die worden gebruikt voor de verduurzaming van woningen en gebouwen. De inflatie die vooral in de eerste maanden van 2023 hoog was, heeft ook invloed op de bouwsector. Als gevolg van de hoge prijzen worden bouwprojecten duurder, terwijl de vraag naar meer betaalbare woningen toeneemt.

Beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen

De druk op de woningmarkt blijft zeer groot. Vooral het tekort aan betaalbare woningen is zorgwekkend. Starters hebben het moeilijker dan ooit, mede gezien de hypotheekrente die is gestegen en de energieprijzen die hoog zijn. Dit heeft grote invloed op het budget van kopers en dus op de betaalbaarheid van woningen.

De ambitie die de overheid heeft uitgesproken voor de woningbouw kon niet worden waargemaakt. Verschillende factoren zijn hier debet aan. Ten eerste de vertraging in de afgifte van vergunningen. Die is ontstaan door het gebrek aan capaciteit bij gemeenten om vergunningen te verstrekken voor het ontwikkelen van locaties en door de natuur- en stikstofregels. Ook de huurregulering, waarbij de huurindex wordt afgetopt, speelt een belangrijke rol, want dit schrikt investeerders en beleggers af. Verder spelen hoge prijzen van bouwlocaties en materialen en grondstoffen mee. Hierdoor blijven de productie en de verkoop van woningen achter bij het gewenste aantal. Vooral betaalbare woningen, waar een groot tekort aan is, zijn moeilijk te realiseren vanwege de hoge grondprijzen en bouwkosten. Het vervallen van de verhuurdersheffing met ingang van 2023 heeft hierin iets verlichting gegeven, maar alle andere factoren drukken zo zwaar op de markt dat dit nauwelijks van betekenis is geweest. Ook de rem op de wegeaanleg heeft invloed op de woningbouw, omdat nieuwe locaties niet bereikbaar gemaakt kunnen worden. Netcongestie is eveneens een remmende factor, want complexen kunnen niet overal in het land op het net worden aangesloten.

Een positieve ontwikkeling is de Startbouwimpuls (SBI) en de Woningbouwimpuls (WBI) die minister De Jonge heeft ingesteld. De SBI en de WBI zijn financiële ondersteuning voor projecten die planologisch ver genoeg zijn voor het

Er spelen complexe uitdagingen die vragen om andersoortige oplossingen

starten met de bouw in 2024 of 2025, maar die door de veranderde economische omstandigheden de businesscase niet meer rond krijgen en daardoor vertraagd of uitgesteld dreigen te worden.

Veroudering van de infrastructuur

In de jaren 60 en 70 is de infrastructuur in ons land sterk uitgebreid. Wegen, bruggen en viaducten werden in die tijd aangelegd met het oog op een geringer gebruik dan later realiteit bleek. Deze infrastructuur nadert het einde van de levensduur en er zijn grote ingrepen nodig. De verwachting is dat de markt voor vervanging en renovatie van infrastructuur de komende tijd ongeveer verdubbelt. Ook leidt dit tot meer vraag naar beheer en bediening van assets en een groter beroep op de kennis daarover. De opgave voor de infrastructuur vergt extra budget en menskracht.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

Na de coronapandemie leefde de economie op, met als gevolg dat veel sectoren meer personeel nodig hadden. Ook in de bouwsector is er een personeelstekort, zowel aan de uitvoerende kant als in het middenkader en hoger kader. Volgens het CBS heeft driekwart van de bouwbedrijven hier last van. Behalve de economische groei spelen voor de bouw ook de groeiende bevolking, de verduurzamingsopgave, de al bestaande woningnood, de vergrijzing binnen het personeelsbestand en de achterblijvende aantallen afgestudeerden in de techniek en de uitvoering daarin een belangrijke rol.

Aandacht voor instroom, doorstroom en behoud van personeel door onder andere training en ontwikkeling is belangrijk om personeelstekorten zo veel als mogelijk te beperken. Ook digitalisering en robotisering dragen bij, hoewel de mens niet uit het bouwproces weg te denken is.

Vanwege het zwaarwegende maatschappelijke belang en de aandacht voor gelijkwaardigheid van mensen met verschillende (culturele) achtergronden en levensovertuigingen, staat diversiteit en inclusie ook in het beleid van veel bedrijven hoog op de agenda. Dit is belangrijk voor de medewerkers zelf, omdat er meer ruimte is voor bijvoorbeeld cultuur en geaardheid, maar ook voor de resultaten en de prestaties van de bedrijven die omhooggaan door meer diversiteit en inclusie.

Technologie en digitalisering

Digitalisering is niet meer weg te denken uit de bouwsector. Het is een antwoord op het toenemende tekort aan vakmensen, de hogere klantverwachting en operational excellence (meer efficiency en kleinere foutkansen). Ontsluiting van data geeft mogelijkheden voor strategische sturing en maakt samenwerken eenvoudiger. Er zijn ook veel voordelen te benoemen van het vastleggen van data op één en dezelfde plek en die voor de hele keten toegankelijk te maken. Denk aan snelheid en kostenverlaging.

In de sector zijn tal van technologieën in te zetten om het primaire bouwproces te ondersteunen, zoals sensoren, drones en robots. In 2023 nam de ontwikkeling van artificial intelligence (AI) een enorme vlucht en ook in de bouw wordt dit al toegepast. Denk aan het verbeteren van de veiligheid door gevaarlijke situaties te detecteren en medewerkers te trainen in veilig werken door middel van AI. Processen kunnen efficiënter worden ingericht door taken te automatiseren, zoals planning en voorraadbeheer. Dit gaat ook verspilling en afvalproductie tegen. Ook kunnen met AI voorspellingen worden gedaan over de voortgang van projecten, waardoor bedrijven eerder en betere besluiten kunnen nemen. Verder is AI in te zetten bij het monitoren van de verduurzaming. Met AI zijn bijvoorbeeld modellen te ontwikkelen die de impact van materialen en technieken kunnen voorspellen. Dit geldt ook voor het voorspellen van de levensduur van gebouwen. Daardoor is minder nieuwbouw nodig. Digitalisering brengt ook risico's met zich mee: cybercriminelen zijn actief om toegang te krijgen tot systemen en data.

Verharding van het publieke debat en verdeeldheid in de maatschappij

In de samenleving zien we steeds meer polarisatie en verharding optreden. Ook op en rond bouwplaatsen tonen mensen meer agressie of houden zich niet aan de aanwijzingen of voorschriften voor de veiligheid. Dit vergt een nog grotere inzet van bouwbedrijven om veiligheid te garanderen.

Wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving op EU-niveau

Met de European Green Deal heeft Europa de ambitie neergelegd uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn en in 2030 de emissies al met 55% te reduceren ten opzichte van 1990. In het programma 'Fit for 55' zijn hiervoor op Europees niveau wijzigingsvoorstellen gedaan om wetten te actualiseren op basis van ambitieuzere klimaatdoelen. Het Sustainable Finance Action Plan is het plan van de Europese Commissie waarmee het financiële systeem zodanig wordt getransformeerd dat dit de doelen van de European Green Deal ondersteunt. Van toepassing voor de bouwsector zijn de Taxonomy Regulation en de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), beide onderdelen van het Sustainable Finance Action Plan. De CSRD is nader uitgewerkt in rapportagestandaarden: de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Voor Dura Vermeer geldt dat zij in 2026 - in het jaarverslag over het jaar 2025 - aan deze verslaggevingsstandaarden moet voldoen. Dit betekent ook dat Dura Vermeer in het verslag over 2025 zal moeten rapporteren over de mate van 'alignment' met de EU Taxonomy.

Omgevingswet

Na enkele keren uitstel is de Omgevingswet effectief met ingang van 1 januari 2024. In deze wet zijn andere wetten gebundeld, waaronder de Wet natuurbescherming. Met de nieuwe wet verandert het vergunningentraject voor bouwprojecten. Voor bouwwerken ontstaan er drie categorieën: meldingsplichtig, vergunningsplichtig, en meldings- en vergunningsvrij. Het bouwen wordt gescheiden in een ruimtelijk deel, dat vastligt in een omgevingsplan, en een technisch deel. Voor dit laatste zou geen vergunning meer nodig zijn. De wet is ondanks praktische bezwaren ingevoerd. De ICT bij de rijksoverheid is nog niet voldoende op orde, de toch al krappe ambtelijke capaciteit van de gemeente wordt nog meer overvraagd, de wet is complex en er is veel onzekerheid over de werking in de praktijk.

Wet kwaliteitsborging

Gelijktijdig met de Omgevingswet, op 1 januari 2024, gaat de Wet kwaliteitsborging in. Onder deze wet gaat in plaats van de gemeente een kwaliteitsborger de bouwtechnische eisen toetsen. Dit gebeurt voorafgaand, tijdens en na afloop van het bouwproces. Een compleet dossier met alle verklaringen en gegevens is een voorwaarde om het bouwwerk te mogen realiseren en het daarna in gebruik te nemen.

Kaderrichtlijn Water

Om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater te borgen, is in 2000 de Kaderrichtlijn Water (KRW) in het leven geroepen. De richtlijn bepaalt dat de Nederlandse wateren in 2027 een gezond leefgebied moeten vormen voor de planten en dieren die erin thuishoren. Op veel plaatsen voldoet de waterkwaliteit niet aan de KRW. Dit vormt volgens de branchevereniging Bouwend Nederland een bedreiging voor de bouwsector, omdat het kan betekenen dat maatregelen om daar wel aan te voldoen kunnen inhouden dat er minder of geen vergunningen meer worden afgegeven voor (water)bouwprojecten. Mogelijk mogen bouwputten niet meer worden leeggepompt of kan water bij infrastructurele projecten niet worden verplaatst. Hierdoor komen ook dijkversterkingen, onderhoudswerken en de bouw van bruggen in gevaar. Een oplossing kan zijn dat bevoegd gezag vanaf 2027 maatwerk hanteert bij vergunningverlening door voorwaarden te stellen. Maar beter is het om de waterkwaliteit versneld te verbeteren, om te voorkomen dat de sector opnieuw in een impasse belandt die vergelijkbaar is met die rond stikstof.

Verduurzaming van de bouw

De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening wil de bouw van woningen en utiliteitsgebouwen verder verduurzamen. Behalve de aanscherping van de MilieuPrestatie Gebouwen (MPG) per 1 januari 2025 naar een score van maximaal 0,5 volgt een aanscherping van meer indicatoren op het niveau van woningen en de omgeving. De plannen worden uitgewerkt in een tijdspad naar 2030 en 2035. De minister wil stapsgewijs de wettelijke eisen verhogen. Lokaal mag niet worden afgeweken van de landelijke eisen voor de energie- en milieuprestatie van gebouwen. De minister wil komen tot standaardisatie van wat opdrachtgevers vragen als hun duurzame ambities voor woningbouw hoger zijn dan de huidige wettelijke eisen. Verder wordt biobased bouwen gestimuleerd en komt er een bouwmaterialenakkoord voor duurzaam materiaalgebruik.

BOUWEN AAN EEN DUURZAME LEEFOMGEVING

Dura Vermeer is een betrouwbare, langjarige partner in het realiseren van een hoogwaardige en duurzaam gebouwde omgeving, gemaakt voor en door mensen. Een omgeving die bijdraagt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor iedereen, waar ook de volgende generaties in kunnen leven, wonen en werken. In de kern van ons waardecreatiemodel hebben we onze bijdrage verwoord als: 'Wij bouwen aan een duurzame leefomgeving.'

Om onze kernactiviteiten te kunnen uitvoeren, zijn een aantal mensen en middelen cruciaal (input). Allereerst uiteraard onze eigen medewerkers, maar ook de mensen die op inhuurbasis voor ons werken en de opdrachtnemers en partners met wie we samenwerken. De kennis van onze mensen en de methoden en standaarden die we zelf ontwikkelen, vormen een belangrijke basis voor het uitvoeren van onze kernactiviteiten. Om onze bouwwerken te kunnen realiseren, is de beschikbaarheid van grondstoffen noodzakelijk. Ook onze relaties met andere (keten)partners zijn van belang: zonder hen kunnen we onze doelen niet realiseren. Voor verdere toelichting hierover, zie het Waardecreatiemodel op pagina 32.

Ons businessmodel vat samen hoe we waarde creëren. Hierbij geven onze kernactiviteiten aan wat we doen en onze kernwaarden hoe we dat doen. Veiligheid, kwaliteit en betrouwbaarheid integreren we in alles wat we doen.

De belangrijkste tastbare resultaten van onze activiteiten zijn onze projecten en diensten, maar ook de bijkomende effecten daarvan, zoals emissies.

Wij richten ons op waardecreatie voor de lange termijn voor al onze stakeholders. De belangrijkste positieve bijdrage is de waarde die we creëren met onze infrastructuur, woningen en gebouwen voor de eindgebruikers. Als familiebedrijf zijn we gericht op de lange termijn en houden we ons bezig met dat wat onze samenleving nodig heeft en wat volgende generaties nodig hebben. Denk aan mobiliteit, verbinding en het kunnen leven, wonen en werken in een veilige en gezonde omgeving. Werken in de bouw brengt risico's voor de veiligheid met zich mee. Bij Dura Vermeer is veiligheid een topprioriteit. We willen dat iedereen, iedere dag, veilig en gezond van en naar huis gaat. Ook bieden we goede arbeidsvoorwaarden en creëren we een omgeving

waarin medewerkers het prettig vinden om te werken, waarin zij hun potentieel kunnen benutten en ze zich als mens gewaardeerd voelen om wie ze zijn en wat ze kunnen en daar trots op kunnen zijn.

Onze impact op klimaatverandering, uitputting van grondstoffen en de natuur is een negatieve impact die gerelateerd is aan de materialen die we toepassen en de energie die we in het bouwproces gebruiken. Tegelijkertijd werken we aan het creëren van positieve waarde door steeds meer energieneutraal, circulair, klimaatadaptief en natuurinclusief te ontwerpen en te bouwen.

De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), die in 2015 door de Verenigde Naties zijn aangenomen, vormen de wereldwijde agenda voor duurzame ontwikkeling. We leveren een actieve bijdrage aan het behalen van die duurzame ontwikkelingsdoelen waar wij de meeste impact op hebben, in het model op pagina 32 weergegeven als onze impact. Om meer duiding te geven aan de concrete bijdrage aan deze SDG's, hebben we in hoofdstuk 9 een overzicht opgenomen van de SDG-subtargets waaraan we een bijdrage leveren en van hoe we dit doen. Verder onderschrijft Dura Vermeer de tien principes van de UN Global Compact ten aanzien van mensenrechten en arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie.

Welke keuzes we maken om te bouwen aan een duurzame leefomgeving, hebben we vastgelegd in onze strategie 2022-2024: 'Sprong vooruit'.

Als familiebedrijf richten we ons op de lange termijn

STRATEGIE 2022-2024: SPRONG VOORUIT

In het tweede jaar van onze strategieperiode 2022-2024 zagen we dat de strategie 'Sprong vooruit' onze organisatie verder versterkt. Hoewel de ontwikkelingen in de markt een uitdaging waren, hielden we de focus op onze strategische ambities en hebben we hier stappen in kunnen maken. Zo zijn we in 2023 van start gegaan met de duurzaamheidsstrategie Op naar Net Zero.

Uitgangspunten

Dura Vermeer wil een betrouwbare, langjarige partner zijn in het realiseren van een hoogwaardige en duurzaam gebouwde omgeving, gemaakt voor en door mensen. Dat zien we als onze opdracht, nu en in de generaties die nog komen. We kiezen er bewust voor om deze opdracht te vervullen als zelfstandige en onafhankelijke bouwonderneming.

We richten ons op de Nederlandse markt, waarin we al lang maatschappelijk geworteld en regionaal verankerd zijn. Tegelijk kunnen we de kennis en resources van een groot, onafhankelijk, landelijk opererend bedrijf bieden.

- We streven naar voornamelijk autonome beheersbare groei en spreiding van activiteiten om risico's en conjunctuurgevoeligheid te beperken. Acquisities overwegen we wanneer dit past bij onze strategische uitgangspunten.
- Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid is een wezenlijk onderdeel van de onderneming en verduurzaming is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering.
- Om succesvol te zijn is het belangrijker dan ooit om steeds de blik naar buiten te richten; naar klanten te luisteren en daarop in te spelen, kansen te zien en deze te verzilveren en te blijven innoveren om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen in markt en maatschappij.

- Projecten vormen onze kernactiviteit, waarbij wij ernaar streven om als hoofdaannemer en/of ontwikkelaar de centrale regierol te vervullen en direct voor de eindklant te werken, zodat wij voortdurend meer klantkennis opbouwen.
- Onze mensen en hun vakmanschap vormen de kern van ons bedrijf. Daarom investeren we in de ontwikkeling van onze mensen en streven we ernaar de beste werkgever in de sector te zijn.
- Een gezonde winstgevendheid is de basisvoorwaarde voor onze continuïteit.

Gezien de competitieve markt en de disruptieve ontwikkelingen in onze omgeving is het belangrijk om onze externe focus verder te versterken. We willen nog beter inspelen op ontwikkelingen in de maatschappij en bij klanten, en nog beter de kansen benutten in marktsegmenten met een groeiverwachting. Dit laatste vraagt om meer commerciële slagkracht en assertiviteit in onze benadering van de markt. Daarnaast willen we de activiteiten van onze Divisie Techniek verder uitbreiden.

Onze huidige strategie bestaat uit drie strategische prioriteiten en drie vernieuwingsambities, die we invullen vanuit onze drie kernwaarden: veiligheid, betrouwbaarheid en kwaliteit.

Bij het ingaan van het laatste jaar uit de lopende strategieperiode zijn we al bezig met het vormgeven van onze strategie voor 2025-2027, waarbinnen onze verduurzamingsstrategie een prominente plaats toebedeeld krijgt.

We willen onze externe focus verder versterken

STRATEGISCHE PRIORITEITEN

Vergroten van onze focus op klant, markt en maatschappij

We zetten in op het verder professionaliseren van het commerciële proces. Door wendbaar te zijn, kunnen we kansen in de meest winstgevende markten en segmenten benutten. Daarnaast richten we ons op projecten waarmee Dura Vermeer met haar ervaring en expertise de grootste toegevoegde waarde voor klant en maatschappij kan leveren.

Versterken van mens en organisatie

We investeren in de kwaliteiten en wendbaarheid van onze medewerkers en ons management. Onze reputatie als werkgever benutten we nog om heel goede collega's aan te trekken, met meer verschillende achtergronden. Ook bouwen we onze netwerkorganisatie verder uit, zodat we al onze mensen daar inzetten waar ze het verschil kunnen maken.

Verbeteren van ons financieel resultaat

We blijven sturen op verdere margeverbetering als randvoorwaarde voor verdere groei en vernieuwing. Ook operational excellence en kostprijsverlaging blijven onze focus houden: we willen nog meer grip krijgen op onze werkprocessen en meer efficiency bereiken, en daarmee de faalkosten verder beperken.

VERNIEUWINGSAMBITIES

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een van de grootste vraagstukken van deze tijd. We willen daaraan een significante bijdrage leveren en voorop blijven lopen in de sector. Binnen onze vernieuwingsambitie duurzaamheid onderscheiden we drie doelen: Uitstoot op nul, Circulair bouwen en Groener en gezonder.

Digitalisering

Digitale transformatie verandert de sector ingrijpend. Wij willen een leidende rol spelen in de digitalisering en vernieuwing van de sector. Met de ervaring en expertise die we hebben opgebouwd gaan we de komende jaren onze werk- en bouwprocessen ongekend snel, efficiënt, veilig, duurzaam en voorspelbaar maken. Ook ontwikkelen we producten en diensten die klanten nog sterker laten ervaren dat we hen begrepen hebben.

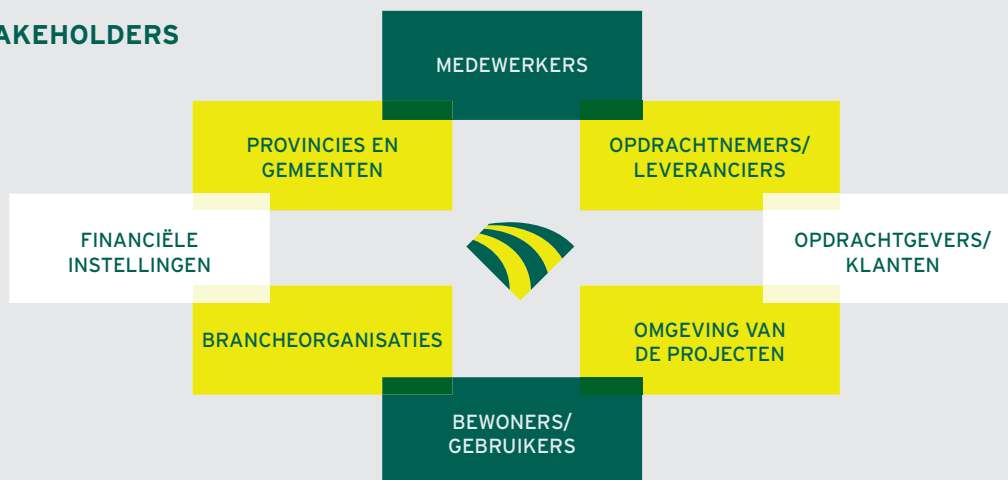

Innovatie

Wij richten ons op een positie in de top van vernieuwers in de bouw. De sector verandert in hoog tempo en we vinden het belangrijk om hierin mede de richting te bepalen. Uiteraard werken we daarbij samen, want we hebben ons hele ecosysteem nodig om tot vernieuwende oplossingen te komen. In het hoofdstuk 'Beleid en resultaten' gaan we verder in op onze strategische prioriteiten, vernieuwingsambities en de daarbij behorende doelstellingen, activiteiten en resultaten.

STAKEHOLDERS

ONZE STAKEHOLDERS

Stakeholderdialog

Onze projecten doen ertoe. Ze geven betekenis aan de omgeving en hun gebruikers. We maken het verschil door elke vraag te onderzoeken met open vizier: wat kan anders, wat kan beter, wat is de impact voor de lange termijn? Zo creëren we waarde voor en met onze stakeholders en met oog voor de behoeften van toekomstige generaties en de samenleving als geheel.

Bij onze activiteiten willen we onze stakeholders zo veel mogelijk betrekken. Het doel van ons stakeholderengagement is om met onze strategie en ons businessmodel blijvend waarde te creëren voor onze stakeholders. Dit doen wij door hun belangen, behoeften en verwachtingen in kaart te brengen door regelmatig met hen in gesprek te gaan. Ook willen wij met deze gesprekken onze transparantie vergroten door open te zijn over de uitdagingen en kansen in onze waardeketen. Gesprekken met onze stakeholders vinden plaats op verschillende niveaus in de organisatie en zijn veelal onderdeel van de dagelijkse werkzaamheden van onze divisies en werkmaatschappijen. De Raad van Bestuur neemt deel aan de belangrijkste dialogen waarin een verscheidenheid aan stakeholders aanwezig is.

Naast de specifieke dialogen met onze stakeholders communiceren we met hen en andere belangstellenden onder andere via onze website. We plaatsen er nieuws over projecten, interviews met medewerkers en stakeholders, en visies op diverse thema's. Ook op social media is Dura Vermeer actief.

Gedurende het jaar hebben we in verschillende vormen overleg met de volgende stakeholders:

Medewerkers

Mensen vormen de kern van Dura Vermeer. We zetten ons ervoor in dat iedereen binnen onze organisatie zichzelf kan zijn en zich kan ontplooiën. Om te weten wat er speelt binnen ons bedrijf en daarop te kunnen acteren, hebben zowel de Raad van Bestuur als de divisiedirecties regelmatig overleg met de Centrale en Decentrale Ondernemingsraden, met het bestuur van onze jongerenorganisatie Jong Dura Vermeer en met het bestuur van ons vrouwen netwerk EVA. Verder zijn er periodieke personeelsbijeenkomsten op werkmaatschappij-, divisie- en groepsniveau en voeren we jaarlijks een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit.

Oprachtnemers/leveranciers

In de bouwketen zijn opdrachtnemers en leveranciers belangrijke partners voor Dura Vermeer. Dat geldt niet alleen voor de toelevering van materialen en de uitvoering van de projecten op de bouwplaats, maar we versterken elkaar ook als het gaat om duurzaamheid en innovatie. Met opdrachtnemers en leveranciers met wie we graag en goed samenwerken, bouwen we een relatie op die vaak jarenlang bestaat.

Oprachtgevers/klanten

Om de vraag van onze opdrachtgevers en klanten goed te begrijpen en hier op een juiste manier op te kunnen inspelen, hebben we doorlopend contact met onze opdrachtgevers en klanten. Bij een concreet vraagstuk begint dit contact bij de tender of aanbesteding en het loopt afhankelijk van de scope van het vraagstuk vanaf

ontwerpfase door tot aan het onderhoud en beheer na oplevering.

Omgeving van de projecten

Voor een goede invulling van een project en een soepel en veilig lopend bouwproces is het noodzakelijk dat we goed communiceren met omwonenden (burgers en ondernemers). De wensen kennen en die zo veel mogelijk opnemen in het ontwerp en de uitvoering is daarvoor een voorwaarde. Daarom besteden we veel aandacht aan omgevingsmanagement. Per project bekijken we wat nodig is om invulling te geven aan verwachtingen en wensen. Dit kan zijn door het inzetten van een gebiedsconciërge die melders bezoekt en de omgeving in de gaten houdt, of door het houden van een wekelijks spreekuur voor omwonenden in de Dura Vermeer-infokeet.

Bewoners/gebruikers

Onze projecten zijn uiteindelijk bedoeld voor de gebruikers en/of de bewoners. Om zo veel mogelijk tegemoet te kunnen komen aan hun verwachtingen en wensen, onderzoeken we die en passen die waar het kan in het ontwerp en de planning in. Per type project (nieuwbouw of renovatie) bekijken we wat nodig is om voldoende aandacht te geven aan verwachtingen en zorgen. Dit doen wij onder meer door kopers periodiek uit te nodigen op de bouwplaats en door bij een renovatie voor aanvang van de geplande activiteiten de impact op de woonsituatie van de bewoners in kaart te brengen.

Brancheorganisaties

We zijn lid van diverse brancheorganisaties, waaronder Bouwend Nederland en Techniek Nederland, waarmee we informatie uitwisselen en kennis delen. Het betreft dan onderwerpen zoals de ontwikkeling van de technologie in de bouw en de verduurzaming. Samenwerken met brancheorganisaties is noodzakelijk om op te komen voor de gedeelde belangen en om standaarden te bereiken. Ook initiatieven uit de branche die we toejuichen, omarmen we. Denk aan de Governance Code Veiligheid in de Bouw (GCVB) waarvan we mede-initiatiefnemer zijn, en Veiligheid in Aanbestedingen (ViA). Voor versnelling in de verduurzaming zijn we aangesloten bij diverse convenanten en Green Deals.

Financiële instellingen

We onderhouden intensief contact met onze huisbankiers en borgmaatschappijen en houden ze op de hoogte van onze resultaten. Ook met verzekeraars voeren we periodiek overleg.

Provincies en gemeenten

Met provincies en gemeenten hebben we veel te maken in verband met het bepalen van bouwlocaties, het voldoen aan wet- en regelgeving en het verkrijgen van vergunningen. Ook trekken we met gemeenten op in gebiedsontwikkeling en voeren we in samenwerking met provincies en gemeenten pilots uit bij innovaties. Denk aan proefvakken met nieuw ontwikkeld asfalt of het toetsen van nieuwe typen samenwerkingen zoals De Circulaire Weg.

Onze materiële onderwerpen

Voor het opstellen van dit jaarverslag hebben wij geïnventariseerd welke onderwerpen het meest van belang zijn voor ons en voor onze omgeving. Dit hebben we gedaan vanuit twee perspectieven. Enerzijds hebben we gekeken naar de impact van onze activiteiten, producten en diensten op mens en milieu. Anderzijds hebben we de impact gezien die deze onderwerpen, op korte of langere termijn, (kunnen) hebben op onze financiële positie en resultaten. De materiële onderwerpen waarover wij in dit verslag rapporteren betreffen:

- Veilig en gezond bouwen
- Goed werkgeverschap (inclusief diversiteit en inclusie)
- Strategisch omgevingsmanagement
- Gezonde en veilige leefomgeving
- Betaalbaar wonen
- Klanttevredenheid
- Operational excellence
- Net Zero
- Circulair bouwen
- Klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen
- Digitalisering
- Innovatie
- Partners/ketensamenwerking

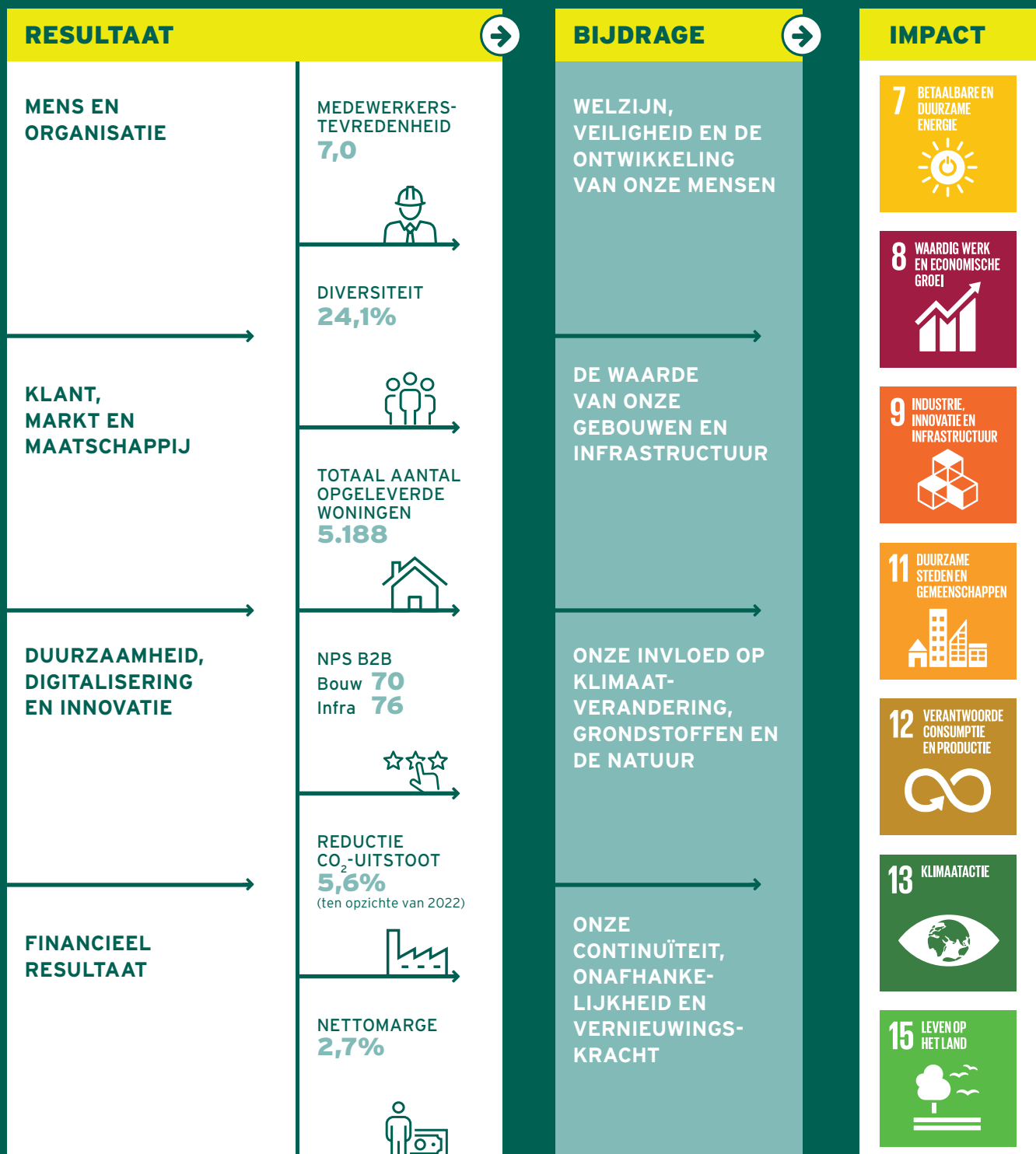
Wij rapporteren over deze onderwerpen in hoofdstuk 3 langs de lijn van onze kernwaarden, strategische prioriteiten en vernieuwingsambities. Een uitzondering daarop is het onderwerp Partnerships/ketensamenwerking, dit onderwerp loopt als een rode draad door al onze thema's heen; samenwerking is cruciaal voor het behalen van onze doelen.

In hoofdstuk 9 lichten wij het proces van selectie van onderwerpen nader toe. We updaten ons onderzoek naar dubbele materialiteit. Dit doen we in lijn met de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Over de resultaten en over dit proces rapporteren we in de volgende jaarverslagen, waarbij we elk jaar verdere stappen zetten.

WAARDECREATIEMODEL

Met onderstaand overzicht geven wij weer hoe we ons bedrijf en de relatie met onze stakeholders en de maatschappij vormgeven.

“Transparantie wordt steeds belangrijker”

Jean Luc Beguin, CPO van Rijkswaterstaat, en Job Dura, CEO van Dura Vermeer, bouwen al jaren aan de transitie naar een vitale infrasector. Samen blikken ze terug én vooruit. “We zijn op de goede weg, maar er moet nog veel gebeuren. Transparant samenwerken helpt. Dat vergt lef en realiteitszin.”

Toen Job Dura in 2010 CEO werd van Dura Vermeer, ging het al snel over noodzakelijke veranderingen in de infrasector. “Met de top van Rijkswaterstaat bespraken we dat we anders moesten samenwerken om Nederland veilig, leefbaar en bereikbaar te houden. Als marktpartijen zeiden we dat we alle infrastructuur konden aanleggen, maar er was niet genoeg aandacht voor de risicoverdeling. Er volgden tegenvallers en claimdiscussies. Het roer moest dus om. Een onderzoek van McKinsey & Company uit 2019 bevestigde dat.”

Nieuwe samenwerkingsvormen

Op basis van dat onderzoek startte in 2020 het programma ‘Op weg naar een vitale infrasector’. De Taskforce Infra, waarin Rijkswaterstaat en de infrasector succesvol samenwerken, is hierin belangrijk. Deze werd opgericht om de infrasector in coronatijd te laten doorwerken. Nu kwam daar de transitie naar nieuwe werkwijzen bij. De belangrijkste condities: samen resultaten behalen vanuit expertise, een financieel gezonde sector met een goede risicobeheersing, en genoeg ruimte voor innovatie in de hele keten.

Complexe opgave

“Aanvankelijk was praten over investeren in samenwerking lastig,” merkte Jean Luc Beguin, die als chieff procurement officer (CPO) het markt- en inkoopbeleid van Rijkswater-

staat leidt. “Onze leidende condities leken relatief soft, terwijl onze sector voor harde resultaten gaat. Maar die principes zijn cruciaal om samen verder te komen. Zeker nu onze opgave complexer wordt. Veiligheid en duurzaamheid zijn belangrijk, we willen optimaal aansluiten bij de technologische ontwikkelingen, en we hebben een enorme instandhoudingsopgave voor honderden objecten uit de jaren 50 en 60.”

Korte versus lange termijn

Politiek en markt denken vaak op de korte termijn, maar de opgave beslaat de lange termijn. “Dat moeten we omdraaien: op de lange termijn denken en op de korte termijn handelen,” stelt Beguin. “Succesvol daarvoor is de tweefasenaanpak. Daarmee wordt opener met elkaar gesproken om het risico te verlagen. Zo creëren we meer zekerheid voor de uitvoeringsfase en voorkomen we gokwerk. Dit hebben we bij 16 projecten toegepast. We merken meer tevredenheid in de samenwerking en zien een lager risicoprofiel tijdens de uitvoering.” Bij andere samenwerkingsvormen is het succes minder zichtbaar: “Zoals de portfolioaanpak, waarbij Rijkswaterstaat vergelijkbare objecten samenvoegt in één portfolio. Dit maakt het werk op langere termijn voorspelbaarder voor de gekozen marktpartij, en aantrekkelijker om te investeren in verduurzaming, innovatie en standaardisatie.”

Job Dura (links) en
Jean Luc Beguin (rechts)

Hij vervolgt: “Een tijd lang lag de focus op de korte termijn. In coronatijd bijvoorbeeld moest de sector in leven blijven. Daarna volgden prijsstijgingen en gingen aanlegprojecten niet door vanwege stikstof.” Tot de minister budget vrijmaakte voor instandhouding.

Investeren in relaties

“Toch heeft de sector veel bereikt,” vindt Dura. “In coronatijd verenigden markt en overheid zich in de Taskforce Infra om de problemen aan te pakken door te investeren in relaties en wederzijds begrip. De samenwerking verbetert. We zijn op de goede weg, maar er is nog veel te doen. Het is goed dat de Taskforce Infra doorgaat. Die kan bijvoorbeeld meer openheid geven over de planning van komende projecten en inzetten op verbetering van de keten. Daarop sluiten we aan met de Gideonsbende, een groep directeuren uit de sector. Hiermee initiëren we verandering in onze organisaties door aandacht te besteden aan houding en gedrag.”

Transparantie

“Transparantie, weten wat er echt speelt, helpt,” bevestigt Beguin. “Wij willen bijvoorbeeld weten hoe een aanbieder is opgebouwd, hoeveel rendement een marktpartij wil behalen en hoeveel eigen vermogen er is als buffer. Zo kunnen we voldoende checks and balances inbouwen om de belangen eerlijk af te wegen.” Dura knikt. “Daarover

kunnen we best opener zijn. Maar diezelfde transparantie verwachten wij dan ook van Rijkswaterstaat. Bijvoorbeeld over hoe een partij geselecteerd wordt.”

Instandhouding centraal

Ook belangrijk is het gezamenlijke doel voor ogen houden: een maatschappelijke bijdrage leveren. De grote instandhoudingsopgave staat daarbij de komende jaren centraal. Dura: “Ik ben blij dat daar budget voor is. Wel zou de markt sneller in het proces betrokken moeten worden, want voor instandhouding is meer voorbereiding nodig. Ook zijn interessante projecten noodzakelijk, zodat we onze mensen en opdrachtnemers kunnen vasthouden en als sector aantrekkelijk blijven voor de arbeidsmarkt.”

Lef en realiteitszin

Beguin begrijpt die wensen, maar ook voor Rijkswaterstaat is veel onzeker. “Er is politieke onzekerheid, de prijzen stijgen, het geld is op en er zijn oorlogen.” Toch houdt Dura vertrouwen. “De bouwwereld is pragmatisch en oplossingsgericht. De coronatijd heeft bewezen dat we ons snel aanpassen. Een crisis kan juist tot vernieuwing leiden. Het personeelstekort dwingt ons bijvoorbeeld tot industrialisatie en prefab-oplossingen. Als we daarvoor elektrische machines gebruiken, helpt het ook nog om te verduurzamen.” Beguin besluit: “Wat we nodig hebben, is lef en realiteitszin. En natuurlijk: er samen plezier in houden.”

BELEID EN RESULTATEN

KERNWAARDE VEILIGHEID

VEILIG EN GEZOND BOUWEN

Dura Vermeer handelt vanuit haar drie kernwaarden veiligheid, kwaliteit en betrouwbaarheid. Waarbij veiligheid altijd onze hoogste prioriteit heeft. Zorgdragen voor de veiligheid van onze mensen en anderen die werkzaam zijn op en om onze werklocaties is namelijk onze eerste verantwoordelijkheid.

Veiligheid: een van onze kernwaarden

In onze aandacht voor veiligheid focussen we op bewustwording bij onze medewerkers en partners en op een optimale veiligheidscultuur, zowel op fysiek als op sociaal vlak. De kernwaarden kwaliteit en betrouwbaarheid komen in dit jaarverslag op andere plekken terug, maar veiligheid neemt een speciale plaats in. In dit hoofdstuk geven we de resultaten en prestaties op dit gebied weer.

Veilig en gezond bouwen

Veiligheid staat bij Dura Vermeer altijd en overal op #1. Veiligheid betekent bij ons: iedereen, elke dag, veilig en gezond van en naar huis. We creëren een duurzame veiligheidscultuur. Onderdeel daarvan is dat we continu werken aan het verhogen van het veiligheidsbewustzijn van onze medewerkers en onze opdrachtnemers. Proactief zijn en verantwoordelijkheid nemen staan daarbij centraal. We hanteren daarvoor onder andere het programma Zien Handelen Leren. Dit trekken we door in de keten. We willen een leidende rol spelen binnen de sector in het verbeteren van de veiligheid op en om de bouwplaats.

Veiligheid op #1

Het belang van veiligheid dragen we dagelijks uit en dit wordt door 95% van onze medewerkers ook zo ervaren, zo is gebleken uit het Medewerkerstevredenheidsonderzoek dat we in 2023 hebben gedaan. We voelen ons verantwoordelijk voor iedereen die op onze projecten werkt. De veiligheidsprestaties binnen het hele proces – vanaf ontwerp tot en met realisatie – willen we continu verbeteren. Door veiligheid al vroeg in het proces een belangrijke plek te geven, kunnen we beter invloed uitoefenen op de veiligheid op de bouwplaats en ons project veiliger uitvoeren. We sturen vooral op gedrag en cultuur.

Een proactieve veiligheidscultuur in de hele keten zien wij als randvoorwaarde voor een veilige bouwplaats. Onder proactief verstaan we – naast veiligheid en gezondheid zo vroeg mogelijk in het ontwerpproces opnemen – ook verantwoordelijkheid nemen voor een veilige en gezonde realisatie van het project. We willen dat iedereen in de keten actief meedoet, zijn verantwoordelijkheid neemt en zodoende veiligheid van zichzelf en de ander bewaakt.

De grootste risico's binnen onze bouwprojecten – en dit geldt voor de hele sector – zijn vallen van hoogte en vallende voorwerpen. En waar we dicht bij publiek gebied bouwen, zoals bij binnenstedelijke hoogbouw, zijn extra maatregelen nodig om de veiligheid buiten de bouwhekken te kunnen garanderen. Op onze infraprojecten is aanrijdgevaar het grootste risico, zowel binnen de bouwplaats met eigen rijdend materieel als bij doorgaand verkeer rondom onze bouwplaatsen. Andere risico's zijn elektrocutie, werken met gevaarlijke stoffen en hijswerkzaamheden. Daarnaast zien we incidenten met struikelen en verstappen. Dit risicospectrum maakt dat het borgen van de veiligheid onze continue aandacht heeft.

Ons motto 'We werken veilig, of we werken niet' nemen we letterlijk. Er is de afgelopen jaren in de hele organisatie duidelijk gecommuniceerd dat medewerkers de vrijheid mogen en moeten nemen om het werk te onderbreken als het niet veilig genoeg is. Bij onze opdrachtnemers lager in de keten – en in het bijzonder bij de zzp'ers die zij inhuren – zien we helaas dat er nog te vaak andere afwegingen worden gemaakt, ten nadele van de eigen veiligheid en die van anderen. Daarom is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken met partners en opdrachtnemers over de wijze waarop ieder de veiligheid binnen de eigen keten organiseert. Ook blijven we uitdragen dat iedereen recht heeft op een veilige werkplek, dat veilig werken voor iedereen geldt en dat iedereen op en rond onze projecten zich veilig moet voelen en veilig moet werken.

Governance Code Veiligheid in de Bouw

Dura Vermeer is mede-initiatiefnemer van de Governance Code Veiligheid in de Bouw die in 2014 is opgericht. Het doel van deze Code is samenwerking op vier thema's om de hele bouwbranche veiliger te maken:

- **Ketenbenadering:** samenwerken horizontaal en verticaal in de keten om tot een hoger niveau van veiligheid te komen.
- **Standaardisatie en uniformering:** zelf hanteren van de overeengekomen en vastgestelde uniforme instrumenten, regels, voorschriften en veiligheidsmiddelen om een hoger veiligheidsniveau te bereiken.
- **Scholing:** het continu verbeteren van scholing op het gebied van veiligheid, zowel in de eigen organisatie als sectorbreed.
- **Leren van elkaar:** kennis en ervaring delen om te zorgen dat oplossingen voor het veilig realiseren van veilige bouwwerken breed beschikbaar komen voor alle actoren in de sector.

Dura Vermeer blijft actief deelnemer van de Governance Code Veiligheid in de Bouw om de veiligheid in de hele bouwsector te versterken. Dat betekent het toepassen van ontwikkelde instrumenten zoals de generieke poortinstructie (GPI) en het toepassen van veiligheid in aanbestedingen (ViA), waarbij de hele keten op een hoger veiligheidsbewustzijnsniveau komt. Ook delen we onze eigen ervaringen, best practices en geleerde lessen van

onze projecten en incidenten om als branche het lerend vermogen te versterken.

Manifest Structureel Veiliger

Op 25 januari 2023 is een handtekening gezet onder het manifest Structureel Veiliger door Bouwend Nederland, Het Opdrachtgeversforum in de bouw, Governance Code Veiligheid in de Bouw, VNconstructeurs, NLIingenieurs, het Constructeursregister en Kennisportaal Constructieve Veiligheid. Dit manifest is opgesteld vanuit het programma Veiligheid in de Bouw, dat een uitvloeisel is van de oproep 'Maak het ontwerpen, bouwen, overdragen en gebruiken van bouwwerken structureel veiliger' van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid. Deze raad kwam na onderzoek met het advies om de veiligheid te verbeteren. Het programma Veiligheid in de Bouw werkt met de thema's Regie op veiligheid, Borgen van constructieve veiligheid en Versterken van het lerend vermogen. In het Manifest staan concrete doelstellingen om dit te bereiken. Door het Manifest te ondertekenen verklaren partijen dat zij 'altijd veilig' als uitgangspunt hanteren van ieders handelen in het bouwproces. Dit betekent dat iedereen accepteert dat er vanuit veiligheidsperspectief gehandeld wordt in projecten, contracten en de activiteiten waarbij diegene betrokken is, daar zelf naar handelt en daar anderen op aanspreekt. Ook verklaren de ondertekenaars dat zij als ambassadeur van dit gedachtegoed optreden.

Veiligheidsprogramma

Met ons veiligheidsprogramma SAVE (SAmen VEilig in de hele keten) willen we een duurzame veiligheidscultuur creëren en het veiligheidsbewustzijn van onze medewerkers én van onze partners verhogen. Met SAVE geven we concrete invulling aan de Governance Code Veiligheid in de Bouw en het programma Veiligheid in de Bouw. Ons programma bestaat uit vier pijlers: Arbeidsveiligheid, Omgevingsveiligheid, Constructieve veiligheid en Veiligheidscultuur.

1. Arbeidsveiligheid

Aan arbeidsveiligheid werken we onder andere met de toepassing van duidelijk geformuleerde regels op de bouwplaats voor eigen medewerkers en onze opdrachtnemers. Veiligheid hanteren we als selectie- en beoordelingscriterium voor opdrachtnemers en vormt een kerncompetentie in het functiehuis, het opleidingshuis en de beoordelingscyclus. We verzorgen zelf veiligheidsopleidingen. Binnen onze organisatie kunnen we terugvallen op een groot aantal eigen veiligheidskundigen. Op meerdere managementniveaus worden regelmatig veiligheidsinspecties uitgevoerd. Ook brengt een externe organisatie adviesbezoeken en organiseren we gedragsobservatie-audits.

2. Omgevingsveiligheid

Rond de bouwplaats willen we alle veiligheidsrisico's voor de omgeving vroegtijdig in beeld hebben en koppelen aan beheersmaatregelen. We voorkomen dat voorwerpen vallen, bewaken de in- en uitgangen van bouwplaatsen, zetten bouwterreinen af en voorkomen overlast door afval, geluid en verlichting. Dit vergt extra beheersmaatregelen, waarvoor een goede afstemming met de vergunningverlener nodig is. Al in de ontwerpfase of tijdens tenders proberen we deze knelpunten weg te nemen.

We hebben de campagne voor veiligheid rond de bouw verder uitgewerkt: we geven les op basisscholen rondom onze projecten om de kinderen bewust te maken van groot bouwverkeer, het risico van de dode hoek en de aanwijzingen van een verkeersregelaar.

3. Constructieve veiligheid

De constructieve veiligheid borgen we van ontwerpfase tot realisatie- en onderhoudsfase om ongevallen of schade door bezwijken van (tijdelijke) ondersteuning of de hoofdconstructie te voorkomen. We willen dat de rollen en verantwoordelijkheden van constructeurs binnen de projecten helder zijn en afgestemd worden. We hechten veel waarde aan het borgen van constructieve veiligheid en zijn hiertoe een samenwerking aangegaan

met Kennisportaal Constructieve Veiligheid (KPCV) om te komen tot een gedegen instrument waarmee we deze borging kunnen garanderen. De kennis van onze eigen medewerkers vergroten we, zodat ze gevaarlijke situaties rond sterkte en stabiliteit adequaat kunnen inschatten.

4. Veiligheidscultuur

We stimuleren veilig werken en willen dat iedereen zich vrij voelt om fouten te melden en verbetervoorstellen te doen. We streven naar een lerende cultuur en borgen veiligheid binnen de hele keten, van opdrachtgever tot en met gebruiker.

- We omarmen certificering op de NEN Safety Culture Ladder (SCL) met de gezamenlijke afspraak Veiligheid in Aanbesteding (ViA). We begeleiden onze ketenpartners naar certificering op de SCL, omdat de veiligheidscultuur op de projecten een optelsom is van de veiligheidsculturen in de keten. (Zie ook verderop: 'Veiligheid in de keten'.)
- Het cultuurprogramma Zien Handelen Leren draagt intern en extern het belang van proactiviteit uit. Dit inspireert opdrachtgevers en opdrachtnemers om de veiligheidscultuur in de eigen organisaties te verhogen.
- We investeren veel in trainingen in kennis en kunde op het vlak van arbeidsveiligheid en veiligheidsleiderschap.
- Met onze SAVE-app informeren we de hele organisatie over veiligheid en gezondheid en kunnen incidenten worden gemeld.

Zien Handelen Leren

Het cultuurprogramma Zien Handelen Leren is onderdeel van ons SAVE-programma. Medewerkers worden getraind in het herkennen van risicovolle situaties en het nemen van eigenaarschap om deze situaties op te lossen. In 2023 hebben we in dit kader veel aandacht besteed aan het herkennen van risico's (Zien), waarvoor we workshops hebben gegeven. Een hulpmiddel is de SAVE-app. Hierin kunnen medewerkers veilige én onveilige situaties melden, verbetervoorstellen indienen en ervaringen en leermomenten delen. De app wordt intensief gebruikt en geeft ons inzicht in eventuele knelpunten van het veiligheidsbeleid en in verbeterpunten. Die pakken we op met de vakgroepen en leidinggevenden.

We zien dat het aantal meldingen in de SAVE-app hoog is. Daardoor krijgen we een steeds beter beeld van de omstandigheden en risico's op onze projecten. Op basis van deze informatie kunnen we wanneer nodig bijsturen.

Durven handelen

In 2023 heeft ons veiligheidscultuurprogramma Zien Handelen Leren geleid tot meer concreet, proactief handelen. Er is veel geïnvesteerd in workshops en trainingen om de kennis en kunde over veiligheid te vergroten. Maar in de praktijk wordt deze kennis nog niet altijd toegepast. Niet uit onwil, maar omdat het moeilijk is om de prioriteiten te kunnen en durven afwegen bij hoge financiële, werk- of tijdsdruk. Het komt daardoor voor dat medewerkers elkaar niet aanspreken, situaties niet melden of het werk bij twijfel niet onderbreken. We gaan in 2024 meer aandacht besteden aan de psychologische veiligheid, omdat die een voorwaarde is voor ingrijpen door medewerkers bij onveilige situaties.

Veiligheidsmanagementsysteem

Met ons veiligheidsmanagementsysteem geven we invulling aan wet- en regelgeving en ontwikkelen we ons veiligheidsbeleid voortdurend. Binnen de scope van dit systeem vallen al onze activiteiten, en alle relevante processen staan erin beschreven. Veiligheid is geïntegreerd binnen dit systeem vanaf ontwerp tot en met realisatie. Daardoor kunnen we risico's vroegtijdig identificeren en aan beheersmaatregelen koppelen. Door middel van interne en externe audits bewaken we dat het managementsysteem blijft voldoen aan de normen en de behoeften van de organisatie. In de jaarcyclus met de directiebeschuwing en de operationele plannen borgen we dat onze activiteiten in overeenstemming blijven met het managementsysteem en de daarin beschreven standaard werkwijze. Ook kunnen we aan de hand van deze cyclus het systeem aanpassen of uitbreiden.

Risico-inventarisatie & -evaluatie

Het beschikken over een actuele Risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) maakt deel uit van onze doelstelling om enerzijds compliant te zijn met wet- en regelgeving en anderzijds onze werkgerelateerde risico's rond veiligheid, gezondheid en welzijn goed in beeld te hebben. Mede door

de recente aanpassing van de wetgeving voor de RI&E hebben we besloten de eerder getoetste RI&E tegen het licht te houden en te actualiseren. Hierbij hebben we de Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden (IMA) omarmd als erkende tool.

Opleidingen en trainingen

Kennis en kunde zijn vereist om te kunnen voldoen aan de basiseis om het werk veilig te ontwikkelen, voor te bereiden en te realiseren. Deze basiseis is van kracht voor de hele keten binnen de eigen organisatie waarbij iedereen op basis van zijn functie een bijdrage levert. Per functie hebben we dan ook vastgelegd welke veiligheidstrainingen en opleidingen verplicht zijn, in de vorm van zowel e-learnings als klassikale trainingen. Ook de bouwplaatsmedewerkers betrekken we hierbij middels de praktijkdagen. Om die reden bewaken we continu dat de verplichte trainingen binnen de gestelde termijn worden gevolgd en succesvol afgerond worden. Het verzorgen en inplannen van de opleidingen, het uitnodigen hiervoor en het registreren van behaalde resultaten van de gevolgde opleidingen gebeurt via de Dura Vermeer Academie.

Campagnes voor veilig werken

In 2023 hebben we verschillende veiligheidscampagnes gevoerd, zoals de 'Line of Fire'. Op 29 maart hadden we zoals elk jaar Dura Vermeer-breed aandacht voor de Dag van de Veiligheid. Bij deze zevende editie benadrukten we ieders verantwoordelijkheid voor veilig werken en moedigden we medewerkers aan om zelfs onder grote (tijds)druk het werk stil te leggen als iets niet veilig is. Dit deden we met de campagne: 'Durf jij jezelf in de spiegel aan te kijken?'. In deze campagne, bestaande uit video's van medewerkers, stond Zien uit de cyclus Zien Handelen Leren centraal. Door kritisch te kijken naar de risico's op de werkplek en naar elkaar, maar ook naar jezelf, kunnen we het verschil maken.

Veiligheidsprestaties in 2023

We willen te allen tijde voorkomen dat zich ernstige of dodelijke ongevallen voordoen. In 2023 zijn er geen dodelijke ongevallen gebeurd.

We hebben een KPI voor het aantal ongevallen met serieuze consequenties. Hiervan is sprake als een incident met een medewerker die onder het gezag van Dura Vermeer werkzaamheden verricht, onder de meldplicht bij de Nederlandse Arbeidsinspectie valt. Deze indicator is een

De SAVE-app
wordt intensief
gebruikt en geeft
veel inzicht

graadmeter voor de ernst van het ongeval en ook voor de impact ervan op de betrokken medewerker. Elk incident van deze categorie nemen we uiterst serieus en onderzoeken we om de juiste maatregelen te kunnen nemen.

In 2023 hebben zich geen ernstige incidenten voorgedaan met medewerkers van Dura Vermeer, maar wel met medewerkers van andere bedrijven op onze projecten. Eén medewerker is gewond geraakt doordat hij bij onderhoudswerkzaamheden werd geraakt door smeermiddel dat onder hoge druk plots vrijkwam. Een andere medewerker raakte gewond bij wegwerkzaamheden: in mistige omstandigheden reed een vrachtauto in het werkvak tegen een geparkeerde freesmachine waar de medewerker dichtbij stond.

We streven naar een zo laag mogelijk cijfer op de ongevallenfrequentie-index, de IF-rate. Ons doel voor 2023 was een IF-rate van <1 met een maximaal gemiddeld aantal verzuimdagen van 10 per ongeval. Dit hebben we niet bereikt, maar in de afgelopen twaalf jaar is zowel de IF-rate als het aantal verzuimdagen als gevolg hiervan wel zeer sterk gedaald dankzij onze diverse campagnes op het vlak van veiligheidscultuur. Bij de Divisie Bouw en Vastgoed zijn we in 2014 gestart met een campagne voor de verbetering van de veiligheidscultuur. Dit heeft geresulteerd in een continue daling van de IF-rate tot 2,6 in 2023. Deze IF-rate komt overeen met 7 incidenten met verzuim langer dan één dag met een gemiddeld aantal verzuimdagen van 14,4 per ongeval. Het merendeel van de oorzaken vormt verstappen en verzwikken. Bij de Divisie Infra, die in 2011 nog een IF-rate had van 6,8, is dit cijfer in 2023 gedaald naar 0,6, wat overeenkomt met 2 incidenten met verzuim langer dan één dag met een gemiddeld aantal verzuimdagen van 5 per ongeval. Hier zagen we een duidelijke daling na het invoeren van ons programma Zien Handelen Leren in 2016 en verschillende

bewustwordingscampagnes waaronder 'Van ff snel naar ff nadenken' en de campagne 'Line of Fire'.

Zowel de Divisie Techniek als de Facilitaire bedrijven (Autobeheer en Materieel) hadden in 2023 geen incidenten met verzuim langer dan één dag, waarmee ze zijn uitgekomen op een IF-rate van 0.

Safety Culture Ladder

Voor 2023 was ons doel om zowel voor onze Divisie Bouw en Vastgoed als de Divisie Infra trede 4 op de NEN Safety Culture Ladder te behouden. Trede 4 staat voor een proactieve veiligheidscultuur. Ons doel is behaald. Binnen de Divisie Infra wist Railinfra in 2023 zelfs voor het vijfde jaar op rij trede 5 ('vooruitstrevend') te behalen. Dura Vermeer Materieel heeft trede 3 ('berekendend') behouden en werkt aan de progressie naar trede 4. De Divisie Techniek beschikt over een Approved Self Assessment en zal de komende tijd met het groeien van de organisatie ook het certificatie-traject aanvangen.

Veiligheid in de keten

Het tekort aan arbeidskrachten loopt op en de keten in de bouwsector wordt steeds langer doordat veel van onze opdrachtnemers werk verder uitbesteden. Dit leidt tot versnippering van instructie, toezicht en verantwoordelijkheden met potentieel grote impact op de veiligheid. Dit blijkt onder andere uit handelingsfouten van onvoldoende vakbekwaam personeel, moeizame communicatie over veiligheid met anderstaligen op de bouwplaats en opdrachtnemers die hun verantwoordelijkheid niet voldoende nemen. De veiligheidscultuur op onze projecten wordt gevormd door de persoonlijke instelling van alle mensen die de werkzaamheden komen uitvoeren. Onze aandacht gaat dan

Veiligheidsprestaties	Realisatie 2023	Doelstellingen 2023	Realisatie 2022
Dodelijke ongevallen	0	n.v.t.	0
Aantal ongevallen met serieuze consequenties	0	n.v.t.	1
IF -rate¹	1,36	< 1	1,83
Gemiddeld aantal verzuimdagen ten gevolge van IF-ongeval	12,3	< 10	21,3
Aantal meldingen van onveilige situaties	1.587	n.v.t.	1.627

¹ IF-rate betreft het aantal bedrijfsongevallen met eigen en ingehuurd personeel met verzuim per miljoen gewerkte uren, de dag van het ongeval niet meegerekend.

Voor alle indicatoren in bovenstaande tabel zijn zowel medewerkers in dienst van Dura Vermeer (voor bepaalde als onbepaalde tijd) als tijdelijke medewerkers, uitzendkrachten, gedetacheerden en zzp'ers die onder gezag van Dura Vermeer werken meegenomen. Medewerkers in dienst van of ingehuurd door opdrachtnemers van Dura Vermeer vallen buiten de scope van deze indicatoren.

ook uit naar het duidelijk zijn in onze verwachtingen en regels die voor iedereen gelden.

Om toch veilig te kunnen werken, nemen we als hoofdaannemer vaak verantwoordelijkheid voor een veilige werkplek over van opdrachtnemers en de verdere keten, waar hier vaak minder oog voor is. In feite verplaatsen we hiermee het probleem, waardoor we de situatie in stand houden. Als Dura Vermeer blijven we onze partners in de keten faciliteren, onder andere door opdrachtnemers te helpen bij de ontwikkeling van hun eigen veiligheidscultuur, maar we gaan wel strakker sturen en handhaven op de gedeelde verantwoordelijkheid. Zo willen we bereiken dat wat contractueel is vastgelegd, ook in de praktijk gebeurt. Onze Gedragscode voor leveranciers (zie www.duravermeer.nl/opdrachtnemers) en ons beleid voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (zie 'Meer grip op de keten' op pagina 62) geven ons daarvoor een basis. We onderzoeken of we meer grip kunnen krijgen op de verdere uitbesteding door opdrachtnemers. Dit is niet zonder risico's, want veel projecten kennen tijdsdruk. Dit is dus een dilemma in tijden van een krappe arbeidsmarkt.

Dura Vermeer is een grote schakel in de keten die enerzijds naar ontwikkelaars, adviseurs en de opdrachtgevers loopt, en anderzijds naar onze eerstelijns opdrachtnemers en hun vervolgeketen. In de hele keten willen we een structurele afname van het aantal incidentmeldingen met verwondingen of verzuim bewerkstelligen. Met opdrachtgevers gaan we in gesprek om hun betrokkenheid bij veiligheid te vergroten. Dankzij toegangsbeveiliging op de bouwplaats krijgen we inzicht in de keten van opdrachtnemers die ontstaat en kunnen we een relatie leggen tussen afwijkende prestaties en onze eerstelijns opdrachtnemer, die we daarop kunnen aanspreken. Verder stellen we de eis dat het percentage eerstelijns opdrachtnemers die voldoen aan de ViA bij opdrachtverlening hoger is dan 70% en dat dit tijdens de uitvoering van de werkzaamheden 100% is. Voor opdrachtnemers in de eerste lijn eisen we sinds oktober 2022 ook dat ze hun veiligheidscultuur hebben laten toetsen aan de Safety Culture Ladder (SCL). Omdat deze eerstelijns opdrachtnemers werk uitbesteden en hierin de SCL-eis nog niet meenemen, zijn de werkgevers die uiteindelijk de bouwplaats betreden nog onvoldoende met

de veiligheidscultuur bezig. Met een gestandaardiseerde beoordelingsmethode geven we periodiek feedback aan de inkooporganisatie over de veiligheidsprestaties van onze opdrachtnemers en hun medewerkers. Deze data over alle projecten heen helpen ons om met opdrachtnemers het gesprek aan te gaan en de veiligheidsprestaties te laten verbeteren.

In ons eigen veiligheidsbeleid zijn we succesvol, zo leren de resultaten en de evaluatie van het veiligheidsbeleid die we in 2023 hebben gedaan. Maar we beseffen dat het een kwetsbaar gebied is. Door al ons onderzoek en onze niet-aflattende aandacht weten we welke probleemgebieden er zijn. Maar we kunnen de problemen niet alléén oplossen. Daar hebben we de partners in de keten bij nodig. Daarom stellen we eisen, maar gaan we ook met hen het gesprek aan, onder andere tijdens partnerdagen. Door niet met een beschuldigende vinger te wijzen, maar open te zijn over verantwoordelijkheden en mee te denken over oplossingsrichtingen, willen we zaken in beweging brengen.

Communicatie speelt een grote rol in veilig werken en het verspreiden van kennis hierover. Ook dit is een thema dat nauw samenhangt met de versnippering in de keten, want taaldiversiteit is hierbij een uitdaging. Om ook mensen die de Nederlandse taal niet goed beheersen mee te nemen in onze veiligheidscultuur, hebben we tien Levensreddende Gedragsregels van Dura Vermeer toegankelijk gemaakt met tekeningen, pictogrammen en animaties. Door met beelden te werken zijn deze huisregels voor iedereen duidelijk en wordt het gemakkelijker elkaar hierop te wijzen.

In december is het convenant 'Veilig werken in de bouw met en door ingehuurd personeel' getekend. Dit is een initiatief vanuit de Governance Code Veiligheid in de Bouw, Bouwend Nederland, Aannemersfederatie Nederland en de brancheorganisaties van uitzendbureaus ABU en NBBU. Niet alle uitzendbureaus zijn aangesloten bij de ABU en de NBBU. Wij maken ons zorgen over de kwaliteit van bepaalde uitzendbureaus en de arbeidsomstandigheden van de uitzendkrachten, vaak arbeidsmigranten, die risico lopen op uitbuiting. Op onze projecten werken we met de systemen BouwWatch (Divisie Bouw en Vastgoed) en Bouwpas (Divisie Infra), waarmee we controleren wie de bouwplaats betreedt. Maar hoe langer de keten, hoe moeilijker identiteitscontrole wordt. Toch is controle noodzakelijk, omdat we anders grote risico's lopen. Met het convenant willen we als sector regelen dat op onze bouwplaatsen alleen uitzendkrachten werken uit een pool van geselecteerde bureaus met een gegarandeerde kwaliteit. Hiermee voorkomen we dat er gevaarlijke situaties ontstaan vanwege onbekwame krachten of onvoldoende aansturing.

Communicatie speelt een grote rol in veilig werken

Gevaarlijke stoffen

Op verschillende manieren hebben we bij onze werkzaamheden te maken met gevaarlijke stoffen. Denk aan het vrijkomen van fijnstof en emissies van dieselmotoren, en het werken met producten als lijm, verf en purschuim. Informatie hierover hebben we gebundeld in het digitale Loket Gevaarlijke Stoffen. In 2023 hebben we het digitale loket verrijkt met achtergrondinformatie over het veilig werken met gevaarlijke stoffen.

In het bijzonder hebben we in 2023 aandacht besteed aan diisocyanaten. Dit zijn stoffen die verwerkt kunnen zijn in producten en die bij verwerking vrijkomen. Een voorbeeld hiervan is purschuim, maar ook diverse kisten en lakken. Diisocyanaten zijn sterk irriterende stoffen. Om irritatie te voorkomen is bepaald dat alleen nog met deze producten gewerkt mag worden als aan een aantal

voorwaarden is voldaan. De belangrijkste voorwaarde is dat iedereen die beroepsmatig met deze stoffen werkt, vanaf 24 augustus 2023 een opleiding over de veiligheid en de effecten op de gezondheid gevolgd moet hebben. Hoewel de fabrikanten naarstig op zoek zijn naar een alternatief voor diisocyanaten, is dat nog niet gerealiseerd. Daarom heeft Dura Vermeer een e-learning ontwikkeld die digitaal of desgewenst klassikaal gevolgd kan worden.

Daarnaast is in 2023 aandacht besteed aan de Aanvullende Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (ARIE), een regeling in het Arbeidsomstandighedenbesluit. De ARIE-regeling geldt voor bedrijven met vergelijkbare risico's als bedrijven die onder het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo) 2015 vallen: bedrijven die werken met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Hiertoe is geïnventariseerd welke stoffen gebruikt worden en in welke hoeveelheden.

De eerste op maat gemaakte modulaire lift in Nederland is aangepast aan specifieke projecteisen om onveilige situaties te voorkomen bij de Grote Beer.

Het gebruik van gevaarlijke stoffen en alternatieven hiervoor, is samen met branchegeenoten periodiek besproken in het overleg kerngroep gevaarlijke stoffen. Eind 2023 is de kerngroep overgegaan in de klankbordgroep Gevaarlijke Stoffen, die Bouwend Nederland gaat ondersteunen met beleid rondom veilig en gezond werken. De taak van de klankbordgroep is onder meer het proactief aankaarten van actuele kwesties en problemen rond het werken met gevaarlijke stoffen. Verder wordt de groep actief betrokken bij de ontwikkeling van de gevaarlijke-stoffentool van Volandis. Dit instrument is bedoeld om bedrijven in de bouw-, infra- en technieksector te ondersteunen bij het veilig omgaan met gevaarlijke stoffen. De groep zal mede inbreng geven bij regelgevingstrajecten op zowel Europees (REACH) als Nederlands niveau. Hierdoor kunnen relevante zorgen en suggesties vanuit de sector goed worden meegenomen in de consultaties, correspondentie en overleggen met diverse overheidsinstanties en andere branches. Tot slot voert de groep overleg met leveranciers van producten over de beschikbaarheid van minder schadelijke alternatieven.

Invloed vanuit de omgeving

Onze omgeving verandert; alles wordt sneller en dynamischer en er treedt verharding op. We werken veel in publieke ruimtes, waar agressie van omstanders toeneemt. Dat geldt voor werkzaamheden in stedelijke gebieden, maar ook op auto(snel)wegen. Bij wegwerkzaamheden krijgen we vaker te maken met weggebruikers die, al dan niet bewust, de verkeersmaatregelen niet opvolgen. Ook voor dit onderwerp is samenwerken in de hele keten de enige manier om dit op te lossen. We zoeken actief de samenwerking met onze opdrachtgevers om dit knelpunt inzichtelijk te krijgen, bespreekbaar te maken en maatregelen te treffen waarmee de veiligheid van zowel de wegwerkers als de weggebruikers beter geborgd wordt.

Vooruitblik

Om het huidige veiligheidsniveau vast te blijven houden, gezien de genoemde complexiteit, en tevens een nieuwe stap te kunnen zetten in het verder terugbrengen van het aantal ernstige incidenten gaan we hernieuwde focus leggen op ons veiligheidsprogramma Samen Veilig. Op woensdag 27 maart 2024, de Dag van de Veiligheid, richten we enerzijds de aandacht op sturing op toprisico's om ernstige ongevallen te voorkomen en anderzijds op de versnippering van de verantwoordelijkheden in de keten. Deze thema's sluiten aan bij de vastgestelde toprisico's vanuit de Governance Code Veiligheid in de Bouw en bij het

De klankbordgroep Gevaarlijke stoffen ondersteunt Bouwend Nederland met beleid rond veilig en gezond werken

landelijke thema van de Dag van de Veiligheid: Veiligheid versterkt als je samenwerkt.

Verder verzorgen we in 2024 voor alle medewerkers een e-learning over de geleerde lessen uit het onderzoek naar zware ongevallen. Wij sluiten ons aan bij de oproep van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid dat het lerend vermogen in de bouwsector moet worden versterkt. Door de geleerde lessen van onze eigen incidenten te verwerken in een jaarlijkse, verplichte e-learning worden alle medewerkers actief geïnformeerd over het ongeval, de oorzaken en de maatregelen om het te voorkomen. Deze e-learning wordt ook beschikbaar gesteld in de bouwbranche, wat aansluit op ons veiligheidsprogramma Samen Veilig.

“Regels zijn niet altijd nodig om het goede te doen”

Hoe ga je het woningtekort te lijf? Met stevig initiatief en snelle stappen. Zo realiseert Dura Vermeer samen met Vesteda het complex Grote Beer in Rotterdam. **Gertjan van der Baan, bestuursvoorzitter van Vesteda**, laat zijn licht schijnen over de woningmarkt en de samenwerking met Dura Vermeer.

Wat doet Vesteda binnen de woningmarkt?

“We beleggen pensioengelden in het bouwen van het betaalbare segment boven sociale huur. We verhuren 28.000 woningen en hebben er 2.000 in aanbouw. De gemiddelde huur bedraagt € 1080,- voor een huis van net onder de 100 m², dat kunnen veel mensen betalen.”

Welke ontwikkelingen zie je op de woningmarkt?

“Er is een enorme vraag naar betaalbare woningen. Jongeren blijven thuis wonen, anderen kunnen geen gezin vormen of kunnen niet uit elkaar of juist niet gaan samenwonen. Ook statushouders willen een bestaan opbouwen. De komende tien tot vijftien jaar zijn er rond de één miljoen woningen nodig, grofweg een derde sociale huurwoningen, een derde vrijesectorwoningen en een derde koophuizen. Dat is een enorme kans voor investeerders, ontwikkelaars en bouwers. Bij gemiddeld 4 ton per woning praat je over een investering van 400 miljard euro.”

Hoe kunnen die woningen er komen?

“Met de hulp van investeerders, maar ook van de overheid. Het is goed dat we weer een minister van wonen hebben,

dat onderstreept het belang. De minister kijkt nu vooral naar regulering; hij heeft niet genoeg budget om corporaties en beleggers te stimuleren. Toch zou een overheidsbijdrage goed zijn. Die verdient zich meerdere keren terug. Alleen al de btw is een enorm bedrag, naast de OZB-belasting, maar denk ook aan de werkgelegenheid. Dan is er ook nog de impuls voor de retail als mensen verhuizen. Nieuwbouwwoningen zijn ook duurzame woningen. Het is niet alleen een probleem, maar ook een kans.”

Zie je ook uitdagingen?

“Zeker. De rente is in korte tijd veel gestegen, dus herfinancieren is lastiger. Regulering tast het verdienpotentieel van verhuurders aan. Ook is er een tekort aan locaties, en stikstof speelt een rol. Bij gemeenten is de capaciteit beperkt en ruimtelijke-orderingsprocedures duren lang. Bij ons speelt ook dat pensioenfondsen hun geld wat terugtrekken vanwege de hogere rente; obligaties hebben hetzelfde rendement als woningen eerder hadden, maar zijn minder riskant. Verder kunnen wij vanwege de overdrachtsbelasting woningen niet meer verkopen om met de opbrengst nieuwe te bouwen.”

Welke rol speelt Dura Vermeer hierbij?

“Dura Vermeer speelt een belangrijke rol in het wél realiseren van woningen. Een prachtig voorbeeld is de Grote Beer, een complex met 193 betaalbare huurwoningen in Oosterflank in Rotterdam. Die bouwt Dura Vermeer met unsolicited proposal, dus zonder tender van de gemeente of een ontwikkelaar. Ze hebben zelf het initiatief genomen om daar te bouwen en hebben investeerders gezocht. Dat moet je als samenleving koesteren. Dura Vermeer begon in april 2020, en eind december 2023 was het complex klaar. Dat is enorm snel. Wij hebben alle woningen gekocht. Daarom kon de bouw snel starten. Voor de gemeente is het een geschenk uit de hemel gezien het segment en de ambitie om in tien jaar 8.000 woningen te bouwen. Dit is zonder extra regelgeving gebeurd; regels zijn dus niet altijd nodig om het goede te doen. Het past commercieel én sociaal goed, en de beperkingen die ik noemde speelden hier niet. Het hielp dat Dura Vermeer in Rotterdam verankerd is en dat Vesteda bekend is, en dat de gemeente voortvarend is. De Grote Beer draagt ook bij aan het karakter van de omgeving. Het is mooie hoogbouw die de plek een grootstedelijk gevoel geeft, die de Metropool-regio siert.”

Werken Dura Vermeer en Vesteda aan nog meer projecten samen?

“Ja, in Rotterdam-Zuid komen 160 betaalbare huurwoningen in Het Zuiderhof, mede dankzij de investering van pensioenfonds ABP. Daar krijgen mensen met sleutelberoepen voorrang. Toen we bij de Grote Beer het hoogste punt hadden bereikt, zei de wethouder: tot volgende week bij de eerste paal van Het Zuiderhof. De gemeente ziet dat er écht wat gebeurt.”

Dat klinkt als een goede samenwerking.

“Dat klopt. Dura Vermeer is een partij die als ontwikkelaar en bouwer zekerheid biedt dat het er komt. Er zijn meer grote bouwers, maar Dura Vermeer denkt als familiebedrijf aan de langere termijn, niet aan de transactie, en kijkt meer naar de relatie. Wij werken met pensioengelden ook voor de lange termijn, dat past goed bij elkaar. We gaan ook allebei voor kwaliteit. Wij kijken naar ‘lifetime cost of ownership’, dus als je een iets hogere kostprijs uitsmeert over meer jaar, zie je het terug in kwaliteit, dus ook in lagere onderhoudskosten. Wij gaan niet voor het goedkoopste, maar voor de waardeontwikkeling op de lange termijn.”

STRATEGISCHE PRIORITEIT

MENS EN ORGANISATIE

Mensen vormen de kern van Dura Vermeer en zijn de sleutel naar ons succes. We zetten ons ervoor in dat iedereen binnen onze organisatie zichzelf kan zijn en zich kan ontplooiën. Door onze medewerkers de ruimte te geven om zich te ontwikkelen en eigenaarschap te tonen voor hun loopbaan binnen Dura Vermeer, stimuleren we gedrevenheid en vakmanschap.

Bovenstaande leidt niet alleen tot betrokkenheid en continuïteit, maar ook tot betrouwbaarheid en kwaliteit van het werk dat we leveren voor onze klanten. De continuïteit draagt vervolgens bij aan de mogelijkheid om ons steeds verder te ontwikkelen en voorloper te zijn in de sector op het gebied van onze drie vernieuwingsambities: duurzaamheid, digitalisering en innovatie. Hierdoor kunnen we een bijdrage leveren aan het Nederland van vandaag en morgen.

Onze medewerkers

Eind 2023 hadden wij 3.421 mensen in dienst. Daarnaast komt onze inhuur van 851 mensen. Dit betreft vooral mensen die werken op onze bouwprojecten. Verder werken op onze bouwplaatsen veel medewerkers onder aansturing van opdrachtnemers die Dura Vermeer contracteert. In hoofdstuk 9 hebben we een gedetailleerd overzicht opgenomen van de samenstelling van het personeelsbestand.

Goed werkgeverschap

Goed werkgeverschap is een materieel thema binnen Dura Vermeer. Om goede professionals aan te trekken en te behouden, werken we continu aan het versterken van een werkomgeving waarin iedereen tot zijn of haar recht komt en waarin oog is voor zowel het team als het individu. Kennis delen en samen tot de beste ideeën komen staat voor ons centraal, evenals transparantie, vertrouwen en eigenaarschap. We bieden mogelijkheden voor onze medewerkers om het beste uit zichzelf te halen. Op medewerkersniveau scheppen we hiervoor de condities in onze arbeidsvoorwaarden en in het aanbod

voor opleiding en ontwikkeling. Ook hebben we aandacht voor leiderschap waarin deze waarden zijn ingebed. Door mens en organisatie te versterken, werken we aan het behalen van ons uiteindelijke doel om de beste werkgever in de sector te zijn.

Het landschap waarbinnen we invulling geven aan goed werkgeverschap verandert continu. Zo heeft de sterke inflatie in 2022/2023 impact gehad op de recente cao-onderhandelingen. Ook economische en politieke ontwikkelingen hebben invloed. De oorlogen in verschillende landen en klimaatverandering hebben gevolgen, mede omdat hierdoor de kosten van het levensonderhoud stijgen. Duurzaamheid is een belangrijke factor die ook in de arbeidsvoorwaarden wordt opgenomen. Zo stimuleren we het gebruik van elektrische leaseauto's. Op trends reageren we in de arbeidsvoorwaarden voor zover de cao ruimte geeft. Een uitwerking van de definitie van goed werkgeverschap bij Dura Vermeer is geformuleerd in onze belofte aan onze medewerkers (zie hierna).

Belofte is leidend

Onze Employee Value Proposition, de 'belofte aan onze medewerkers', hebben we in 2022 vastgelegd. Deze belofte is leidend in alles wat we met ons HR-beleid doen voor goed werkgeverschap en maakt duidelijk wat medewerkers van ons mogen verwachten. Met de invulling van de belofte creëren we waarde voor onze medewerkers. Dit leidt ertoe dat we goede professionals kunnen blijven aantrekken en ook kunnen behouden. Onze belofte heeft betrekking op alle medewerkers die een arbeidsovereenkomst hebben met Dura Vermeer.

	2023	2022
Begin jaar	3.063	2.885
Instroom	643	518
Uitstroom	-349	-340
Einde jaar (excl. inhuur)	3.357	3.063
Inhuur	851	912

Kort samengevat behelst de belofte dat we een werkomgeving creëren waarin medewerkers zichzelf kunnen zijn en zichzelf blijven uitdagen en ontwikkelen, en waarin we kennis delen en samen tot de beste ideeën komen. We hechten veel waarde aan zowel de fysieke als aan de sociale en mentale veiligheid van onze medewerkers. Dit komt ook terug in onze arbeidsvoorwaarden. Verder hebben we oog voor een goede balans tussen werk en privé.

Beleidsdoelen

Ons doel is om de beste werkgever in onze sector te zijn. Dit streven we na door onze belofte aan onze medewerkers na te komen. In onze strategie voor het HR-beleid voor 2022-2024 hebben we dit vertaald naar de volgende doelen:

- We vergroten onze diversiteit en inclusie om een betere afspiegeling te worden van de samenleving.
- We versterken de commerciële bewustwording om meer kansen te creëren voor onze organisatie.
- We ontwikkelen onze mensen verder op het gebied van duurzaamheid en digitalisering om hiermee onze positie als vernieuwer in de sector verder te verstevigen.
- We versterken ons management om effectief leiding te geven aan een grotere organisatie.
- We zijn de beste werkgever in de sector en profileren ons ook zo, om ambitieuze professionals aan ons te binden.
- We behouden en ontwikkelen vakmanschap in onze organisatie.

Werving en behoud van medewerkers

In onze benadering van de arbeidsmarkt laten we zien wat wij als Dura Vermeer te bieden hebben en hiermee overtuigen we mensen om te kiezen voor een baan bij ons. We profileren ons als topwerkgever in de sector om ambitieuze professionals aan ons te binden.

Campagnes

Ondanks de krappe arbeidsmarkt kunnen we nog steeds veel vacatures invullen. Lastig te vinden zijn mensen voor uitvoering en bouwplaatsmanagement en bouwkundig engineers. Ook kostprijsdeskundigen/calculatoren, werkvoorbereiders en projectcoördinatoren zijn schaars. Behalve via de recruiters komen nieuwe medewerkers via onze campagnes of uit zichzelf naar ons toe.

In januari 2023 zijn we gestart met de campagne 'Meer Dura Vermeer'. Het is een wendbare campagne die veel ruimte biedt voor variatie en inbreng van ideeën vanuit de organisatie. Het toegenomen aantal reacties en sollicitaties laat zien dat de campagne positief ontvangen is. Dit draagt bij aan de opbouw van een talentenpool met

We creëren een werkomgeving waarin onze medewerkers zichzelf kunnen zijn

toekomstige medewerkers. In het boekjaar hebben we onze campagne 'ViaVia' voortgezet. Hierbij enthousiasmeren onze medewerkers mensen in hun netwerk voor een baan bij Dura Vermeer. Bij een geslaagde sollicitatie ontvangt de aanbrenge medewerker een premie. We hebben ons ook verder ontwikkeld in campus recruitment, oftewel het werven van studenten voor stages en traineeships. Hiermee willen we aantrekkelijker zijn als opleidingsbedrijf (en uiteindelijk werkgever) voor scholieren en studenten.

In 2023 zijn we gestart met het plaatsen van onze vacatures op ons intranet DVINSIDE. Hiermee maken we het laagdrempeliger om intern te solliciteren naar verschillende functies binnen Dura Vermeer of om deze in het eigen netwerk onder de aandacht te brengen. Daarnaast zijn we in 2023 begonnen met het optimaliseren van het contact met mogelijke nieuwe kandidaten. Via een WhatsApp-functie kunnen bezoekers van onze vacaturesite direct in contact komen met onze recruiters om vragen te stellen over het werken bij Dura Vermeer. We zien dat deze ontwikkeling bijdraagt aan het uitbreiden van onze talentpool.

Arbeidsvoorwaarden

Onder meer met goede arbeidsvoorwaarden streven we naar de koppositie als werkgever. Daarvoor benchmarken we die voortdurend: we vergelijken onze arbeidsvoorwaarden met die van andere bedrijven in de sector en daarbuiten.

Medewerkerstevredenheid

In mei 2023 werd de uitslag bekend van ons jaarlijkse Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO). Van de aangeschreven medewerkers vulde 63% de vragenlijsten in, iets minder dan in 2022 (69%). Op meerdere punten was de beoordeling positiever dan in 2022, maar er zijn ook leerpunten. Sommige uitkomsten zijn opvallend: maar liefst 98% van onze medewerkers zou Dura Vermeer bij anderen aanbevelen als werkgever (96% in 2022). Daar staat

Certificaat van Top Employers Institute

In 2023 zijn we voor de tweede keer Top Employer geworden in de categorie Construction and Engineering. Dit certificaat wordt uitgereikt aan werkgevers die vooruitstrevend zijn op HR-gebied en die medewerkers de allerbeste werkomgeving bieden. Onze totaalscore voor dit certificaat was 85,15%. Vergeleken met 2022 verbeterden we onze score met 5,02%. De uitslag van Top Employers stelt ons in staat om onze HR-praktijken te benchmarken met andere Top Employers en waar nodig te verbeteren. Hiermee kunnen we ons blijven ontwikkelen in het streven de beste werkgever in de sector te zijn.

tegenover dat zij hun baan nu lager beoordelen: met een 7, terwijl dit cijfer in 2022 op een 8 lag, het cijfer dat we ten doel stellen. Een mogelijke externe verklaring is dat werk in Nederland een hogere waardering ontving gedurende de Covid-19-periode dan erna in verband met de flexibele invulling van werk en privé. Per divisie zijn leidinggevenden en HR in gesprek gegaan met medewerkers, om te achterhalen waarom de waardering voor hun baan anders was dan in het voorgaande jaar. Er blijkt niet één specifieke reden te zijn, maar een mix. Waar gewenst hebben wij hier opvolging aan gegeven.

Als het gaat om onze kernwaarden voelt 88% zich betrokken bij onze strategie, waar dit in 2022 nog 74% was. Een duidelijke groei. De mate waarin veiligheid binnen de organisatie wordt gedragen is met 95% van de respondenten groot tot zeer groot. En onze nieuwe Net Zero-strategie was ten tijde van het MTO bij 88% van de medewerkers bekend.

Onze medewerkers geven een positieve beoordeling aan het familiegevoel, de sociale kant en de betrokkenheid van Dura Vermeer. Er wordt goed voor ze gezorgd, er is aandacht voor inclusie en diversiteit, er zijn mogelijkheden voor verdere ontwikkeling en kansen om door te groeien, en er is vrijheid voor initiatieven. Ook de werksfeer, de collegialiteit en de open, eerlijke cultuur worden geroemd. Op het gebied van het geven van waardering en

feedback zijn er nog mogelijkheden voor verbetering. Hier zullen wij in verschillende ontwikkelprogramma's aandacht aan geven.

Onboarding

Begin 2022 zijn we gestart met een centraal onboardingsprogramma voor alle nieuwe medewerkers. In 2023 hebben we hier verdere verbeteringen in aangebracht en ook een onboarding voor externen ingericht, waardoor ingehuurd personeel over de informatie beschikt om te kunnen werken volgens de richtlijnen binnen Dura Vermeer. Na 90 dagen evalueren we hoe onze nieuwe medewerkers de onboarding hebben ervaren. Bij deze evaluaties geeft 87% aan positieve ervaringen te hebben en zegt 92% dat het beeld van Dura Vermeer overeenkomt met hun beeld vóór de eerste werkdag. Het programma stimuleert de betrokkenheid bij onze organisatie en versterkt de identiteit van één Dura Vermeer.

Ontwikkeling en opleiding

We willen graag koploper in de markt blijven. Daarom stemmen we ons aanbod van opleidingen af op de behoeften van de markt, de sector en de expertise en het vakmanschap van onze mensen. Daarbij speelt innovatie een grote rol en leggen we de focus op toekomstbestendigheid en continuïteit. Stilstand in ontwikkeling is achteruitgang. We richten ons daarbij op verschillende speerpunten. Een daarvan is de verdere ontwikkeling van onze vernieuwingsambities duurzaamheid en digitalisering. Digitale vaardigheden zijn dan ook heel belangrijk. Ook de communicatieve vaardigheden van onze medewerkers in klantrelaties en onderhandelingen versterken we.

In 2023 hebben we een ontwikkelingsslag gemaakt met onze opleidingen, waarbij we ons gericht hebben op de ontwikkeling in de verschillende fases van het Y-model: in het Y-model wordt na de eerste ontwikkeling tot professional een splitsing gemaakt in doorontwikkeling richting management of vakexpert. In 2023 hebben we ons daarbij gericht op programma's voor onze professionals (waarbij nog geen keuze is gemaakt voor de management- of expertroute), het middenmanagement, ervaren leidinggevenden en vaktechnische experts. Hierbij werken we samen met verschillende opleidingspartijen om het opleidingsaanbod specifiek op de wensen en vereisten van Dura Vermeer te laten aansluiten. Het doel blijft om uiteindelijk 70% interne doorgroei en 30% externe aanwas te hebben bij het invullen van onze functies.

	Realisatie 2023	Doelstellingen 2023	Realisatie 2022
Medewerkerstevredenheid	7,0	>= 8,0	8,0

We willen een organisatie zijn die de samenleving weerspiegelt

Aanmeldingen voor interne vak- en loopbaangerichte opleidingen verlopen via de Dura Vermeer Academie, bijvoorbeeld voor het bijspijkeren van basiskennis of het halen van certificaten voor Bedrijfshulpverlening en verplichte certificaten. Ook coaching en MBA-opleidingen zijn mogelijk. Met de Academie kunnen we beter aansluiten op de wensen en eisen vanuit de organisatie en de omgeving. Het aanbod in de Academie wordt bepaald door wat nodig is om het werk goed te kunnen uitvoeren, zowel op het vlak van competenties als van vakvereisten.

In 2023 hebben we in totaal voor € 3 miljoen (2022: € 2,8 miljoen) geïnvesteerd in training- en opleiding van onze mensen. Omgerekend is dit 1,36% van de loonsom. Hoewel een recordbedrag is uitgegeven aan opleidingskosten, is het doel van 1,5% niet bereikt. Een verklaring hiervoor is dat de totale loonsom harder is gestegen ten opzichte van 2022 dan de totale investering in opleidingen. Terugkijkend naar 2022 kan geconcludeerd worden dat er toen sprake was van een inhaaleffect in verband met de gemiste opleidingen tijdens de coronaperiode. Samenvattend wordt er in toenemende mate geïnvesteerd in de opleiding en ontwikkeling van onze medewerkers, hetgeen ook voortvloeit uit goed werkgeverschap en onze Belofte aan onze medewerkers.

Sociale dialoog

We hechten veel waarde aan een goede sociale dialoog. Een belangrijk orgaan hierin is de Ondernemingsraad. Dura Vermeer heeft één Centrale Ondernemingsraad (COR) op het niveau van Dura Vermeer Groep. De leden hiervan zijn afkomstig uit de ondernemingsraden op het niveau van de divisie en/of concernwerkmaatschappijen. Dura Vermeer kent een actieve ondernemingsraad die in goede harmonie samenwerkt met de werkgever om tot goede resultaten te komen voor alle betrokken partijen. In 2023 zijn er verkiezingen geweest voor een nieuwe raad.

Diversiteit en inclusie

We vinden het belangrijk dat onze medewerkers zich gewaardeerd voelen, zichzelf kunnen zijn, zich veilig voelen en zich kunnen uitspreken. Dit is onderdeel van onze belofte aan onze medewerkers. We werken continu aan het creëren van een werkomgeving waarin we verbinden, kennis delen en samen tot de beste ideeën komen, en waarin we transparant en respectvol met elkaar omgaan. De medewerker van nu zoekt naar een werkgever die zorgt voor een divers, inclusief en veilig klimaat voor iedereen. Dit raakt de kern van ons familiebedrijf en is daarom van strategisch belang voor onze continuïteit. Door een gericht beleid te voeren voor diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie groeien we hier verder in. Voorts boeken bedrijven met divers samengestelde teams bewezen meer succes: ze presteren beter en nemen betere beslissingen. Daarmee kunnen we beter aanvoelen wat onze klanten van ons vragen.

Nieuw diversiteitsbeleid

In 2023 hebben we ons beleid Diversiteit, Gelijkwaardigheid en Inclusie ingevoerd. Daaraan ligt ten grondslag dat iedereen verantwoordelijk is voor een inclusieve cultuur. Om die verantwoordelijkheid te kunnen dragen, is gedeeld begrip van de termen een voorwaarde. Bij diversiteit gaat het om het faciliteren van een goede werkomgeving met collega's die al dan niet zichtbaar verschillend zijn, bijvoorbeeld in (culturele) achtergrond, opleiding en werkervaring. Bij gelijkwaardigheid gaat het erom dat al die verschillende mensen gelijke kansen krijgen en dat er voor uitsluiting geen plaats is. In een inclusieve werkomgeving ten slotte is iedereen welkom en kan iedereen zichzelf zijn. Met ons beleid streven we na dat deze cultuur vanzelfsprekend is binnen Dura Vermeer.

De afgelopen jaren hadden we vooral aandacht voor de man-vrouwdiversiteit, diversiteit in culturele achtergrond en kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit wilden we breder trekken. In maart 2023 hebben we bedrijfsbreed een vragenlijst uitgestuurd over diversiteit en inclusie om te meten hoe deze binnen ons bedrijf worden ervaren. Ruim 50% van de medewerkers heeft die ingevuld. Ook hebben sommige antwoorden uit het Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) van 2023 meer inzicht gegeven in hoe collega's sociale veiligheid en inclusie bij Dura Vermeer ervaren.

	Realisatie 2023	Doelstellingen 2023	Realisatie 2022
% Trainings- en opleidingskosten t.o.v. loonsom	1,36%	>1,5%	1,65%

Alle uitkomsten zijn benut bij het opstellen van ons beleid dat stoelt op deze visie: Het streven van Dura Vermeer is om een organisatie te zijn die de samenleving weerspiegelt. Een mix van mannen, vrouwen, culturen, achtergronden, leeftijden, persoonlijke eigenschappen, werkervaring en opleidingen.

Het beleid houdt rekening met verschillen en overeenkomsten en richt zich op gelijke kansen voor optimale inzet van alle medewerkers van Dura Vermeer.

We hebben meetbare doelstellingen geformuleerd. Via in- en doorstroom zorgen we voor een representatieve afspiegeling van de samenleving in de samenstelling van ons medewerkersbestand. Minstens 30% moet vrouw zijn en minstens 30% man, ook in het senior management. Dat maakt gerichte selectie mogelijk. Ons streven is om ook een afspiegeling van de samenleving te zijn in de culturele achtergronden van onze medewerkers. Ook willen we minstens 100 werkplekken creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We belonen gelijk en laten dit tweejaarlijks toetsen. Dura Vermeer garandeert gelijke kansen voor iedereen met dezelfde competenties en wendbaarheid en hetzelfde potentieel. We gebruiken inclusieve vacatureteksten en functieprofielen en selecteren op objectieve criteria. Sollicitatiecommissies zijn divers. Leidinggevenden trainen we in inclusief leiderschap en in het bewust worden van vooroordelen.

We gaan over het onderwerp in gesprek, geven elkaar feedback en spreken elkaar erop aan als gedrag het behalen van de doelen belemmert.

Het beleid Diversiteit, Gelijkaardigheid en Inclusie sluit aan bij meerdere initiatieven die in de afgelopen jaren bij Dura Vermeer zijn genomen. Zo is vrouwen netwerk EVA opgezet, hebben we onze arbeidsmarktcommunicatie doelgroepgericht gemaakt en zijn we een onderzoek gestart naar gelijke beloning tussen mannen en vrouwen. Verder bevorderen we de instroom van statushouders met vakgerichte opleidingen en hebben we een denktank en een taskforce diversiteit opgericht. Ook hebben we het Bureau Social Return on Investment om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vast werk te bieden.

Om onze ambities waar te maken, om inzichten voor verbetering op te doen en om te kunnen benchmarken, werken we samen met geselecteerde partners, zoals Top Employers, Talent naar de Top, het charter Diversiteit van de SER, het Universitair Asiel Fonds, TENT Partnerschap voor Vluchtelingen, Emma at Work en Global People.

Man-vrouwdiversiteit

Voor man-vrouwdiversiteit was ons doel voor 2023 dat 24% van ons UTA-personeel (uitvoerend, technisch en administratief) vrouwelijk zou zijn. Dit doel hebben we met 24,1% gehaald. Om ons doel te bereiken, hebben we per werkmaatschappij een target voor

man-vrouwdiversiteit. In onze arbeidsmarktcommunicatie en interne campagnes werken we met rolmodellen van vrouwen. Daarnaast leggen we in het interne doorstroombeleid de focus op meer vrouwen. Ook heeft Dura Vermeer meegedaan aan zowel het boardroom-coachingprogramma als het cross-mentoringprogramma van Talent naar de Top. Hierbij worden vrouwen gekoppeld aan personen uit andere organisaties. Verder werken we aan man-vrouwdiversiteit met ons vrouweneternetwerk EVA, dat vrouwen in management- en lijnfuncties versterkt en ontwikkelt. We hebben deelgenomen aan de Monitor M/V Diversiteit van Talent naar de Top. Ons streefcijfer van 18% vrouwen in het management hebben we in 2023 met 23,5% ruimschoots gehaald.

Gelijke beloning

In 2023 heeft werkgeversvereniging AWWN onderzocht of Dura Vermeer mannen en vrouwen gelijk beloont voor dezelfde functies met gelijke kennis en ervaring. Er kwam een klein onverklaard verschil naar voren. Dit verschil is vervolgens op medewerkersniveau beschouwd, waarna in de jaarlijkse salarisronde correcties zijn toegepast. Uit het onderzoek bleek ook dat vrouwen meer vertegenwoordigd zijn in lagere functiegroepen. Met de instroom van meer vrouwelijke jonge talenten in de vorm van trainees hopen we in de toekomst meer gelijkwaardigheid te creëren in de man-vrouwverdeling in hogere functiegroepen. Trainees zijn logischerwijs wat lager ingeschaald. Als ze doorstromen, hopen we een positief effect op de beloningsverdeling te zien.

Culturele diversiteit en afstand tot de arbeidsmarkt

We hebben voor het tweede jaar deelgenomen aan de Monitor Cultureel van Talent aan de Top. Hiermee hebben we meer inzicht gekregen in mogelijke meetmethodieken. In 2023 hebben we een eerste meting culturele diversiteit gedaan. 65% van onze medewerkers heeft hierbij gegevens gedeeld over hun herkomst volgens de indeling van het CBS. Met deze informatie hebben we meer zicht op in hoeverre we een afspiegeling zijn van de maatschappij en waar we zo nodig maatregelen moeten treffen. Onze samenwerking met stichting UAF voor vluchtelingstudenten hebben we voortgezet. Tot slot deden we mee aan het Charter Diversiteit van de SER 2023, hetgeen weer leidt tot waardevolle benchmarkgegevens.

We belonen gelijk en laten dit tweejaarlijks toetsen

Bureau Social Return

Het Bureau Social Return (SROI) van Dura Vermeer heeft in 2023 belangrijke stappen gezet in het creëren van kansen voor mensen die moeite hebben om deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Ons doel is om hen een werkplek of een opleiding te bieden of hen werkervaring te laten opdoen. Dit doen wij zelfstandig op onze bouwplaatsen en kantoren, maar ook in samenwerking met onze partners en sociale ondernemingen.

In 2023 hebben we 206 social return-kandidaten geregistreerd, zowel vanuit Dura Vermeer als vanuit opdrachtnemers en leveranciers. We blijven ons uiteraard inzetten om dit aantal te laten groeien.

In het boekjaar hebben we € 9 miljoen besteed aan sociale inkoop bij ondernemingen die gecertificeerd zijn volgens de Prestatieladder Sociaal Ondernemen (PSO).

We hebben ook extra aandacht gegeven aan onze social return-inkoopstrategie, met als fundament dat we nieuwe contractafspraken hebben geformuleerd. Daarin staan concrete afspraken met opdrachtnemers en leveranciers om een maatschappelijke bijdrage te leveren. Zo vergroten we onze invloed in de hele keten. Inmiddels hebben we deze afspraken met ruim 200 bedrijven vastgelegd. Ook passen we de social return-voorwaarden nu op een meer geïntegreerde wijze toe in aanbestedingen. Dit betekent dat de inspanningen van mogelijke opdrachtnemers en leveranciers op het gebied van social return worden meegewogen in het selectieproces. Hiermee benadrukken we nog sterker ons voornemen om waardevolle sociale impact te realiseren als een onlosmakelijk onderdeel van onze bedrijfsvoering.

Man-vrouw diversiteit	Realisatie 2023	Doelstellingen 2023	Realisatie 2022
% Vrouw t.o.v. het totale aantal UTA-Medewerkers¹	24,1%	>24%	23,4%

¹ UTA staat voor Uitvoerend Technisch Administratief

We hechten veel waarde aan een gezonde en veilige werkomgeving

Ziekteverzuim

We zien toe op de gezondheid en het welzijn van onze medewerkers in hun werksituatie. Het werken op de bouwplaats gebeurt volgens alle veiligheidsvereisten. Verder hechten we grote waarde aan een werkomgeving waarin medewerkers zich veilig en prettig voelen. Onze kantoren voldoen aan de hoogste eisen en we zorgen voor gezonde voeding in onze bedrijfsrestaurants.

De doelstelling voor 2023 was een verzuimpercentage lager dan 4,0%. Dit hebben we net niet gehaald. In 2023 zagen we een toegenomen verzuim onder medewerkers tot 35 jaar. Deze trend was ook terug te zien in landelijke verzuimcijfers. In samenwerking met Jong Dura Vermeer is er gekeken naar eventuele oorzaken en mogelijke interventies om het ziekteverzuim onder deze groep terug te brengen. Uit deze gesprekken kwam naar voren dat verwachtingsmanagement en transparantie rond werk-privébalans belangrijk is in de samenwerking tussen de verschillende generaties binnen Dura Vermeer. Naast voorlichting, aangepaste managementstijlen en maatwerk door middel van ons flexibelwerkenbeleid werken we actief aan het terugbrengen van verzuim onder deze groep.

Het centraliseren van de arbodienstverlening bij Dura Vermeer naar 1 partij in 2024 zorgt ervoor dat we proactief kunnen inspelen op trends en ontwikkelingen in verzuim. Medewerkers die goed in hun vel zitten, zorgen voor een cruciale bijdrage aan de continuïteit, betrouwbaarheid en kwaliteit van de dienstverlening van Dura Vermeer. Hierdoor krijgen we organisatiebreed zicht op verzuim en verwachten we meer doelgroepgerichte interventies te kunnen inzetten, waarmee we het verzuim kunnen verlagen. Met meer aandacht voor preventie door middel van een campagne in 2024, willen we het bewustzijn bij leidinggevend en medewerkers over het onderscheid

tussen ziekte en verzuim gaan verhogen, waardoor er meer focus zal zijn op arbeidsmogelijkheden tijdens ziekte. Bij de beslissing om met een centrale arbodienst te gaan werken, is de ondernemingsraad nauw betrokken geweest.

Vitaliteitsprogramma

Met ons vitaliteitsprogramma #DV4FIT werken we aan de fysieke en mentale gezondheid van onze medewerkers. Het programma bevat vier pijlers: mentale fitheid (o.a. balans tussen werk en privé), voeding, fysieke fitheid en financiële fitheid.

Voor mentale fitheid werken we samen met stichting Mirro, die online modules biedt om te werken aan bijvoorbeeld piekeren en angst, rouwverwerking, concentratie en werk en gezin. Medewerkers kunnen de modules anoniem volgen. Fysieke fitheid heeft volop aandacht gehad. Zo organiseerden we vanaf september een stappenchallenge waaraan 217 collega's meededen, die samen ruim 3.000 kilometer aflegden. In oktober moedigden we rokers aan om te stoppen in het kader van Stoptober. We bieden doorlopend kosteloos begeleiding aan voor stoppers. Op het gebied van gezonde voeding hebben we in november drie live kookworkshops en een online versie aangeboden. Ook was er in 2023 aandacht voor financiële gezondheid, waarvoor we met onze partner YincQ een divers aanbod hebben.

Zwaarwerkregeling

Met de Zwaarwerkregeling kunnen medewerkers binnen de cao Bouw & Infra maximaal drie jaar voor hun AOW-leeftijd stoppen met werken. In 2023 hebben 13 collega's hier gebruik van gemaakt.

Mensen- en arbeidsrechten

Zowel binnen Dura Vermeer als in de keten proberen wij de mensen- en arbeidsrechten te borgen.

Rechten van medewerkers vanuit ons werkgeverschap

Voor ongewenst gedrag zoals discriminatie en intimidatie is binnen onze organisatie geen plaats. Deze omgangsvormen hebben een negatieve impact op de werksfeer en tasten het welzijn, de gezondheid, het zelfvertrouwen en de prestatie van medewerkers aan en daarmee ook de kwaliteit van de dienstverlening van Dura Vermeer. Een respectvolle omgang tussen medewerkers onderling en in het zakelijke verkeer met anderen vinden wij dan ook belangrijk. Dura Vermeer acht zich verantwoordelijk voor het creëren van een (sociaal) veilige werksfeer en ontwikkelt maatregelen en activiteiten die bijdragen

	Realisatie 2023	Doelstellingen 2023	Realisatie 2022
Ziekteverzuim	4,2%	4,0%	4,2%

tot het voorkomen of het stoppen van ongewenste omgangsvormen. In december 2022 hebben we Beleid & Klachtenregeling Ongewenste Omvangsvormen Dura Vermeer ingevoerd waarin preventie, de taken van de Vertrouwenspersoon Ongewenste Omvangsvormen en de informele en de formele klachtenprocedure zijn beschreven. Via intranet en andere kanalen informeren we medewerkers over dit beleid. Het beleid beschrijft de procedures voor het maken van meldingen en de waarborgen voor vertrouwelijkheid. Sinds we dit beleid bekend hebben gemaakt, is sociale veiligheid vaker onderwerp van gesprek binnen de organisatie. Waar op de bouwplaats altijd vooral aandacht is geweest voor fysieke veiligheid, is nu ook sociale veiligheid vaker aan de orde.

Medewerkers die te maken hebben met ongewenst gedrag kunnen zich beroepen op het Beleid en Klachtenregeling Ongewenste Omvangsvormen en contact opnemen met een van onze vertrouwenspersonen. Om de drempel zo laag mogelijk te maken voor het benaderen van

een vertrouwenspersoon, hebben we twee interne en twee externe vertrouwenspersonen, in beide gevallen een mannelijke en een vrouwelijke. Ook is het mogelijk om bij een (vermoeden van een) misstand contact op te nemen met onze Compliance Officer of een anonieme melding te doen via de app Speak Up, die zowel eigen medewerkers als externe stakeholders kunnen gebruiken. Opdrachtnemers kunnen ook een anonieme melding doen via www.duravermeer.nl/opdrachtnemers.

In 2023 is er één klacht ingediend bij de Klachtencommissie.

Rechten van medewerkers vanuit ons opdrachtgeverschap

We zijn actief in een lange keten van partners. Dura Vermeer doet altijd de Waadi-check - een controle op de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs - en werkt bewust met bedrijven die gecertificeerd zijn volgens de Stichting Normering Arbeid (SNA). De rechten en plichten van medewerkers op de bouwplaats gelden in de hele keten, gekoppeld aan onze Gedragscode en algemene voorwaarden. Ook leggen we cao-verplichtingen door naar opdrachtnemers. Verder eisen we dat hun medewerkers conform het SNF-keurmerk worden gehuisvest. Dura Vermeer werkt met toegangscontrole op de bouwplaats. Op deze manier borgen we dat opdrachtnemers voldoen aan onze eisen. Het gevolg is dat we op de bouwplaats regelmatig mensen weigeren die niet voldoen aan de gestelde eisen.

Sociale veiligheid is vaker onderwerp van gesprek

“Het belangrijkste zijn mensen en hun competenties”

De bouwsector zit aan de ‘harde’ kant. Maar ‘zachte’ eigenschappen zijn cruciaal voor succes, zeker nu opgaves groot en projecten complex zijn en wensen van stakeholders meer gewicht krijgen. Dit ontdekte **Guus Keusters, directeur Infra Landelijke Projecten**, in zijn promotieonderzoek aan de TU Delft. Hij werkt aan inbedding hiervan binnen Dura Vermeer.

Hoe ben je bij Dura Vermeer gekomen?

“Zes jaar geleden kreeg ik bij Dura Vermeer de kans om een professionele ontwerporganisatie op te zetten die goed geïntegreerd is binnen de Divisie Infra. Ik ervaar Dura Vermeer als een ondernemend familiebedrijf. Dat zie je aan het langetermijndenken en het warme hart voor de medewerkers. En de lijnen zijn kort. Ook kan er veel, bijvoorbeeld mijn promotieonderzoek. Toen ik dat voorstelde, was er alleen maar enthousiasme.”

Hoe heb je die promotie georganiseerd?

“Het gaat over ons werk en ik kan het daarom goed combineren met mijn taken, zolang de verantwoordelijkheden voor mijn baan vooropstaan. Ik ben nu 4,5 jaar bezig, veel in vakanties en weekends, en soms op vrijdag. Je moet het heel leuk vinden, anders lukt het niet.”

Wat onderzoek je?

“Het intrigeerde me dat bepaalde infraprojecten goed gaan en andere uit de hand lopen. Daar kunnen we van leren. Het is blijkbaar een wereldwijd probleem, want er is veel literatuur over. Ik richtte me op de ontwerp- en voorbereidingskant, die veel invloed heeft op succes.

Mijn verwachting was dat het in contractvorming of processen zou zitten. Maar de belangrijkste succesfactor is de integrale benadering, waarbij je iedereen die invloed heeft op de oplossing bij elkaar brengt, zowel stakeholders als uitvoerenden. Ik heb meer dan 80 interviews gedaan met sleutelfunctionarissen op projecten en de rode draad was: het ligt aan de mensen, aan hun competenties. En voor een integrale aanpak zijn nieuwsgierigheid, betrokkenheid, contact zoeken, de ander willen begrijpen belangrijk. Dat valt onder de noemer empathie.”

Bleek dat ook de kritieke factor?

“Dat ben ik verder gaan onderzoeken met de hypothese dat een team dat zich goed kan inleven in de ander of de omgeving, een beter project oplevert. Ik heb acht bouwprojecten binnen en buiten Dura Vermeer bekeken en het empathisch vermogen van de teams gemeten middels een gevalideerde vragenlijst. Uit interviews haalde ik of het project succesvol was op vijf criteria. Grosso modo klopt de hypothese voor projecten in een complexe omgeving waarbij je veel eisen en wensen moet integreren en multidisciplinair werkt. Ik ontdekte nog iets anders interessants toen ik een representatieve doorsnede van 500 mensen uit de bouwbranche bevroeg

op empathie: deze groep scoorde lager op empathisch vermogen dan het wereldwijde gemiddelde.”

Vond je dat verrassend?

“Niet echt, want we zijn een wereld van technici, die staan niet bekend om hun empathisch vermogen. Maar onze projecten zijn de afgelopen decennia wel enorm veranderd, van monodisciplinair en bouwen in greenfields naar super multidisciplinair in een complexe omgeving. Dat vraagt om andere competenties, naast techniek en vakmanschap. Empathie is een heldere competentie. Vrouwen scoren trouwens hoger dan mannen, ook in de bouw. Dat onderstreept het nut van diversiteit. Samenwerken wordt belangrijker en dat gaat beter als je elkaar wilt begrijpen. Maar als je alleen maar 5000 palen moet heien, heb je er weinig aan. Het hangt af van de contractvorm en de projectfase.”

Wat ga je hiermee doen binnen Dura Vermeer?

“Ik heb presentaties gegeven en we willen dit stap voor stap verder brengen, want niet iedereen is er meteen rijp voor. Maar het is nu een gespreksonderwerp. Het belangrijkste is het besef dat die veranderingen rond projecten raken aan onze mensen en competenties en dat

dit het succes bepaalt. Ik heb het empathisch vermogen bij verschillende projectteams gemeten. Dat is best confronterend, maar het leidt wel tot bewustwording. De vertaalslag is dan nog lastig, je lost het niet op met een cursus. Het is iets van een lange adem, want concreet maken in de praktijk valt niet mee. Maar hier kun je wel iets aan doen, bijvoorbeeld ruimte nemen om elkaar te leren kennen. Dan word je al empathischer. Dat doen we al met de projectstart-ups en projectfollow-ups met opdrachtgevers. En we bekijken hoe we het in plannen kunnen gieten en met opdrachtgevers kunnen oppakken.”

Hoe zie je de kansen hiervan?

“De impact van de omgeving, de complexiteit en de multidisciplinariteit worden groter met de verduurzaming en de druk op de ruimte. Er komen alleen maar meer disciplines bij die voor ons als bouwer van oorsprong vreemd zijn. De ecooloog is nu al net zo belangrijk als de ontwerper. Als we ons hier als Dura Vermeer goed op voorbereiden, kunnen we er sterk in worden en het verschil maken. Het gaat ons helpen bij de grote opgaves, zoals klimaatadaptatie.”

STRATEGISCHE PRIORITEIT

KLANT, MARKT EN MAATSCHAPPIJ

In een competitieve markt en de steeds minder voorspelbare economische en sociale situatie waarin we verkeren, is het belangrijk om onze blik naar buiten gericht te houden. Materiële thema's hierbij zijn strategisch omgevingsmanagement (inclusief integraal ontwerpen), een gezonde en veilige leefomgeving en betaalbaar wonen. Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en klanttevredenheid staan hierbij centraal.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Dura Vermeer vindt dat iedereen een gezonde en veilige leef- en werkomgeving verdient met kansen om te groeien en dat de gevolgen voor het milieu tot een minimum worden beperkt. Dat is de opgave waar we voor staan. Alles hangt met elkaar samen: waar je huis staat, of je een fijne, gezonde werkplek hebt, toegang hebt tot voorzieningen, zorg, werk en onderwijs, en of je je rekeningen kunt betalen aan het einde van de maand. Wat we waar bouwen en aanleggen en voor wie, heeft directe impact op de mobiliteit en de ontwikkeling van mensen, buurten en steden. Een goed ingerichte leef- en werkomgeving faciliteert diversiteit en kanselijkheid en versterkt de kracht en de weerbaarheid van sociale structuren.

Strategisch omgevingsmanagement

Omgevingsmanagement is een belangrijke voorwaarde om zo goed mogelijk invulling te kunnen geven aan onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. De vraag om inzet van strategisch omgevingsmanagement groeit vanwege de toenemende complexiteit van vraagstukken. Inzicht in de behoeften van stakeholders helpt ons om weloverwogen besluiten te nemen. Dit doen wij door al tijdens de planvorming de belangen en de behoefte van onze stakeholders te inventariseren. De wensen verwerken we in het ontwerp en het plan van aanpak. Een ontwerp van een gebied, infrastructureel werk of gebouw is alleen succesvol als stakeholders hiervan nut ervaren en als ze hun belangen geborgd zien. Zo creëren we draagvlak en ontstaat er voorspelbaarheid voor de omgeving en de gebruikers.

Wettelijk gezien wordt de rol van participatie belangrijker en met de komst van de Omgevingswet zelfs verplicht. Dit vraagt om een omgevingsgevoelige ontwikkelaar en bouwer die door proactief samen te werken en rekening met elkaar te houden, meerwaarde creëert voor alle partijen. Dat is wat Dura Vermeer wil zijn.

Stakeholders

Stakeholders die we bij projecten vrijwel altijd betrekken, zijn omwonenden, huidige en toekomstige gebruikers, gemeenten en provincies (bevoegde gezagen), nutsbedrijven, hulpverlenende diensten, scholen en ondernemers. Een aantal stakeholders zijn kaderstellend in verband met wet- en regelgeving en vergunningverlening. Hiermee voeren we periodiek overleg.

Aanpak

Omgevingsmanagement verloopt bij Dura Vermeer in verschillende stadia. Tijdens de planvorming sluiten we aan bij de wensen en behoeften van de gebruikers en omwonenden. We laten ze bijvoorbeeld meedenken over het ontwerp. Dit gebeurt in ontwerpessies en via individuele gesprekken en digitale tools. In overleg met de stakeholders maken we projectanalyses van de omgeving waarin we risico's benoemen en maatregelen opnemen. Hiermee borgen we de veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid tijdens de uitvoering en in de gebruiksfase. In de uitvoering ligt de nadruk op proactief informeren en communiceren met de omgeving.

Initiatieven

Dura Vermeer heeft een zeer hoge standaard in omgevingsmanagement. Digitalisering helpt ons hierbij. We hebben een digitale stakeholderstevredenheidsmeting

Al tijdens de planvorming inventariseren we behoeften van stakeholders

Duurzame gebiedsontwikkeling WijCK in Pijnacker-Nootdorp.

ontwikkeld. Op basis hiervan kunnen we waarmaken wat we in de tenderfase beloofd hebben en projecten zo nodig bijsturen.

In 2023 hebben we de eerste tenders en projecten uitgevoerd waarbij we een gebiedsinformatiemodel (GIM) toepasten. Hiermee zien we bijvoorbeeld direct welke gevolgen een bouwfase heeft voor omwonenden, welke ecologische beperkingen er zijn (zoals het broedseizoen), welke archeologische risico's er spelen of welke wijzigingen er zijn in de verkeersafwikkeling door naastliggende projecten of evenementen. Waar BIM in 3D, 4D of 5D de technische uitdagingen laat zien, laat GIM de uitdagingen met eisen vanuit de omgeving zien.

Ook is in 2023 onderzocht op welke manier data een rol kunnen spelen in het nog sterker positioneren van omgevingsmanagement binnen en buiten Dura Vermeer, zowel op sociaal als op technisch vlak. Gegevens voor en over onze omgeving (denk aan klanteisen, stakeholdersbelangen, reistijden, verkeersveiligheid en klanttevredenheid) leggen we vast in verschillende applicaties. Door deze data te koppelen, kunnen we betere keuzes maken voor klanten en voor het ontwerp. Hieraan geven we in 2024 een vervolg.

Het aantal binnenstedelijke (her)ontwikkellocaties in onze portefeuille is flink toegenomen, waardoor ook de participatie van de omgeving meer aandacht vraagt. Enerzijds om plannen te maken die aansluiten bij de omgeving en anderzijds om proceduretijden zo kort mogelijk te houden. In bepaalde gemeenten is een BLVC-plan vereist (Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid, Communicatie). Dit willen we structureel gaan aanbieden bij elk project in elke gemeente.

Omgevingsmanagement zal verder versterkt worden met de invoering van de Omgevingswet, waarin participatie een vereiste is. Daar is onze organisatie in 2023 waar nodig verder op ingericht.

Integraal ontwerpen

Met de inzet van strategisch omgevingsmanagement zijn we al in de planfase op de hoogte van de sociale, ecologische en economische belangen en behoeften van de stakeholders. Daarnaast maken we gebruik van technologie en data om de gebieden waar we werken en de gebruikers zo goed mogelijk in kaart te brengen. Door deze informatie te integreren in ons ontwerp komen we tot de best mogelijke oplossing.

Partnerselectie

In gebiedsontwikkeling is partnerselectie een steeds meer voorkomende vorm van aanbesteden. Daarbij kiezen gemeenten voor een partner in plaats van voor een plan. Hoewel er verschillende belangen (kunnen) zijn tussen de samenwerkende partijen, is het van groot belang om te werken vanuit een gedeelde ambitie voor de gebiedsontwikkeling. Die ambitie omschrijft het gezamenlijke gewenste eindbeeld dat op een plek moet ontstaan. Om daartoe te komen, hebben we een integrale werkwijze waarin sociale, ecologische en ruimtelijke kwaliteit hand in hand gaan. Hiermee geven we met gemeente en woningcorporaties als volwaardige partners invulling aan de inrichting van het gebied en de gebouwen. Onze kennis van de hele keten zorgt ervoor dat we direct kunnen sturen op de haalbaarheid van verschillende scenario's. Zo werken we niet volgtijdelijk, maar integraal naar het gewenste eindbeeld.

Ook is integraal ontwerpen een antwoord op de complexiteit van ontwerpprocessen en projecten. Deze neemt toe doordat we met steeds meer stakeholders rekening houden. De hele keten - opdrachtgevers, opdrachtnemers, adviseurs, leveranciers én eindgebruikers - doet daarin mee. Maar ook duurzaamheid speelt een grote rol in de toenemende complexiteit; denk aan uitstoot van broeikasgassen, biodiversiteit en waterveiligheid. Ook houden we steeds meer rekening met de sociale aspecten, zoals de toegankelijkheid tot zorg en onderwijs.

De balans tussen ruimtelijke, ecologische en sociale doelstellingen zorgt ervoor dat we een duurzaam gebouwde leefomgeving creëren waarin mensen in balans zijn met zichzelf, hun omgeving en de aarde. Hiermee hebben we impact over de volle breedte, vanaf datagedreven conceptontwikkeling tot en met het waarmaken van wat we beloven door onze eigen uitvoeringsteams. Door verantwoordelijkheid te nemen voor het ontwerp, bepalen we grotendeels wat en hoe er wordt gebouwd.

Aanpak

De mens en de omgeving stellen we altijd centraal. We zoeken actief en op alle niveaus wat bewoners nodig hebben om zich verbonden te voelen, om prettig te kunnen wonen in hun huis en buurt en om gezond

en fit te blijven. Een sterke identiteit die zorgt voor verbondenheid en duurzame waarden zoeken we met al onze creativiteit vooral in de relatie tussen mens, context en de gezamenlijke ambities van alle betrokkenen. Door ons te richten op alle generaties in een gebied creëren we een evenwichtige mix in woonproducten en voorzieningen. Zo ontwikkelen we levendige wijken waarin reisafstanden worden beperkt en waarin mensen graag verblijven, omdat generaties door elkaar wonen en er daardoor de hele dag leven op straat is. Door de optimale balans te vinden tussen materialen, energie-efficiëntie en gebruiks- en belevingswaarde hebben we ook op gebouwniveau positieve impact op mens, milieu en economie.

Bij de ontwikkeling van infrastructuur werken we vooral voor publieke opdrachtgevers en hebben onze ontwerp oplossingen eveneens grote invloed op de omgeving. Met een integraal ontwerp voor een dijkversterking bijvoorbeeld, verhogen we de waterveiligheid, maar kunnen we ook de leefomgeving voor de omwonenden verbeteren, de biodiversiteit versterken en klimaatadaptatie inpassen. Voor nu en voor toekomstige generaties.

Onze organisatie is ingericht om integrale oplossingen te kunnen bieden. We stellen de klantvraag centraal. Binnen de Divisie Bouw en Vastgoed werken we met integrale ontwerp teams onder leiding van ontwerpleiders die alle disciplines aansturen. Bij de Divisie Infra en de Divisie Techniek is de afdeling Omgevingsmanagement onderdeel van de ontwerporganisatie. Het begrijpen van de vragen en wensen vanuit de omgeving zien we namelijk als de eerste stap in ons integrale ontwerp proces. Steeds meer opdrachten betreffen tweefasencontracten, waarbij we als ontwerpende bouwer nog vroeger in het project kunnen instappen en onze kennis nog beter kunnen inbrengen.

Initiatieven

In 2023 hebben we wederom geïnvesteerd in de ontwikkeling van onze medewerkers, zodat zij de (veranderende) klantvraag kunnen doorgronden en in samenwerking kunnen oppakken. Ook binden we de noodzakelijke kennis aan ons met een sterk netwerk van partners.

Gezonde en veilige leefomgeving

Wie onze doelgroepen zijn, wat ze nodig hebben, welke identiteit de buurt heeft en hoe we zorgen voor verbinding, zijn belangrijke vragen voor het bepalen van de uitgangspunten voor een gezonde en veilige leefomgeving op onze projecten. Geleerde lessen en hoe we hier invulling aan geven, hebben we vertaald in onze integrale

Omgevingsmanagement op de Uithoornlijn.

ontwikkelvisie Goede Buur(t). Vanuit deze visie ontwikkelen we projecten in samenwerking met onze gebiedsstudio iD en een groot aantal externe experts. Dat maakt voor iedereen inzichtelijk wat we toevoegen en verbeteren op de plekken die we ontwikkelen. We analyseren data van een veelheid aan thema's; denk aan mobiliteit, sociale cohesie, de omgeving, biodiversiteit, verbinding, ruimtelijke kwaliteit, klimaatadaptatie, gedrag en voorzieningen. De uitkomsten hiervan - in combinatie met het kwalitatieve buurtonderzoek dat we doen - vormen het vertrekpunt voor de ontwikkelvisie en de strategie voor een gebied. Hierbij kijken we zowel bij gebiedsontwikkelingen als bouwopgaven op gebiedsniveau naar de impact van onze werkzaamheden, om zo op ieder schaalniveau bewuste keuzes te kunnen maken. Voorbeelden van projecten die hiermee tot stand zijn gekomen, zijn de duurzame stadsbuurt Elements in Haarlem, de inclusieve stadswijk Suikerzijde in Groningen, Rijswijk Buiten en de natuurinclusieve en klimaatadaptieve wijk Fruitmeester in Beverwijk.

Ook bij infrastructureel ontwerp en uitvoering van een project wordt de omgeving veelal betrokken. Een goed voorbeeld hiervan is het project Uithoornlijn.

Betaalbaar wonen

Iedereen in Nederland moet betaalbaar kunnen wonen. Wonen is een grondrecht en een voorwaarde voor een goed bestaan. De bijdrage van Dura Vermeer is om mede zorg

Uithoornlijn

Dura Vermeer heeft 2,5 jaar gewerkt aan het doortrekken van de tramlijn van Amstelveen naar Uithoorn. Bij zo'n groot project is zorgvuldige communicatie essentieel en is actuele informatie belangrijk. We hebben systemen aan elkaar gekoppeld, waardoor alle informatie over de omgeving inzichtelijk was, evenals de meldingen van omwonenden. Ook was er veel direct contact met de omgeving, onder meer door een gebiedsconciërge die melders bezocht en de omgeving in de gaten hield. Voor omwonenden was er wekelijks spreekuur in de Dura Vermeer-inkooptent en ze konden elke twee maanden achter de bouwhekken kijken. Ook zijn er veiligheidslessen voor basisschoolleerlingen gegeven. Samen met bewoners is een plan gemaakt voor het op een groenere manier inpassen van de tramlijn. Daar kwam een gezamenlijk gedragen voorstel uit voor meer ruimte voor flora en fauna. Door dit alles was de relatie met de omgeving goed: de 8 of hoger in de tevredenheidsmetingen bevestigden dat.

te dragen voor voldoende beschikbaarheid van betaalbare woningen die passen bij de levensfase van de mens: de starter, de doorstromer, het kleine huishouden, het gezin, de oudere die kleiner gaat wonen. Vanuit ons 5-generatiemodel zetten we in op gemixte buurten waar voor iedereen een plek is. Voor elke doelgroep betekent betaalbaar wonen iets anders. Betaalbaarheid is niet alleen in het hier en nu belangrijk, maar we willen dat de woningen die we bouwen ook in de toekomst betaalbaar blijven.

Uitdagingen en kansen

De koopmarkt was lange tijd gezond en de woonlasten waren laag, maar inmiddels is dat omgedraaid door de gestegen hypotheekrente, de materialenschaarste en de hoge energieprijzen. De marktprijzen fluctueren sterk en we volgen de markt daarin. Daarop richten we onze organisatie in. Maandelijks houden onze managers de prijsontwikkelingen in de markt en de keten bij. Zo blijft

Woonconcepten

Het antwoord op het woningtekort in Nederland ligt niet alleen in snelheid, aantallen en betaalbaarheid, maar ook in gezonder en duurzamer bouwen. Dura Vermeers conceptuele antwoord op 'betaalbare duurzaamheid' heet Aer. Dit is onze nieuwste ontwikkeling die past in onze 'traditie' van conceptuele woningbouw. Hiermee zetten we de stap van lineaire naar circulaire woningbouw: 70% van de materialen is biobased en de bouwelementen zijn losmaakbaar, dus hoogwaardig te hergebruiken.

Al in de jaren tachtig werd het woonconcept PCS gelanceerd, waarmee inmiddels duizenden woningen zijn gebouwd. Anno 2023 is dit woonconcept doorontwikkeld naar PCS Pro, bestaande uit 15 schaalbare woningtypes met een CO₂-arme prefabbetonconstructie.

Dura Vermeer biedt ook een vernieuwbouwconcept genaamd Blokje Om. Hierbij worden verouderde sociale huurwoningen gesloopt tot aan de fundering, waarop in slechts 20 werkdagen een nieuwe houtbouwwooning wordt gebouwd. Ook lanceerden we onlangs ons optopconcept Blokje Op. Daarmee worden op basis van houtbouw, woningen toegevoegd aan bestaande appartementengebouwen.

onze organisatie robuust in de huidige markt. Tegenover deze uitdagingen staan kansen. Zo drukken energiezuinige of zelfs energie-genererende woningen de woonlasten flink. Deze huizen kunnen we bouwen. Ook bestaande woningen verduurzamen leidt tot beheersbaardere woonlasten. Ditzelfde geldt voor leegstaand vastgoed, dat we transformeren naar duurzame woningen. Verder bouwen we betaalbare woningen voor woningcorporaties.

Initiatieven

Een methodiek voor Dura Vermeer om betaalbare woningen op te leveren, is conceptueel bouwen. Daarmee wordt een referentiewoning het voorbeeld voor meer woningen en zo versnellen we het bouwproces. Dit doen we met de woonconcepten PCS Pro (prefab betonconstructie) en Aer (geïndustrialiseerde houtconstructie, een circulair en biobased concept) (zie kader). Daarnaast verkennen we de mogelijkheden van digitalisering. Daarmee maken we de bouw slimmer en efficiënter om uiteindelijk meer waarde te leveren met hetzelfde aantal mensen en middelen door standaardisatie in het proces. Dit doen we op het platform Virtual Factory. Ook voor de opgave voor woningcorporaties om veel woningen bij te bouwen, is conceptueel bouwen een mogelijke oplossing. Het beeld dat dit tot eenvormigheid leidt is niet juist: architectonisch is met deze methodiek veel variatie mogelijk.

Meer grip op de keten

Dura Vermeer wil verantwoordelijkheid nemen voor haar hele keten. Mede daarom hebben we ons de afgelopen jaren steeds meer toegelegd op maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI). Met ons inkoopbeleid willen we de gevolgen van klimaatverandering aanpakken, de ontwikkelingen naar een circulaire economie versterken en baankansen creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Onze werkwijze hiervoor is organisch gegroeid en heeft zich ontwikkeld langs de lijn van Social Return on Investment (SROI), de Net Zero-strategie en de SDG's. Om meer sturing te geven aan MVI, hebben we in 2023 alle activiteiten en bestaand beleid gebundeld in een centraal MVI-beleid. Centraal beleid maakt het mogelijk om meer grip te krijgen op het handelen binnen ons bedrijf, maar zeker ook in de keten, en om hierover te rapporteren. Het zorgt ook voor een solide basis voor verdere ontwikkeling op dit vlak.

We hebben een Gedragscode voor Opdrachtnemers waarnaar we in alle inkoopcontracten verwijzen. We verwachten dat onze opdrachtnemers en leveranciers handelen in overeenstemming met de daarin vastgelegde principes en eisen voor onder andere integriteit,

bescherming van mensenrechten, veiligheid en milieu. Uitgangspunt is dat zij deze gedragsregels ook van toepassing verklaren voor de partijen die zij betrekken.

Wat betreft SROI zijn er voor onze opdrachtnemers in de inkoopcontracten concrete verplichtingen opgenomen voor het percentage mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De duurzaamheidsaspecten in ons MVI-beleid zijn standaard onderdeel van onze onderhandelingen en gesprekken met leveranciers, opdrachtnemers en adviseurs. Wij selecteren deze partijen onder andere op de mate waarin ze actief en innovatief bezig zijn met de thema's die we in ons beleid hebben geformuleerd.

Materialen nemen we zo mogelijk af uit Nederland. Kan dat niet, dan zoeken we binnen Europa, en is dit niet mogelijk, dan kijken we pas intercontinentaal. Ons doel is om volledig zicht te hebben op de leveranciersketen en op de impact van het transport van grondstoffen en halffabricaten daarbinnen. Hiervoor brengen we zo veel mogelijk gegevens in kaart.

Ook willen we meer gebruikmaken van het materialenpaspoort. We willen dat de materialen die we inkopen, zijn geproduceerd zonder uitbuiting of kinderarbeid. Door sociale voorwaarden te stellen in het inkoopproces helpt Dura Vermeer mee aan betere internationale arbeidsomstandigheden. Gezien de grote impact van hout, asphalt, beton en staal hebben we voor deze materialen specifiek beleid opgesteld waar toetsing aan certificering en keurmerken, terugdringen van schadelijke emissies en hergebruik deel van uitmaken.

Klanttevredenheid

Een goede samenwerking is voor een groot deel bepalend voor de tevredenheid van de klant. We zien dat onze klanten steeds meer waarde hechten aan de wijze waarop Dura Vermeer invulling heeft gegeven aan hun vraag. Door vroegtijdig aan tafel te gaan, afspraken te maken bij de start en regelmatig tussentijds te reflecteren op de samenwerking kunnen we continu inspelen op de verwachtingen van de klant. Dit leidt tot een voorspelbaar eindresultaat en een hogere klanttevredenheid.

De tevredenheid van onze klant wordt per project gemeten (ook tussentijds). De Net Promoter Score (NPS) is onze belangrijkste tool om de klanttevredenheid te

Nummer 1 in de Cobouw Reputatiemonitor

Na jaren in de top te hebben gestaan van de Cobouw Reputatiemonitor heeft Dura Vermeer in 2023 de eerste plaats veroverd in de lijst. Cobouw meet tweejaarlijks de reputatie van de 50 grootste bedrijven in de bouw aan de hand van naamsbekendheid, samenwerking, bedrijfspositionering en marktpositie. In het rapport van Cobouw wordt Dura Vermeer een zeer bekend bouwbedrijf genoemd met een hoge conversie van bekendheid naar samenwerking. We worden onderscheidend genoemd op het gebied van duurzaamheid (woningen en elektrisch materieel), onze eigen ontwerpgroep en onze uitdagende projecten. De meest genoemde spontane associaties met het merk Dura Vermeer zijn betrouwbaar, innovatief, groot, professioneel, bouw, familiebedrijf, klantgericht. We zijn trots op het behalen van deze positie als koploper in de ranglijst en op de beoordeling door de jury.

meten. Dit is een groepsbrede KPI voor zakelijke klanten, zoals beleggers, woningcorporaties en de rijksoverheid en decentrale overheden, maar niet voor eindklanten zoals consumenten. Voor het laatste hanteren we uiteraard wel een KPI, maar daarop sturen we niet groepsbreed en we rapporteren hier in dit jaarverslag niet over. De doelstelling voor klanttevredenheid bij zowel de Divisie Bouw en Vastgoed als de Divisie Infra is een NPS van 75. De Divisie Infra heeft de doelstelling in 2023 behaald; de Divisie Bouw en Vastgoed heeft deze doelstelling niet behaald.

De uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek nemen we mee in de verbetermeter en worden teruggekoppeld naar de projectteams. Eventuele optimalisaties worden in het proces of het project doorgevoerd. Zo zijn de onderzoeken onderdeel van een verbeterloop. Indien gewenst worden op basis hiervan verdiepende gesprekken gevoerd met onze klanten.

Klanttevredenheid (NPS) en respons	Realisatie 2023	Doelstellingen 2023	Realisatie 2022	Respons 2023	Respons 2022
Divisie Bouw en Vastgoed	70	>75	96	52%	52%
Divisie Infra	76	>75	80	67%	58%

“De kennis en kunde van de bouwsector hebben we hard nodig!”

Rond waterveiligheid liggen er grote opgaven. Voor de aanpak daarvan hebben de waterschappen en de bouwsector elkaar hard nodig. En wat voor beide onmisbaar is, is lef en innovatief ondernemerschap, aldus **Rob Kleijwegt, directeur Waterveiligheid en Hoogwaterbeschermingsprogramma bij Waterschap Rivierenland.**

Welke ontwikkelingen zie je rond waterveiligheid en waterkwaliteit?

“De meest opvallende ontwikkeling is wellicht dat het weer grilliger wordt. Dat zie je zowel aan de natte kant – regionale wateroverlast door neerslag zoals de afgelopen winter – als aan de droge kant – watertekorten in de zomer. Daar moeten we mee leren omgaan. Bijvoorbeeld door ‘water en bodem sturend’ te laten zijn bij ruimtelijke keuzes. Ook zie je steeds meer aandacht voor natuur en duurzaamheid. Denk aan de stikstofproblematiek en natuurvreemde stoffen zoals PFAS.”

Wat is de impact van die ontwikkelingen op de samenleving?

“In combinatie met andere maatschappelijke ontwikkelingen wordt de druk op de verdeling van de schaarse ruimte groter. Waar kiezen we voor natuur, voor bedrijvigheid, voor landbouw, voor wonen, voor energieopwekking? De bijbehorende vraagstukken worden ook steeds complexer. Dit geldt niet in de laatste plaats voor de uitvoering, denk aan zaken als participatie van omwonenden, beperkte uitstoot van stoffen, schone energie en circulariteit. Dat vraagt om samenwerking in de hele bouwketen. We willen de bouwsector dan ook vroeg betrekken bij projecten. Dit is een van de redenen om met

zogenoemde tweefasencontracten te werken, waarin opdrachtgever en opdrachtnemer al in het ontwerpstadium samenwerken. Vanuit onze rol als opdrachtgever geven we al bij de selectie van de opdrachtnemer ruimte voor innovatieve oplossingen. Dat heeft bijvoorbeeld geleid tot de WattHub, het snellaadplein voor zwaar bouw materieel dat is bedacht bij de dijkversterking Tiel-Waardenburg, die we met onder andere Dura Vermeer uitvoeren.”

Je noemde een paar mooie kansen, zijn er ook risico's?

“Vooral dat we in die complexiteit, met de verschillende partijen, te veel geld en tijd nodig hebben. We moeten als sector innoveren om de opgaven waar we voor staan realiseerbaar en betaalbaar te houden. De arbeidsmarkt is een ander risico. Daar hebben veel partijen mee te maken. Dat onderstreept nog eens het belang van samenwerken in de keten om een kleiner beroep te doen op schaars arbeidspotentieel. We hebben bijvoorbeeld weinig civiel ingenieurs, terwijl we ze keihard nodig hebben. Daarin moeten we elkaar vinden.”

Hoe speelt het waterschap daarop in?

“Waterschap Rivierenland kiest als functionele overheid vaak voor een rolvaste benadering. Als waterschap

profiëren we ons niet met stikstof, ruimtelijke ordening en klimaat, maar we spelen er wel op in. We geven ruimte voor innovaties en zijn betrokken bij toegepast onderzoek. We voorkomen bijvoorbeeld dat water door dijken stroomt door niet alleen kunststoffen of stalen schermen te plaatsen, maar ook de goedkopere en milieuvriendelijkere grofzandbarrière toe te passen. Dit is een innovatie waar het waterschap nauw bij betrokken is geweest. Een ander voorbeeld is het gras dat de grond op de dijk vasthoudt. Daarvoor zoeken we grasmengsels die beter tegen droogte kunnen. Dit zijn stapjes die samen zoden aan de dijk zetten. Dat moet ook wel, want onze opgave is enorm: van alle dijkversterkingsprojecten in het Hoogwaterbeschermingsprogramma bij de 21 waterschappen en Rijkswaterstaat ligt ruim een kwart bij Rivierenland.”

Hoe kan de bouwsector hierin goed beslagen ten ijs komen?

“De kennis en kunde van de bouwsector zijn hard nodig bij het ontwerp en de uitvoering van onze projecten. We voeren het gesprek bij voorkeur niet vanuit de klassieke relatie van opdrachtgever-opdrachtnemer, maar trekken liever samen op in tweefasencontracten om samen tot de beste oplossingen te komen. Hierbij moeten we het lef hebben om innovaties toe te passen.

Een innovatie van elders wordt niet vanzelfsprekend overgenomen, want ‘doen wat we altijd deden’ is veiliger. Dat lef moet zowel de opdrachtgever als de opdrachtnemer tonen. Ook hier is de WattHub een prima voorbeeld; daarin komt de ambitie van het waterschap mooi samen met ondernemerschap en lef van de opdrachtnemers zelf. Zij hebben met een prachtig plan onze wens ingevuld. En dan zie je dat je samen ook impact kunt maken. De opening werd verricht door de koning. Die PR heeft als impact dat anderen komen kijken. Zo ontstaat een zwaan-kleef-aanefect. Dat helpt om de risico’s die ik eerder noemde te mitigeren en nieuwe kansen te creëren.”

Hoe zie je de samenwerking met Dura Vermeer?

“We werken constructief samen. Soms loop je tegen elkaar aan, maar bij beide partijen zit het vermogen om eruit te komen. En we leren over en weer van elkaar. Bijvoorbeeld met veilig werken, wat bij Dura Vermeer goed ontwikkeld is. Dat pikken wij op. Zo geven we elkaar duwtjes de goede kant op. Dat is ook vooruitgang in de bouwsector. Uiteindelijk bepaalt houding en gedrag heel veel, want het zijn niet de organisaties die samenwerken, maar de mensen!”

STRATEGISCHE PRIORITEIT

FINANCIËEL RESULTAAT

Ondanks alle uitdagingen was 2023 voor Dura Vermeer een succesvol jaar. Nagenoeg alle werkmaatschappijen hebben een positieve bijdrage geleverd aan de resultaten en de werkvoorraad is toegenomen. Operational excellence en kostenbeheersing zijn daarbij essentieel: we stroomlijnen de processen en verlagen de faalkosten.

Operational excellence

Bij Dura Vermeer betekent operational excellence dat we kwaliteit leveren, verspilling van grondstoffen en arbeidsuren trachten te voorkomen, faalkosten terugdringen en betrouwbaar en voorspelbaar zijn. Dit bereiken we door onze organisatie, werkprocessen en producten en diensten continu te verbeteren. Hiermee kunnen we concurrerend blijven, een lerende organisatie zijn en onze continuïteit waarborgen. Het resultaat is een financieel gezonde organisatie die kan blijven investeren in haar medewerkers en haar ambities. Het levert ons bovendien een reputatie op als aantrekkelijke werkgever. Ook kunnen wij ons hierdoor onderscheiden als een goed georganiseerde en aantrekkelijke partij voor klanten en toeleveranciers. Door dit alles blijven we vooroplopen in de markt.

Onze ambitie is het terugbrengen van faalkosten tot beneden de 1% van onze omzet. Dit is in 2023 nog niet gelukt. Daarnaast streven we ernaar om alle projecten volledig te evalueren en daarbij niet alleen te kijken naar het proces, maar ook naar het gedrag. Hierbij nemen we leerpunten mee van het team én van de klant. Waar liggen de oorzaken van afwijkingen, welke achterliggende omstandigheden en/of redenen zijn er en hoe kunnen we hiervan leren?

Operational excellence scharen we bij Dura Vermeer onder de strategische prioriteit Financieel resultaat, maar het thema is verstrengeld met verschillende andere strategische prioriteiten en vernieuwingsambities van Dura

Vermeer, zoals veiligheid, digitalisering en duurzaamheid. Ook is het nauw verbonden met persoonlijk leiderschap. We zien dat er door te werken aan de strategische prioriteiten steeds meer integraliteit ontstaat binnen ons bedrijf.

Uniforme processen en projectbeheersing

Een belangrijk onderdeel van operational excellence is een uniforme werkwijze op basis van standaarden. De standaarden worden continu getoetst en bijgewerkt op basis van de ervaringen van onze werkmaatschappijen.

In 2023 zijn onze processen verder geüniformeerd. Ook is een werkwijze ontwikkeld waarbij alle betrokkenen op dezelfde manier rapporteren over faalkosten. De volgende stap is om de oorzaken van faalkosten te categoriseren, zodat we nog beter kunnen achterhalen waarop deze oorzaken terug te voeren zijn. Daarvoor is het nodig dat de data niet alleen volledig zijn, maar ook goed te clusteren zijn. Op basis van evaluaties kunnen we dan in volgende projecten de aanpak verbeteren. Om op dit punt te komen, hebben we een transitie doorgemaakt naar ons kwetsbaarder durven opstellen over ons handelen. Dit is een grote vooruitgang. Fouten maken mag, dat ligt besloten in ons cultuurprogramma Zien Handelen Leren. Openheid over gemaakte fouten is noodzakelijk om zaken te verbeteren. Zo kunnen we geleerde lessen meenemen in volgende projecten. Dit hoort bij een lerende organisatie zijn.

We vinden het belangrijk om ook nieuwe medewerkers te doordringen van de cultuur van Zien Handelen Leren en van ons streven om fouten bespreekbaar te maken. Dit is dan ook tijdens de introductietraining voor nieuwe medewerkers een belangrijk onderdeel binnen het programma.

Leiderschap

Een essentieel element in het cultuurprogramma Zien Handelen Leren is persoonlijk leiderschap: of en hoe de geleerde lessen aan collega's worden doorgegeven en met elkaar worden uitgewisseld, hangt sterk af van leiderschap. Leidinggevend worden hierin gefaciliteerd en getraind.

Operational excellence is nauw verbonden met persoonlijk leiderschap

We streven naar proactief leiderschap voor contractmanagement. Dit betekent dat we, wanneer we bijvoorbeeld een afwijking zien aankomen, vroegtijdig met de klant in gesprek gaan om te bekijken hoe we dit samen kunnen oplossen en hoe we elkaar kunnen helpen om zaken te verbeteren. Een ander voorbeeld is het startklaargesprek, dat we vijf weken voor de start van een nieuwe projectfase al voeren. Productieteams worden hierdoor aangezet om vooruit te kijken. Als we vooruit kunnen en durven kijken, kunnen we makkelijker en sneller inspelen op veranderingen. Dit verlaagt risico's. Deze proactiviteit maakt ons tot een vooruitstrevende organisatie.

Bedrijfsopbrengsten, resultaat en werkvoorraad

Ondanks de vele uitdagingen zijn zowel onze bedrijfsopbrengsten als onze resultaten in 2023 goed. Onze bedrijfsopbrengsten namen toe met 3,6% tot bijna € 1,9 miljard (2022: € 1,8 miljard) en het nettoresultaat steeg met 2,4% tot € 51,4 miljoen. Over 2023 is een nettomarge gerealiseerd van 2,7% (2022: 2,8%). De samenstelling van de bedrijfsopbrengsten en het resultaat is wel aan verandering onderhevig geweest.

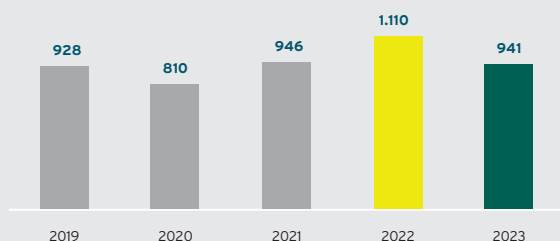
Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten van de Divisie Bouw en Vastgoed zijn in 2023 gedaald met 15,2% ten opzichte van 2022. Bij de woningbouw en met name bij onze eigen ontwikkelactiviteiten hebben we te maken gehad met complexe en vertraagde vergunningsprocedures.

(Bedragen x 1 miljoen)	2023	2022
Bouw- en Vastgoed	941	1.110
Infrastructuur	874	709
Techniek	78	15
Overige	5	-4
Eliminaties	-14	-12
Totaal bedrijfsopbrengsten	1.884	1.818

BEDRIJFSOPBRENGSTEN BOUW EN VASTGOED

Bedragen € 1 miljoen

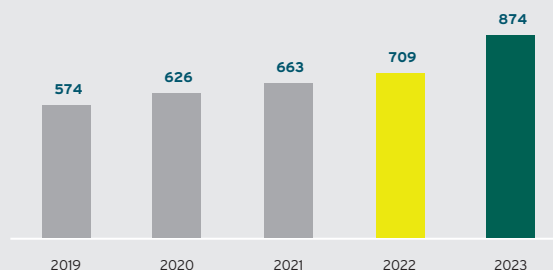

Mede daardoor is het aantal verkochte (grondgebonden en gestapelde) woningen uit eigen ontwikkeling bij Dura Vermeer nog verder afgenomen van 548 in 2022 tot 483 in 2023. In 2023 hebben we evenwel mooie projecten uitgevoerd waaronder het nieuwe regiokantoor van Alliander Westpoort in Amsterdam en het woningbouwproject Hortus Ludi in Nijmegen.

De Divisie Infra heeft mede dankzij vervangings- en renovatieprojecten en projecten in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en opdrachten binnen het energiesegment een succesvol jaar achter de rug. De bedrijfsopbrengsten stegen met 23,4%. Als gevolg van de stikstofcrisis heeft de Rijksoverheid begin 2023 aangekondigd dat zij gedurende de komende jaren geen nieuwe infrastructuurprojecten zal initiëren. Projecten gericht op het onderhoud van bestaande infrastructuur hebben wel doorgang gevonden als gevolg van het achterstallig onderhoud. Voor ons betrof dit onder andere de renovatie van de Heinenoordtunnel. Ook voor de nabije toekomst zijn, vanwege de aanzienlijke hoeveelheid onderhoudswerk, de vooruitzichten gunstig. Een knelpunt voor het realiseren van de onderhoudsdoelstellingen zijn de materiaaltekorten en prijsstijgingen. Naast vervangings- en renovatieprojecten hebben we in 2023 meer werk uitgevoerd binnen het watersegment en

BEDRIJFSOPBRENGSTEN INFRA

Bedragen € 1 miljoen

het energiesegment. Twee grote projecten hiervan zijn Waaksaam in Noord-Holland en Windplanblauw in Flevoland.

De Divisie Techniek heeft in 2023 een omzetgroei gerealiseerd van € 15,1 miljoen in 2022 tot € 78,4 miljoen in 2023. De overname van Nexton heeft hieraan de belangrijkste bijdrage geleverd.

De vooruitzichten voor de installatiebranche blijven goed; installaties worden steeds belangrijker in de gebouwde omgeving.

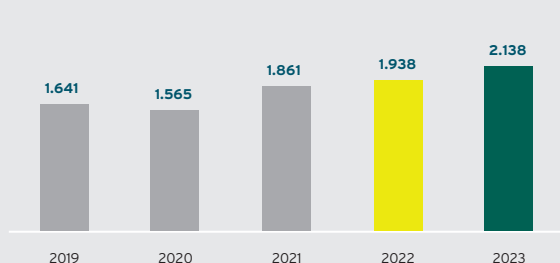
Resultaat

Het resultaat na belasting kwam in 2023 uit op € 51,4 miljoen. Ondanks forse prijsstijgingen hebben we het resultaat redelijk kunnen handhaven. Dit hebben we weten te realiseren door strategisch in te kopen, duidelijke afspraken te maken met onze opdrachtgevers én continu aandacht te hebben voor projectbeheersing. We worden er steeds beter in om afwijkingen van het plan of fouten eerder te identificeren (o.a. met behulp van digitale middelen), zodat we snel kunnen bijsturen of met onze klant/opdrachtgever in gesprek kunnen gaan over de gewenste vervolgstappen.

Bedragen x € 1 miljoen	2023	2022
Bedrijfsresultaat voor afschrijvingen (EBITDA)	87,2	85,1
Afschrijvingen	-20,4	-14,3
Resultaat voor interest en belastingen (EBIT)	66,8	70,8
Rentebaten- en lasten	2,3	-2,2
Resultaat deelnemingen	3,4	2,4
Belastingen	-18,7	-18,2
Aandeel derden in resultaat	-2,4	-2,6
Resultaat na belastingen	51,4	50,2

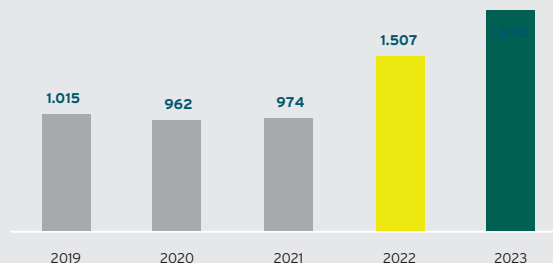
WERKVOORRAAD BOUW EN VASTGOED

(Ultimo boekjaar; x € 1 miljoen)

WERKVOORRAAD INFRA

(Ultimo boekjaar; x € 1 miljoen)

Werkvoorraad

De werkvoorraad (de nog uit te voeren werken en de nieuw geacquireerde werken) is in 2023 in totaal toegenomen met 24% naar € 4,3 miljard (2022: € 3,4 miljard). Bij het aannemen van nieuwe opdrachten stuurt Dura Vermeer op projecten waarbij sprake is van een verantwoorde balans tussen het risicoprofiel en het rendement. We streven naar duurzame groei in de vanuit onze expertise relevante product-marktcombinaties, waarmee we een positieve bijdrage leveren aan de toekomstige leefomgeving.

De werkvoorraad van de Divisie Bouw en Vastgoed is met 10% toegenomen van € 1,9 miljard ultimo 2022 naar € 2,1 miljard in 2023. De Divisie Infra laat eveneens een mooie groei zien van € 1,5 miljard naar € 1,9 miljard. Tot slot laat de Divisie Techniek, met name door de overname van Nexton begin 2023, ook een toename zien.

Van de totale werkvoorraad ultimo 2023 wordt naar verwachting € 1,7 miljard uitgevoerd in 2024. Het restant van de werkvoorraad zal in 2025 of later in uitvoering worden genomen.

Balans

De financiële positie van Dura Vermeer is sterk, met een solvabiliteit op basis van het eigen vermogen van 30,5% (2022: 30,8%).

Het balanstotaal is met € 117,7 miljoen toegenomen tot € 983,5 miljoen ultimo 2023 (2022: € 865,8 miljoen). Het saldo aan liquide middelen is toegenomen met € 16,8 miljoen tot € 250,2 miljoen.

Ultimo 2023 bedroeg het eigen vermogen € 300,2 miljoen (2022: € 266,7 miljoen), een toename van € 33,5 miljoen vergeleken met vorig boekjaar. Hierin begrepen is het positieve nettoresultaat van 2023 van € 51,4 miljoen en de dividenduitkering over 2022 van € 20 miljoen.

(Bedragen x € 1 miljoen)	2023	2022
Vaste activa	197,0	169,5
Vlottende activa	536,3	462,9
Liquide middelen	250,2	233,4
Balanstotaal	983,5	865,8
Eigen vermogen	300,2	266,7
Solvabiliteit	30,5%	30,8%

Financiering

Ultimo 2023 beschikt Dura Vermeer Groep NV over een gecommiteerde financieringsfaciliteit met drie banken. Deze faciliteit betreft een Rekening Courant Faciliteit van € 50 miljoen, een Revolverende Vastgoed Project Faciliteit (voor zowel commercieel als residentieel vastgoed) van € 90 miljoen en een Garantiefaciliteit van € 200 miljoen. Op de Rekening Courant Faciliteit en de Revolverende Vastgoed Project Faciliteit hebben wij in 2023 niet getrokken. Ten aanzien van de Garantiefaciliteit hebben de banken ultimo 2023 voor een bedrag van € 84,7 miljoen (ultimo 2022: € 70,8 miljoen) aan garanties afgegeven.

Dura Vermeer is met haar banken drie financiële ratio's overeengekomen: solvabiliteit, leverage ratio en interest coverage ratio. Net als ultimo 2022 voldoen alle ratio's ultimo 2023 ruim aan de normwaarden zoals opgenomen in de financieringscontracten. Naast financiële ratio's zijn ook niet-financiële ratio's overeengekomen. Het betreffen KPI's voor man-vrouwdiversiteit, MilieuPrestatie Gebouwen (MPG) en de reductie van CO₂-uitstoot. Van deze niet financiële reatio's is alleen de MPG met 0,64 over 2023 boven de doelstelling (0,5) uitgekomen.

Als zekerheid is aan het banksyndicaat een eerste en tweede hypotheek verstrekt op gebouwen en gronden voor een bedrag van € 25,9 miljoen (ultimo 2022: € 31,0 miljoen). Ook zijn zekerheden verstrekt, waarvan de handelsvorderingen de belangrijkste zijn.

Naast de banken hebben drie borgmaatschappijen voor een totaalbedrag van € 175 miljoen aan garantiefaciliteiten verstrekt (2022: € 175 miljoen). Ultimo 2023 is door de borgmaatschappijen voor een bedrag van € 125,2 miljoen aan garanties afgegeven (2022: € 109,0 miljoen).

Wij streven een open en op de lange termijn gerichte relatie met de Belastingdienst na

Financiële instrumenten

Dura Vermeer maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de vennootschap blootstelt aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. Om deze risico's te beheersen heeft Dura Vermeer een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de vennootschap te beperken. Dura Vermeer maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten zoals interest rate swaps, valutatermijncontracten of valutaopties en handelt niet in deze afgeleide instrumenten. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de vennootschap verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde of de boekwaarde van de desbetreffende instrumenten.

Fiscaal beleid

Ons fiscale beleid is gericht op het voldoen aan fiscale wet- en regelgeving. Dit impliceert dat wij ons houden aan de geldende fiscale regels en geen grijze gebieden opzoeken. Monitoring van de naleving van de fiscale vereisten vindt plaats door middel van ons Tax Control Framework (TCF). Hierin zijn voor de materiële belastingsoorten (btw, overdrachtsbelasting, loonheffingen en vennootschapsbelasting) de relevante risico's en beheersmaatregelen opgenomen. Deze maatregelen maken deel uit van onze interne processen en procedures. Daarnaast schakelen we waar nodig externe adviseurs in. Periodiek wordt getoetst of de fiscale beheersmaatregelen op een juiste manier worden uitgevoerd.

Wij streven een open en op de lange termijn gerichte relatie met de Belastingdienst na. Deze relatie is formeel vormgegeven door middel van Horizontaal Toezicht. Het TCF en onze periodieke toetsing van de hierin opgenomen fiscale beheersmaatregelen vormt een belangrijk middel waarmee wij in dit kader aantonen dat we onze fiscale risico's voldoende beheersen. In maart 2022 is het bestaande convenant verlengd voor een periode van drie jaar. Wij zullen in 2024 starten met de voorbereidingen ten behoeve van de verlenging van het convenant in 2025.

“Kapitaal is een randvoorwaarde, niet de oplossing”

Wat kunnen bouwer en bank samen doen om de energietransitie te versnellen?

Senior Relationship Banker bij de Rabobank **David de Bondt** heeft als focusgebied klanten in de gebouwde omgeving. Dura Vermeer is een van zijn klanten. Hij vertelt over de rol van beide sectoren in de transitie.

Waar staat de Rabobank in de energietransitie?

“Als coöperatieve bank integreren we duurzaamheid in al onze bedrijfsactiviteiten, waarbij we onze klanten helpen om hun activiteiten, huizen en bedrijven toekomstbestendig te maken. In lijn met het Parijs-akkoord hebben we onlangs de Energy Label Roadmap gelanceerd, gericht op bestaande gebouwen en energielabels. Elke organisatie heeft unieke behoeften en we geloven dat onze inspanningen, inclusief informele kennissessies en nieuwe samenwerkingen, kunnen bijdragen aan een soepele overgang naar een duurzamere toekomst.”

Welke binding hebben de Rabobank en Dura Vermeer bij dit thema?

“We delen die maatschappelijke ambitie om te versnellen op het gebied van duurzaamheid. Wij ondersteunen Dura Vermeer niet alleen financieel, maar delen ook graag onze expertise bij de uitdagingen van de energietransitie in de bouw. Denk aan bio-based bouwen, emissies opslaan in houtbouw en elektrificatie van bouw materieel. Bij de Rabobank zit veel kennis. We werken met producenten van oplossingen, ook kleinere bedrijven en start-ups, en mobiliseren ons netwerk om onze klanten te helpen hun duurzaamheidsdoelen te bereiken in de context van hun keten. Onder andere door het organiseren van sectorover-

stijgende rondetafelgesprekken. Dan ontstaan er contacten en inzichten die minder vanzelfsprekend zijn, dat is fantastisch.”

Welke rol kan Dura Vermeer spelen in de transitie?

“Juist waar het dicht bij mensen komt – dus bij wonen, werken en mobiliteit – liggen kansen voor verduurzaming. We kijken vaak naar nieuwbouw, maar er moeten vooral veel bestaande gebouwen worden aangepakt. Ook aan de energiekant is de opgave groot. Het net moet worden verzaamd, waar de bouw een grote rol in speelt. En met behulp van installatietechniek is veel te verduurzamen. De opgaves zijn groter dan de sector kan bijbenen, alleen al gezien de werkgelegenheid. Tegelijkertijd is het beeld best rooskleurig: er zijn veel drivers voor de lange termijn en de onderliggende trends zijn sterk.”

Hoe belangrijk is de financieringskant?

“Bij investeringsvraagstukken kunnen banken een mooie en betekenisvolle rol spelen. Het vergt lef om in te stappen in businessmodellen die niet al jaren bewezen zijn. Naast leningen verstrekken, kunnen we ook direct participeren in ondernemingen die de transitie mogelijk maken. Ik geloof erin dat kennis en netwerk het onderscheidend

vermogen vormen en de versnellers zijn. Kapitaal is een randvoorwaarde, maar niet de oplossing.”

Hoe gaat de Rabobank bij zulke opgaves te werk?

“Wij zijn sterk verbonden met de maatschappij en willen klantgerichte, innovatieve oplossingen leveren. We willen de status quo uitdagen en grenzen opzoeken. Daarbij gaat zakelijk succes hand in hand met duurzaamheid en het verwezenlijken van de energietransitie. We financieren bijvoorbeeld *energy as a service*-oplossingen die meestal complex en kapitaalintensief zijn. Een aantal jaar geleden waren dit voor ons nog lastige vragen, maar met een hoop denkwerk hebben we een efficiënte en schaalbare Energy as a Service-lening ontwikkeld. Nu kunnen we dit soort projecten financieren, waardoor de bouwer investeringskapitaal kan vrijspelen.”

Hoe ontwikkelt de bouwsector zich in deze tijd?

“De afgelopen paar jaar zie ik veel verandering en toekomstgerichtheid, en dat is nodig gezien de maatschappelijke uitdagingen. De sector biedt al veel oplossingen en ontwikkelt deze nog verder. Ik ben van mening dat opdrachtgevers in tenders meer toekomstbestendig kunnen denken. Leg de lat maar hoog. De prijs in

een tender centraal stellen is het recept om vooruitgang af te remmen. Als de marges dun zijn en er weinig kapitaal overblijft, waarvan moet je dan investeren? Herinvesteren van winst in innovaties en nieuwe oplossingen, dus in de maatschappij, juichen wij toe. Er mag in tenders wat meer worden voorgeschreven op dit vlak. Volgens ons is dit de weg om gezamenlijk te bouwen aan een betere wereld, omdat we vertrouwen op de kracht van collectieve groei en verantwoordelijkheid nemen.”

Hoe typeer je de relatie tussen de Rabobank en Dura Vermeer?

“Onze langjarige relaties met bouwbedrijven, waaronder Dura Vermeer, zijn voor ons van onschatbare waarde. Samenwerken met Dura Vermeer is een genoegen. Het bedrijf gaat open, transparant en met een glimlach te werk. En het heeft een sterk imago: Dura Vermeer scoort bij bepaalde metingen goed op reputatie. Het is een verdiende dat Dura Vermeer goed aangeschreven staat bij haar stakeholders en een goede uitgangspositie heeft in een nog steeds uitdagende arbeidsmarkt. Onze relatie met Dura Vermeer rust op vertrouwen en samenwerking, waarmee we gezamenlijk elke uitdaging en kans in de sector aangaan.”

VERNIEUWINGSAMBITIE DUURZAAMHEID

Duurzaamheid is een van onze drie vernieuwingsambities. We werken hard aan het verminderen van de schadelijke impact van onze bouw- en infraprojecten op de leefomgeving. We nemen hierbij niet alleen onze verantwoordelijkheid voor onze eigen directe uitstoot, maar voor die van de hele keten.

De bouwsector in Nederland is verantwoordelijk voor 50% van het grondstoffenverbruik, 40% van het energieverbruik en 35% van de CO₂-uitstoot (bron: AT Osborne 2020). Bouwen heeft impact op de natuur vanwege grondstofextractie, landgebruik, lokale emissies en verlies van biodiversiteit. Andersom heeft klimaatverandering impact op onze bedrijfsvoering. Denk aan fysieke risico's bij toename van extreem weer en het stijgen van het waterpeil. Dit kan leiden tot beschadigingen aan constructies of tot een vertraging van bouwwerkzaamheden.

Dura Vermeer heeft volle aandacht voor circulair en natuurinclusief bouwen. Dit doen we omdat wij elke generatie een leefbare toekomst toewensen. En we kunnen dit niet alleen; dit kunnen we alleen samen doen.

In onze strategie voor de periode 2022-2024 hebben we binnen onze vernieuwingsambitie Duurzaamheid drie doelen gesteld:

- Uitstoot op 0: we willen onze uitstoot van CO₂ en andere schadelijke gassen tot nul reduceren.
- Circulair bouwen: wij ontwerpen en bouwen met het oog op huidig en toekomstig gebruik, bij voorkeur met gebruik van hernieuwbare grondstoffen. Zo jagen wij ook circulariteit in onze waardeketen en onze sector aan.
- Groener en gezonder: projecten worden natuurinclusief en klimaatadaptief ontworpen en gebouwd.

Om te versnellen hebben we in 2023 met het lanceren van onze strategie Op naar Net Zero onze ambitie en doelstellingen geconcretiseerd en de focus gelegd op de reductie van CO₂.

Op naar Net Zero

Omdat wij onze verantwoordelijkheid willen nemen, gaan we versnellen door onze directe én indirecte uitstoot te halveren in 2030 ten opzichte van 2022, en per 2050 bereiken we minimaal 90% CO₂-reductie ten opzichte van 2022 en compenseren we de rest. Het is onze ambitie om een significante rol in de verduurzaming van de

bouwsector te spelen. Door hierin op te trekken met de keten zorgen we dat de sector positief gaat bijdragen aan een toekomstbestendige samenleving. Daarom hebben we in 2023 onze verduurzamingsstrategie Op naar Net Zero geïntroduceerd: alles wat we doen, telt op naar nul uitstoot. In 2023 hebben we onze near-term- en Net Zero-doelstellingen ingediend voor validatie door het Science Based Targets initiative (SBTi). Het Science Based Targets initiative stimuleert ambitieuze klimaatmaatregelen in de private sector door organisaties in staat te stellen op wetenschap gebaseerde doelstellingen voor emissiereductie vast te stellen. Voor meer informatie over de SBTi, zie www.sciencebasedtargets.org.

Met energieneutrale gebouwen, emissievrije voertuigen, duurzaam transport en emissievrije bouwplaatsen brengen we onze energiegebonden uitstoot omlaag. Door meer circulair te ontwerpen, gebruik te maken van secundaire en biobased materialen, en afval tot waarde te maken, verlengen en sluiten we kringlopen. Hiermee maken we duurzaam gebruik van de nog beschikbare grondstoffen en dringen we de materiaalgebonden CO₂-uitstoot terug. Tot slot dragen we door het creëren van groenere en gezondere leefomgevingen bij aan een beter klimaat, zowel voor de aarde als voor de mens.

CO₂-emissies zijn onder te brengen in drie categorieën, de zogenoemde scopes. Scope 1 zijn de emissies die worden uitgestoten door onze eigen installaties, zoals door eigen gasgebruik. De (indirecte) emissies die ontstaan door de opwekking van, onder andere aangekochte elektriciteit en warmte in installaties die niet van ons zijn, zijn de scope 2-emissies. Onze CO₂-uitstoot in scope 1 en 2 komt voort uit kantoren, het materieel, asfaltcentrales en het leasewagenpark. In scope 3 vallen de (indirecte) emissies uit onze waardeketen, upstream en downstream, zoals bouwmaterialen en diensten die wij inkopen voor onze projecten en van het energieverbruik van de woningen en kantoren tijdens hun levensduur.

Al in 2022 hebben we een uniforme methodiek opgesteld voor het meten van de emissies in scope 1, 2 en 3, gebaseerd op het Greenhouse Gas Protocol, een internationaal erkende standaard voor de verantwoording van en verslaggeving over de uitstoot van

broeikasgassen door bedrijven. Alle relevante emissies zijn geïnventariseerd en we hebben een nulmeting gedaan. Deze omvatte het in kaart brengen van al onze emissies in scope 1, 2 en 3 door middel van interne en externe data- en informatiebronnen. Hieruit is gebleken dat 96% van de CO₂-uitstoot van Dura Vermeer in scope 3 zit, naast 4% in scope 1 en 0-1% in scope 2. In scope 3 is dus de meeste winst te behalen, maar dit is ook de meest uitdagende scope, omdat dit gaat om de emissies in de keten, waaronder die van onze opdrachtnemers en leveranciers.

Met de nulmeting hebben we inzicht gekregen in waar we de grootste impact kunnen maken. Met de implementatie van op maat gemaakte routekaarten per divisie is nog meer focus aangebracht en hebben we binnen de divisies concrete langetermijndoelen en bijbehorende maatregelen kunnen vaststellen voor Uitstoot op 0 en Circulair bouwen. Binnen de duurzaamheidsstrategie Op naar Net Zero telt alles op tot nul uitstoot. Dat geldt vooral voor de strategische ambities Uitstoot op 0 en Circulair bouwen. Maar ook voor het doel Groener en gezonder speelt uitstoot een rol, want hoe meer groen, hoe meer vastlegging van CO₂ en hoe minder klimaatimpact.

Thema's

Met de strategie Op naar Net Zero richten we ons op drie thema's: ketensamenwerking, circulair ontwerpen en de emissievrije bouwplaats.

Thema 1 Ketensamenwerking

Samenwerken met ketenpartners is essentieel om de route naar Net Zero af te leggen. De gewenste versnelling kunnen we alleen bereiken door kaders te stellen, elkaar te informeren en uit te dagen, samen risico's te nemen en

het goede voorbeeld te geven met duurzaam ondernemen. Samenwerken vanuit vertrouwen is daarbij cruciaal, in alle openheid en eerlijkheid, en met de gezamenlijke Net Zero-ambitie voor ogen. Een goed voorbeeld van een geslaagde ketensamenwerking is WattHub, het laadstation voor groot elektrisch materieel dat we inzetten bij project Dijkversterking Tiel-Waardenburg (zie pagina 84).

Voor ketensamenwerking zijn er verschillende voorwaarden om te slagen. De eerste is vertrouwen, dat nodig is voor samenwerking en het nastreven van een gedeeld doel. Ook de beschikbaarheid van data is een voorwaarde. Er zijn nog niet voldoende levenscyclusanalyses (LCA) voorhanden, omdat fabrikanten de data over hun producten nog niet up-to-date hebben. Wij zijn in gesprek met onze leveranciers om te bezien hoe we dit hiaat kunnen vullen.

Thema 2 Circulair ontwerpen

Met circulair ontwerpen kunnen we de CO₂-uitstoot flink terugdringen. Door in het ontwerp uit te gaan van circulaire principes, starten we het bouwproces vanuit de Net Zero-gedachte. We ontwerpen meer met secundaire en biobased materialen. Ook hergebruiken we grondstoffen en producten zo veel mogelijk hoogwaardig of we geven ze een nieuwe bestemming. Is er geen alternatief, dan recyclen we de grondstoffen. En komt een bouwwerk aan het einde van de levensduur, dan gebruiken we elementen opnieuw of maken er nieuwe bouwmaterialen van. Met hergebruik waarborgen we ook de continuïteit en de doorlooptijd van projecten, omdat grondstoffen vaak niet tijdig of tegen een hoge prijs beschikbaar zijn.

Thema 3 Emissievrije bouwplaats

Een emissievrije bouwplaats draagt bij aan een prettige leef- en werkomgeving, want de lucht is schoner, er is minder geluidsoverlast en de uitstoot van CO₂ en stikstof is laag of nihil. In de sector is hier steeds meer aandacht voor. Ons eigen materieel voor bouw en vastgoed is al bijna helemaal emissievrij, namelijk voor 99%, en voor ons zware materieel voor infraprojecten hebben we een ambitieus groeipad. In 2030 willen we op onze infraprojecten 100% emissievrij werken met ons materieel. Dit is twee jaar eerder dan het doel van Rijkswaterstaat voor de hele infrasector. We hebben een investeringsagenda voor emissievrij materieel die weergeeft welk materieel we wanneer vervangen. We investeren zelf en elektrificeren het materieel samen met onze partners.

Impactgebieden Net Zero

We focussen op de impactgebieden materiaal en energie, omdat we daarmee de meeste CO₂-uitstoot in scope 3 kunnen reduceren. De resultaten van de inzet voor onze impactgebieden beschrijven we verderop in dit hoofdstuk.

Impactgebied materiaal

In het kader van circulair bouwen binnen onze ambitie Duurzaamheid gaan we steeds meer hergebruiken en werken met duurzamere varianten van materialen. Binnen de Divisie Bouw en Vastgoed hebben we in 2023 een circulair concept voor de toekomst van wonen ontwikkeld. We dringen onze uitstoot terug door hergebruik en de inzet van duurzame materialen, zoals biobased materialen en CO₂-arm beton. De Divisie Infra heeft in 2023 bij de bouw van kunstwerken zoals bruggen, viaducten en tunnels, stappen gezet in het slimmer en duurzamer ontwerpen, met minder primaire en meer CO₂-arme materialen. Voor wegverharding blijven we focussen op duurzamer asfalt en bestratingsmateriaal en willen we met onze partners komen tot een emissievrije asfaltcentrale. Voor het spoor zetten we de norm van circulair en CO₂-arm materiaal en hergebruik van dwarsliggers en spoorstaven. De Divisie Techniek gaat bij het slimmer en efficiënter ontwerpen bestaande of alternatieve materialen toepassen.

MilieuPrestatie Gebouwen

Dura Vermeer heeft een doelstelling voor de MilieuPrestatie Gebouwen (MPG). De MPG is een maatstaf voor de milieubelasting van de materialen die in een gebouw worden toegepast. Deze maatstaf wordt gebruikt door de Divisie Bouw en Vastgoed bij nieuwe woningbouwprojecten (eigen ontwikkeling). Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning is het voor nieuwe kantoorgebouwen en nieuwbouwwoningen verplicht om de MPG te berekenen. Om te voldoen aan de wettelijke eis moeten woningen een score van kleiner dan of gelijk aan 0,8 behalen. Bij kantoren is dit kleiner dan 1,0. Voor 2023 was ons doel kleiner dan of gelijk aan 0,5. Dit doel hebben we niet behaald: onze score is 0,64. Wel is onze MPG hiermee ruim onder de wettelijk vereiste van 0,8 gebleven. Dankzij deze doelstelling is er meer bewustzijn binnen de organisatie. Onze uitvraag bij externe adviseurs wordt hiermee ook anders, waardoor zij meedenken over verbeteringen. Om de MPG te verlagen, letten we bijvoorbeeld op levensduurverlenging en materiaalkeuzes.

Building Balance

In september 2023 heeft Dura Vermeer een intentieverklaring van Building Balance getekend om samen de toepassing van biobased plaatmateriaal op te schalen. We maken deel uit van twee koplopersgroepen die samen zoeken naar mogelijkheden voor producttoepassing en

de eisen te onderzoeken waaraan toepassingsgebieden moeten voldoen om te kunnen aansluiten op de behoefte van de bouwsector. Er zijn nu twee soorten plaatmateriaal in onderzoek: een biobased binnenplaat op basis van water en vezels, en een paneel van waterafstotend biocomposiet. Deze materialen kunnen in de nabije toekomst mogelijk worden gebruikt door de Divisie Bouw en Vastgoed. Hiermee zouden we de CO₂-uitstoot van de materialen die we gebruiken kunnen reduceren. Met de ondertekening verbinden we ons aan het meedenken over toepassingen, het vaststellen van eisen en technische specificaties, en het testen en afnemen van goedgekeurde producten. Ook treden we op als ambassadeur.

Het Nieuwe Normaal

Op 7 december 2023 heeft Dura Vermeer het manifest 'Circulair bouwen: Het Nieuwe Normaal' ondertekend. Dit is een initiatief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waarin het Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat, de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht, Dura Vermeer, Heijmans, Van Wijnen, Volker Wessels, BAM en Synchroon gaan samenwerken aan het programma 'Samen versnellen'. Initiatiefnemer hiervan is Cirkelstad, het platform voor koplopers in de circulaire en inclusieve bouw. Het Nieuwe Normaal maakt werk van één taal voor circulair bouwen en helpt om circulaire ambities voor projecten of organisaties concreet te maken, prestaties bij projecten op basis van indicatoren uit te vragen en uiteindelijk het project te evalueren.

Circulaire hubs

Urban Miner is onze circulaire bouwhub in 's-Gravendeel. Hier worden gebruikte bouwmaterialen en gebouwelementen opgeslagen en bewerkt voor een nieuwe bestemming bij Dura Vermeer of elders. Het doel is om elementen zo veel mogelijk in hun geheel

te hergebruiken. Daarvoor worden ontwerpen aangepast aan beschikbare elementen. Urban Miner verwerkt ook sloopmateriaal tot hoogwaardige nieuwe grondstoffen. Dit gebeurt in onze sociale werkplaats. Er is ook een aparte sociale houtwerkplaats voor sloophout. Te slopen objecten worden digitaal geïnventariseerd, waarna Urban Miner de uitvoering van de sloop begeleidt en materialen oogst voor hergebruik. Urban Miner verlaagt ook het aantal vervoersbewegingen. Vanaf de locatie aan de eigen insteekhaven verloopt de binnenstedelijke logistiek elektrisch, waarvoor een hypercharger is aangelegd. En door vervoer per schip ontlasten we het omliggende wegennet.

In 2023 hebben we bij Urban Miner verschillende activiteiten ontplooid. Zo is het circulaire ketenproject Blade-Made afgerond. In dit geslaagde project is onderzocht hoe windturbinebladen kunnen worden hergebruikt. We brengen deze samenwerking meteen in praktijk: in 2024 gaan we langs de A58 een proefopstelling maken van een geluidsscherm gemaakt van windturbinebladen. Voor het Lorentz Casimir Lyceum in Eindhoven hebben we een serie aluminium kozijnen opnieuw kunnen inzetten en zo'n 90 ton aan hergebruikt balkstaal geleverd. Voor kleine oplages hergebruikt materiaal die niet interessant zijn voor Dura Vermeer zelf, werken wij samen met een lokaal ecosysteem van kleine aannemers. Tot slot heeft onze sociale werkplaats van oud stuw hout statafels gemaakt die tijdens de vastgoedbeurs Provada bij de stand van Dura Vermeer zijn gebruikt.

De aanwezigheid van circulaire hubs in verschillende regio's vinden we belangrijk, omdat we daarmee het aantal transportbewegingen kunnen terugdringen, die vooral bij grote elementen veel uitstoot veroorzaken. Daarom

werken we onder andere met Dura Vermeer Infra Regio Noord West aan de totstandkoming van een circulaire hub voor infrastructurele elementen in die regio. Samen met Rijkswaterstaat willen we daar bouwelementen die vrijkomen uit sloop opslaan om ze te kunnen hergebruiken, zoals liggers van bruggen.

Circulaire liggers

Dura Vermeer maakt deel uit van het consortium Liggers2.0. Dit consortium heeft een samenwerkingsovereenkomst met Rijkswaterstaat ondertekend om de komende jaren enkele honderden geogste liggers van de A9 te gaan inzetten op andere projecten van Rijkswaterstaat. Deze opschaling is het vervolg op de pilot in 2022 waarin hergebruikte liggers in het nieuwe viaduct Hoog Burel over de A1 zijn toegepast.

Duurzame materialen

Van de materialen die we gebruiken, is beton qua uitstoot de grootste uitdaging vanwege het vervuulende ingrediënt cement. We gebruiken veel beton in bouw- en infraprojecten. Er zijn nog niet veel duurzame alternatieven op de markt. Samen met onze betonleveranciers zoeken we naar mengsels met een lagere footprint, circulair beton en mogelijkheden voor hergebruik. Om deze missie te versnellen zijn we verbonden aan het Betonakkoord.

Dura Vermeer heeft houtbouw omarmd. Om te kunnen blijven bouwen binnen het Klimaatakkoord is constructieve houtbouw een kansrijke en impactvolle ontwikkeling. Ook draagt houtbouw bij aan een gezondere leefomgeving. Daarom zetten we in op minstens 20% aan houtbouw in 2030.

Weener XL

Weener XL, het werk- en ontwikkelbedrijf in 's-Hertogenbosch voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, was toe aan een nieuwe werklocatie. Het nieuwe gebouw is zeer duurzaam: het bestaat grotendeels uit een houten draagconstructie. Zonnepanelen en warmtepompen zorgen voor de energieopwekking en verwarming. Een duurzame en inspirerende werkomgeving.

Project Hof van Descartes

In het renovatieproject Hof van Descartes in Amsterdam is de duurzaamheidswinst groot. De 144 oude sociale huurwoningen zijn ingrijpend gerenoveerd, waarmee de levensduur is verlengd. Ze zijn voornamelijk aan de binnenkant geïsoleerd en gasloos gemaakt. Ook zijn garageboxen en zolders omgebouwd tot 34 volwaardige woningen. Door deze ingrepen zijn minder primaire grondstoffen gebruikt dan bij nieuwbouw.

We spannen ons ook in om het percentage hergebruikt asfalt te verhogen. Hergebruik van asfalt zorgt voor een besparing op primaire grondstoffen. Dura Vermeer werkt nauw samen met het Asfalt Recycle Bedrijf (ARB). Door de inzet van ARB-granulaat, dat bestaat uit hoogwaardig ZOAB-freesasfalt, en met de daadkracht van onze eigen asfaltontwikkeling verhogen wij de circulariteit in de deklagen.

Een andere ontwikkeling die bijdraagt aan een klimaatneutrale en circulaire infrastructuur is de Asphalt Recycling Train (ART). Met de ART wordt de aanwezige oude deklaag al rijdende voor 100% ter plekke hergebruikt in een nieuwe deklaag. Dit betekent een enorme besparing op primaire grondstoffen en transportbewegingen.

Dura Vermeer gebruikt ook steeds meer circulair bitumen in onder- en tussenlagen van asfalt. Hiervoor werken we samen met onze start-up Roof2Road. Het bitumen is afkomstig uit dakbitumen, dat PAK- en teerarm is en volledig gerecycled kan worden. Nieuw bitumen wordt gewonnen uit aardolie en is in asfalt verantwoordelijk voor maar liefst 30% tot 50% van de totale milieubelasting. Het milieuvoordeel (MKI) van circulair bitumen is tussen de 12% en 42%, afhankelijk van de gedoseerde hoeveelheid.

Al in het ontwerp gaan we uit van circulaire principes

Duurzame perronkeerwanden

Voor het programma Perrons Op Norm van ProRail werken we samen met betonproducent Bosch Beton, die in hun nieuwe fabriek (BREAAAM Outstanding-gecertificeerd) een perronkeerwand ontwierp met minder wapeningsstaal. Een perronkeerwand is een wand langs het perron die grote druk draagt. Ook het transport van het nieuwe ontwerp kon een stuk efficiënter en daarmee duurzamer. Inmiddels passen we de geoptimaliseerde keerwanden toe op verschillende stations in het land.

Hergebruik wissels en dwarsliggers

In Zeeuws-Vlaanderen, Sloe en Oosterhout hebben we gewerkt aan vernieuwing van het spoor. Onze taak was onder andere om op diverse locaties in Zeeland en Noord-Brabant oude dwarsliggers en wissels te vervangen. Door nauwe samenwerking met ketenpartners en ProRail hebben we een hoog percentage hergebruik gehaald: gemiddeld 70% van twee typen dwarsliggers is hergebruikt. Ook hebben we de helft van de wissels opnieuw kunnen gebruiken.

De Circulaire Weg

Om wegen, bruggen en andere infrawerken aan te leggen, te onderhouden en te verwijderen zonder een grote negatieve impact te hebben op milieu en grondstofgebruik, is in 2020 het partnerprogramma De Circulaire Weg in het leven geroepen. Dit is een samenwerking van Dura Vermeer met de gemeenten Amsterdam, Amersfoort en Veenendaal, Rijkswaterstaat, Ballast Nedam, Sweco, NWB Bank, phbm en de TU Delft. De Circulaire Weg maakt het met een nieuw businessmodel makkelijker voor opdrachtgever en opdrachtnemer om projecten circulair uit te voeren. Binnen het eerste partnerprogramma van De Circulaire Weg zijn in 2023 verschillende pilots afgerond. In Amersfoort zijn in dit kader onder andere twee fietsbrugdekken vervangen, waarbij we de vrijgekomen brugdekplanken na bewerking opnieuw hebben toegepast als brugdekplank voor voetgangers. In februari 2023 is het tweede partnerprogramma gestart.

Afvalreductie kantoren en projecten

Dura Vermeer werkt continu aan het verminderen van afvalstromen. De grootste afvalstromen houden verband met onze projecten. In 2023 is onze afvalstroom die door onze afvalverwerker is afgevoerd, afgenomen met bijna 19%. In 2023 is 18.752 ton afgevoerd (2022: 23.077 ton). Meer dan 80% bestond uit bouw-, sloop- en kantoorafval. Dit is niet representatief voor de volledige afvalstroom, omdat wij met onze opdrachtnemers en leveranciers waar mogelijk afspraken maken over verpakkingen en dergelijke die zij zelf na aflevering op de bouwplaats weer mee retour nemen.

We maken ons afval geschikt voor hergebruik

Door nog strikter te zijn op afvalscheiding en ons meer te richten op circulair bouwen zijn we bezig ons afval geschikt te maken voor hergebruik.

Impactgebied energie

Minder energie verbruiken scheelt CO₂-uitstoot. Binnen de Divisie Bouw en Vastgoed gaan we verder dan wat de wet voorschrijft: in plaats van op BENG (Bijna Energieneutrale Gebouwen, zoals in het bouwbesluit is opgenomen) zetten we sinds begin 2022 in op ENG (Energie neutrale Gebouwen). De Divisie Infra kiest voor emissievrij materieel onder de noemer 'Emissievrij, tenzij'. De Divisie Techniek richt zich op alternatief ontwerp, inkoop en digitalisering & monitoring, en past daarbinnen nieuwe technologieën toe en monitort het energieverbruik.

Energie neutraal bouwen

Door energieneutraal te bouwen (ENG) reduceren we het energieverbruik in de gebruiksfase van de projecten die we realiseren. Een uitdaging is dat we installatie-arm willen bouwen, maar dat de wetgeving voor installaties ons hierbij in de weg zit. Om te voldoen aan de BENG-normen worden de installaties bepaald op basis van het aantal vierkante meters oppervlak van een gebouw. Maar bouwen we zuiniger, dan moeten de installaties toch zijn gebaseerd

op het aantal vierkante meters. Daarin botsen de MPG- en BENG-regels.

CO₂-Prestatieladder

Al sinds 2010 passen we de CO₂-Prestatieladder toe. Dura Vermeer staat op trede 5 in de CO₂-Prestatieladder, de hoogst haalbare trede. Een bedrijf op trede 5 laat zien dat het niet alleen de verantwoordelijkheid neemt voor de eigen organisatie, maar ook voor de hele branche.

Duurzaam inkopen

Ons beleid voor duurzaam inkopen is onderdeel van het beleid voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Op het gebied van Net Zero vragen we onze leveranciers en opdrachtnemers naar CO₂-footprintrapportages volgens NEN-ISO 14064-1, bij voorkeur geverifieerd door een certificerende instelling. Van onze opdrachtnemers eisen we dat ze de herkomst van hout aantonen met internationaal erkende onafhankelijke Chain of Custody-certificering. Wij erkennen PEFC, ESC, FSC en keurmerken op basis van gelijkwaardige principes als bewijs van herkomst uit duurzaam beheerd bos. De Algemene Inkoop- en Onderaannemingsvoorwaarden (AIOV), waarin verschillende duurzaamheidsonderwerpen zijn geborgd, zijn onderdeel van alle inkoopcontracten die we afsluiten.

Project Hoornbrug

De Hoornbrug is een belangrijke toegangsader voor Rijswijk en Den Haag. In plaats van volledige nieuwbouw is de brug gerenoveerd in opdracht van de provincie Zuid-Holland en in samenwerking met Hillebrand, Rowij en Krenvoord. Daardoor gaat de brug minimaal 25 jaar langer mee. De brug is tijdens de renovatie toekomstbestendiger en energiezuiniger gemaakt. Zo zijn de elektrische installaties volledig vervangen, is het mechanische deel gedeeltelijk vervangen en is het beton gerepareerd, opgeknapt en geconserveerd.

Op naar Net Zero: onze resultaten in 2023

De totale CO₂-uitstoot van Dura Vermeer in 2023 bedraagt 540.000 ton CO₂-equivalent (2022: 572.000 ton CO₂-equivalent). Dit betekent dat wij een reductie hebben gerealiseerd van 5,6%. Deze reductie omvat een toename van de absolute CO₂-uitstoot in scope 1 en 2 en een afname van de absolute CO₂-uitstoot in scope 3.

Scope 1 en scope 2: CO₂-uitstoot

De absolute CO₂-uitstoot van Dura Vermeer in scope 1 en scope 2 in 2023 is vastgesteld op 29.500 ton CO₂-equivalent (2022: 26.500 ton CO₂-equivalent), een toename van 11,3%. In lijn met het GHG-protocol heeft Dura Vermeer in 2023 als onderdeel van haar nulmeting haar CO₂-methodologie aangepast. Dit heeft ertoe geleid dat er enkele verschillen bestaan in de getallen ten opzichte van het jaarverslag van 2022. Het totale verschil

is 8,2% (24.500 ton CO₂-equivalent in jaarverslag van 2022 versus 26.500 ton CO₂-equivalent in dit jaarverslag). Ons leasewagenpark en onze asfaltcentrales zijn met 49% en 31% de grootste veroorzakers van de CO₂-uitstoot in scope 1 en 2.

Voor een gedetailleerde uitsplitsing van onze CO₂-uitstoot in scope 1 en scope 2, zie hoofdstuk 9.

Ons leasewagenpark

In 2030 willen we de emissies van ons totale wagenpark (inclusief bedrijfswagens) op nul hebben. In scope 1 hadden we als doel om onze CO₂-uitstoot onder andere te reduceren door het aandeel elektrische personenauto's in ons wagenpark te verhogen tot minimaal 35% in 2023. Ultimo 2023 was 37,9% elektrisch aangedreven (2022: 26,7%). Hiermee hebben we ons doel behaald. Binnen het hele bedrijf is een sterke focus geweest op het elektrificeren van het wagenpark. Dit heeft geresulteerd in een toename van het totale energieverbruik (uitgedrukt in kWh) en de afstand die elektrisch is afgelegd: een stijging van 59% in elektrisch gereden kilometers. Tegelijkertijd is het dieselverbruik voor leaseauto's afgenomen. Het aandeel gereden kilometers in benzineauto's is echter toegenomen door een groei van het personeelsbestand, onder andere door de overname van Nexton in januari 2023.

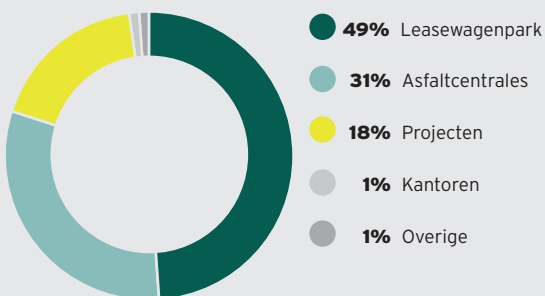
In 2023 nam het aantal dieselauto's (personenauto's en bedrijfswagens) met 20% af tot 371 (eind 2022: 463). Eind 2022 waren er nog 99 personenauto's op diesel in gebruik, en dit aantal is tot eind 2023 afgenomen naar 24. Voor 16 daarvan is een auto in bestelling.

Onze asfaltcentrales

In 2023 had Dura Vermeer twee eigen asfaltcentrales. Voor de productie van asfalt is aardgas nodig. Door lagere temperaturen en meer milieuvriendelijke asfaltmengsels

SCOPE 1 EN 2: CO₂-UITSTOOT

Hoeveelheid (in ton CO₂-eq)

is per geproduceerde ton asfalt de uitstoot met 8% gedaald. Echter de totale uitstoot van deze asfaltcentrales is toegenomen door een hogere productie, waardoor in 2023 4,4 miljoen m³ aardgas is gebruikt, waar dit in 2022 3,2 miljoen m³ was. De totale uitstoot in 2023 is om die reden toegenomen met 39% tot 9.232 ton CO₂-equivalent (2022: 6.641 ton CO₂-equivalent).

In december 2023 hebben wij onze productie in Nijmegen beëindigd en het terrein verkocht aan de gemeente Nijmegen. Het geleidelijk samenvloeien van woonomgevingen rondom de centrale, samen met de bezorgdheid van omwonenden over de leefbaarheid en de politieke wens om de fabriek te sluiten, heeft geleid tot dit besluit.

In 2023 heeft Dura Vermeer op het gebied van asfalt een significante vooruitgang geboekt, voortbouwend op onze ambitie voor duurzaamheid en innovatie. Met de markt is afgesproken om bij het aanbrengen van asfalt de temperatuur te verlagen van de gebruikelijke 160 graden Celsius naar 140 graden Celsius. We doen onderzoek om de prestaties van deze vernieuwende mengsels te waarborgen en de toepasbaarheid ervan in diverse omgevingen te evalueren. Daarnaast zetten we stappen in de ontwikkeling van nieuwe asfaltmengsels met een verhoogd percentage hergebruikt materiaal, in samenwerking met onze partner ARB. We leggen succesvolle proefvakken aan in het Nederlandse wegennetwerk, waardoor we niet alleen de prestaties van deze innovatieve mengsels kunnen valideren, maar ook waardevolle feedback kunnen verzamelen van onze opdrachtgevers. Deze collaboratieve aanpak versterkt niet alleen onze positie als pionier in duurzame infrastructuur, maar onderstreept ook onze toewijding aan het leveren van hoogwaardige en toekomstbestendige oplossingen.

Ook richten we ons binnen onze Net Zero-strategie op het realiseren van een emissievrije asfaltcentrale in 2030.

Ons materieel

Materieel verduurzamen is geen kwestie van alleen de dieselmotor vervangen, het vergt een andere manier van denken en van laden of bevoorraden. Ons facilitair bedrijf Dura Vermeer Materieel wordt in de tenderfase al betrokken en geeft op de projecten de laadinfrastructuur vorm. Daarbij houden we rekening met de capaciteit van het elektriciteitsnet en zetten we innovatieve oplossingen in

Elektrische asfaltset

Sinds 2023 hebben wij een volledig elektrische asfaltset in gebruik. De set bestaat uit een 9-tons tandemwals en asfaltspreidmachine, een 10-tons statische wals, een 2,5-tons tandemwals, een kleine spuitwagen en een volledig emissievrije schaftpakwagen. De machines werken op verwisselbare batterijpakketten waarop ze een volle werkdag kunnen draaien. Dit brengt volledig emissievrij werken op onze projecten weer een stuk dichterbij.

zoals waterstofaggregaten. Bij de Divisie Bouw en Vastgoed werken we al met vrijwel volledig emissievrij materieel. Voor de Divisie Infra is de uitdaging groter, omdat we hier veel eigen zwaar materieel inzetten. Ultimo 2023 was 35% van het zware materieel elektrisch aangedreven. Ons doel is om in 2030 met volledig emissievrij materieel te werken.

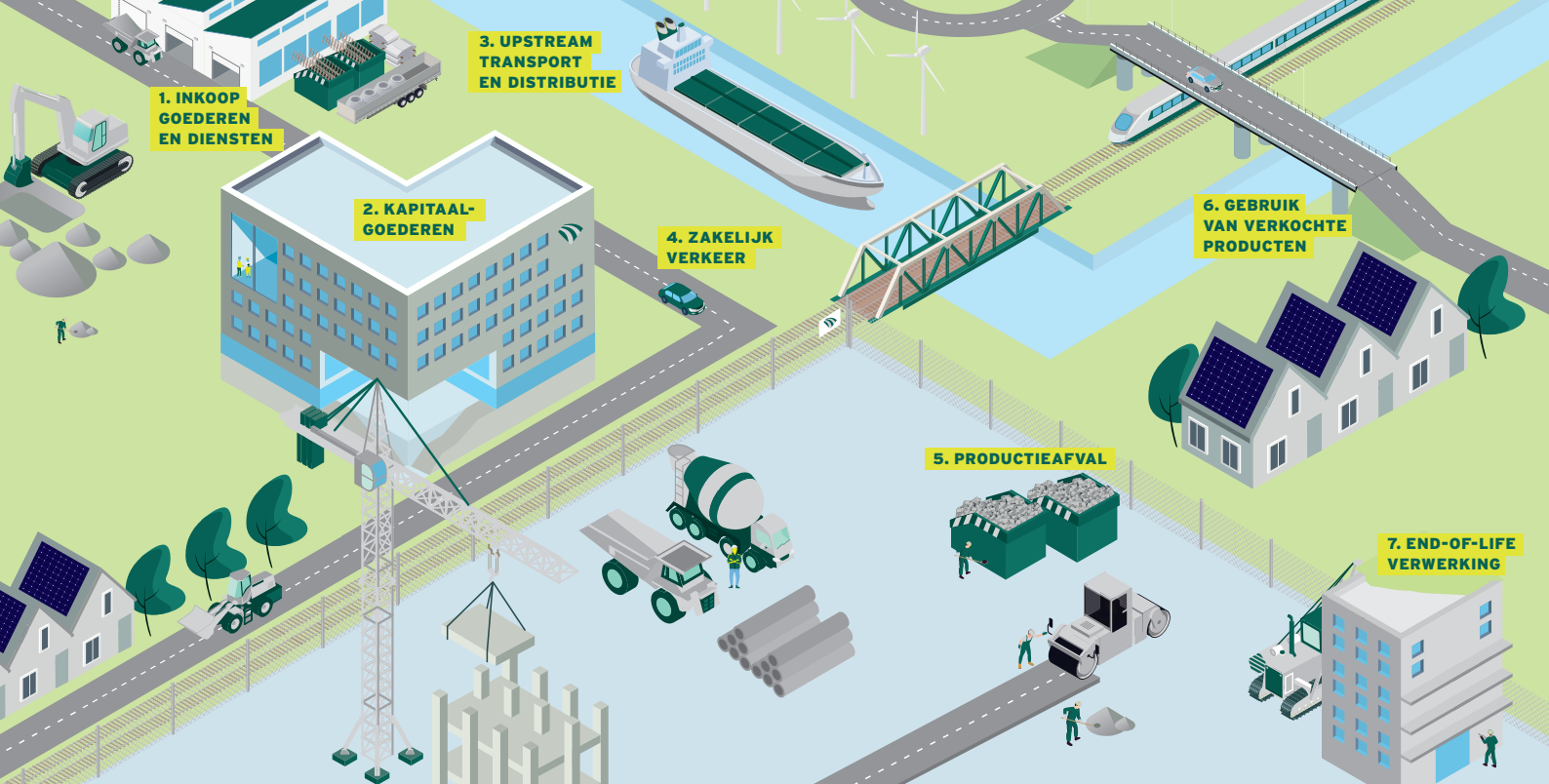
We merken dat de transitie naar emissievrij materieel branchebreed niet snel genoeg gaat, omdat er grote investeringen mee gemoeid zijn. Wij willen die investeringen doen, maar de overheid als opdrachtgever heeft ook een verantwoordelijkheid, die ze kan nemen door eisen te stellen en bereidwilligheid te tonen om te betalen voor het emissievrij laten uitvoeren van hun project.

Onze kantoren

Ons doel is om de jaarlijkse inkoop van hernieuwbare energie te verhogen naar 100% in 2025. Momenteel is 80% van onze inkoop afkomstig uit hernieuwbare bronnen. Deze stroom gebruiken we voor de projecten en kantoren waarvoor wij zelf het beheer hebben en de stroomaansluiting organiseren. Waar wij niet zelf de stroomaansluiting verzorgen, weten wij niet altijd of hier groene stroom wordt gebruikt.

	Realisatie 2023	Doelstellingen 2023	Realisatie 2022
% Wagenpark dat elektrisch is ¹	37,9%	>35%	26,7%

¹ Deze indicator betreft de personenauto's binnen ons wagenpark. De bedrijfswagen vallen hierbuiten.

Scope 3: CO₂-uitstoot per categorie.

Scope 3: CO₂-uitstoot

Met de lancering van Op naar Net Zero in 2023 zijn we gestart met het sturen op het terugdringen van onze CO₂-uitstoot op projecten op de impactgebieden materiaal en energie. Dit doen we aan de hand van een methodiek gebaseerd op het Greenhouse Gas Protocol. De uitstoot wordt gemeten binnen een aantal categorieën, waarvan de categorie inkoop goederen en diensten de grootste is.

Onze doelstelling voor 2023 was om minimaal 3% CO₂-uitstoot te reduceren. De invloed van onze maatregelen is nog niet zichtbaar, omdat deze met name gericht zijn op nieuwe projecten, welke voor het overgrote deel pas in uitvoering gaan vanaf medio 2024. Uit de eerste rapportage

(uitstoot CO₂ in 2023) blijkt desondanks dat we onze doelstelling hebben gerealiseerd met een reductie van 6,4%. De absolute CO₂-uitstoot van Dura Vermeer in scope 3 in 2023 bedraagt 510.500 ton CO₂-equivalent en ligt daarmee 35.000 ton CO₂-equivalent onder de nulmeting 2022. Deze reductie is echter grotendeels te danken aan de positieve bijstelling van de emissiefactor voor het Nederlandse elektriciteitsnet, als gevolg van de vergroening van het elektriciteitsnet. Deze bijstelling heeft geleid tot een forse reductie van uitstoot voor de door Dura Vermeer gerealiseerde woningen en gebouwen in de gebruikersfase.

Voor meer informatie over onze CO₂- en energiegerelateerde informatie, zie hoofdstuk 9.

Groener en gezonder

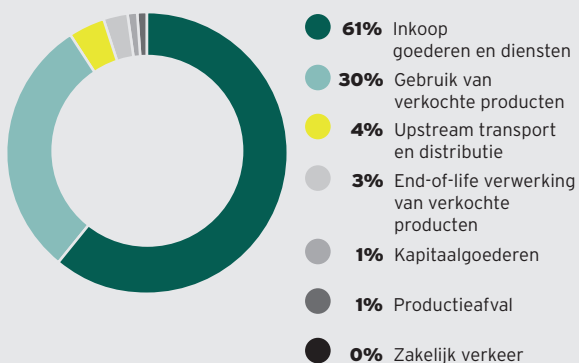
Overal waar we bouwen, houden we rekening met de natuur. Onze ambitie is dat we de omgeving waar we werken minimaal net zo groen achterlaten en liever nog groener. Dat is beter voor het klimaat, de mens en de biodiversiteit. Een groene omgeving werkt aantoonbaar positief in op de gezondheid en het welzijn. Voor een leefbare toekomst voor iedereen is alleen een positief effect op de omringende ecosystemen en nul uitstoot genoeg. Daarom bouwen we steeds meer natuurinclusief.

Natuurladder

Al het groen naast spoor-, water- en snelwegen vormt samen het grootste natuurgebied van Nederland. Omdat dit grotendeels wordt beheerd door bouwbedrijven, kan de infrasector een grote rol spelen in het klimaatrobuust

SCOPE 3: CO₂-UITSTOOT

Hoeveelheid (in ton CO₂-eq)

maken hiervan. Hiervoor hebben Dura Vermeer en Heijmans samen de Natuurladder met vijf treden ontwikkeld, die beschikbaar is voor alle partijen in de markt. Hiermee wordt natuurvriendelijk bouwen praktisch toepasbaar gemaakt. Bedrijven die op trede 1 staan, bouwen natuuronbewust. Op trede 2 neemt men ad hoc natuurvriendelijke maatregelen. De Natuurladder bevat op deze trede maatregelen die bedrijven kunnen nemen. Bedrijven op trede 3 inventariseren gestructureerd de kansen voor klimaatadaptatie en natuur, en bespreken die met de opdrachtgever. Trede 4 vergt samenwerking met stakeholders en andere partijen. Trede 5 betekent natuuradaptief bouwen, waarbij biodiversiteit en klimaatadaptatie volledig in het proces zijn geïntegreerd.

Uithoornlijn

Dura Vermeer heeft de Natuurladder al diverse keren ingezet bij projecten, onder andere bij de Uithoornlijn. Dit is een nieuwe tramverbinding naar Uithoorn die aansluit op de bestaande tramlijn tussen Amstelveen en Amsterdam-Zuid. Uit de nulmeting van de Natuurladder kwam dit project in 2023 uit de bus als koploper, met een score op trede 4 van 5. Er worden veel natuurinclusieve maatregelen toegepast, zoals geluidsschermen beplant met klimplanten, inheemse bloemen- en kruidenmengsels, vogelnestkasten, een vleermuispaal, insectenhôtels, ijsvogelwanden en eendenkorven. Ook realiseren we een ecologische haag, leggen we waar mogelijk natuurvriendelijke oevers aan of werken we damwanden af met drijvende florarollen.

Waardegedreven onderhoud Uiterwaarden

Als Combinatie Uiterwaarden voert Dura Vermeer samen met Brunel het project Waardegedreven onderhoud Uiterwaarden uit. In deze opdracht onderhouden en beheren we de gronden in de uiterwaarden rondom de IJssel op een zo natuurlijk mogelijke manier. Binnen ons perceel IJssel zijn zes prioritair natuurgebieden aangewezen waarvoor we beheerstrategieën hebben opgesteld. Met maatwerk worden de natuurwaarden hier vergroot. Dat doen we met behulp van de Natuurladder. Meting wees uit dat we gemiddeld op trede 3 stonden en ons doel was om in december 2023 te groeien naar trede 4. We hebben ecologen ingeschakeld en contact gezocht met lokale werkgroepen, coöperaties en natuurverenigingen om extra elementen aan te brengen, zoals nestkasten. Innovatieve ideeën volgden hier snel, doordat technische mensen met natuurkennis gezamenlijk tot nieuwe inzichten kwamen.

NL Greenlabel

In juni 2023 is Dura Vermeer een partnerschap aangegaan met NL Greenlabel. Deze organisatie heeft een afwegingskader ontwikkeld waarmee zowel de flora als de omgeving kwalitatief en kwantitatief kan worden

Met Struikroven wordt het groen dat plaats moet maken gered en elders geplant.

beoordeeld op basis van een wetenschappelijke methodiek. Zo worden duurzaamheidsambities voor de buitenruimte concreet en meetbaar en komt natuurinclusief bouwen binnen handbereik. De aanvrager krijgt inzicht in de kwaliteit, de risico's en de kansen van een terrein of gebied en kan de maatregelen uit de scan doorvoeren om vervolgens het verloop te monitoren. De labels en paspoorten die na een toets worden verstrekt, geven een samenhangend overzicht van alle duurzaamheidsaspecten.

Struikroven

Bij bouw of renovatie moeten gezonde struiken, heesters en planten vaak plaatsmaken. Struikroven is een stichting die bestaand groen uit tuinen en plantsoenen redt en een herbestemming geeft in privétuinen, de openbare ruimte of de tijdelijke Roverstuin. Stichting Struikroven werkt samen met buurtbewoners en in opdracht van woningcorporaties, projectontwikkelaars en gemeenten. Om groen redden de norm te maken bij sloop, renovatie en herinrichting van een gebied, heeft Dura Vermeer op 15 maart 2023 een samenwerkingsovereenkomst getekend met een aantal strategische partners en Stichting Struikroven.

De Natuurladder maakt natuur- vriendelijk bouwen praktisch toepasbaar

“We houden elkaar scherp op duurzaamheid”

De jarenlange samenwerking tussen Dura Vermeer en aannemersbedrijf Ploegam uit Oss levert mooie wapenfeiten op. We vullen elkaar uitstekend aan. Ook op de route naar Net Zero. De dijkverzwaringen tussen Tiel en Waardenburg worden bijvoorbeeld al bijna nagenoeg emissievrij uitgevoerd. **Gijs Ploegmakers, algemeen directeur van Ploegam**, en **Theo Winter, RvB-lid van Dura Vermeer**, vertellen over de kracht van hun samenwerking en de uitdagingen op het pad naar Net Zero.

Ploegam en Dura Vermeer zijn yin en yang, complementair in kennis en kunde. Ploegam is vooral gespecialiseerd in het zware grond- en waterwerk, en Dura Vermeer is meer van de engineering en de constructie. Samen overzien ze elkaars scope en zo houden ze elkaar scherp. **Gijs Ploegmakers, algemeen directeur van Ploegam**: “Die samenwerking zorgt voor een voorsprong in tenders en projecten.”

De emissievrije bouwplaats

In de tender voor het dijkversterkingstraject Tiel-Waardenburg kreeg de combinatie Ploegam - Van Oord - Dura Vermeer vier tienden voor het Plan van Aanpak. Een daarvan was voor een emissievrije bouwplaats. **Theo Winter, lid van de Raad van Bestuur van Dura Vermeer**: “Toen we wilden inpluggen met ons elektrische materieel, was de capaciteit niet beschikbaar. Bij het begin van de tender was dat nog geen vraagstuk. Toen hebben een paar knappe koppen WattHub ontwikkeld.” WattHub is een laadstation voor groot elektrisch materieel dat draait op groene stroom uit een naastgelegen zonnepanelenpark en windmolens van Betuwewind. **Gijs**: “Betuwewind zocht nieuwe percelen voor windmolens en zonnepanelen.

Daar konden wij in voorzien, vlak bij ons dijkversterkingsproject.” WattHub is zo'n succes dat ook andere particuliere eigenaren van zonne- en windparken zich melden. Want ook zij kunnen niet meer terugleveren aan het net. En zo kan groene stroom direct worden ingezet voor grote bouwprojecten en vervoerbedrijven.

Gezamenlijke innovatieslag

Met de elektrificatie van groot materieel - bij Ploegam en Dura Vermeer - worden dus grote stappen gezet. Vooral op de grotere projecten, waar tijd en investeringsruimte is om weer nieuwe machines en vrachtwagens uit te rusten met de in eigen huis ontwikkelde accutechniek van Ploegam. Zo innoveren de twee familiebedrijven samen. **Gijs**: “Het project A16, uitgevoerd door bouwcombinatie De Groene Boog, vroeg Dura Vermeer of we een graafmachine konden leveren waarbij de dieselmotor vervangen werd door een elektromotor. Dat hebben we gedaan, met de subsidie die Dura Vermeer daarvoor kreeg.” Ook asfaltmachines hebben een innovatieslag nodig. “De uitdaging is dat die straks een volle dag kunnen draaien, zodat er geen gaten vallen in de continuïteit van het werk, en dat we snel en slim kunnen opladen”, aldus

Gijs Ploegmakers (links) en
Theo Winter (rechts)

Theo. “Ketenpartners nemen we mee in de elektrificatieslag door ze langjarige contracten aan te bieden. Daarmee kunnen ze naar de bank om de omslag te maken.”

Naar minder en andere materialen

“De volgende stap in de weg naar Net Zero is minder CO₂ uitstoten door het toepassen van ander en minder materiaal,” legt Gijs uit. “Op het project in Tiel-Waardenburg hergebruiken we basalt-blokken uit eigen werk als funderingsmateriaal. En grond die vrijkomt, gebruiken we ergens anders, bijvoorbeeld voor steunbermen.”

Theo: “Traditionele materialen kun je vaak prima vervangen door hergebruikt of gecrusht materiaal uit de omgeving. Maar inkopers moeten dan wel hun handtekening zetten onder iets wat misschien nog niet 100% past in de geldende normen. Hergebruikt materiaal testen kost veel tijd en geld. In dijkversterkingsprojecten heb je daar tijd voor, maar in veel andere infrastructurele werken niet.”

Testen en lobbyen

Ook in de materiaaltransitie trekken de bedrijven samen op. Ten eerste door samen opdrachtgevers te overtuigen

van nut en noodzaak: de winst voor de aarde en de omgeving. Dura Vermeer richt zich daarnaast op het lobbytraject, dat nodig is om de TNO's en wetgevers van deze wereld meer ruimte in de geldende normen te laten creëren voor ander en minder materiaalgebruik. Theo: “Ik begrijp niet waarom we in Nederland nog steeds geen leerstoel Hergebruikt Materiaal hebben.” Ploegam draagt hands-on bij aan de versnelling van de materiaaltransitie door in de werken te zoeken naar andere materialen. Gijs: “Dan zitten we dagenlang testjes te doen op de dijk.”

Impact door samenwerking

Gaan we de Net Zero-doelen halen? Theo: “Begin 2023 hebben we onze Op naar Net Zero-strategie geformuleerd, waarmee we in 2030 onze uitstoot gehalveerd willen hebben en in 2050 niets meer uitstoten. In het hele bedrijf werken collega's dagelijks aan de vertaling hiervan naar de praktijk. Maar we kunnen het niet alleen. Samenwerkingen zoals met Ploegam zijn in deze transitie dus extra waardevol. Samen maken we meer positieve impact.”

VERNIEUWINGSAMBITIE DIGITALISERING

Digitalisering is naast Duurzaamheid en Innovatie een van onze drie vernieuwingsambities. Dankzij digitalisering ontwikkelt de bouwsector zich in rap tempo. Dat komt door het tempo waarin nieuwe technologische mogelijkheden ontstaan en door de steeds hogere verwachtingen van klanten.

Onze ambitie

De ambitie van Dura Vermeer is om in de sector leidend te zijn op het gebied van digitalisering en vernieuwing. Om dat te bereiken, ontwikkelen we in samenwerking met innovatieve partners digitale oplossingen en diensten waarmee we in staat zijn om in de markt voorop te blijven lopen. Ook richten we onze organisatie en processen zodanig in ('agile') dat we technologieën optimaal kunnen inzetten en benutten.

We werken aan onze digitaliseringsambitie vanuit de visie dat Dura Vermeer als regisseur in de bouwketen een technologische positie moet innemen waarmee we flexibel, wendbaar en adaptief zijn. Om dat te bereiken, is het nodig dat we zelf (data)producten blijven ontwikkelen, waarbij wij eigenaar blijven van de data, maar deze wel kunnen uitwisselen. Zo worden we niet afhankelijk van leveranciers en kunnen we voor klanten het verschil maken. Daarvoor is een solide 'cloud based' infrastructuur nodig.

Digitalisering van het bouwproces

Het bouwproces optimaliseren we continu, onder andere door koploper te zijn in de nieuwe toepassingen van Bouw Informatie Management (BIM), zoals 5D BIM. BIM staat voor digitaal samenwerken in de gebouwde omgeving. BIM gaat over het integraal beheer en (her)gebruik van digitale bouwwerkinformatie tijdens de hele levenscyclus van een

bouwwerk. Hiermee verhogen we de kwaliteit, de efficiëntie en de snelheid van het bouwproces. Ook vergroot het onze wendbaarheid en geeft het de mogelijkheid om als netwerkorganisatie op verschillende locaties samen te werken. Zo kunnen we realtime sturen.

Standaardiseren

We ontwikkelen nieuwe gebruiksvriendelijke standaardprocessen en investeren in de opleiding van onze mensen. Standaardisering is een kwestie van een lange adem in een organisatie die van nature denkt in unieke opgaven, maar het is een voorwaarde om de kansen van digitalisering en data te kunnen verzilveren. Een belangrijke reden dat we standaardiseren is om beter gebruik te kunnen maken van onze schaalgroottes. Ook is het een goed middel om het leerproces op het gebied van digitalisering te versnellen.

Initiatieven

Op het gebied van digitalisering hebben we in 2023 een reeks initiatieven ontplooid.

Bouwlogistiek calculatiemodel

Een belangrijke ontwikkeling is die van het bouwlogistiek calculatiemodel. Dit is een applicatie waarmee we bij aanvang van een bouwproject het aantal noodzakelijke vervoersbewegingen kunnen uitrekenen. Op basis daarvan kunnen we samen met de opdrachtgever maatregelen treffen om enerzijds de omgeving zo min mogelijk te belasten en anderzijds onze uitstoot te beperken. Met inzicht in de uitstoot van CO₂ en stikstof kunnen we andere materialen of leveranciers kiezen en zo gericht uitstoot terugdringen.

Samen met
innovatieve
partners
ontwikkelen we
digitale
oplossingen

Digitale tool constructieve veiligheid

Constructieve veiligheid is cruciaal in het bouwproces. Daarvoor werken we met een checklist die voor de start van het werk moet zijn doorlopen. Omdat een digitale tool beter schaalbaar en betrouwbaarder is, hebben we besloten om zelf een tool te bouwen. Dit gebeurt in samenwerking met het Kennisportaal Constructieve Veiligheid (KPCV), en ook met andere grote bouwbedrijven, omdat veiligheid niet iets is waarop we willen concurreren. In 2023 zijn vier designsprints doorlopen en is het prototype getest. We verwachten de tool via KPCV in het eerste kwartaal van 2024 landelijk uit te rollen. Na de totstandkoming van de richtlijn 'Demontage liften' in 2021, waar we het initiatief toe namen, is dit het tweede voorbeeld van de wijze waarop Dura Vermeer kennis en ervaring deelt met alle stakeholders voor het gezamenlijk belang.

5D BIM

We hebben 5D BIM geïntroduceerd. 5D BIM is een vijfdimensionale manier om de fysieke en functionele elementen van een bouwproject te visualiseren. Bij 5D worden ten opzichte van 3D BIM de dimensies van tijd en planning en van geld toegevoegd. Hiermee hebben we structureel inzicht in het hele ontwerpproces, vooral op de hoeveelheden kritische materialen. Op een uniforme manier naar materialen kijken maakt het eenvoudiger om hierop te sturen. Ook zien we sneller waar de impact van materialen zit.

Digitalisering op de bouwplaats

Ook op de bouwplaats zelf hebben we nieuwe technieken ingezet. Zo passen we steeds vaker applicaties en dashboards toe via schermen in de bouwkeet of op de tablets van medewerkers op de bouwplaats. De informatie is sneller beschikbaar en wordt realtime en over projecten heen bijgewerkt. Een innovatieve tool is Gamma AR, waarmee we met Augmented Reality een extra laag over BIM kunnen leggen die inzicht geeft in oneindig veel parameters.

Geografisch informatiesysteem (GIS)

Werden data van projecten voorheen alleen lokaal behouden, nu laden we die voor infrastructurele projecten landelijk in GIS. Komen we terug op een eerdere projectlocatie, dan zijn alle gegevens daarover in GIS beschikbaar, inclusief de uitgevoerde activiteiten voor bijvoorbeeld drainage en data over kabels en leidingen. De data zijn in (eigendoms)lagen in de kaart ingevoerd en terug te halen.

Rail Data op Kaart

In 2023 heeft Dura Vermeer Railinfra flinke stappen gezet met Rail Data op Kaart (RDOK): het ontsluiten van relevante raildata op kaarten. Deze data helpen in diverse fasen

van een bouwproject. In gesprekken met de eindgebruikers hebben we databehoeften opgehaald. In 2023 zijn onder andere de bestaande informatie van de opdrachtgever, data van het ontwerp bureau en data van GPS-stokken over kabels en leidingen gevisualiseerd.

Self Service Business Intelligence (BI)

Met dashboards creëren we op basis van data inzichten, waarmee we bijvoorbeeld op KPI's kunnen sturen. Dit is belangrijk bij grote thema's zoals veiligheid en Net Zero, en binnen Net Zero bij met name Scope 3. Vanaf 2023 kunnen medewerkers zelf op basis van gecontroleerde datasets dashboards maken met behulp van Self Service BI. Waar de verantwoordelijkheid voor het maken van een dashboard of tool voorheen bij de IT-afdeling lag, is het nu mogelijk voor onze medewerkers om zelf een dashboard te ontwikkelen. Dit vergroot de zelfstandigheid van onze medewerkers, versnelt het proces en bevordert het datagedreven werken.

Nieuwe technologieën

Een belangrijke ontwikkeling in 2023 is de snelle opmars van Artificial Intelligence (AI) binnen de bouwsector. Met AI komt een breed palet aan mogelijkheden binnen handbereik voor het beheersen van processen. Het kan nuttig zijn bij het modelleren in BIM, bij het plannen van een project en bij het latere beheer en onderhoud, bij het beheersen van het budget en van de risico's, bij het opvangen van het tekort aan medewerkers en zelfs bij het analyseren van bouwplaatsen op veiligheid.

We investeren in het toepassen van de technologie, zoals door onze medewerkers vaardigheden bij te brengen voor het gebruik van AI voor bijvoorbeeld het maken van analyses en modellen. Om AI te leren gebruiken, creëren we zogenoemde use cases die duidelijk maken wat de impact is en of het zinvol is om het breder in te zetten. Een voorbeeld van een toepassing van AI binnen Dura Vermeer is het berekenen van de score van tenders in relatie tot de eisen van de opdrachtgever. Op basis van de uitkomst kan de tender worden verbeterd. Ook wordt AI-software ingezet tijdens het ontwerpproces om in een vroeg stadium nog betere keuzes te maken voor een bepaald materiaal in relatie tot de CO₂-uitstoot.

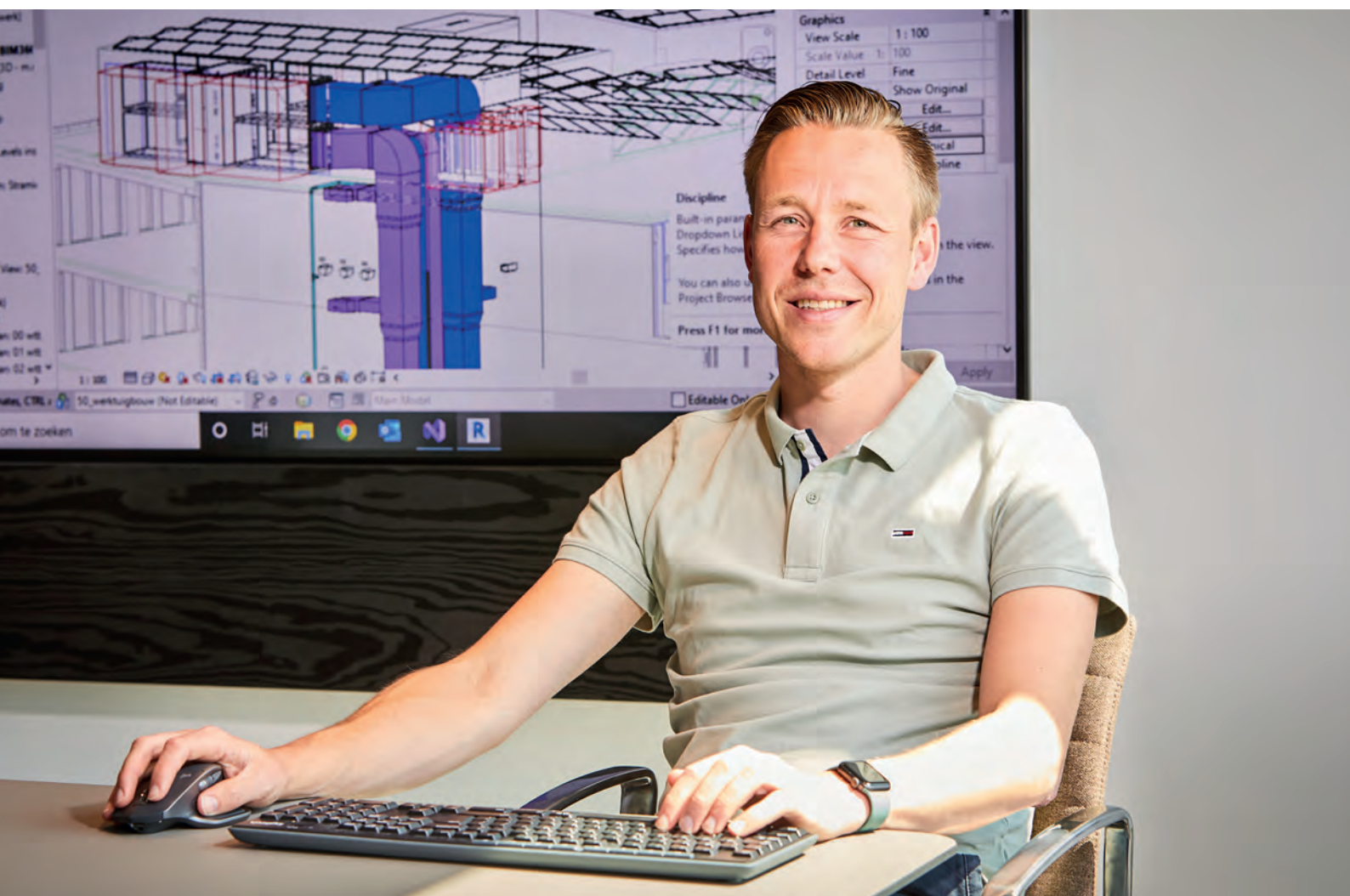
Digitalisering en HR

Digitalisering krijgt binnen HR een steeds grotere rol. We zien dat het belang van Artificial Intelligence in het werk toeneemt en dat dit ook effect heeft op het welzijn en het werkcomfort van onze medewerkers. Dit geldt ook voor de impact van duurzaamheid. In 2024 gaan we ons richten op de effecten hiervan op onze arbeidsvoorwaarden.

Ook gaan we meer gebruikmaken van HR Analytics om ons personeelsbeleid op basis van data te optimaliseren. Dat kan onder andere door de koppeling van diverse HR-dashboards, zoals van onze Academie. Hiermee kunnen we het overall effect zien van onze investeringen in mensen en kunnen we meten hoeveel van onze investering is terug te zien in doorstroom en uitstroom. Hierdoor kunnen we aan de hand van data betere voorspellingen maken voor ons beleid en personeelsbestand. Omdat we Top Employer 2023 zijn, kunnen we via benchmarks volgen waar we staan.

Vooruitblik

Digitale innovatie en transformatie is een continu proces. In 2024 blijven we focussen op de ontwikkelingen die we al in gang hebben gezet. Zo blijven we zorgdragen voor een stabiele basis om digitaal te groeien. We vergroten de veerkracht en de wendbaarheid van de organisatie en verhogen de betrokkenheid van medewerkers, klanten en partners. Daarnaast gaan we flink investeren in nieuwe technologische ontwikkelingen.

VERNIEUWINGSAMBITIE INNOVATIE

Innovatie is een van de drie vernieuwingsambities van Dura Vermeer, naast duurzaamheid en digitalisering. Deze drie thema's zijn bij de opgaven in bouw- en infrastructuurprojecten vrijwel altijd met elkaar verweven.

In relatie tot duurzaamheid raakt ons vermogen om innovatief te blijven ons bestaansrecht. Als het gaat om digitalisering heeft innovatie impact op ons concurrerend vermogen qua kosten, snelheid, flexibiliteit en reductie van faalkosten. Daarom moeten we op een innovatieve manier slimmer bouwen en grenzen van wat mogelijk is in de sector verleggen. Hierbij motiveren en stimuleren we onze eigen medewerkers, maar ook onze klanten, leveranciers, partners en onderaannemers. Bij Dura Vermeer kiezen we er uitdrukkelijk voor om niet alleen te innoveren, maar om dit samen te doen met onze (keten)partners. Voorop staat dat we maximale waarde creëren voor onze klanten en innovatie maakt dat mogelijk. Bijvoorbeeld door hergebruik van materialen, toepassing van duurzamere materialen of gebruik van biobased materialen, en de inzet van technologie om in het ontwerp al duurzamere oplossingen te toetsen en/of processen te versnellen.

Dura Vermeer behoort tot de top van vernieuwers in de sector en wil deze positie graag behouden. Door onderscheidend te zijn in innovatie kunnen we ons bestaansrecht op termijn borgen en onze duurzame en digitale ambities sneller waarmaken, en kunnen we goed aansluiten bij de wensen en behoeften van de markt. Ook kan innovatie bijdragen aan het verlagen van de bouwkosten, waardoor de druk op de betaalbaarheid wordt verlicht. Een voorbeeld hiervan is de industrialisering van de bouw, die een antwoord vormt op het grote tekort aan woningen. Daarnaast draagt innovatie bij aan de aansluiting op de markt van sterke vernieuwende producten, zoals biobased materialen. Verder roept de schaarste in de arbeidsmarkt op tot meer innovatie. Jongere generaties verlangen van het bedrijf waar ze willen werken dat dit aantoonbaar duurzaam opereert en dit via innovaties nastreeft. Dit is een belangrijke waarde voor het aantrekken

van nieuwe medewerkers. Tot slot helpen innovatieve vindingen om de duurzame inzetbaarheid van medewerkers te vergroten. Denk aan een exoskelet, een ondersteunend 'pak' voor mensen die vaak in een bepaalde houding werken. Hier liggen veel mogelijkheden, dat blijkt onder andere uit de door ons in 2023 uitgevoerde pilots.

Innovatie is een vernieuwingsambitie van Dura Vermeer en is daarom binnen het hele bedrijf breed ingebed. De verantwoordelijken voor innovatie zitten in de directies van de verschillende divisies, in de werkmaatschappijen en op projectniveau. We werken met een innovatienetwerk dat bestaat uit interne ambassadeurs die innovaties aanjagen en koppelen aan onze projecten. Dit ambassadeursnetwerk zorgt voor communicatie over innovatie via onze online en offline kanalen en deelt kennis.

Innovatieve ideeën ontstaan in alle lagen van onze organisatie en die willen we optimaal benutten. Hiervoor zetten we ons innovatienetwerk in. Zij halen ideeën op uit projecten en ontwikkelen die tot concrete oplossingen, in samenwerking met onze partners en klanten. De oplossingen worden getest in pilots en gedeeld in de hele organisatie met als doel om innovaties op te schalen en breder toe te passen.

Met de vernieuwingen die we in 2023 hebben doorgevoerd in onze projecten zijn we grotendeels tegemoetgekomen aan onze ambities: werken aan innovatieve hergebruikstromen, verbindingen in het ecosysteem faciliteren die innovaties versnellen, en innovatieve oplossingen leveren die een aantrekkelijker en duurzamer alternatief vormen dan de marktstandaard. De resultaten beschrijven we verderop onder NEXT en andere activiteiten.

Samenwerking

Om mede richting te geven aan veranderingen in de bouwsector, werken we samen met onze klanten, partners, opdrachtnemers en leveranciers: we hebben ons hele 'ecosysteem' nodig om tot vernieuwende oplossingen te komen. Op het snijvlak van digitalisering en duurzaamheid ontstaan nieuwe producten, diensten en verdienmodellen. Bij Dura Vermeer gaat innovatie ook over samenwerking

We kiezen ervoor om te innoveren met onze (keten)partners

Plaatsing van een 3D-geprinte walmuurput bij het Jacob Catskade-project in Amsterdam, in samenwerking met Neolithic.

met partijen buiten de grenzen van ons vakgebied. Wij versnellen de bouwtransitie door te participeren in een ecosysteem van kleine, vernieuwende spelers en start-ups. Veel nieuwe ondernemingen ontwikkelen nieuwe biobased en/of circulaire bouwmaterialen of helpen de bouw verder te digitaliseren. In cocreatie onderzoeken we waar we positieve impact kunnen hebben op het verslimmen en verduurzamen van de bouw. Innovatie van het ecosysteem bereiken we ook door intern mensen te enthousiasmeren en de innovatiecultuur aan te jagen.

Innovatie koppelen we daarnaast aan andere thema's, zoals sociale innovatie. Woningcorporaties passen bijvoorbeeld een zeer gestructureerde, wijkgerichte aanpak toe. Dat betekent in de samenwerking dat wij ons niet richten op een woningblok of appartementencomplex, maar op de ontwikkeling van een buurt of een wijk. We hebben een systeem ontwikkeld waarmee we samen met de corporatie een wijk analyseren en vervolgens bepalen welke partijen we betrekken bij de realisatie. Deze blik op de totale omgeving is nog relatief nieuw in de bouwwereld en helpt ons om de betrokkenheid bij de omgeving waar we werken te vergroten en draagvlak te creëren.

Dura Vermeer is partner van YES!Delft, de tech-incubator die start-ups helpt ontwikkelen. Hiermee kunnen we innovaties in de bouw versnellen. Via YES!Delft zijn we in

2022 gestart met een pilot met de start-up Tarnoc en de Haagse woningcorporatie Staedion. Hierbij hebben we een innovatieve elektrische turbineketel met thermische batterij (een soort warmtepomp) gebruikt om renovatiewoningen van het gas af te halen. Deze ketel is ontwikkeld door Tarnoc. Ook is er energie en warmte opgeslagen. In 2023 hebben we onze samenwerking gecontinueerd. Ons streven is dat ook andere corporaties deze ketel gaan gebruiken om renovatiewoningen van het gas af te halen. Naast de Divisie Bouw en Vastgoed is de Divisie Techniek hierbij actief betrokken.

NEXT

Met ons platform NEXT participeren wij in start-ups om innovaties te versnellen. Hiermee verbreden we onze kennis van trends en van technologische en maatschappelijke ontwikkelingen en trekken we vernieuwing van buiten de sector naar binnen. De onderscheidende innovaties uit NEXT helpen ons in tenders. De rol van NEXT is vooral het investeren in en overnemen van nieuwe ventures. Vaak is duurzaamheid een belangrijk doel van de start-up, en in veel gevallen is digitalisering een grote driver. Dat sluit perfect aan bij onze ambities. In 2023 is binnen NEXT vooral gezocht naar start-ups en scale-ups in de domeinen circulair, emissieloos en klimaatadaptief en natuurinclusief

bouwen. Via NEXT kunnen de start-ups groeien en hun impact versterken.

In 2023 hebben we vanuit NEXT geïnvesteerd in twee innovatieve bedrijven om onze projecten te verbeteren. Ten eerste in Neolithic, een 3D-betonprintbedrijf dat standaard infraproducten levert die enige vorm van maatwerk vereisen. Verder heeft NEXT geïnvesteerd in VonWood, een digitaal handelsplatform voor het direct inkopen van hout bij houtzagerijen. Niet alleen ligt de kostprijs daardoor lager, wat de betaalbaarheid ten goede komt, maar ook krijgen we hiermee inzicht in hoe de inkoop van de toekomst eruitziet. Beide initiatieven raken sterk aan digitalisering.

Een nieuwe productinnovatie die we in 2023 voor het eerst hebben ingezet, is de Brian Beam. Dit is een veiligheidscirkel die met laser wordt geprojecteerd op de grond rondom zwaar rijdend materieel. De laserstraal geeft aan tot waar mensen in de nabijheid van het voertuig mogen komen. Dit idee is afkomstig van een innovatie-ambassadeur van de Divisie Infra (genaamd Brian Grefte) om de veiligheid rond bewegend zwaar materieel te bevorderen en is omarmd door NEXT voor doorontwikkeling.

De bestaande bedrijven binnen NEXT zijn in 2023 gegroeid in omzet en verder geprofessionaliseerd. Zo heeft Hamlet zich met houtbouw sterker geprofileerd in de markt met als resultaat een groeiend aantal opdrachten. Drystack, het bedrijf dat cement overbodig maakt dankzij een kliksysteem voor bakstenen, heeft in 2023 het eerste project gehad bij een school, dat succesvol is verlopen. Data-inspectiebedrijf Falcker heeft een nieuwe investeringsronde gehad waarbij een nieuwe investeerder is toegetreten. Spotten, het bedrijf dat slimme parkeeroplossingen waarmaakt, heeft nieuwe klanten binnengehaald. Roof2Road, dat werkt aan circulair asfalt, heeft geïnvesteerd in nieuw materieel en rapporteert over de SDG's.

We zetten verdere stappen voor emissieloos materieel om op de bouwplaats schoon te kunnen werken. Daarvoor zoeken we samen met NEXT en ons facilitair bedrijf Materieel naar speciale diensten.

We zijn bijzonder trots op WattHub in Geldermalsen, het grootste snellaadplein ter wereld dat in april 2023 is geopend door koning Willem-Alexander. Het is een laadplein voor elektrische vrachtwagens en zwaar bouw materieel. De WattHub hebben we vanuit NEXT ontwikkeld samen met Ploegam, Van Oord en Betuwewind voor de dijkversterking Tiel-Waardenburg, die we met deze partners emissievrij uitvoeren. Van de restcapaciteit van het laadplein kan de omgeving profiteren. WattHub is een voorbeeld van hoe we

met externe samenwerkingen duurzame ambities op een innovatieve manier versnellen.

Dura Vermeer Innovatieprijs

Tweejaarlijks schrijven we de Dura Vermeer Innovatieprijs uit, die vanuit NEXT wordt georganiseerd. Het doel is dat alle medewerkers van Dura Vermeer beseffen dat ze verschil kunnen maken door innovatieve ideeën binnen de organisatie te delen. Om dit te stimuleren, hebben de innovatieambassadeurs inspiratiesessies georganiseerd. Er waren 114 inzendingen. De geselecteerde 10 finalisten mochten hun idee pitchen op de finaledag op 4 juli, die YES!Delft faciliteerde. Dit jaar waren er maar liefst drie winnaars. De indieners van winnende ideeën zijn onder begeleiding van YES!Delft aan de slag gegaan om het plan verder op te schalen.

Innovatiemarkt

Waar NEXT de focus heeft op het zoeken naar samenwerkingsverbanden met nieuwe, innovatieve partijen, richten we ons binnen de organisatie ook op het bevorderen van innovatief gedrag bij onze ketenpartners. Dit doen we door ze te inspireren en uit te dagen. In 2023 hebben we tweemaal een innovatiemarkt georganiseerd waarbij we onze ketenpartners en innovatieve start-ups hebben uitgenodigd voor een inspirerende sessie. Vervolgens dagen we deze ketenpartners uit om daadwerkelijk aan de slag te gaan met de innovatieve startups dan wel versneld met hun eigen innovaties.

Andere initiatieven

Het grote tekort aan (betaalbare) woningen, de betaalbaarheid die onder druk staat en de roep om duurzame huizen vragen om een snelle en doordachte oplossing: conceptueel bouwen en industrialisering met behulp van digitalisering. Meer dan 80% van onze ontwikkel- en bouwprojecten kunnen we conceptmatig, dus snel en efficiënt bouwen. Op basis van ons ontwerp kunnen we volgtijdelijk gestandaardiseerde elementen fabrieksmatig laten produceren en assembleren voordat ze op de bouwplaats aankomen. Hiermee verkorten we de bouwtijd, mede doordat we het voorbereidingsproces 25% eerder kunnen starten. Ook dringen we de CO₂-uitstoot met 50% terug.

Op het gebied van toekomstgerichte industrialisatie zet Dura Vermeer de volgende stap met Virtual Factory. Dit stelt ons in staat om op basis van diepgaande

We dagen onze ketenpartners uit om ook innovatief te handelen

ketensamenwerking productie te genereren in elke fabriek of machine, zonder tussenkomst van derden. Het is de belangrijkste innovatie voor woningbouw binnen Dura Vermeer. Virtual Factory maakt ons wendbaar omdat we op ieder moment nieuwe bouwtechnieken- en materialen kunnen koppelen. Daarnaast houdt het ons marktrelevant omdat we kunnen produceren wat we aanbieden in plaats van dat we moeten aanbieden wat we produceren. Reden waarom Dura Vermeer hier graag in investeert.

Met de biobased designstudio Omlab hebben we samengewerkt voor de productie van zwaluwnesten die 3D geprint worden van plantaardige grondstoffen uit rioolwaterslib. Met deze nesten, genaamd Barney, verrijken we de biodiversiteit in gebieden waar we bouwen. De eerste nesten zijn aangebracht onder een vervangen brug in Amsterdam-Noord.

Samen met Van Doorn, het bedrijf dat zich richt op de inrichting van de buitenruimte, heeft Dura Vermeer het bedrijf Via Robotica opgericht. Via Robotica levert

diensten voor geautomatiseerd grasmaaien. Met de inzet van elektrische en autonome maairobots wordt grasmaaien duurzamer, efficiënter en veiliger. Hiermee loopt een pilot bij Rotterdam The Hague Airport. Dit willen we uitbreiden naar meer locaties waar handmatig maaien lastig is, bijvoorbeeld omdat de plek moeilijk bereikbaar of onveilig is.

Innovatie in 2024

We blijven werken aan onze ambitie om met behulp van innovatie onze kernactiviteiten te verbeteren, duurzaam te bouwen en slim te bouwen.

Vanuit die ambities willen we in 2024 verder bouwen aan onze Virtual Factory. Hierin moet ook duurzaamheid een grote plaats gaan innemen, bijvoorbeeld door de toepassing van biobased materialen. Ook willen we dit concept grootschaliger gaan inzetten.

Verder hebben we de samenwerking gezocht met twee andere grote Nederlandse bouwbedrijven om biobased plaatmateriaal te gaan ontwikkelen uit afvalhout uit projecten. Dit kunnen we bereiken door met grote partners samen te werken.

Ook streven we in 2024 naar het uitbreiden van het aantal locaties met een laadplein voor elektrisch materieel, een uitbreiding van de activiteiten van WattHub.

Optoppen met Blokje Op

Tim Peeters, Hoofd Voorbereiding bij Dura Vermeer, ging er met de eerste prijs vandoor in de categorie Slimmer Bouwen tijdens de Dura Vermeer Innovatieprijs 2021. Zijn ingezonden idee 'Optoppen met Blokje Op' maakt het mogelijk om boven op bestaande gebouwen één of meerdere verdiepingen te plaatsen. Dit draagt bij aan betaalbaar wonen en is tegelijk een mooie manier om de schaarse ruimte duurzaam te benutten. Inmiddels is Tims idee werkelijkheid geworden. In 2023 is het startsein gegeven voor het eerste Blokje Op-project: 44 optop-woningen worden op het bestaande gebouw de Klapwiek in Rotterdam geplaatst.

GOVERNANCE

RISICOMANAGEMENT

Omdat ondernemen risico's met zich meebrengt, hebben wij binnen Dura Vermeer een risicomanagementproces dat integraal bijdraagt aan het realiseren van onze strategische ambities en het bereiken van onze doelen, en dat daarmee in hoge mate het succes van ons bedrijf bepaalt.

In de afgelopen jaren hebben we gezien dat het risicolandschap steeds volatieler wordt. Niet alleen zijn risico's complexer geworden, ze zijn steeds meer met elkaar verbonden en hebben bij optreden een steeds grotere impact. Daarbij zien we in Nederland een groei van burgerbetrokkenheid bij maatschappelijke kwesties (zoals in geval van een mogelijk milieuvervuiling) en de beweging naar een zero tolerance-houding van het maatschappelijk verkeer bij fouten in de bedrijfsvoering en de persoonlijke aansprakelijkheid van bestuurders.

Na 2021 (corona) en 2022 (uitbreken van de oorlog in Oekraïne) was ook 2023 – zoals blijkt uit dit jaarverslag – een turbulent jaar, waarbij ons risicomanagement ons heeft geholpen om in control te blijven. Naast de doorlopende stikstofproblematiek was er sprake van een hoge inflatie en verder stijgende (hypotheek)rente.

Risicobereidheid en risicoprofiel

Gezien de aard van onze organisatie vormt projectbeheersing de rode draad in ons interne beheersingssysteem. Vanaf de selectie van een opdracht tot en met nazorg is ons interne beheersingssysteem erop gericht de juiste balans te houden tussen ondernemerschap en het voor Dura Vermeer gewenste risicoprofiel. De marktsegmenten binnen de bouw- en infrasector waarin wij opereren zijn veelzijdig en uitdagend. Wij voeren projecten uit van klein in omvang en eenvoudig tot omvangrijk en

Dankzij ons risicomanagement zijn we in het turbulente jaar 2023 in control gebleven

complex. Daarom maken wij steeds opnieuw een keuze over welke projecten wel en welke projecten niet bij ons passen, met als algemeen uitgangspunt een verantwoorde balans tussen risico en rendement. Hiertoe wordt voor projecten een tenderformulier of investeringsaanvraag opgesteld, waarin gerelateerd aan de grootte van het project een gedetailleerde risicoanalyse is opgenomen. Afhankelijk van aard, omvang en risicoprofiel moet deze analyse worden goedgekeurd door de werkmaatschappijdirectie, de divisiedirectie, de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen.

Er is in onze ogen sprake van een verantwoorde balans tussen risico en rendement wanneer:

- het project qua aard en omvang past binnen de doelstellingen van Dura Vermeer en de benodigde ervaring, capaciteit en (technische) deskundigheid beschikbaar is;
- de opdrachtgever het te verwerven project financiert. Wanneer Dura Vermeer zelfstandig moet financieren, zoals bij vastgoedontwikkelingsactiviteiten, wordt ook de financierbaarheid beoordeeld. Aspecten die in deze beoordeling een rol spelen, zijn de wijze van financieren, de looptijd en het te behalen resultaat, rekening houdend met dit hogere risicoprofiel;
- het project renderend is, met een bij de risico's en contractvorm passende opslag voor winst en risico;
- 70% van de koopwoningen die deel uitmaken van het project verkocht is voor de start van de bouw in het geval Dura Vermeer risicodragend is bij de ontwikkeling van het project;
- voor projecten die in combinatie met anderen uitgevoerd worden, iedere combinant naar rato van zijn inbreng middelen inbrengt en in evenredigheid risico loopt;

Waar mogelijk en gewenst worden projectrisico's verzekerd.

Aan de basis van ons risicoprofiel ligt onze risicobereidheid. Onze risicobereidheid wordt jaarlijks – of met een hogere frequentie als omstandigheden daartoe aanleiding geven – geëvalueerd. De risico's waarmee wij dagelijks te maken hebben, zijn in te delen in de volgende vier risicocategorieën: strategisch, operationeel, financieel en compliance/integriteit.

Onze risicobereidheid in combinatie met de daadwerkelijke risico's bepaalt ons risicoprofiel. Wij beschikken hiertoe over een risicomatrix waarin de belangrijkste risico's per risicocategorie, de inschatting van de kans en impact daarvan en de getroffen beheersmaatregelen zijn opgenomen. Deze risicomatrix is bottom-up opgesteld, waarbij aan de op divisieniveau geïdentificeerde risico's de overkoepelende risico's op het niveau van Dura Vermeer Groep zijn toegevoegd.

De risicomatrix wordt jaarlijks - of tussentijds als ontwikkelingen daar aanleiding toe geven - geactualiseerd door de Raad van Bestuur en de divisiedirecties. De potentiële impact van risico's wordt hierbij niet alleen bepaald op basis van de financiële impact, maar ook op basis van de negatieve impact op onze omgeving (mens, milieu en maatschappij) en onze reputatie. In het schema hierna is onze risicobereidheid per risicocategorie

weergegeven, gegradueerd van laag (links op de schaal) tot hoog (rechts op de schaal).

Risicobeheersing

Om risico's tijdig te kunnen onderkennen en beheersen - en om kansen te kunnen benutten - hebben we binnen alle lagen van onze organisatie procedures en maatregelen vastgesteld en geïmplementeerd. De verantwoordelijkheid voor de naleving hiervan is voor een groot deel decentraal belegd bij de divisies en werkmaatschappijen, die hiervoor jaarlijks een compliance-bevestiging afgeven. De Raad van Bestuur schept de kaders en biedt de middelen, en is daarnaast verantwoordelijk voor de overkoepelende risico's op het niveau van Dura Vermeer Groep.

De basis voor ons risicomanagementsysteem is het COSO ERM-raamwerk, waarbij de risicobeheersing rondom

RISICOPROFIEL

RISICOCATEGORIE	RISICO-BEREIDHEID	TOELICHTING
STRATEGISCH bijvoorbeeld bij economische tegenwind en gewijzigde marktomstandigheden, digitalisering, innovatie en duurzaamheid		Om succesvol te zijn, is het belangrijker dan ooit om ondernemend te zijn. Dit betekent de blik naar buiten te richten, de kansen te zien en deze te verzilveren en daarbij te blijven innoveren om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen in markt en maatschappij. Om dit te kunnen realiseren, zijn wij bereid om meer dan gemiddelde risico's te aanvaarden.
OPERATIONEEL bijvoorbeeld projectrisico's		Projecten vormen onze kernactiviteit, waarbij wij ernaar streven om als hoofdaannemer en/of ontwikkelaar de centrale regierol te vervullen. Ten aanzien van onze projecten zijn wij bereid een bepaalde mate van risico te aanvaarden zolang daar een passend rendement tegenover staat. Voor andere operationele risico's (zoals veiligheid) aanvaarden wij echter geen enkel risico.
FINANCIËEL bijvoorbeeld kredietrisico's, liquiditeit, solvabiliteit en de beschikbaarheid van bankgaranties		Wij hebben een sterke financiële basis. Wij zijn alleen bereid om een laag en in bijzondere gevallen een gemiddeld risico te accepteren om daarmee te innoveren, te investeren en samen te werken.
COMPLIANCE/INTEGRITEIT bijvoorbeeld niet voldoen aan externe wet- en regelgeving of interne regelgeving.		Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid is een wezenlijk onderdeel van de onderneming; betrouwbaarheid is een van onze kernwaarden. Op het gebied van compliance en integriteit zijn wij dan ook niet bereid om risico's te aanvaarden.

Risicobereidheid Zeer laag ● Laag ● Gemiddeld ● Hoog ●

projecten de rode draad vormt. Dit betekent dat ons interne beheersingssysteem top-down is ingericht en beheersingsmaatregelen omvat op het strategische, het tactische en het operationele niveau van onze organisatie. Hiervoor hanteren wij de volgende instrumenten, die deel uitmaken van onze planning-en-controlcyclus:

1. Strategie

De Raad van Bestuur evalueert periodiek (jaarlijks) de koers van het bedrijf en bespreekt de uitkomsten met de Raad van Commissarissen. Eens per drie jaar worden de strategische kaders herijkt dan wel opnieuw vastgesteld. Deze strategische kaders worden vervolgens samen met de divisiedirecties en werkmaatschappijen uitgewerkt in een strategiedocument.

2. Jaarplan en begroting

Op basis van de uitgangspunten die jaarlijks worden vastgesteld door de Raad van Bestuur stellen de divisies, de werkmaatschappijen en de concernvennootschappen een operationeel plan en een gedetailleerde begroting op voor het komende jaar. Na goedkeuring op de conceptbegroting van de werkmaatschappijen door de divisie en goedkeuring op de conceptbegroting van de divisies door de Groep worden deze samengevoegd tot een geconsolideerde begroting voor Dura Vermeer Groep. Deze begroting wordt door de Raad van Bestuur ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Commissarissen.

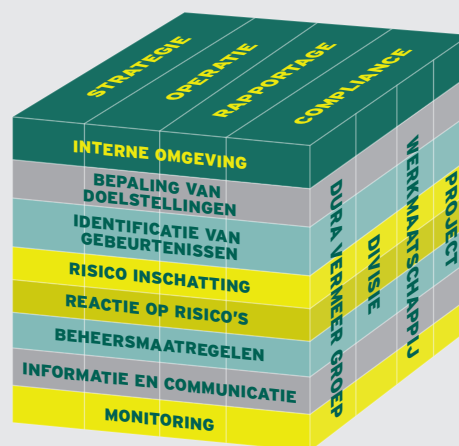
3. Interne periodierapportage

Dura Vermeer heeft het jaar ingedeeld in 13 periodes van 4 weken. Na afloop van iedere periode wordt de prognose winst- en verliesrekening voor het lopende boekjaar met bijbehorende informatie en de orderportefeuille geactualiseerd. Ieder kwartaal wordt de rapportage uitgebreid met aanvullende informatie die voldoet aan de specifieke eisen van de betreffende werkmaatschappij of divisie. Deze rapportage wordt besproken in aanwezigheid van de divisiedirectie, de directeur Financiën van de Groep, de CFO en de CEO.

4. Externe verslaggeving

De geconsolideerde jaarrekening is een onderdeel van het Jaarverslag van Dura Vermeer Groep NV. De jaarrekening wordt opgesteld conform titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en omvat de gegevens van Dura Vermeer Groep NV zelf en die van haar deelnemingen en groepsmaatschappijen. Het jaarverslag wordt gecontroleerd door KPMG Accountants N.V. Op verzoek van de accountant geeft de Raad van Bestuur jaarlijks een bevestiging bij de jaarrekening af. In deze bevestiging erkent de Raad van Bestuur zijn verantwoordelijkheid voor de getrouwe weergave van de jaarrekening en geven de leden van de Raad van

COSO ERM-RAAMWERK

Bestuur aan dat zij alle relevante informatie aan de accountant hebben verstrekt. Zoals de Raad van Bestuur dit ten opzichte van de accountant bevestigt, geven ook de directies van de werkmaatschappijen en divisies een soortgelijke verklaring af aan de Raad van Bestuur.

Als onderdeel van ons risicomanagementproces is de risicomatrix ook in 2023 geactualiseerd. Voor de uitkomsten daarvan wordt verwezen naar de hiernavolgende figuren. Hierin zijn alle materiële risico's op basis van de ingeschatte kans en impact op de organisatie opgenomen. Bij het bepalen van kans en impact is in eerste instantie nog geen rekening gehouden met de aanwezige set van beheersingsmaatregelen, zie hiervoor de linker risicomatrix.

Om vast te stellen of de risico's zijn teruggebracht naar een aanvaardbaar niveau is vervolgens de set van aanwezige beheersingsmaatregelen geëvalueerd. Hierbij is beoordeeld in hoeverre het risicoprofiel naar een aanvaardbaar niveau is teruggebracht. Waar dit niet het geval bleek, zijn nieuwe of andere maatregelen getroffen. De uitkomsten hiervan zijn - voor de belangrijkste risico's - opgenomen in de risicomatrix op pagina 98.

Het uitgebreide overzicht met alle materiële risico's en beheersingsmaatregelen is als bijlage op pagina 164 te raadplegen.

Risicomanifestatie 2023

De turbulentie van 2022 duurde ook in 2023 voort. Ook nieuwe ontwikkelingen hadden impact op onze bedrijfsvoering. Door de oorlog in Oekraïne waren de

prijzen van energie en bouwmaterialen sterk gestegen en daar kwamen de hoge inflatie en verder stijgende rente bovenop. Na de val van het kabinet-Rutte IV ontstond politieke onzekerheid. De belangrijkste risico's waarmee Dura Vermeer in 2023 werd geconfronteerd zijn dan ook de risico's als gevolg van een hoge inflatie, resulterend in een stijgende rente en een dalend consumentenvertrouwen. Daarnaast worden wij nog steeds geconfronteerd met risico's als gevolg van de stikstofproblematiek (waaronder het vervallen van de bouwvrijstelling) en de te krappe overheidsbudgetten. De stikstofproblematiek leidt tot vertraging in vergunningstrajecten, vertraging van projecten in uitvoering en nieuwbouwprojecten en het opdrogen van de aanbestedingskalender van Rijkswaterstaat. Daarnaast hebben we te maken met uitgebreide ruimtelijke ordeningsprocedures en bezwaarmogelijkheden die tot vertraging leiden en is er vaak een tekort aan capaciteit bij gemeenten om

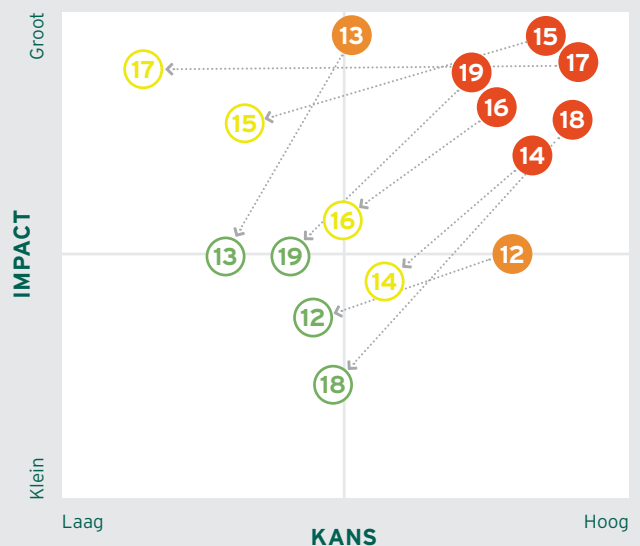
locaties in ontwikkeling te krijgen. Ook het tekort aan overheidsbudgetten ten behoeve van infraprojecten, met name veroorzaakt door de decentralisatie van verantwoordelijkheden gecombineerd met de onverwachte extra uitgaven bijvoorbeeld als gevolg van corona, heeft geleid tot uitstel en afstel van aanbestedingen. Deze ontwikkelingen hebben een negatief effect gehad op het marktvolume en brengen aanzienlijke kosten met zich mee. In 2022 stegen de bouwkosten sterk en die zijn in 2023 niet veel meer gestegen, maar ze zijn ook niet gedaald. Dat geldt eveneens voor de grondprijzen. De internationale politieke onrust kan misschien nog grotere gevolgen hebben voor de bouwsector. Doordat we als bedrijf én sector continu in gesprek zijn met Rijkswaterstaat, provincies en gemeenten wordt getracht om gezamenlijk tot een oplossing te komen om deze risico's te mitigeren.

RISICOMATRIX

Bruto risico's*

Effect beheersmaatregelen op hoogste bruto risico's

- 1 Liquiditeit, solvabiliteit, bankgaranties
- 2 Kredietwaardigheid opdrachtgevers
- 3 Kredietwaardigheid partners
- 4 Kredietwaardigheid opdrachtnemers en leveranciers
- 5 Integriteit opdrachtgevers
- 6 Mensenrechten
- 7 Grondposities

- 8 Business continuity
- 9 Innovatie
- 10 Niet voldoen aan interne gedragsregels of wet- en regelgeving
- 11 Digitalisering
- 12 Schaarste aan materialen en diensten
- 13 Reputatie en imagoschade
- 14 Schaarste aan personeel

- 15 Complexe projecten
 - 16 Economische en marktomstandigheden
 - 17 Veiligheid
 - 18 Cybersecurity
 - 19 Duurzaamheid
- Risico's
○ Risico's na effect beheersmaatregelen

* Bruto risico's zijn de risico's voor het effect van de getroffen beheersmaatregelen.

GEDRAG EN INTEGRITEIT

Integriteit

Aan de basis van het beleid van Dura Vermeer liggen drie kernwaarden: veiligheid, betrouwbaarheid en kwaliteit. Daarbij hoort dat Dura Vermeer en haar medewerkers zich maatschappelijk verantwoord opstellen en gedragen. Om integer gedrag te bevorderen, hanteren we een Gedragscode Integriteit Medewerkers. Aan deze gedragscode zijn een aantal sub-codes op specifiekere onderwerpen gekoppeld:

- Beleid en Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen Dura Vermeer;
- Gedragscode Nevenwerkzaamheden Leden Concern Managementteam;
- Protocol Applicaties en Apparatuur.

Anticorruptie, tegengaan van omkoping en het voorkomen van concurrentieverstorend gedrag zijn integraal onderdeel van onze gedragscode. Ons beleid inzake deze onderwerpen is consistent met de United Nations Convention against Corruption.

Deze gedragscodes en protocollen staan op intranet en al onze medewerkers worden hierover geïnformeerd bij indiensttreding als onderdeel van het onboarding-proces en worden op de hoogte gehouden via verplichte e-learnings. We hebben een integriteitsgame ontwikkeld waarin spelers afwegingen moeten maken tussen integriteit en commerciële doelstellingen. Hiermee vergroten we het bewustzijn van medewerkers. De gedragscodes maken deel uit van de Algemene Arbeidsvoorwaarden. Zodoende vormen ze onderdeel van de arbeidsovereenkomst met de medewerkers.

Dura Vermeer wil uitsluitend werken met onderaannemers en leveranciers die bewust omgaan met integriteitsvraagstukken en zich conformeren aan de Gedragscode voor Opdrachtnemers (Leveranciers en Onderaannemers). Deze staat op onze website.

We vinden het belangrijk dat onze medewerkers adequaat en veilig (vermoedens van) misstanden kunnen melden. Daarom is er de Meldprocedure Misstanden. Onder een misstand verstaan we in dit kader een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden waarbij:

- een maatschappelijk belang in het geding is, of
- de reputatie, de integriteit of de bedrijfsvoering van Dura Vermeer in het geding is in verband met een strafbaar feit, schending van regels, een gevaar voor de volksgezondheid of de veiligheid of het milieu, het bewust onjuist informeren van publieke organen, verspilling van geld van werkgever of van overheidsgeld, of het bewust achterhouden, vernietigen of manipuleren van informatie over deze feiten.

In 2023 is de procedure geüpdatet, zodat deze voldoet aan de Wet bescherming klokkenluiders die in 2023 in werking is getreden en van toepassing is op Dura Vermeer. De procedure geldt voor alle medewerkers van Dura Vermeer en is gecommuniceerd via nieuwsberichten en ons intranet. Ook is een e-learning beschikbaar. Nieuwe medewerkers worden bij indiensttreding geïnformeerd over de procedure. Bij een vermoeden van een overtreding van interne of externe regelgeving kan de medewerker dit melden aan zijn of haar leidinggevende of aan de Compliance Officer. De procedure beschrijft hoe de medewerker een melding kan doen en hoe die melding wordt opgevolgd. De procedure bevat waarborgen voor bescherming van de melder. Verder kunnen medewerkers via de app Speak Up anoniem (telefonisch of online) meldingen doen. Deze app is niet alleen toegankelijk voor medewerkers, maar ook voor externe stakeholders (leveranciers, onderaannemers, opdrachtgevers, omwonenden etc.). Op de website van Dura Vermeer staat hoe externe stakeholders een melding kunnen doen via de app. Eenmaal per kwartaal wordt de Raad van Bestuur formeel geïnformeerd over eventuele meldingen die zijn gedaan.

In 2023 hebben wij vier meldingen ontvangen van situaties waarbij in strijd met de Gedragscode Integriteit Medewerkers is gehandeld. In deze situaties was ook sprake van een fraude. De voorvallen zijn nader onderzocht. In twee gevallen ging het om diefstal en in twee gevallen om fraude door een werknemer. Dura Vermeer hanteert een zero-tolerance beleid. Daarom is in alle vier de gevallen afscheid genomen van de betreffende medewerker. Naar aanleiding van de voorvallen hebben wij processen en beheersmaatregelen waar nodig aangescherpt.

Voor klachten van medewerkers over ongewenste omgangsvormen is een aparte procedure, Beleid en Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen, ingericht. Er zijn twee interne vertrouwenspersonen aangesteld en twee externe vertrouwenspersonen. Een medewerker die een klacht over ongewenste omgangsvormen wil melden of bespreken, kan zich tot een van de vertrouwenspersonen wenden. Beleid en Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen beschrijft de te volgen procedures en waarborgen om de vertrouwelijkheid te garanderen.

Wet- en regelgeving

Het voldoen aan wet- en regelgeving is van fundamenteel belang voor Dura Vermeer en is onderdeel van de manier waarop wij werken. De risicobereidheid is op dit onderwerp nihil. Het betreffen immers risico's die onze reputatie kunnen beschadigen. Om te zorgen dat wij blijvend aan relevante wet- en regelgeving voldoen, worden deze

a tempo vertaald naar beleid en procedures voor de betreffende organisatieonderdelen. Gezien de toenemende complexiteit en de hoge snelheid waarmee wet- en regelgeving verandert, wordt deze uitdaging steeds groter.

Het voldoen aan wet- en regelgeving is ook integraal onderdeel van ons risicomanagementproces. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving. De afdeling Juridische Zaken geeft op groeps- en divisieniveau advies aan de stafafdelingen en operaties. In 2023 hebben zich geen significante overtredingen van wet- en regelgeving voorgedaan.

Fraude

Jaarlijks voert Dura Vermeer als onderdeel van haar risicomanagementproces een interne risicoanalyse uit waarvan het onderwerp fraude deel uitmaakt. Hierbij wordt rekening gehouden met frauderisico op financiële gegevens en toelichtingen, de mogelijkheid tot manipulatie van informatietechnologie (functiescheiding), gangbare fraude in de markt (beoordeling en selectie van kopers door een derde partij) en andere mogelijke vormen van fraude.

Dataprivacy

Dura Vermeer hanteert een dataprivacybeleid om bewust om te gaan met persoonsgegevens en te voldoen aan de wettelijke kaders en richtlijnen voor adequate gegevensbescherming. Ons privacybeleid geldt voor alle bedrijfsonderdelen en werklocaties en is van toepassing op alle medewerkers. De divisies zijn verantwoordelijk voor het dataprivacybeleid van Dura Vermeer in hun dagelijkse bedrijfsvoering, waarbij ze gebruik maken van een Privacy Platform.

Voor het implementeren, onderhouden en aanjagen van het privacykader en de bijbehorende producten (zoals een verwerkingsregister, een dataprivacybeleid per bedrijfsproces, privacy-statements, protocollen en een meldprocedure voor datalekken) is een Privacy Officer benoemd. Deze houdt toezicht op de naleving en adviseert de organisatie over privacyvraagstukken en ontwikkelingen in de wet- en regelgeving. De Privacy Officer rapporteert hierover aan de Raad van Bestuur. Ook is de Privacy Officer verantwoordelijk voor het beheer van onze privacy-applicatie Privacy Perfect en het bijhouden en afhandelen van datalekken. Jaarlijks vindt er op initiatief van de Privacy Officer een interne steekproef plaats ten aanzien van de naleving van de privacyregels door de divisies en de Groep. Hieruit zijn geen materiële bevindingen naar voren gekomen. In het kader van het ISO 27001-certificaat (zie ook Informatiebeveiliging) wordt jaarlijks zowel een interne

als een externe audit uitgevoerd naar het privacybeleid dat Dura Vermeer hanteert.

In 2023 is er één datalek geweest dat Dura Vermeer heeft gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Het betrof een datalek van e-mailadressen van omwonenden, die als gevolg van een menselijke fout zichtbaar waren voor andere omwonenden. Dura Vermeer heeft maatregelen getroffen waardoor het datalek is gedicht. Daarnaast zijn maatregelen getroffen om een dergelijk datalek in de toekomst te voorkomen.

Informatiebeveiliging

Voor de uitvoering van de informatiebeveiliging zijn verantwoordelijkheden binnen Dura Vermeer op verschillende niveaus belegd. De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor de informatiebeveiliging en de vaststelling van het beleid. Het strategisch digitaliseringsoverleg geeft richting aan doelstellingen en plannen, en kent verantwoordelijkheden toe aan rollen binnen de organisatie. De stuurgroep informatiebeveiliging is verantwoordelijk voor de aansturing van de implementatie en de werking van beleid, richtlijnen en processen/procedures.

De dataclassificatie bepaalt welke regels er gelden rondom diverse typen informatie (openbaar, intern of vertrouwelijk). We willen dat iedereen binnen de organisatie voldoende kennis heeft van de typen data waarmee gewerkt wordt en er op een passende manier mee omgaat. Voor dat doel worden alle medewerkers getraind en werken we continu aan bewustzijn. Dura Vermeer hanteert een information security managementsysteem dat is gebaseerd op het normenkader ISO 27001. Sinds 2021 zijn we gecertificeerd. Met dit systeem zorgen we ervoor dat informatie op de juiste plaats en tijd beschikbaar is voor gebruikers, dat informatie juist is en niet ongeautoriseerd kan worden aangepast, en dat informatie alleen beschikbaar is voor degene die daartoe gerechtigd is.

Vanuit het security operations center monitoren we continu vreemde gedragingen binnen onze IT-systemen. Ook doen we jaarlijks een hackpoging, waarbij hackers van buitenaf en van binnenuit proberen binnen te dringen. Dura Vermeer is uiteindelijk zo sterk als de zwakste schakel en dat is in dit verband de medewerkers. Bewustzijn van de gevaren en meldingsbereidheid zijn belangrijk. Daarom is er geïnvesteerd in een nieuwe bewustzijnscampagne over cybersecurity, die medio 2023 van start is gegaan.

In 2023 hebben zich geen incidenten voorgedaan die hebben geleid tot het lekken van gevoelige informatie of de continuïteit van processen in gevaar hebben gebracht.

CORPORATE GOVERNANCE

Corporate Governance gaat over goed en verantwoord bestuur van de onderneming. Het uiteindelijke doel is het borgen van waardecreatie voor de lange termijn voor alle stakeholders. Onze stakeholders moeten erop kunnen vertrouwen dat hun belangen op zorgvuldige wijze worden meegewogen in alles wat we doen. Hiervoor is het nodig dat het bestuur integer en transparant handelt en dat de Raad van Commissarissen verantwoording aflegt over het toezicht.

Cultuur

Dura Vermeer is een familiebedrijf. Onze onafhankelijkheid en langjarige continuïteit vormen de basis voor onze strategie, waarbij we in verbinding staan met de maatschappij als geheel: de gebruikers en de mensen in de omgeving van onze projecten. Onze cultuur die gericht is op langdurige samenwerking, er voor elkaar zijn en goed werkgeverschap is een randvoorwaarde. De kernwaarden van Dura Vermeer - veiligheid, kwaliteit en betrouwbaarheid - zijn hiervoor de basis. In onze samenwerking handelen we transparant en integer. Dit impliceert dat we wet- en regelgeving respecteren en nakomen.

Inrichting governancestructuur

Dura Vermeer is een naamloze vennootschap met een vrijwillig structuurregime met Puissance B.V. als grootaandeelhouder.

Binnen Dura Vermeer zijn de volgende bestuurlijke organen te onderscheiden:

- Algemene Vergadering van Aandeelhouders
- Raad van Commissarissen
- Raad van Bestuur
- Divisiedirectie
- Werkmaatschappijdirectie

In onze
samenwerking
handelen we
transparant
en integer

Dura Vermeer heeft een set van regels, procedures en richtlijnen: de Concernrichtlijnen. Hierin is vastgelegd welke besluiten zijn onderworpen aan de goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, de Raad van Commissarissen, de Raad van Bestuur en/of de Divisiedirectie. Deze Concernrichtlijnen maken deel uit van de Algemene Arbeidsvoorwaarden, waardoor ze onderdeel van de arbeidsovereenkomst met de medewerkers vormen.

Vanuit Dura Vermeer Groep en haar Divisies wordt erop toegezien dat de activiteiten binnen vastgestelde kaders plaatsvinden, onder andere op de volgende aspecten:

- optreden als één economische eenheid;
- streven naar synergie;
- streven naar uniforme kwaliteit, normen en waarden;
- voeren van o.a. een uniform veiligheidsbeleid, duurzaamheidsbeleid en HR-beleid;
- voeren van een uniform gedragscodebeleid;
- optreden naar buiten met één huisstijl.

Naleving Nederlandse Corporate Governance Code

Als familiebedrijf met een maatschappelijke rol en een breed stakeholderveld onderschrijft Dura Vermeer het belang van openheid en transparantie. Hoewel we niet beursgenoteerd zijn, onderschrijven we de intenties van de geldende Nederlandse Corporate Governance Code 2022 (hierna: de Code). Niet alle bepalingen van de Code zijn op ons van toepassing of worden door Dura Vermeer toegepast. De bepalingen uit de Code die Dura Vermeer toepast, zijn verwerkt in de statuten van Dura Vermeer, de Concernrichtlijnen en de diverse gedragscodes. De principes en best practice-bepalingen van de Code ten aanzien van risicobeheersing, beloning en het voorkomen van belangenverstremming zijn grotendeels uitgewerkt in het reglement van de Raad van Bestuur.

Overlegstructuur

Binnen Dura Vermeer zijn in de relatie tussen de aandeelhouders, commissarissen en Raad van Bestuur enerzijds en de divisies c.q. werkmaatschappijen anderzijds verschillende overlegstructuren te onderscheiden. Door een getrapte vergaderstructuur worden informatie en bijhorende besluiten (ook die betrekking hebben op niet-financiële prestaties) vanuit de top van de organisatie gecommuniceerd naar de divisies, stafafdelingen en werkmaatschappijen en vice versa. Op deze manier zorgt Dura Vermeer ervoor dat iedereen op de hoogte is van het beleid van de organisatie en hoe daar invulling aan wordt gegeven. De besluiten worden ook veelal kenbaar gemaakt aan de medewerkers door communicatie via bijvoorbeeld periodieke nieuwsbrieven en het intranet.

Medezeggenschap

De medezeggenschap binnen Dura Vermeer vertegenwoordigt onze medewerkers. Dura Vermeer heeft één Centrale Ondernemingsraad (COR) op het niveau van Dura Vermeer Groep N.V. De leden hiervan zijn afkomstig uit de ondernemingsraden op het niveau van de divisie en/of concernwerkmaatschappijen.

In 2023 zijn nieuwe ondernemingsraden gekozen voor de periode 2023-2027.

Diversiteit

Dura Vermeer streeft naar een complementaire samenstelling van zowel de Raad van Bestuur als de Raad van Commissarissen met een voldoende mate van diversiteit. Diversiteit heeft daarbij betrekking op aspecten als geslacht, kennis, ervaring, vaardigheden en persoonlijkheid. De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen definieert een evenredige verdeling als volgt: ten minste een derde van de zetels in raden van bestuur en raden van commissarissen van beursgenoteerde bedrijven moet bestaan uit mannen en ten minste een derde deel uit vrouwen, en grote naamloze en besloten vennootschappen zijn verplicht om passende en ambitieuze streefcijfers op te stellen. Dura Vermeer heeft het beleid om bij de benoeming van leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen specifiek ook vrouwelijke kandidaten te zoeken, waarbij de uiteindelijke selectie plaatsvindt op de onderlinge toegevoegde waarde van personen ten opzichte van elkaar. Sinds 2016 is de samenstelling van de Raad van Bestuur niet gewijzigd, waardoor het streefpercentage tot heden niet is gerealiseerd. Voor de Raad van Commissarissen is de per 1 januari 2022 vrijgekomen positie ingevuld door een vrouwelijke kandidaat, waardoor vanaf dat moment 40% van de zetels in de Raad van Commissarissen wordt vertegenwoordigd door vrouwen.

Bezoldiging

Statutair is vastgelegd dat het beleid op het gebied van bezoldiging van de Raad van Bestuur wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op voorstel van de Raad van Commissarissen. De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur bestaat uit een vast jaarsalaris en een variabele beloning die afhankelijk is van enerzijds het resultaat van de onderneming in haar geheel en anderzijds het behalen van de individueel vastgestelde doelen. De beloning van de Raad van Commissarissen is vast en onafhankelijk van de resultaten van de onderneming en wordt voorafgaand aan het boekjaar vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Belangenverstremeling

In de statuten is opgenomen dat wanneer een lid van de Raad van Bestuur een persoonlijk tegenstrijdig belang heeft met de vennootschap, hij niet deelneemt aan de beraadslaging en besluitvorming ter zake binnen de Raad van Bestuur. Alle leden van de Raad van Commissarissen zijn onafhankelijk van Dura Vermeer en haar belanghebbenden. Daarbij is ook in de statuten

opgenomen dat als een commissaris een persoonlijk tegenstrijdig belang heeft met de vennootschap, hij of zij niet deelneemt aan de beraadslaging en besluitvorming ter zake binnen de Raad van Commissarissen.

Rol en bevoegdheden Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken bij Dura Vermeer en de met haar verbonden vennootschappen en staat de Raad van Bestuur met raad terzijde. Hierbij richt de Raad van Commissarissen zich op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van Dura Vermeer en de integriteit en kwaliteit van de verslaggeving. De Raad van Commissarissen weegt daarbij ook de voor Dura Vermeer relevante maatschappelijke aspecten. In de statuten van Dura Vermeer zijn regels opgenomen voor de wijze van benoeming, bevoegdheden en besluitvorming.

Het toezicht van de Raad van Commissarissen op het bestuur heeft onder meer betrekking op:

- de wijze waarop de Raad van Bestuur de strategie vormgeeft en uitvoert, gericht op continuïteit en waardecreatie voor de lange termijn;
- de (tussentijdse) realisatie van doelstellingen;
- de risico's verbonden aan (nieuwe) ondernemingsactiviteiten en investeringen;
- de opzet en werking van interne risicobeheersings- en controlesystemen;
- het proces van financiële verslaggeving;
- naleving van wet- en regelgeving;
- de verhouding met aandeelhouders;
- de wijze waarop de belangen van verschillende belanghebbenden worden meegenomen en afgewogen;
- de activiteiten van de Raad van Bestuur ter zake de cultuur binnen de onderneming;
- de werking van de meldingsprocedure inzake misstanden en onregelmatigheden;
- de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.

Rol en bevoegdheden Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het bestuur van Dura Vermeer als geheel. De Raad van Bestuur ontwikkelt de missie, visie en strategie en stelt deze vast. De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het gevoerde beleid van de groep (inclusief het beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen). Het beleid is gericht op de realisatie van de strategie, inclusief de hieruit voortvloeiende financiële en niet-financiële doelstellingen.

Financiële continuïteit is een randvoorwaarde om onze strategie te realiseren en ook op de lange termijn waarde te kunnen blijven creëren voor onze stakeholders en voor de maatschappij als geheel. De strategie wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld en iedere drie jaar opnieuw geformuleerd. Bij de uitwerking van de strategische ambities wordt rekening gehouden met de risicobereidheid en het risicomangement van de organisatie enerzijds en de maatschappelijke context anderzijds. De statutaire directies van de divisies zijn verantwoordelijk voor de vertaling van de groepsstrategie en het groepsbeleid en voor de uitvoering daarvan door de betrokken werkmaatschappijen binnen hun divisies.

De Raad van Bestuur is verder verantwoordelijk voor onder andere de begroting, de besluitvorming omtrent deelname aan omvangrijke projecten, investeringen in grondposities en acquisities. Daarnaast draagt de Raad van Bestuur zorg voor de contacten met aandeelhouders, commissarissen, maatschappelijke organisaties, klanten en overige stakeholders.

De Raad van Bestuur is eindverantwoordelijk voor duurzaamheid en is verantwoordelijk voor het bepalen van de ambities. De invulling van de ambities ligt bij de divisiedirecteuren die nauw samenwerken met de directeuren en managers in de regionale kantoren om een roadmap te ontwerpen en te implementeren voor het waarmaken van de ambities van de Groep.

SAMENSTELLING VAN BESTUUR EN TOEZICHT

Raad van Commissarissen

B. Vree, Voorzitter
I.G.C. Faber MBA
ir. M.E. van Lier Lels
drs. P.S. Overmars
drs. ing. R. Vollebregt MRICS

Raad van Bestuur

drs. J. Dura MRE, voorzitter
L.H. Barg RA, CFO
ir. T. Winter, COO

Directie Divisie Bouw en Vastgoed

ing. K.T.O. Terhürne
M.A. ter Hark RA
M.A. Mentink MsC MRE MRICS

Directie Divisie Infra

ir. M.S. Bakker
mr. drs. R.B. Kalma RC

Directie Divisie Techniek

ing. W.J.A. Blom

Concernstafdirectie

I. Cools, ICT
G.B. Metselaar, Corporate Communicatie
H. Vervloet MBA, Human Resources
mr. T. Wilmink, Juridische Zaken
drs. H.G. Wisman RA, Finance, Risk & Control

(per 5 maart 2024)

VOORUITZICHTEN

VOORUITZICHTEN

Na een jaar met mooie resultaten, die we behaalden ondanks de moeilijke economische en politieke omstandigheden, zien we 2024 met vertrouwen tegemoet. De lijn die we in 2023 hebben ingezet, houden we aan in 2024: we blijven de koers volgen van onze strategie, met een nadrukkelijke focus op onze klant, onze markt en onze duurzaamheidsambitie Op naar Net Zero.

De spanningen op diverse plekken in de wereld hebben de afgelopen jaren geleid tot forse rente- en prijsstijgingen. De hoge energieprijzen zijn een direct gevolg van de oorlog in Oekraïne, die in 2022 begon. Uitvloeisel daarvan zijn de hoge kosten van bouwmaterialen. Deze factoren maken dat de bouwsector naar verwachting met circa 3,5% zal krimpen.

De hoge rente maakt dat de vraag naar koopwoningen in 2022 en 2023 daalde, en ook de klantvraag veranderde: er is meer behoefte aan goedkopere woningen. Ook beleggers waren terughoudend vanwege de hoge rente en het wisselende overheidsbeleid. Verder zijn de trage ruimtelijke ordeningsprocedures, de bezwaarprocedures alsmede de beperkte beschikbaarheid van bouwgrond een aanhoudend probleem. In 2024 verwachten we een omslag door een stabiele of lagere hypotheekrente, lagere energielasten en een hogere leencapaciteit. Ook verwachten we dat woningcorporaties meer gaan investeren in nieuwbouw. De utiliteitsmarkt heeft ook last van de hoge rente en de hoge bouwkosten, maar minder dan de woningbouw. Hiervoor zien we in 2024 dan ook goede kansen. Van de inframarkt verwachten we dat die - ondanks de onzekere stikstofsituatie - op peil blijft dankzij de verschuiving van de aanleg van nieuwe infrastructuur naar vervanging en renovatie. Dit is ingegeven door het achterstallig onderhoud aan kunstwerken en daarmee een vervangingsnoodzaak. Verder stijgt de vraag naar infrastructuur om de impact op het klimaat te verlagen en de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, wat leidt tot meer kansen in het energie- en watersegment. Voor de installatietechniek zien we dat zowel in de

woning- en utiliteitsbouw als in de infrasector de vraag toeneemt, omdat technische installaties een steeds groter deel uitmaken van deze opgaven.

Om voorbereid te zijn op deze uitdagingen hebben we eind 2023 onze topstructuur aangepast. We hebben er vertrouwen in dat deze nieuwe structuur ons de extra flexibiliteit geeft om goed samen te werken en snel te kunnen reageren op de veranderingen in de markt.

In 2024 breekt het laatste jaar aan van onze driejarige strategieperiode. Ons uitgangspunt blijft dat we streven naar continuïteit van ons bedrijf, waarbij we zelfstandig willen opereren. We richten ons op drie strategische prioriteiten en drie vernieuwingsambities zoals die in dit jaarverslag zijn beschreven. Met het laatste strategiejaar in het vizier denken we na over het vervolg voor de periode 2025-2027. Daarin zal een goede spreiding tussen woningbouw, utiliteitsbouw, infrastructuur en techniek centraal staan. Ook hebben we in 2023 onze koers voor verduurzaming een extra impuls gegeven met de strategie Op naar Net Zero als verdieping op onze strategische vernieuwingsambitie Duurzaamheid. Daar gaan we in 2024 en daarna vol op inzetten. Ons doel is om samen met onze ketenpartners de CO₂-uitstoot terug te dringen, totdat die in 2050 teruggebracht is naar nul. We nemen onze ketenpartners mee in deze koers.

In 2024 zal het een uitdaging blijven om voldoende en goed geschoold personeel te vinden. Het tekort aan praktisch opgeleide vakmensen, leidinggevenden en technisch personeel gaat naar verwachting groeien. We zetten alle zeilen bij om een aantrekkelijke werkgever te blijven en medewerkers aan te trekken en te behouden. Een van de aspecten hierin is onze aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Volgend op de nulmeting van de culturele diversiteit in ons personeelsbestand in 2023 gaan we door met de verdere invulling van onze ambitie om een goede afspiegeling van de samenleving te zijn.

We willen samen met de keten de CO₂-uitstoot verlagen naar nul

Om onze Divisie Techniek in 2024 nog meer kracht bij te zetten, hebben we op 3 januari 2024 Boersema Installatie Adviseurs overgenomen. Beide partijen zien het toenemende belang van techniek bij integraal ontwerp, bij de realisatie en bij beheer en onderhoud van de gebouwde omgeving.

De investeringen in materiële vaste activa in 2024 zullen grotendeels gericht zijn op het verder elektrificeren van ons materieel en voor het overige beperkt blijven tot vervangingsinvesteringen.

Onze solvabiliteit en liquiditeit blijven naar verwachting goed. We beschikken over een faciliteit bij de banken van € 140 miljoen. Deze was ultimo 2023 onbenut, maar zullen wij waar nodig en gewenst (gedeeltelijk) inzetten voor eigen vastgoedontwikkelingsprojecten, waaronder vastgoedposities, waarin wij zullen blijven investeren.

Wij verwachten dat het aantal medewerkers licht zal stijgen.

Tot slot, ook in 2024 blijft onze focus sterk gericht op veiligheid. Net als in eerdere jaren blijft dit thema bij Dura Vermeer topprioriteit. Alleen met niet-aflatende aandacht kunnen we onze missie voor veilig werken waarmaken: iedereen, iedere dag, veilig van en naar huis.

Rotterdam, 5 maart 2024

Raad van Bestuur

J. Dura
L. Barg
T. Winter

VERSLAG RAAD VAN COMMISSARISSEN

VERSLAG RAAD VAN COMMISSARISSEN

Het jaar 2023 was wederom een uitdagend jaar voor Dura Vermeer. Onverwachte gebeurtenissen op zowel politiek als economisch niveau en in de bouwsector waren hier debet aan. Desondanks was het een goed jaar voor Dura Vermeer.

Goedkeuring

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid en de strategie van de Raad van Bestuur en op de algemene gang van zaken bij Dura Vermeer en staat de Raad van Bestuur met raad terzijde. We hebben de jaarrekening en het jaarverslag over het boekjaar 2023, in aanwezigheid van de Raad van Bestuur en de directeur Finance, Risk & Control, met de externe accountant besproken. De jaarrekening is door de externe accountant, KPMG Accountants NV, gecontroleerd en op 5 maart 2024 van een goedkeurende controleverklaring voorzien. Deze controleverklaring is opgenomen op pagina 151 van dit verslag. Wij adviseren de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de jaarrekening 2023 vast te stellen en decharge te verlenen aan de leden van de Raad van Bestuur.

Vergaderfrequentie

In 2023 hebben overeenkomstig het vooraf vastgestelde rooster zes 'reguliere' vergaderingen van de Raad van Commissarissen met de Raad van Bestuur plaatsgevonden. Minimaal één keer per jaar wordt vergaderd op een projectlocatie. De vergadering in juni vond plaats op het project De Groene Boog in Rotterdam. Na afloop van deze vergadering werd een rondleiding verzorgd, waarbij onder andere een nadere toelichting werd gegeven op de omvang en de complexiteit van het project. De Raad van Commissarissen was onder de indruk van de wijze waarop de beheersing van dit omvangrijke en complexe project is vormgegeven. Naast dit project hebben wij gedurende het jaar in verschillende formaties projecten bezocht.

Afhankelijk van specifieke taakgebieden van commissarissen vindt er regelmatig overleg plaats met leden van de Raad van Bestuur. Dat geldt in het bijzonder voor de voorzitter en de vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen, die naast de formele vergaderingen ook regelmatig tussentijds overleg hebben gevoerd met de voorzitter van de Raad van Bestuur en de CFO over zowel strategische als operationele zaken. Daarnaast is er overleg geweest door een delegatie van de Raad van Commissarissen met de Ondernemingsraad.

Onderwerpen in 2023

In 2023 heeft de impact van de woningbouwcrisis op de sector in het algemeen en op Dura Vermeer in het bijzonder op de agenda van iedere vergadering gestaan. Hetzelfde gold logischerwijs voor de inflatie, de rente en daarmee op de neergaande economie. Zowel de gevolgen voor de bedrijfsopbrengsten en het resultaat als de ontwikkeling van de werkvoorraad voor 2024 en de jaren erna kwamen hierbij uitgebreid aan bod. Voorts kwam tijdens de vergaderingen met de Raad van Bestuur de operationele en financiële beheersing van de bedrijfsactiviteiten aan de orde, evenals de inschrijvingen op en het verloop van omvangrijke en/of complexe projecten en eigen ontwikkelprojecten. Ook is uitgebreid gesproken over veilig werken in het algemeen en het veiligheidsprogramma van Dura Vermeer in het bijzonder, over risicomanagement, de Net Zero-strategie, cultuur, diversiteit, data security, digitale transformatie, de beschikbaarheid van personeel en de wijziging van de topstructuur. Daarnaast heeft overleg plaatsgevonden met de Raad van Bestuur over de geboekte voortgang op de strategische doelstellingen voor de periode 2022-2024, inclusief de vernieuwingsambities duurzaamheid, digitalisering en innovatie. Tot slot is in 2023 op een drietal momenten gesproken met de externe accountant (KPMG Accountants NV): in maart is het Accountantsverslag over 2022 besproken, in september het Controleplan 2023 en in november de Management Letter 2023. In deze gesprekken werd het positieve beeld dat de Raad van Commissarissen heeft van de (financiële) beheersing binnen Dura Vermeer bevestigd.

Resultaten

In de vergaderingen van maart, juni, september en november 2023 zijn met de Raad van Bestuur de financiële gang van zaken en de vooruitzichten uitgebreid besproken aan de hand van de managementrapportages. De focus in deze gesprekken lag op de ontwikkeling van de resultaten van de grotere projecten, daarbij meer specifiek op het inkooprisico en de beschikbaarheid van materialen, het niveau van de algemene kosten en de resultaatprognose op werkmaatschappij-, divisie- en groepsniveau.

Besluitvorming

Naast de besluitvorming rondom het inschrijven op projecten, het doen van investeringen (grondaankopen) en acquisities hebben wij in 2023 goedkeuring gegeven aan het jaarverslag over 2022 en het daarin opgenomen dividendvoorstel voor 2022. In november 2023 is uitgebreid gesproken over de nieuwe topstructuur. In de vergadering van november kwam de begroting voor het boekjaar 2024 uitgebreid aan bod en is deze door de Raad van Commissarissen goedgekeurd.

Samenstelling Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen bestaat op dit moment uit vijf leden. Per 30 juni 2023 is Dick van Well (conform schema) afgetreden als commissaris. Tijdens een bijeenkomst in Theater Walhalla is uitgebreid stilgestaan bij zijn afscheid. Dick is 50 jaar verbonden geweest aan Dura Vermeer in verschillende functies, waaronder van 1998 tot 2010 als voorzitter van de Raad van Bestuur. Als commissaris was hij van 2011 tot medio 2023 actief voor Dura Vermeer. We zijn hem zeer dankbaar voor zijn inzet, en betrokkenheid en adviezen gedurende al die jaren.

Per 1 juli 2023 is Roel Vollebregt toegereden tot de Raad van Commissarissen. De rol van vicevoorzitter is door Piero Overmars overgenomen van Dick van Well. De Raad van Commissarissen was in 2023 zo samengesteld dat de benodigde deskundigheid, verschillende achtergronden en bestuurlijke competenties aanwezig waren om de taken naar behoren te vervullen.

Tot slot

Wij zijn alle medewerkers, de Raad van Bestuur en de directies erkentelijk voor hun inzet en bedanken hen voor hun bijdrage gedurende het verslagjaar.

Rotterdam, 5 maart 2023

Raad van Commissarissen

B. Vree, Voorzitter
P.S. Overmars, Vicevoorzitter
I.G.C. Faber
M.E. van Lier Lels
R. Vollebregt

JAARREKENING

GECONSOLIDEERDE BALANS

(Voor resultaatbestemming, bedragen x € 1.000)		Noot	31-12-2023	31-12-2022
ACTIVA				
Vaste Activa				
Immateriële vaste activa	1		39.944	22.093
Materiële vaste activa	2		94.746	90.966
Financiële vaste activa	3		62.359	56.412
			197.049	169.471
Viottende Activa				
Vorraden	4		103.248	100.526
Onderhanden projecten	5		162.195	144.764
Vorderingen	6		270.802	217.594
Liquide middelen	7		250.160	233.403
			786.405	696.287
Totaal activa			983.454	865.758
PASSIVA				
Eigen vermogen			294.598	263.163
Minderheidsaandeel van derden			5.610	3.535
Eigen vermogen	8		300.208	266.698
Voorzieningen	9		48.354	41.536
Langlopende schulden	10		16.663	9.055
Kortlopende schulden	11		618.229	548.469
Totaal passiva			983.454	865.758

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

(Bedragen x €1.000)	Noot	2023	2022
Bedrijfsopbrengsten	14	1.883.987	1.818.300
Kosten van grond- en hulpstoffen, uitbesteed werk en andere externe kosten		1.472.578	1.456.152
Lonen en salarissen	15	263.310	223.487
Sociale lasten en pensioenlasten	15	61.242	55.177
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op vaste activa	1,2	20.407	14.343
Overige bedrijfsbaten en -lasten		-340	-1.674
Totale bedrijfslasten		1.817.197	1.747.485
Bedrijfsresultaat		66.790	70.815
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	17	3.295	471
Rentelasten en soortgelijke kosten	17	-971	-2.645
Resultaat voor belastingen		69.114	68.641
Belastingen	18	-18.668	-18.169
Resultaat deelnemingen	3	3.373	2.351
Resultaat na belastingen		53.819	52.823
Aandeel derden in resultaat		-2.384	-2.597
Nettoresultaat		51.435	50.226
Totaalresultaat		51.435	50.226

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(Bedragen x € 1.000)	Noot	2023	2022
Bedrijfsresultaat		66.790	70.815
Aanpassingen voor:			
-Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen immateriële en materiële vaste activa	1, 2	17.798	13.653
-Waardeveranderingen	2	2.609	-
-Resultaat op verkoop van materiële vaste activa	2	-926	-
-Mutaties in voorzieningen	9	4.181	-387
		23.662	13.266
Mutaties in werkkapitaal:			
-Vorderingen	6	-48.050	-42.083
-Voorraden	4	-366	-36.357
-Onderhanden projecten	5	26.296	-55.448
-Schulden	11	16.672	53.257
		-5.448	-80.631
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		85.004	3.450
Ontvangen interest	17	2.893	183
Ontvangen dividend deelnemingen	3	2.384	2.237
Betaalde interest	17	-602	-2.410
Betaalde vennootschapsbelasting	18	-15.653	-21.153
		-10.978	-21.143
Kasstroom uit operationele activiteiten		74.026	-17.693
Investeringen in:			
-Immateriële vaste activa	1	-2.278	-5.795
-Materiële vaste activa	2	-17.726	-15.374
-Verwerving groepsmaatschappijen	3	-15.475	-2.896
-Verstreckte langlopende vorderingen	3	-2.341	-7.790
		-37.820	-31.855
Desinvesteringen in:			
-Materiële vaste activa	2	5.148	2.679
-Groepsmaatschappijen	3	300	659
-Aflossingen op langlopende vorderingen	3	389	3.212
		5.837	6.550
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-31.983	-25.305
Kasstroom vóór financiering		42.043	-42.998
Aflossingen op langlopende schulden	10	-3.749	-486
Betaald dividend aan aandeelhouders	26	-20.000	-10.200
Betaald dividend aan minderheidsbelangen	26	-1.537	-
		-25.286	-10.686
Saldo kasstroom		16.757	-53.684
Saldo geldmiddelen begin boekjaar	7	233.403	287.087
Saldo geldmiddelen eind boekjaar	7	250.160	233.403
Mutatie geldmiddelen		16.757	-53.684

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Algemeen

Verslaggevende entiteit

Dura Vermeer Groep NV ('de vennootschap'), statutair gevestigd te Rotterdam, is een naamloze vennootschap en is ingeschreven in het handelsregister onder nummer 24289036. Het hoofdkantoor is gevestigd op het adres Rotterdam Airportplein 21, 3045 AP te Rotterdam.

Deze jaarrekening bevat de financiële informatie van zowel de vennootschap als de geconsolideerde maatschappijen van de vennootschap.

De vennootschap is actief in Nederland in de woningbouw, utiliteitsbouw, infrastructuur en techniek. De kernactiviteiten van de vennootschap omvatten het ontwerpen, ontwikkelingen en realiseren van bouw- en infrastructurele projecten, inclusief beheer en onderhoud, renovatie en transformatie.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Toegepaste standaarden

De geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap maakt deel uit van de statutaire jaarrekening van de vennootschap en is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Toepassing van artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van de vennootschap zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de enkelvoudige winst-en-verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat na belastingen van vennootschappen waarin wordt deelgenomen en het overige resultaat na belastingen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van het continuïteitsprincipe.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Activa en passiva worden tegen historische kostprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Een actief of verplichting blijft echter op de balans verwerkt indien transacties niet leiden tot een belangrijke wijziging in de economische realiteit met betrekking tot het betreffende actief of de betreffende verplichting.

Indien de weergave van de economische realiteit leidt tot het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit dan wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de projecten zijn overgedragen aan de koper.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de vennootschap. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Gebruik van oordelen en schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De waardering van de onderhanden projecten is naar de mening van de directie van de vennootschap het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen.

Grondslagen voor consolidatie

Consolidatiekring

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de vennootschap en haar dochtermaatschappijen in de groep, andere groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat.

Dochtermaatschappijen zijn deelnemingen waarin de vennootschap (en/of een of meer van haar dochtermaatschappijen) meer dan de helft van de stemrechten in de algemene vergadering kan uitoefenen, of meer dan de helft van de bestuurders of van de commissarissen kan benoemen of ontslaan. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de vennootschap een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten die zodanig kunnen worden uitgeoefend dat ze daardoor de vennootschap meer of minder invloed verschaffen.

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed.

Voor een volledig overzicht van de geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen alsmede aannemingscombinaties en andere samenwerkingsverbanden van Dura Vermeer Groep N.V. wordt verwezen naar de bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde lijst.

Overnames

Een overname is een transactie waarbij de groep de beschikkingsmacht verkrijgt over het vermogen (activa en verplichtingen) en de activiteiten van een overgenomen partij.

Overnames worden verwerkt op basis van de 'purchase accounting'-methode op de datum waarop de zeggenschap overgaat naar de groep (de overnamedatum). De verkrijgingsprijs wordt daarbij gesteld op het overeengekomen geldbedrag of equivalent voor de verkrijging van de overgenomen partij, dan wel de reële waarde van de op overnamedatum verstrekte tegenprestaties. De verkrijgingsprijs wordt vermeerderd met de kosten die direct toerekenbaar zijn aan de overname. Bij uitgestelde betaling van de koopsom wordt de verkrijgingsprijs gesteld op de contante waarde van de koopsom.

De identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen partij verwerkt de groep op de overnamedatum. Deze activa en verplichtingen worden afzonderlijk verwerkt tegen hun reële waarden, mits het waarschijnlijk is dat toekomstige economische voordelen naar de groep zullen vloeien (activa) dan wel de afwikkeling zal resulteren in een uitstroom van middelen

die economische voordelen in zich bergen (verplichtingen), en de kostprijs of reële waarde ervan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Zie de grondslag onder Immateriële vaste activa voor de verwerking van eventuele positieve of negatieve goodwill die ontstaat bij de overname.

Een overeengekomen mogelijke aanpassing van de verkrijgingsprijs die afhankelijk is gesteld van toekomstige gebeurtenissen wordt opgenomen in de verkrijgingsprijs zodra de aanpassing waarschijnlijk is en het bedrag ervan betrouwbaar kan worden bepaald. Ook is het mogelijk dat een eerdere schatting van de aanpassing van de verkrijgingsprijs moet worden herzien. Dergelijke aanpassingen van de verkrijgingsprijs, die worden verwerkt als schattingswijzigingen, resulteren ook in aanpassingen van de bepaalde (positieve of negatieve) goodwill. De aangepaste goodwill wordt prospectief afgeschreven vanaf het moment van de wijziging van de verkrijgingsprijs. Vergelijkende cijfers worden niet aangepast.

Consolidatiemethode

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge aandelenverhoudingen, schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering. Bij een transactie waarbij de rechtspersoon een niet-100%-belang heeft in de verkopende groepsmaatschappij, wordt de eliminatie uit het groepsresultaat pro rata toegerekend aan het minderheidsbelang op basis van het aandeel van de minderheid in de verkopende groepsmaatschappij.

De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht binnen het groepsvermogen. Indien de aan het minderheidsbelang van derden toerekenbare verliezen het minderheidsbelang in het eigen vermogen van de geconsolideerde maatschappij overtreffen, wordt het verschil, alsmede eventuele verdere verliezen, volledig ten laste van de meerderheidsaandeelhouder gebracht, tenzij en voor zover de minderheidsaandeelhouder de verplichting heeft, en in staat is, om die verliezen voor zijn rekening te nemen. Het aandeel van derden in het resultaat wordt afzonderlijk als laatste post in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening in aftrek op het groepsresultaat gebracht.

Grondslagen voor de geconsolideerde balans

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening van de vennootschap zijn deze categorieën financiële instrumenten opgenomen met uitzondering van aandelen en obligaties en afgeleide financiële instrumenten.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment waarop contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van deze activa en verplichtingen ontstaan.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Financiële instrumenten worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, op basis van de effectieve rentemethode,

verminderd met de aflossingen en indien van toepassing bijzondere waardevermindingsverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardevermindingsverliezen worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie verstrekte leningen en overige vorderingen behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waardewijzigingen in de winst-en-verliesrekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktaandeel wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten contractbreuk zoals het niet nakomen van betalingsverplichtingen en/ of achterstallige betalingen met betrekking tot rente of aflossingen, herstructurering van een aan de vennootschap toekomend bedrag onder voorwaarden die de vennootschap anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan of waarschijnlijk tot een financiële reorganisatie zal overgaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect. Daarnaast worden subjectieve indicatoren samen met objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardevermindering overwogen. Voorbeelden hiervan zijn het wegvallen van actieve markten in het geval van financiële activa met een beursnotering, een verlaging van de kredietwaardigheid van de andere partij zijnde de rechtspersoon of schuldenaar van het uitgegeven instrument of een daling van de reële waarde van een financieel actief beneden de kostprijs of geamortiseerde kostprijs.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de vennootschap worden

gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijke belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering.

Van afzonderlijk belangrijke vorderingen die niet individueel onderhevig zijn gebleken aan een bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt de vennootschap historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als de vennootschapsleiding van oordeel is dat de huidige economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardevermindingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt bepaald als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Bijzondere waardevermindingsverliezen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardevermindingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke (geamortiseerde) kostprijs) opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de vennootschap beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de vennootschap het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen

die dat actief in zich bergt, zullen toekomen aan de vennootschap en de kosten van dat actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kunnen worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst-en-verliesrekening.

De grondslagen voor de vaststelling en verwerking van bijzondere waardeverminderingen zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Goodwill

Goodwill wordt bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen (inclusief direct aan de overname gerelateerde transactiekosten) en het belang van de groep in de netto reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen deelneming, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Deze grondslag wordt toegepast op zowel geconsolideerde deelnemingen als niet geconsolideerde deelnemingen. Intern gegenereerde goodwill wordt niet geactiveerd.

De geactiveerde positieve goodwill wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur.

Ontwikkelingskosten

Ontwikkelingskosten worden geactiveerd voor zover deze betrekking hebben op commercieel haalbaar geachte projecten. De ontwikkeling van een immaterieel vast actief wordt commercieel haalbaar geacht als het technisch uitvoerbaar is om het actief te voltooien, de vennootschap de intentie heeft om het actief te voltooien en het vervolgens te gebruiken, de vennootschap het vermogen heeft om het actief te gebruiken, het actief waarschijnlijk toekomstige economische voordelen zal genereren en de uitgaven gedurende de ontwikkeling betrouwbaar zijn vast te stellen. Ontwikkelingskosten worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve

afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De geactiveerde kosten worden na beëindiging van de ontwikkelingsfase (actief gereed voor ingebruikname) afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, die 3 jaar bedraagt. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode. De kosten voor onderzoek en de overige kosten voor ontwikkeling worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt.

Voor het nog niet afgeschreven deel van de geactiveerde ontwikkelingskosten wordt een wettelijke reserve gevormd.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de vennootschap en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste activa niet dienstbaar aan het productieproces worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op bedrijfsterreinen, wordt niet afgeschreven. De afschrijving start op het moment waarop een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De bedrijfsgebouwen en de locaties, die als 'niet dienstbaar aan productieproces' zijn gepresenteerd, worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van 20 tot 30 jaar. De machines en installaties worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van 8 tot 10 jaar van de betreffende activa. De andere vaste bedrijfsmiddelen worden afgeschreven op basis van een economische levensduur van 3 tot 10 jaar.

De vennootschap past de componentenbenadering toe voor materiële vaste activa indien belangrijke afzonderlijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn. Rekening houdend met verschillen in

gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen de laatste boekwaarde voor het moment van buitengebruikstelling of lagere opbrengstwaarde.

Financiële vaste activa

Deelnemingen met invloed van betekenis

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de vennootschap invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de vennootschap gehanteerd.

Indien de deelnemende rechtspersoon een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die volgens de vermogensmutatiemethode wordt gewaardeerd, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben in de deelnemingen verwerkt (proportionele resultaatsbepaling).

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Bij deze waardering worden ook langlopende vorderingen op de deelnemingen meegenomen die feitelijk moeten worden gezien als onderdeel van de netto-investering. Dit betreft met name leningen waarvan de afwikkeling in de nabije toekomst niet is gepland en niet waarschijnlijk is.

Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Wanneer de vennootschap echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van een deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd ter grootte van de verwachte betalingen door de vennootschap ten behoeve van de deelneming.

Deelnemingen zonder invloed van betekenis

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt

uitgeoefend worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stelling voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Indien de vennootschap een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht direct en volledig in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

Samenwerkingsverbanden

Deelnemingen waarin de vennootschap de zeggenschap gezamenlijk met andere deelnemers uitoefent (joint ventures) worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. In geval van samenwerking door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten waarbij iedere deelnemer zelf de uitsluitende zeggenschap over die activa houdt, verwerkt de vennootschap de activa waar zij zeggenschap over heeft evenals de zelf aangegane verplichtingen, zelfgemaakte kosten en het aandeel in het resultaat op verkopen en/of dienstverlening door de joint venture. In geval van een samenwerking waarbij activiteiten gezamenlijk worden uitgevoerd en daarbij gebruikmakend van activa waarover de deelnemers gezamenlijk zeggenschap hebben, verwerkt de vennootschap de gemeenschappelijke activa, verplichtingen, kosten en opbrengsten proportioneel.

Bij inbreng in of verkoop van activa door de vennootschap aan een joint venture, verantwoordt de vennootschap dat deel van het resultaat in de winst-en-verliesrekening dat correspondeert met het relatieve belang van de andere deelnemers in de joint venture. Er wordt geen resultaat verantwoord als de door de deelnemers ingebrachte niet-monetaire activa ongeveer aan elkaar gelijk zijn wat betreft aard, gebruik (in dezelfde bedrijfsactiviteit) en reële waarde. Eventuele niet verantwoorde resultaten worden in mindering gebracht op de nettovermogenswaarde van de joint venture. Eventuele verliezen op vlottende activa of bijzondere waardeverminderingen van vaste activa verantwoordt de vennootschap daarentegen direct en volledig.

Bij verkoop van activa door de joint venture aan de vennootschap verantwoordt de vennootschap het aandeel in de winst of het verlies van de joint venture op die verkoop pas in de winst-en-verliesrekening als het betreffende actief is (door)verkocht aan een derde. Als echter sprake is van een verlies op vlottende activa of een bijzondere waardevermindering van vaste activa, neemt de vennootschap zijn aandeel in dit verlies direct.

Overige financiële vaste activa

Vorderingen op niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, vermeerderd met direct toerekenbare transactiekosten. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofdstuk financiële instrumenten.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Dividenden van deelnemingen die worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, worden verantwoord als opbrengst uit deelnemingen (onder de financiële baten).

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële vaste activa en deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restantverlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of de kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als

sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzondere waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of de kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief (of de kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Een bijzonder waardeverminderingverlies voor goodwill wordt niet teruggenomen in een volgende periode.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voorraden

De voorraad gronden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten. De voorraad gronden betreffen grondposities die zijn verworven om in de nabije toekomst te ontwikkelen als bouwlocatie.

De voorraad grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen aanschafprijs op basis van de 'first-in, first-out' (FIFO)-methode of lagere opbrengstwaarde.

Opgeleverd vastgoed betreffen onverkochte woningen die reeds zijn opgeleverd. Opgeleverd vastgoed wordt gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs, bestaande uit de aanschafkosten van gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Aan de vervaardigingsprijs wordt geen rente toegerekend.

Handelskortingen, rabatten en soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop van voorraden worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Onderhanden projecten

Een onderhanden project is een project dat is overeengekomen met een derde, voor de constructie van een actief of combinatie van activa waarbij de uitvoering zich gewoonlijk uitstrekt over meer dan één verslagperiode. Door de aard van de activiteiten van onderhanden projecten kan de datum waarop een project van start gaat

en de datum waarop het project wordt voltooid vallen in verschillende verslagperiodes.

De opbrengsten uit hoofde van onderhanden projecten worden verwerkt op basis van iedere afzonderlijke overeenkomst. In bepaalde gevallen worden deze echter verwerkt op de afzonderlijk te identificeren prestatieverplichtingen van een overeenkomst, teneinde de economische realiteit weer te geven (in het geval de toegezegde goederen of diensten in een overeenkomst afzonderlijke prestatieverplichtingen betreffen).

De projectopbrengsten worden als onderdeel van de bedrijfsopbrengsten in de winst-en-verliesrekening gepresenteerd.

De post onderhanden projecten bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. De post onderhanden projecten representeert een bedrag te vorderen van de opdrachtgever (indien actief), of een bedrag verschuldigd aan de opdrachtgever (indien verplichting) voor nog te verrichten werkzaamheden of een vooruit ontvangen bedrag. Indien het saldo van het onderhanden project een:

- debetstand vertoont, wordt het nettobedrag verwerkt als een actief;
- creditstand vertoont, wordt het nettobedrag verwerkt als een verplichting.

Het onderhanden project wordt afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd tussen voorraden en vorderingen indien het een debetstand vertoont. Het onderhanden project wordt afzonderlijk in de balans onder de kortlopende schulden gepresenteerd indien het een creditstand vertoont.

In de waardering van onderhanden projecten worden de kosten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelskosten voor werknemers direct werkzaam aan het project, kosten van materialen, kosten van grond en terreinen en afschrijvingskosten van installaties en uitrusting die bij de uitvoering van het project worden gebruikt), de kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend, begrepen. Rentekosten worden niet aan de onderhanden projecten toegerekend.

De toerekening van opbrengsten, kosten en winstneming op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode). De mate waarin

prestaties van een onderhanden project zijn verricht wordt bepaald aan de hand van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten dan wel op basis van de gefactureerde termijnen wanneer dat een goede weergave is van de voortgang van het onderhanden project. Verwerking vindt plaats zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project.

Het resultaat van een aanneemcontract kan betrouwbaar worden ingeschat als de totale projectopbrengsten, de vereiste projectkosten om het project af te maken en de mate waarin het onderhanden project is voltooid betrouwbaar kunnen worden vastgesteld, het waarschijnlijk is dat de economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en de aan het onderhanden project toe te rekenen projectkosten duidelijk te onderscheiden zijn en op betrouwbare wijze te bepalen zijn.

Het resultaat van een regiecontract kan betrouwbaar worden ingeschat als het waarschijnlijk is dat de economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en de aan het onderhanden project toe te rekenen projectkosten duidelijk te onderscheiden zijn en op betrouwbare wijze te bepalen zijn.

Indien het resultaat van onderhanden project niet betrouwbaar kan worden ingeschat, worden de projectopbrengsten slechts verwerkt in de winst-en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald. De projectkosten worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt.

Onder projectopbrengsten wordt verstaan de in het contract overeengekomen opbrengsten rekening houdend met meer- of minderwerk, claims en vergoedingen. De opbrengsten worden verwerkt op basis van de bepaalde transactieprijs, zijnde het bedrag waarop de vennootschap verwacht recht te hebben in ruil voor de geleverde prestaties. In het geval van variabele vergoedingen maakt de vennootschap een schatting van de omvang, zodanig dat de kans klein is dat de projectopbrengsten later teruggenomen moeten worden.

Uitgaven die verband houden met projectkosten die na de balansdatum tot te verrichten prestaties leiden, worden als onderdeel van het onderhanden werk of overlopende activa verwerkt indien het waarschijnlijk is dat ze in een volgende periode zullen leiden tot opbrengsten. Verwerking van de projectkosten in de winst-en-verliesrekening vindt plaats als de prestaties in het project worden geleverd en zijn gerealiseerd.

Verwachte verliezen op onderhanden projecten worden onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Het bedrag van het verlies wordt bepaald ongeacht of het project reeds is aangevangen, het stadium van realisatie van het project of het bedrag aan winst dat wordt verwacht op andere, niet gerelateerde projecten. De vennootschap houdt hierbij rekening met alle prestatieverplichtingen opgenomen in een overeenkomst en de totaal verwachte projectkosten en projectopbrengsten.

Vorderingen

De grondslag voor de waardering van vorderingen is beschreven in het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de vennootschap, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Uitgegeven financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Uitgegeven financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Agio

De door de aandeelhouders ingebrachte bedragen boven het nominaal aandelenkapitaal worden verantwoord als agio. Hieronder worden tevens begrepen additionele vermogensstortingen door bestaande aandeelhouders zonder uitgifte van aandelen of uitgifte van rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen van de vennootschap.

Minderheidsbelang derden

Het minderheidsbelang derden wordt gewaardeerd op het proportionele deel van derden in de nettowaarde van de activa en verplichtingen van een geconsolideerde maat-

schappij, bepaald volgens de waarderingsgrondslagen van de vennootschap.

Voorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de vennootschap noch de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de vennootschap nadelige gevolgen heeft. Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Indien de tijdswaarde van geld materieel is en de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt meer dan een jaar is, worden voorzieningen gewaardeerd tegen de contante waarde van de beste schatting van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde indien de tijdswaarde van het geld niet materieel is of de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt maximaal een jaar is.

Voorziening garantieverplichtingen

De voorziening voor garantieverplichtingen houdt verband met de geschatte kosten voor zowel in rechte afdwingbare verplichtingen (geleverde producten of verrichte diensten voldoen niet aan de overeengekomen kwaliteiten) of feitelijke verplichtingen (bij wijze van service/coulance, voor zover algemeen bekend en gebruikelijk). Deze geschatte kosten zijn gebaseerd op historische garantiedata en het gemiddelde van alle mogelijke uitkomsten, vermenigvuldigd met de kans dat de uitkomst zich voor zal doen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van het geschatte bedrag van

de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, toekomstige salarisstijgingen, blijfkansen en leeftijden.

Voorziening latente belastingverplichting

De waardering van de latente belastingverplichting is toegelicht onder het hoofdstuk Belastingen.

Voorziening verlieslatende contracten

Een voorziening wordt opgenomen voor een verlieslatend contract en wordt opgenomen voor het negatieve verschil tussen de verwachte voordelen uit de door de vennootschap na de balansdatum te ontvangen prestaties en de onvermijdbare kosten om aan de verplichtingen te voldoen. De onvermijdbare kosten zijn de kosten die ten minste moeten worden gemaakt om van de overeenkomst af te komen, zijnde de laagste van enerzijds de kosten bij het voldoen aan de verplichtingen en anderzijds de vergoedingen of boetes bij het niet voldoen aan de verplichtingen.

Langlopende schulden

De waardering van langlopende schulden is toegelicht onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Bedrijfsopbrengsten

De vennootschap verwerkt opbrengsten per afzonderlijke prestatieverplichting. Een prestatieverplichting betreft een toezegging in een overeenkomst tot levering van:

- een te onderscheiden goed of dienst of een combinatie van goederen of diensten die gezamenlijk te onderscheiden zijn van overige toezeggingen in de overeenkomst; of
- een reeks van te onderscheiden diensten die grotendeels hetzelfde zijn.

Een toegezegd goed of toegezegde dienst is te onderscheiden als wordt voldaan aan de volgende criteria:

- de afnemer kan de voordelen van de goederen of diensten zelfstandig benutten, al dan niet gezamenlijk met middelen die de afnemer heeft of kan verkrijgen; en
- de toezegging om de goederen of diensten te leveren is te onderscheiden van de overige in de overeenkomst opgenomen toezeggingen.

Indien twee of meer in een overeenkomst opgenomen toezeggingen van de vennootschap om goederen of

diensten te leveren niet afzonderlijk te onderscheiden zijn, worden de toezeggingen gecombineerd tot een combinatie van goederen of diensten die gezamenlijk te onderscheiden zijn van overige toezeggingen in de overeenkomst.

Ingeval er sprake is van meerdere prestatieverplichtingen in een overeenkomst, wordt de totale transactieprijs aan de prestatieverplichtingen toegerekend naar rato van de waarde van de prestatieverplichtingen. De vennootschap baseert deze waarde op de zelfstandige verkoopprijs per prestatieverplichting. Als de zelfstandige verkoopprijs niet bekend is, maakt de vennootschap gebruik van schattingen.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de bedrijfsopbrengsten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Opbrengsten uit hoofde van verleende diensten worden in de winst-en-verliesrekening als bedrijfsopbrengsten opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van de tot dat moment verrichte dienstverlening als percentage van de totaal te verrichten.

Onderhanden projecten

Zie de grondslagen onder het hoofdstuk Onderhanden projecten.

Huuropbrengsten

Huuropbrengsten uit vastgoedbeleggingen worden lineair in de winst-en-verliesrekening opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt.

Kosten van grond- en hulpstoffen, uitbesteed werk en andere externe kosten

Hieronder zijn begrepen de ten behoeve van de bedrijfsopbrengsten gemaakte kosten, voor zover deze kosten door derden in rekening zijn gebracht.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, transitievergoedingen, winstdelingen, bonussen en op aandelen gebaseerde beloningen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van winstdelingen en bonusbetalingen wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (cao en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Voor arbeidsongeschiktheidsrisico's die zijn verzekerd wordt een voorziening getroffen voor het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremie dat rechtstreeks toe te rekenen is aan het individuele schadeverleden van de vennootschap. Als geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremies dat rechtstreeks is toe te rekenen aan het individuele schadeverleden van de rechtspersoon, wordt geen voorziening opgenomen.

Pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

De pensioenregelingen van de meerderheid van de medewerkers is ondergebracht bij de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid (bpf BOUW). Het betreffen twee regelingen, een middelloonregeling en een beschikbare premiereregeling. In het geval van een tekort of indexatie van aanspraken en rechten bij het hiervoor genoemde bedrijfstakpensioenfonds bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen anders dan hogere toekomstige premies. De dekkingsgraad (marktwaarde van de beleggingen uitgedrukt in een percentage van de voorziening pensioenverplichtingen volgens de grondslagen van De Nederlandse Bank) van het fonds op 31 december 2023 was 123,9% (31 december 2022: 122,0%).

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de vennootschap zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding.

Leasing

De vennootschap kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet

zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Operationele lease

Als de vennootschap optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht, tenzij een andere toerekeningssystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waarop zij betrekking hebben, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Indien de boekwaardes van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaardes, is sprake van tijdelijke verschillen.

Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst

fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij de vennootschap in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijke verschil.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden in de balans gesaldeerd gepresenteerd indien en voor zover de vennootschap beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om de over een verslagjaar te vorderen belasting te verrekenen met de over dat jaar verschuldigde belastingen en de belastinglatenties verband houden met winstbelastingen die door dezelfde fiscale autoriteit worden geheven op dezelfde belastbare rechtspersoon of dezelfde fiscale eenheid.

De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van haar activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bij het berekenen van de vennootschapsbelasting wordt uitgegaan van het bedrijfseconomische resultaat, rekening houdend met belastingfaciliteiten en niet aftrekbare kosten.

Fiscale eenheid

Het merendeel van de geconsolideerde deelnemingen maakt voor de heffing van de vennootschapsbelasting en omzetbelasting deel uit van de fiscale eenheid Dura Vermeer Groep N.V. en zijn uitdien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor eventuele belastingsschulden van de tot de fiscale eenheid behorende vennootschappen. Het volledig overzicht van de tot de fiscale eenheid behorende deelnemingen van Dura Vermeer Groep N.V. ligt ter inzage bij de Kamer van Koophandel.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van vennootschappen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de groep in de resultaten van deze deelnemingen, bepaald op basis van de grondslagen van de groep. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de groep.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. De liquide middelen in het kasstroomoverzicht kunnen zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie worden omgezet in geldmiddelen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van een verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De in een verworven groepsmaatschappij aanwezige geldmiddelen zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

1 Immateriële vaste activa

(Bedragen x € 1.000)	Goodwill	Ontwikkelingskosten software	Totaal
Aanschafwaarde	25.541	1.379	26.920
Cumulatieve afschrijvingen	-4.168	-659	-4.827
Boekwaarde 1 januari 2023	21.373	720	22.093
Mutaties in boekwaarde:			
Herrubricering (aanschafwaarde)	-	10.197	10.197
Herrubricering (cum. afschrijvingen)	-	-5.468	-5.468
Investeringsen	-	2.025	2.025
Desinvesteringen (aanschafwaarde)	-195	-	-195
Desinvesteringen (cum. afschrijvingen)	195	-	195
Nieuwe consolidaties (aanschafwaarde)	15.532	-	15.532
Herwaardering	1.391	-	1.391
Afschrijvingen	-4.642	-1.184	-5.826
Totaal mutaties 2023	12.281	5.570	17.851
Aanschafwaarde	42.269	13.601	55.870
Cumulatieve afschrijvingen	-8.615	-7.311	-15.926
Boekwaarde 31 december 2023	33.654	6.290	39.944

Dura Vermeer heeft op 1 januari 2023 75% van de aandelen en stemrechten van de technische dienstverlener Nexton Smartbuilding B.V. overgenomen ter versterking van de Divisie Techniek. De omzet over 2022 van Nexton bedraagt € 41,9 miljoen, het nettoresultaat € 0,3 miljoen, het balanstotaal ultimo 2022 € 19,0 miljoen en gedurende 2022 waren 169 werknemers in dienst. Nexton richt zich op advies, ontwerp, productontwikkeling, uitvoering en onderhoud van (gebouw gebonden) installaties. De overname is verwerkt volgens de 'purchase accounting'-methode. Op 1 januari 2025 neemt Dura Vermeer de resterende 25% van de aandelen over.

De herwaardering heeft betrekking op de aankoopverplichting op 1 januari 2025 van de 33% resterende aandelen van A. de Reus. De aankoopverplichting van de resterende aandelen van zowel A. de Reus als Nexton Smartbuilding B.V. zijn opgenomen onder de langlopende schulden.

De goodwill wordt, gezien het langlopende karakter van de (onderhouds-) contracten van de entiteiten afgeschreven in een periode van 10 jaar.

De herrubricering heeft betrekking op de geactiveerde ontwikkelingskosten voor software die vanaf boekjaar 2023 gerubriceerd worden onder de immateriële vaste activa.

2 Materiële vaste activa

(Bedragen x € 1.000)	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Niet dienst- baar aan het productie- proces	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Aanschafwaarde	44.124	72.942	34.717	70.476	222.259
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-19.118	-52.305	-6.600	-53.270	-131.293
Boekwaarde 1 januari 2023	25.006	20.637	28.117	17.206	90.966
Mutaties in boekwaarde:					
Investerings	354	9.532	4.302	10.277	24.465
Desinvesteringen (aanschafwaarde)	-899	-12.958	-	-11.775	-25.632
Desinvesteringen (cum. afschrijvingen)	250	11.566	-	9.594	21.410
Nieuwe consolidaties (aanschafwaarde)	1.379	15	211	2.632	4.237
Nieuwe consolidaties (cum. afschrijvingen)	-956	-15	-849	-1.741	-3.561
Bijzondere waardeverminderingen (afschrijvingen)	-1.099	-	-	-1.510	-2.609
Terugneming van waardeverminderingen	-	2.074	-	-	2.074
Herrubricering (aanschafwaarde)	-	-	-	-8.026	-8.026
Herrubricering (cum. afschrijvingen)	-	-	-	5.468	5.468
Overboeking naar een andere rubriek (aanschafwaarde)	155	-	-	-206	-51
Overboeking naar een andere rubriek (cum. afschrijvingen)	223	-	-	-172	51
Afschrijvingen	-1.217	-7.431	-814	-4.584	-14.046
Totaal mutaties 2023	-1.810	2.783	2.850	-43	3.780
Aanschafwaarde	45.113	69.531	39.230	63.378	217.252
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-21.917	-46.111	-8.263	-46.215	-122.506
Boekwaarde 31 december 2023	23.196	23.420	30.967	17.163	94.746

De bedrijfsgebouwen en terreinen dienen voor een bedrag van € 20,3 miljoen (31 december 2022: € 22,8 miljoen) als onderpand voor schulden aan kredietinstellingen. De marktwaarden van de betreffende gebouwen en terreinen bedraagt € 25,9 miljoen. De marktwaarden zijn bepaald op grond van periodiek uitgevoerde taxaties door onafhankelijke taxateurs.

De bijzondere waardevermindering van EUR 1,1 miljoen betreft de afwaardering van een gebouw waarvan de getaxeerde marktwaarde lager ligt dan de boekwaarde. De bijzondere waardevermindering van € 1,5 miljoen onder andere vaste bedrijfsmiddelen betreft de afwaardering van de inrichting van kantoorpanden als gevolg van wijziging van gebruik.

De onder de 'Niet dienstbaar aan het productieproces' gepresenteerde materiële vaste activa betreffen drie locaties welke langdurig worden geëxploiteerd. Vanaf 2023 wordt één nieuwe locatie geëxploiteerd. Dura Vermeer heeft de intentie om de drie locaties in de toekomst in productie te nemen of te verkopen.

Onder andere vaste bedrijfsmiddelen is een bedrag begrepen van € 1,9 miljoen inzake financiële leases.

De desinvesteringen hebben voornamelijk betrekking op de verkoop van een asfaltcentrale. De bijzondere waardevermindering die in 2021 hierop is geboekt, is dit jaar weer teruggenomen. De nieuwe consolidaties hebben met name betrekking op de overname van Nexton. De herrubricering heeft betrekking op de geactiveerde ontwikkelingskosten voor software die vanaf boekjaar 2023 gerubriceerd worden onder de immateriële vaste activa.

Er zijn toekomstige investeringsverplichtingen aangegaan voor een bedrag van € 8,2 miljoen (2022: € 5,1 miljoen) ten aanzien van machines, installaties en andere vaste bedrijfsmiddelen.

3 Financiële vaste activa

(Bedragen x € 1.000)	Deel- nemingen	Vorderingen op deel- nemingen	Latente belasting- vordering	Overige vorderingen	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2023	28.371	7.668	627	19.746	56.412
Aandeel in resultaten	3.373	-	-	-	3.373
Dividenden ontvangen	-2.384	-	-	-	-2.384
Investerings- (verworven kapitaalbelangen)	896	-	-	-	896
Desinvesteringen (afgesloten kapitaalbelangen)	-300	-	-	-	-300
Aflossingen	-	-320	-	-66	-386
Nieuw verstrekte leningen	-	377	-	270	647
Overboeking naar een andere rubriek	-	-	-382	382	-
Aangewende bedragen	-	-	-317	-	-317
Nieuwe consolidaties	697	93	1.810	-	2.600
Overige mutaties	55	-3	16	1.750	1.818
Boekwaarde 31 december 2023	30.708	7.815	1.754	22.082	62.359

De vorderingen op deelnemingen van € 7,8 miljoen bestaat voor € 4,3 miljoen uit een vordering op de Groene Boog Holding B.V. en voor € 1,3 miljoen op de Coentunnel Company B.V. Van de totale vorderingen op deelnemingen is € 0,4 miljoen kortlopend.

De post latente belastingvordering heeft betrekking op de tot waardering gebrachte beschikbare voorwaartse verliescompensatie van twee niet tot de fiscale eenheid behorende deelnemingen. Hiervan is € 0,2 miljoen kortlopend.

De overige vorderingen van € 22,1 miljoen bestaat voor 16,2 miljoen uit een rentedragende lening aan een ontwikkelcombinatie ten behoeve van de aankoop van grond. Tegenover de lening is een eerste recht van hypotheek verstrekt. De overige mutatie in het boekjaar van € 1,8 miljoen heeft betrekking op een betaalde optievergoeding voor grond.

Met inachtneming van de wettelijke voorschriften ligt een lijst van de geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen alsmede aannemingscombinaties en andere samenwerkingsverbanden ter inzage bij de Kamer van Koophandel.

4 Voorraden

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Gronden	90.666	89.109
Grond- en hulpstoffen	7.443	9.604
Opgeleverd vastgoed	5.739	1.813
Totaal	103.248	100.526

De waarden van de grondposities zijn ultimo 2023 geanalyseerd op basis van de huidige verwachtingen ten aanzien van het ontwikkelpotentieel, de ontwikkeltermijnen en het prijspeil. De cumulatieve duurzame waardevermindering op de grondposities bedraagt ultimo 2023 € 1,6 miljoen (ultimo 2022: € 3,8 miljoen). De afname van de duurzame waardevermindering komt voor uit het in ontwikkeling nemen van één grondpositie.

Opgeleverd vastgoed betreffen onverkochte woningen die reeds zijn opgeleverd.

5 Onderhanden projecten

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Gerealiseerde projectkosten inclusief toegerekende winst	1.892.449	1.830.779
Af: Termijnen van opdrachtgevers	-1.922.448	-1.827.611
Voorziening te verwachten verliezen	-67.968	-74.548
Totaal	-97.967	-71.380
Waarde van verricht werk < gefactureerde termijnen	-260.162	-216.144
Waarde van verricht werk > gefactureerde termijnen	162.195	144.764
Totaal	-97.967	-71.380
Werken in opdracht van derden inclusief PPS-opdrachten	-126.472	-101.371
Eigen ontwikkelprojecten	28.505	29.991
Totaal	-97.967	-71.380

De in het boekjaar in de winst-en-verliesrekening verwerkte opbrengsten uit onderhanden projecten bedragen € 1,8 miljard (2022: € 1,7 miljard). De toerekening van opbrengsten, kosten en winstneming op onderhanden projecten geschiedt naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het project ('percentage of completion'-methode).

Het saldo van onderhanden projecten ultimo 2023 bestaat uit een positief saldo van € 162,2 miljoen (2022: € 144,8 miljoen) voor onderhanden projecten waarbij de projectkosten hoger zijn dan de gedeclareerde termijnen en uit een negatief saldo van € 260,2 miljoen (2022: € 216,1 miljoen) voor onderhanden projecten waarbij de projectkosten lager zijn dan de gedeclareerde termijnen.

6 Vorderingen

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Handelsdebiteuren	175.666	128.050
Vorderingen op niet geconsolideerde deelnemingen	1.836	909
Te vorderen vennootschapsbelasting	199	2.188
Te vorderen overige belastingen en premies sociale verzekeringen	5.051	4.490
Nog te factureren inzake werken	41.304	45.487
Vorderingen op bouwcombinaties	22.943	20.138
Vooruitbetaalde kosten	4.098	3.468
Overige vorderingen en overlopende activa	19.705	12.865
Totaal	270.802	217.594

Er zijn geen vorderingen en overlopende activa opgenomen met een looptijd langer dan een jaar. De voorziening voor mogelijk oninbare vorderingen bedraagt ultimo 2023 € 2,6 miljoen (ultimo 2022: € 2,8 miljoen).

7 Liquide middelen

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Rekening courant banken	250.133	233.375
Kasmiddelen	27	28
Totaal	250.160	233.403

De liquide middelen staan ter vrije beschikking voor een bedrag van € 143,7 miljoen (2022: € 151,3 miljoen). De liquide middelen die niet ter vrije beschikking staan, betreft voor een bedrag van € 90,4 miljoen (2022: € 65,2 miljoen) liquide middelen bij combinatiewerken en € 16,0 miljoen (2022: € 16,9 miljoen) liquide middelen op G-rekeningen.

8 Eigen vermogen

Voor een toelichting op het eigen vermogen van de vennootschap wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

9 Voorzieningen

(Bedragen x € 1.000)	Garantie- verplich- tingen	Jubileum voorziening	Latente belasting- verplich- tingen	Overige voorzieningen	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2023	22.622	4.737	67	14.110	41.536
Dotatie	9.479	578	3	8.343	18.403
Onttrekkingen	-4.585	-180	-	-4.744	-9.509
Vrijval	-1.493	-163	-67	-353	-2.076
Boekwaarde 31 december 2023	26.023	4.972	3	17.356	48.354

Voorziening garantieverplichtingen

De voorziening inzake garantieverplichtingen heeft betrekking op mogelijke verplichtingen ter zake van opgeleverde werken. Van de garantievoorziening is € 6,4 miljoen kortlopend. De dotatie aan de voorziening is gerelateerd aan de omzet van de in het boekjaar opgeleverde werken. De kosten uit hoofde van garantieverplichtingen (onttrekking) komen ten laste van

de voorziening. Periodiek vindt toetsing van de hoogte van de voorziening plaats aan de hand van de ingeschatte risico's. Wanneer dit noodzakelijk wordt geacht wordt een aanvullende voorziening getroffen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband. Van de jubileumvoorziening is € 0,3 miljoen kortlopend. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijden. Bij de bepaling van de voorziening is rekening gehouden met een toekomstige salarisstijging van gemiddeld 2,8% (2022: 2,8%), een blijfkans van gemiddeld 91% (2022: 91%) en een disconteringsvoet van gemiddeld 3,5% (2022: 3,7%).

Overige voorzieningen

Binnen de overige voorzieningen van € 17,4 miljoen is de voorziening voor verlieslatende contracten van € 10,6 miljoen de grootste. Van de overige voorziening is € 0,9 miljoen kortlopend.

10 Langlopende schulden

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Aankoopverplichtingen	14.761	9.055
Leaseverplichtingen	1.902	-
Totaal	16.663	9.055

(Bedragen x € 1.000)	Aankoop- verplichtingen	Lease- verplichtingen	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2023	9.055	0	9.055
Nieuwe aankoopverplichtingen	3.800	-	3.800
Herwaardering aankoopverplichtingen	1.906	-	1.906
Nieuwe leaseverplichtingen	-	1.902	1.902
Boekwaarde 31 december 2023	14.761	1.902	16.663

Van de langlopende schulden van € 16,7 miljoen heeft € 14,8 miljoen betrekking op de aankoopverplichtingen van de resterende aandelen van A. de Reus, Nexton Smartbuilding B.V. en BR Holding B.V. tot 100%.

Kredietfaciliteiten

Ultimo 2023 beschikt Dura Vermeer Groep NV over een gesyndiceerde bankfaciliteit met een drietal banken. Deze faciliteit betreft een Rekening Courant Faciliteit van € 50 miljoen, een Residentieel Onroerend Goed Faciliteit van € 60 miljoen, een Commercieel Onroerend Goed Faciliteit van € 30 miljoen en een Garantiefaciliteit van € 200 miljoen. De faciliteit heeft een looptijd tot 8 november 2027 met een optie voor verlenging met tweemaal één jaar. Het rentepercentage is gebaseerd op Euribor. Op de Rekening Courant Faciliteit, Residentieel Onroerend Goed Faciliteit en de Commercieel Onroerend Goed Faciliteit is ultimo 2023 niet getrokken. Ten aanzien van de Garantiefaciliteit is door de banken ultimo 2023 voor een bedrag van € 84,7 miljoen (ultimo 2022: € 70,8 miljoen) aan garanties afgegeven.

Aan het banksyndicaat zijn zekerheden verstrekt in de vorm van banktegoeden en handelsvorderingen. Daarnaast is een eerste en tweede hypotheek verstrekt op gebouwen voor een bedrag van € 25,9 miljoen.

Voor de bankfaciliteiten gelden ratio's ten aanzien van solvabiliteit, leverage en interest coverage. Net als ultimo 2022 voldoen alle ratio's ultimo 2023 ruim aan de normwaarden zoals opgenomen in de financieringscontracten.

Naast de banken hebben drie borgmaatschappijen voor een totaalbedrag van € 175 miljoen aan garantiefaciliteiten verstrekt (2022: € 175 miljoen). Ultimo 2023 is door de borgmaatschappijen voor een bedrag van € 125,2 miljoen aan garanties afgegeven (2022: € 109,0 miljoen).

11 Kortlopende schulden

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Schulden aan kredietinstellingen	422	340
Kortlopend deel langlopende schulden (10)	39	3.275
Onderhanden projecten (5)	260.162	216.144
Vooruitgefactureerde bedragen	22.457	22.065
Schulden aan leveranciers	134.212	132.901
Schulden aan deelnemingen	6.045	2.490
Schulden aan bouwcombinaties	4.029	3.126
Nog te ontvangen facturen	89.199	80.262
Te betalen vennootschapsbelasting	2.645	1.833
Te betalen overige belastingen en premies sociale verzekeringen	45.462	44.356
Personeelsgerelateerde schulden	32.916	28.673
Overige schulden en overlopende passiva	20.641	13.004
Totaal	618.229	548.469

Onder de kortlopende schulden zijn geen schulden opgenomen met een looptijd langer dan een jaar. De overige belastingen en premies sociale verzekeringen bestaan voor € 42,3 miljoen uit te betalen BTW (2022: € 41,4 miljoen). Voor een toelichting op de onderhanden projecten zie toelichting 5.

12 Financiële instrumenten

Algemeen

Dura Vermeer maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de vennootschap blootstelt aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. Om deze risico's te beheersen heeft Dura Vermeer een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de vennootschap te beperken. Dura Vermeer maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten zoals interest rate swaps, valutatermijncontracten of valutaopties en handelt niet in deze afgeleide instrumenten. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de vennootschap verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde of de boekwaarde van de desbetreffende instrumenten.

Kredietrisico

Dura Vermeer loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. Het maximale kredietrisico dat de vennootschap loopt bedraagt nominaal € 552,9 miljoen (2022: € 487,8 miljoen) en is als volgt samengesteld:

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Financiële bezittingen		
Langlopend verstrekte leningen	29.515	27.414
Kortlopende vorderingen	273.238	220.406
Liquide middelen	250.160	233.403
Huurvorderingen	-	6.592
Totaal	552.913	487.815

Het kredietrisico is verspreid over circa 1.250 afnemers. Derhalve wordt de blootstelling aan kredietrisico van de vennootschap hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke afnemers en niet door de concentratie op een beperkt aantal afnemers.

Als onderdeel van het door de directie geformuleerde kredietbeleid wordt iedere nieuwe klant en periodiek bestaande klantrelaties afzonderlijk op kredietwaardigheid beoordeeld voordat de betalings- en leveringsvoorwaarden van Dura Vermeer worden aangeboden. In die beoordeling worden, indien voorhanden, externe kredietbeoordelingen meegenomen en in sommige gevallen ook bankreferenties. Daarnaast worden mitigerende maatregelen genomen zoals vooruitbetalingen, bankgaranties of borgstellingen. Door deze maatregelen is het kredietrisico voor Dura Vermeer teruggebracht naar een aanvaardbaar niveau.

De liquide middelen van de vennootschap zijn ondergebracht bij diverse vooraanstaande banken die onder toezicht staan van een centrale bank.

Renterisico en kasstroomrisico

Dura Vermeer loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Voor vorderingen en schulden met variabel rentende renteaftspraken loopt de vennootschap risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Over de vastrentende leningen loopt de vennootschap een zogenaamd reële waarde risico. De rentegevoeligheid van de variabel rentende leningen is gezien de omvang van de rentedragende vorderingen en schulden gering. Daarom heeft Dura Vermeer geen afgeleide rente-instrumenten afgesloten.

Liquiditeitsrisico

Dura Vermeer bewaakt de liquiditeitspositie door middel van wekelijkse liquiditeitsprognoses. Het management ziet erop toe dat voor de vennootschap steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft om steeds binnen het gestelde financieringsconvenant te blijven.

Op 31 december 2023 zijn de niet contant gemaakte contractuele financiële verplichtingen en rechten als volgt:

(Bedragen x € 1.000)	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Financiële bezittingen				
Langlopende verstrekte leningen	407	2.000	27.108	29.515
Kortlopende vorderingen	273.238	-	-	273.238
Liquide middelen	250.160	-	-	250.160
Huurvorderingen	-	-	-	-
Totaal	523.805	2.000	27.108	552.913
Financiële verplichtingen				
Langlopende schulden	-	16.663	-	16.663
Kortlopende schulden	618.229	-	-	618.229
Huurverplichtingen	6.450	18.029	13.444	37.923
Leaseverplichtingen	17.187	28.416	-	45.603
Totaal	641.866	63.108	13.444	718.418
Saldo	-118.061	-61.108	13.664	-165.505

Om fluctuaties tussen de betalingsverplichtingen en financiële bezittingen op te vangen, beschikt Dura Vermeer over een gecommiteerde rekening courant faciliteit van € 50 miljoen met een looptijd tot 8 november 2027.

Reële waarde

De reële waarde van de in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder liquide middelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benaderen de boekwaarde daarvan.

Marktrisico

Marktrisico betreft het risico dat de inkomsten van Dura Vermeer of waarde van de financiële instrumenten nadelig worden beïnvloed door veranderingen van marktprijzen. Het betreft de verandering van de marktprijs van grond- en hulpstoffen en uitbesteed werk in de periode tussen het offertetraject en de uitvoeringsfase. Dit risico wordt door Dura Vermeer veelal gemitigeerd door: (1) een indexatieregeling in de overeenkomst bij grote langlopende projecten en/of, (2) het vroegtijdig vastleggen van prijzen en voorwaarden bij leveranciers en onderaannemers.

13 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Aansprakelijkheid en garanties

Door Dura Vermeer zijn ultimo 2023 ten behoeve van opdrachtgevers via kredietinstellingen en borgmaatschappijen garanties afgegeven tot een bedrag van € 209,9 miljoen (ultimo 2022: € 179,8 miljoen).

Dura Vermeer is hoofdelijk aansprakelijk voor alle verplichtingen van vennootschappen onder firma (project-combinaties) waarin Dura Vermeer participeert. De totale omvang van deze verplichtingen bedraagt, exclusief bankgaranties, ultimo 2023 € 180,1 miljoen (2022: € 212,2 miljoen). Het aandeel van Dura Vermeer hierin bedraagt € 76,6 miljoen (2022: € 92,0 miljoen) en is in de geconsolideerde balans verwerkt.

Meerjarige financiële vorderingen en verplichtingen

Door Dura Vermeer worden bedrijfsterreinen en -gebouwen gehuurd. De resterende looptijd van de huurverplichtingen varieert van 1 tot 11 jaar.

Daarnaast zijn door Dura Vermeer termijnen verschuldigd uit hoofde van operationele leasecontracten (auto's en rollend materieel). De gemiddelde looptijd van de leasecontracten is 4,4 jaar en de gemiddelde resterende looptijd 2,2 jaar. In het overzicht van de niet contant gemaakte betalingsverplichtingen (toelichting 12) is aangegeven wanneer deze verplichtingen ten laste van Dura Vermeer komen.

Ultimo 2023 heeft Dura Vermeer verplichtingen tot aankoop van gronden voor € 25,9 miljoen (2022: geen).

Fiscale eenheid

Het merendeel van de geconsolideerde deelnemingen maakt voor de heffing van de vennootschapsbelasting en omzetbelasting deel uit van de fiscale eenheid Dura Vermeer Groep N.V. en zijn uitdien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor eventuele belastingsschulden van de tot de fiscale eenheid behorende vennootschappen. Het volledig overzicht van de tot de fiscale eenheid behorende deelnemingen van Dura Vermeer Groep N.V. ligt ter inzage bij de Kamer van Koophandel.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

14 Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten worden geheel in Nederland gerealiseerd. De verdeling naar soort activiteiten is als volgt:

(Bedragen x 1000)	2023	2022
Bouw- en Vastgoed	940.852	1.110.126
Infrastructuur	874.140	708.540
Techniek	78.438	15.061
Overige	4.944	-3.791
Eliminaties	-14.387	-11.636
Totaal	1.883.987	1.818.300

15 Lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

De samenstelling van de lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten is als volgt:

(Bedragen x €1.000)	2023	2022
Lonen en salarissen	263.310	223.487
Sociale lasten	37.434	32.687
Pensioenlasten	23.808	22.490
Totaal	324.552	278.664

Gedurende het boekjaar 2023 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers 3.073 FTE (2022: 2.859 FTE). Al deze personen waren werkzaam in Nederland. Deze personeelsomvang is als volgt onder te verdelen naar verschillende personeelscategorieën:

	Gemiddelde 2023	Gemiddelde 2022
Bouwplaatsmedewerkers	682	622
Uitvoerende, technische en administratieve ondersteuning	2.391	2.237
Totaal	3.073	2.859

16. Rentebaten en -lasten

De rentebaten van € 3,3 miljoen hebben met name betrekking op ontvangen rente op rekening courant tegoeden bij kredietinstellingen. De rentelasten van € 1,0 miljoen bestaan met name uit bereidstellingsprovisies.

17. Belastingen

De belasting wordt berekend over het commerciële resultaat, rekening houdend met de mutatie in de voorziening voor latente belastingverplichtingen, met niet belastbare of aftrekbare bedragen en met andere fiscale faciliteiten. Het toepasselijk tarief bedraagt 25,8%.

De samenstelling van de belastinglast is als volgt:

(Bedragen x €1.000)	2023	2022
Belastinglast fiscale eenheid	-13.847	-14.611
Belastinglast niet fiscale eenheid	-4.821	-3.558
Totaal	-18.668	-18.169

De volgende cijfermatige aansluiting tussen het toepasselijke en het effectieve tarief kan worden gegeven:

(Bedragen x €1.000)	2023	2022
Resultaat voor belastingen	69.114	68.641
Belastinglast op basis van toepasselijke belastingtarief in Nederland	-17.812	-17.709
Belastingeffect van niet aftrekbare kosten	-856	-459
Belastinglast	-18.668	-18.169
	27,0%	26,5%

De belastinglast in de winst-en-verliesrekening over 2023 bedraagt € 18,7 miljoen, ofwel 27,0% van het resultaat vóór belastingen (2022: 26,5%).

18. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen Dura Vermeer en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de vennootschap. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de vennootschap en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

In de normale bedrijfsactiviteiten koopt en verkoopt Dura Vermeer goederen en diensten van en aan verschillende verbonden partijen waarin de vennootschap een belang bezit. Deze transacties worden op zakelijke grondslag uitgevoerd tegen voorwaarden die vergelijkbaar zijn met die van transacties met derden.

19. Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V. zijn ten laste gebracht van de vennootschap, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

(Bedragen x €1.000)	KPMG	Overig	Totaal KPMG
	Accountants N.V.	KPMG- netwerk	
	2023	2023	2023
Controle van de jaarrekening	945	-	945
Overige controleopdrachten	21	-	21
Adviesdiensten op fiscaal terrein van overige KPMG	-	192	192
Andere niet-controleopdrachten	85	-	85
Totaal	1.051	192	1.243
	2022	2022	2022
Controle van de jaarrekening	815	-	815
Overige controleopdrachten	10	-	10
Adviesdiensten op fiscaal terrein van overige KPMG	-	388	388
Andere niet-controleopdrachten	105	-	105
Totaal	930	388	1.318

De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening hebben betrekking op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening, ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar zijn verricht.

20. Gebeurtenissen na balansdatum

Dura Vermeer heeft op 3 januari 2024 100% van de aandelen en stemrechten van Boersema Installatie Adviseurs overgenomen ter versterking van de Divisie Techniek. Boersema Installatie Adviseurs heeft een omzet van ongeveer € 1,5 miljoen, een balanstotaal van € 1,0 miljoen, een nettoresultaat van € 0,2 miljoen en circa 13 medewerkers. Boersema Installatie Adviseurs specialiseert zich in integraal ontwerp en onafhankelijk advies gericht op een veilige en comfortabele leef- en werkomgeving in nieuw te ontwerpen of bestaande gebouwen. De verwerking van Boersema Installatie Adviseurs zal plaatsvinden volgende de 'purchase accounting'-methode.

ENKELVOUDIGE BALANS

(Voor resultaatbestemming, bedragen x € 1.000)		Noot	31-12-2023	31-12-2022
ACTIVA				
Vaste Activa				
Immateriële vaste activa	21	5.813	-	
Materiële vaste activa	22	1.892	3.563	
Financiële vaste activa	23	266.142	231.161	
			273.847	234.724
Viottende Activa				
Vorderingen	24	69.494	89.702	
Liquide middelen	25	51.000	39.083	
			120.494	128.785
Totaal activa			394.341	363.509
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Geplaatst kapitaal	26	1.923	1.923	
Agio	26	32.178	32.178	
Wettelijke reserve	26	35.573	40.911	
Overige reserves	26	173.489	137.925	
Onverdeeld resultaat	26	51.435	50.226	
			294.598	263.163
Voorzieningen	27		6.989	3.249
Kortlopende schulden	28		92.754	97.097
Totaal passiva			394.341	363.509

ENKELVOUDIGE WINST- EN VERLIESREKENING

(Bedragen x € 1.000)	Noot	2023	2022
Enkelvoudig resultaat exclusief resultaat deelnemingen		-9.957	-6.452
Resultaat deelnemingen		61.392	56.678
Resultaat na belastingen		51.435	50.226

GRONDSLAGEN VOOR DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2023 van Dura Vermeer. De financiële gegevens van Dura Vermeer zijn in de geconsolideerde jaarrekening van Dura Vermeer verwerkt.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van de juridische vorm.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In de enkelvoudige balans worden deelnemingen in groepsmaatschappijen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Zie voor een uitwerking hiervan de grondslagen voor financiële vaste activa in de geconsolideerde jaarrekening.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van vennootschappen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van Dura Vermeer in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen Dura Vermeer en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Belastingen

De vennootschap is het hoofd van de fiscale eenheid. De vennootschapsbelasting is opgenomen voor dat deel dat de vennootschap als zelfstandig belastingplichtige verschuldigd zou zijn, rekening houdend met de toerekening van de voordelen van de fiscale eenheid.

De verrekening binnen de fiscale eenheid tussen Dura Vermeer en haar dochtermaatschappijen vindt plaats via de rekening-courant verhoudingen.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIG BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING

Toelichtingen

21. Immateriële vaste activa

(Bedragen x €1.000)	Ontwikkelingskosten software
Aanschafwaarde	-
Cumulatieve afschrijvingen	-
Boekwaarde 1 januari 2023	-
Mutaties in boekwaarde:	
Herrubricering (aanschafwaarde)	10.196
Herrubricering (cum. afschrijvingen)	-5.468
Investeringen	2.025
Afschrijvingen	-940
Totaal mutaties 2023	5.813
Aanschafwaarde	12.221
Cumulatieve afschrijvingen	-6.408
Boekwaarde 31 december 2023	5.813

De herrubricering heeft betrekking op de geactiveerde ontwikkelingskosten voor software die vanaf boekjaar 2023 gerubriceerd worden onder de immateriële vaste activa.

22. Materiële vaste activa

(Bedragen x €1.000)	Andere vaste bedrijfsmiddelen
Aanschafwaarde	34.999
Cumulatieve afschrijvingen	-31.436
Boekwaarde 1 januari 2023	3.563
Mutaties in boekwaarde:	
Investeringen	1.703
Desinvesteringen (aanschafwaarde)	-8.555
Desinvesteringen (cum. afschrijvingen)	8.550
Herrubricering (aanschafwaarde)	-8.026
Herrubricering (cum. Afschrijvingen)	5.468
Afschrijvingen	-811
Totaal mutaties 2023	-1.671
Aanschafwaarde	20.121
Cumulatieve afschrijvingen	-18.229
Boekwaarde 31 december 2023	1.892

De herrubricering heeft betrekking op de geactiveerde ontwikkelingskosten die vanaf boekjaar 2023 gerubriceerd worden onder de immateriële vaste activa.

23. Financiële vaste activa

(Bedragen x €1.000)	Deelnemingen	Vorderingen op deelnemingen	Latente belasting- vorderingen	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2023	223.525	7.504	132	231.161
Aandeel in resultaten	61.343	-	-	61.343
Dividenden ontvangen	-46.900	-	-	-46.900
investeringen	18.000	-	-	18.000
Aflossingen	-	-1.412	-	-1.412
Nieuw verstrekte leningen	-	800	-	800
Aangewende bedragen	-	-	-88	-88
Herrubricering naar voorzieningen	3.238	-	-	3.238
Boekwaarde 31 december 2023	259.206	6.892	44	266.142

Met inachtneming van de wettelijke voorschriften ligt een lijst van de geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen alsmede aannemingscombinaties en andere samenwerkingsverbanden ter inzage bij de Kamer van Koophandel. In dit overzicht is tevens aangegeven voor welke vennootschappen een aansprakelijkheidsverklaring ex BW 2:403 is afgegeven. De herrubricering heeft betrekking op de deelnemingen met een negatief eigen vermogen waarvoor de vennootschap garant staat.

24. Vorderingen

(Bedragen x €1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Handelsdebiteuren	322	227
Vorderingen op groepsmaatschappijen	60.216	79.520
Te vorderen overige belastingen en premies sociale verzekeringen	5.462	3.859
Vooruitbetaalde kosten	2.876	2.705
Overige vorderingen en overlopende activa	618	3.391
Totaal	69.494	89.702

Er zijn geen vorderingen en overlopende activa opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

25. Liquide middelen

De liquide middelen bestaan enkel uit banktegoeden en staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

26. Eigen vermogen

(Bedragen x € 1.000)	Geplaatsd kapitaal	Agio	Wettelijke reserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal
Boekwaarde						
1 januari 2022	1.923	32.178	37.191	115.474	36.371	223.137
Resultaat	-	-	-	-	50.226	50.226
Uitgekeerd dividend	-	-	-	-	-10.200	-10.200
Bestemming resultaat	-	-	-	26.171	-26.171	-
Mutatie wettelijke reserve	-	-	3.720	-3.720	-	-
Totaal mutaties 2022	-	-	3.720	22.451	13.855	40.026
Boekwaarde						
31 december 2022	1.923	32.178	40.911	137.925	50.226	263.163
Boekwaarde						
1 januari 2023	1.923	32.178	40.911	137.925	50.226	263.163
Resultaat	-	-	-	-	51.435	51.435
Uitgekeerd dividend	-	-	-	-	-20.000	-20.000
Bestemming resultaat	-	-	-	30.226	-30.226	-
Mutatie wettelijke reserve	-	-	-5.338	5.338	-	-
Totaal mutaties 2023	-	-	-5.338	35.564	1.209	31.435
Boekwaarde						
31 december 2023	1.923	32.178	35.573	173.489	51.435	294.598

Geplaatsd kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 9,0 miljoen (2022: € 9,0 miljoen), verdeeld in 1,8 miljoen gewone aandelen van € 5 per stuk. Hiervan zijn 384.517 aandelen geplaatst. Het aantal door de vennootschap ingekochte aandelen bedraagt ultimo 2023 64.599.

Agio

De agioreserve omvat de opbrengsten uit de uitgifte van aandelen voor zover deze hoger zijn dan het nominale bedrag van de aandelen. Het volledige bedrag van de agioreserve wordt fiscaal erkend als gestort kapitaal.

Wettelijke reserve

De wettelijke reserve bestaat uit een wettelijke reserve deelnemingen en een wettelijke reserve voor geactiveerde ontwikkelingskosten.

De wettelijke reserve deelnemingen bedraagt € 29,3 miljoen (2022: € 40,9 miljoen) en heeft betrekking op deelnemingen die volgens de netto vermogenswaarde zijn gewaardeerd. De reserve betreft de ingehouden winsten van deelnemingen, waarvan de vennootschap niet zonder medewerking van derden de uitkering kan bewerkstelligen. De wettelijke reserve wordt op individuele basis bepaald.

Voor geactiveerde ontwikkelingskosten is een wettelijke reserve gevormd ter grootte van de boekwaarde ervan, ten bedrage van € 6,3 miljoen.

Onverdeeld resultaat

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2022

De jaarrekening 2022 is vastgesteld in de Algemene Vergadering gehouden op 21 maart 2023. De Algemene vergadering heeft bestemming van het resultaat over het boekjaar 2022 vastgesteld conform het voorstel van het bestuur. Van het

onverdeelde resultaat van € 50,2 miljoen is € 20 miljoen uitgekeerd als slotdividend. Het resterende deel van € 30,2 miljoen is toegevoegd aan de overige reserves.

Voorstel tot resultaatbestemming 2023

Het bestuur stelt, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, aan de Algemene Vergadering voor het resultaat na belastingen over 2023 van € 51,4 miljoen als volgt te bestemmen: een bedrag van € 20,6 miljoen uit te keren als dividend en het resterende bedrag van € 30,8 miljoen toe te voegen aan de overige reserves.

27. Voorzieningen

(Bedragen x €1.000)	Jubileum voorziening	Voorziening deelnemingen	Overige voorzieningen	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2023	140	-	3.109	3.249
Dotatie	37	-	1.555	1.592
Onttrekkingen	-4	-	-1.037	-1.041
Herrubricering van Financiële vaste activa	-	3.238	-	3.238
Aandeel in resultaten	-	-49	-	-49
Boekwaarde 31 december 2023	173	3.189	3.627	6.989

De voorzieningen zijn grotendeels langlopend.

Voor een toelichting op de voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

28. Kortlopende schulden

(Bedragen x €1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Schulden aan leveranciers	123	711
Schulden aan groepsmaatschappijen	63.991	72.465
Nog te ontvangen facturen	4.660	4.018
Te betalen vennootschapsbelasting	729	1.676
Te betalen overige belastingen en premies sociale verzekeringen	1.797	2.272
Personeelsgerelateerde schulden	16.952	14.793
Overige schulden en overlopende passiva	4.502	1.161
Totaal	92.754	97.097

Er zijn geen kortlopende schulden opgenomen met een looptijd langer dan een jaar.

29. Bezoldiging bestuurder en commissarissen

In de lonen, salarissen en sociale lasten zijn bezoldigingen van bestuurders begrepen voor een bedrag van € 11,9 miljoen (2022: € 7,6 miljoen).

De bezoldiging van commissarissen bedroeg in het verslagjaar € 260.625 (2022: € 259.000).

30. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Behalve de niet in de balans opgenomen verplichtingen, toegelicht bij de geconsolideerde balans, heeft de vennootschap zich voor het merendeel van haar dochtermaatschappijen hoofdelijk aansprakelijk gesteld voor alle uit rechtshandelingen voortvloeiende schulden. Hiervoor wordt verwezen naar het bij de Kamer van Koophandel gedeponeerde overzicht.

31. Gebeurtenissen na balansdatum

Voor de gebeurtenissen na balansdatum wordt verwezen naar noot 20 in de toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

Rotterdam, 5 maart 2024

Raad van Bestuur

J. Dura, Voorzitter

L.H. Barg, CFO

T. Winter, COO

Raad van Commissarissen

B. Vree, Voorzitter

P.S. Overmars, Vicevoorzitter

I.G.C. Faber

M.E. van Lier Lels

R. Vollebregt

8

OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

Winstbestemming

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming
Volgens artikel 42 lid 1 van de statuten van de
vennootschap staat de winst ter vrije beschikking van de
algemene vergadering.

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering van Dura Vermeer
Groep N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Dura Vermeer Groep
N.V. (of hierna 'de vennootschap') te Rotterdam (hierna 'de
jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de opgenomen jaarrekening een
getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het
vermogen van Dura Vermeer Groep N.V. per 31 december
2023 en van het resultaat over 2023, in overeenstemming
met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk
Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per
31 december 2023;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-
verliesrekening over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde
grondslagen voor financiële verslaggeving en
andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het
Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse
controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden
op grond hiervan zijn beschreven in de sectie
'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van
de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Dura Vermeer Groep N.V. zoals
vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de
Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants
bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht
relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder
hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en
beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het
kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij
het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze
bevindingen ten aanzien van fraude en niet naleven wet-
en regelgeving en continuïteit moeten in dat kader worden
bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie
voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Controleaanpak risico van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving

In hoofdstuk 'Governance' van het jaarverslag beschrijft het
bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude
en niet-naleven van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen
in de vennootschap en de bedrijfsomgeving, en van het
risicomanagement van de vennootschap met betrekking
tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.
Onze werkzaamheden omvatten onder andere het
evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling,
de richtlijnen en de procedures van de vennootschap
om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleven
van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien
hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het
bestuur, degenen belast met governance en bij andere
relevante afdelingen, zoals Juridische Zaken en notulen
van bestuursvergaderingen en commissarisvergaderingen
gelezen. We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in
onze controleaanpak opgenomen.

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om
inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de
vennootschap van toepassing is en hebben de volgende
rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke
oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op
de jaarrekening:

- wetgeving omtrent aanbestedingen (in verband met de
aard van de onderneming als projectorganisatie).

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet naleven
van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of
deze factoren duiden op een risico op een afwijking van
materieel belang in de jaarrekening.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij de volgende risico's geïdentificeerd ten aanzien van fraude die relevant zijn voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden, en hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het management (een standaard verondersteld inherent risico)

Risico:

Het management is in een unieke positie om fraude te plegen in de financiële administratie en de financiële verslaggeving door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van de risico's op fraude, waaronder de procedures met betrekking tot (handmatige) journaalposten.
- Wij hebben een data-analyse uitgevoerd op journaalposten met een hoger risico gerelateerd aan omzetverantwoording. Waar wij onverwachte journaalposten of andere risico's identificeerden via onze data-analyse, hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd waaronder het herleiden van transacties naar de broninformatie.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het management geëvalueerd, waaronder het uitvoeren van een retrospectieve beoordeling van de oordeelsvormingen die in de jaarrekening van het voorgaande boekjaar zijn opgenomen.

Omzetverantwoording bij onderhanden projecten (een standaard verondersteld inherent risico)

Risico:

In een projectorganisatie als Dura Vermeer is het maken van inschattingen op de voortgang en resultaten van onderhanden projecten standaard onderdeel van de omzet- en resultaatverantwoording. Wij onderkennen het risico dat het resultaat op onderhanden projecten onjuist wordt ingeschat. De mate waarin het risico op een materieel onjuiste resultaatsinschatting aanwezig is, is afhankelijk van de grootte en complexiteit van projecten. In de jaarrekening heeft dit risico betrekking op de volledigheid van onderhanden projecten in de balans en de volledigheid van omzet en resultaatname in de winst- en verliesrekening.

Controleaanpak:

Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd van interne beheersingsmaatregelen.

Voor alle projecten controleren wij de gemaakte kosten, gefactureerde termijnen, debiteuren en opbrengst opgeleverde projecten door middel van totaalverbanden en statistische steekproeven.

Voor de waardering en resultaatname van de onderhanden projecten hanteren wij een risicogerichte aanpak waarbij projecten op basis van omvang en risicoprofiel worden geselecteerd voor verdere detailwerkzaamheden. Daarnaast hebben wij middels data-analyses projecten geselecteerd op grond van kwantitatieve en kwalitatieve kenmerken. Voor de geselecteerde onderhanden projecten hebben wij, met in achtname van de reden van selectie, enkele van de volgende werkzaamheden verricht:

- besprekingen met projectdirectie, projectmanagers en -controllers over de schattingselementen in de projecten;
- beoordelen en aansluiten met onderliggende documentatie, zoals contracten, overeengekomen meerwerk, berekeningen, offertes om de gemaakte aannames in de bepaling van het prognose resultaat te toetsen;
- analyseren van het verantwoorde prognose eindresultaat individueel en over meerdere projecten heen om evenwichtigheid en consistentie van waarderingen vast te stellen en tendensen te identificeren;
- retrospectieve analyse van in het voorgaande jaar ingeschatte projectresultaten;
- data-analyse op de projectadministraties als sluitstuk van onze risico-gerichte aanpak.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de Raad van Commissarissen.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft zijn continuïteitsbeoordeling uitgevoerd en geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd. Onze procedures om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te beoordelen omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- analyse van marktontwikkelingen, de financiële positie per ultimo boekjaar en ten opzichte van voorgaand boekjaar en het kennismaken van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde cashflows voor het nieuwe boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's;
- inspectie van de financieringsovereenkomst op voorwaarden die tot continuïteitsrisico's kunnen leiden, waaronder de looptijd en eventuele convenanten.

De resultaten van onze risicobeoordeling procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

de Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Raad van Bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de onderdelen of activiteiten binnen de groep. In dat kader zijn wij ook verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 5 maart 2024

KPMG Accountants N.V.

M.J.G. Matze RA

OVER DIT VERSLAG

OVER DIT VERSLAG

Scope en periode

In dit verslag rapporteren wij geïntegreerd over de financiële en MVO-prestaties van Dura Vermeer Groep NV voor het verslagjaar beginnend op 1 januari 2023 en eindigend op 31 december 2023. De scope van de niet-financiële informatie is vrijwel geheel gelijk aan de scope van de financiële verslaglegging. Voor enkele MVO-KPI's geldt dat onze deelnemingen ASSET Rail, A. De Reus, Nexton en BR Control nog niet zijn meegenomen, dit wordt waar van toepassing toegelicht. Voor de materialiteitsanalyse, beleidsstukken, actieplannen, doelstellingen en maatstaven is de toe- en afleveringsketen nog niet meegenomen. Dit staat gepland voor 2024.

nog van toepassing zijn en of er thema's zijn die wij moeten toevoegen. Ook hebben we bekeken op welke duurzaamheidsonderwerpen we als Dura Vermeer invloed hebben en ook welke onderwerpen mogelijk invloed hebben, op korte (1 jaar) of langere termijn (> 5 jaar) op onze financiële positie. Wij identificeerden nieuwe onderwerpen op basis van een media-analyse, een peer analyse, analyse van sectorspecifieke standaarden en bestaande informatie over voor stakeholders relevante thema's. Bij de ranking van deze thema's waren divisiedirecteuren (waaronder verantwoordelijken voor duurzaamheid) en de financieel directeur betrokken. In de tabel op deze pagina vind je de onderwerpen waarover wij rapporteren in dit verslag.

Selectie van onderwerpen

Om te bepalen welke informatie op te nemen in dit verslag hebben we de strategische thema's waarover wij in het Jaarverslag 2022 hebben gerapporteerd opnieuw beoordeeld. Daarbij hebben wij gekeken of alle thema's

Verslaggevingsgrondslagen

Dura Vermeer is gestart met het integreren van toelichtingen zoals opgenomen in de European Sustainability Reporting Standards (ESRS), vooruitlopend / in voorbereiding op 2025, het eerste jaar waarin Dura

MATERIEEL THEMA	LOCATIE IN JAARVERSLAG
Veilig en gezond bouwen	Beleid en resultaten > Kernwaarde Veiligheid > Veilig en gezond bouwen
Goed werkgeverschap <i>(incl. diversiteit en inclusie)</i>	Beleid en resultaten > Mens en organisatie > Goed werkgeverschap
Strategisch omgevingsmanagement	Beleid en resultaten > Klant, markt en maatschappij > Strategisch omgevingsmanagement
Gezonde en veilige leefomgeving	Beleid en resultaten > Klant, markt en maatschappij > Gezonde en veilige leefomgeving
Betaalbaar wonen	Beleid en resultaten > Klant, markt en maatschappij > Betaalbaar wonen
Klanttevredenheid	Beleid en resultaten > Klant, markt en maatschappij > Klanttevredenheid
Operational excellence	Beleid en resultaten > Financieel resultaat > Operational excellence
Net Zero	Beleid en resultaten > Vernieuwingsambitie Duurzaamheid > Op naar Net Zero
Circulair bouwen	Beleid en resultaten > Vernieuwingsambitie Duurzaamheid > Op naar Net Zero
Klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen	Beleid en resultaten > Vernieuwingsambitie Duurzaamheid > Groener en gezonder
Digitalisering	Beleid en resultaten > Vernieuwingsambitie Digitalisering
Innovatie	Beleid en resultaten > Vernieuwingsambitie Innovatie
Partners/ketensamenwerking	Beleid en resultaten - alle hoofdstukken

Vermeer moet voldoen aan de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Voor het opstellen van ons waardecreatiemodel hebben we ons laten inspireren door het Integrated Reporting Framework van het IIRC. We hebben bekeken hoe onze materiële thema's samenhangen met de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. De SDG's waaraan we een actieve bijdrage leveren zijn opgenomen in ons waardecreatiemodel. Daarnaast geven we in de SDG-tabel (pagina 167) inzicht in de subtargets waar we de focus op leggen en hoe we hieraan bijdragen.

Kwaliteitsborging

De MVO-KPI's zijn geaudit door LRQA. LRQA heeft op de MVO-KPI's een verificatie uitgevoerd met een beperkte mate van zekerheid over de duurzaamheidsdata in het verslag. De scope van de verificatie betreft de KPI's zoals opgenomen in het 'Overzicht KPI's' in dit hoofdstuk. LRQA heeft op basis van deskundige oordeelsvorming geconstateerd dat er geen sprake is van materiële onjuistheden in deze informatie. De volledige verklaring van LRQA is beschikbaar op de Dura Vermeer website.

Certificeringen

Dura Vermeer heeft diverse certificeringen, zoals voor:

- ISO 9001 (kwaliteit)
- ISO 14001 (milieu)
- ISO 27001 (informatiebeveiliging)
- Safety Culture Ladder (zie pagina 41)
- Top Employer (zie pagina 50)
- CO₂-Prestatieladder (zie pagina 79)

In de ISO-normen zijn de eisen voor een managementsysteem vastgelegd. Periodiek toetsen we met interne inspecties de opvolging van de ISO-normen, en jaarlijks worden ISO-managementreviewrapportages opgesteld over de opvolging en de voortgang. In 2023 zijn we wederom gecertificeerd voor ISO 9001, ISO 14001 en ISO 27001.

OVERZICHT KPI'S

Strategische prioriteit	KPI	2023	DOEL 2023	2022
MENS EN ORGANISATIE: VEILIGHEID EN GEZOND WERKEN	Aantal dodelijke ongevallen*	0	0	0
	Incidenten met serieuze consequenties*	0	0	1
	IF VCA (eigen + inhuur)*	1,36	< 1,0	1,83
	Gem. verzuimdagen IF-VCA ongevallen*	12,3	< 10	21,3
	Trede op de Safety Culture Lader van Divisie Bouw en Vastgoed en Divisie Infra	Trede 4	Behoud trede 4	Trede 4
MENS EN ORGANISATIE: GOED WERKGEVERSCHAP	Ziekteverzuim (% voortschrijdend 12 maanden)	4,2%	< 4,0 %	4,2%
	Man-vrouwdiversiteit	24,1%	> 24,0 %	23,4%
	Medewerkertevredenheid	7,0	>= 8	8,0
	Training- en opleidingskosten (EUR / loonsom)	1,36%	>1,5%	1,65%
	Aantal meldingen niet integer handelen	4	n.v.t.	2
KLANT, MARKT EN MAATSCHAPPIJ	Hitrate	38%	> 33,0 %	50,1%
	Marge orderintake	3,5%	4,0%	4,2%
	Net Promoter Score (Europees / BtB) Bouw en Vastgoed	70	> 75	96
	Net Promoter Score (Europees / BtB) Infra	76	> 75	80
DUURZAAMHEID	Reductie absolute CO ₂ uitstoot (scope 1, 2 en 3)	5,6%	3,0%	nvt
	Het % elektrische voertuigen in ons totale wagenpark met geel kenteken.	37,9%	35,0%	26,7%
	MPG Woningbouw (eigen ontwikkeling) Divisie Bouw en Vastgoed	0,64	0,5	0,65

* Voor alle veiligheidsindicatoren omvat de scope medewerkers in dienst van Dura Vermeer én tijdelijke medewerkers, zoals uitzendkrachten, gedetacheerden en zzp'ers die onder gezag van Dura Vermeer werken. Medewerkers in dienst van of ingehuurd door opdrachtneemders van Dura Vermeer vallen buiten de scope van deze indicatoren.

Definitie KPI's

Aantal dodelijke ongevallen

Een plotselinge ongewilde gebeurtenis gedurende werktijd op een (combinatie)project, kantoor, werf of tijdens verkeersdeelname (excl. woon-werk verkeer) resulterend in een dodelijke afloop.

Incidenten met serieuze consequenties

Een incident met serieuze consequenties betreft een arbeidsongeval of bedrijfsongeval met blijvende letselschade en/of opname in het ziekenhuis tot gevolg.

IF-VCA (eigen + inhuur)

Aantal bedrijfsongevallen met eigen/ingehuurd personeel met verzuim van meer dan 1 dag per miljoen gewerkte uren, de dag van het ongeval niet meegerekend.

Gemiddelde verzuimdagen IF-VCA ongevallen

Het gemiddeld aantal verzuimdagen voortkomende uit geregistreerde IF-VCA-incidenten.

Trede op de Safety Culture Ladder

De Safety Culture Ladder is een beoordelingsmethode om het veiligheidsbewustzijn en bewust veilig handelen (cultuur & gedrag) in bedrijven te meten. Hierbij wordt de nadruk op de veiligheidscultuur gelegd.

Ziekteverzuim

Het percentage ziekteverzuim wordt berekend door het aantal verzuimdagen van personeel van Dura Vermeer met verwerking van aanwezigheids- en parttime-percentage te delen door het volledige aantal kalenderdagen binnen de geselecteerde maand. Afwezigheid als gevolg van zwangerschap of bevalling wordt niet als ziekteverzuim gerekend. In de berekening worden zowel de verzuimdagen van het personeel van Dura Vermeer met een vaste als met een tijdelijke arbeidsovereenkomst meegenomen.

Medewerkertevredenheid

Gewogen gemiddelde van de uitkomsten van de jaarlijkse medewerkertevredenheidsmeting met behulp van de webapplicatie van Schouten & Nelissen gebaseerd op de vraag naar een cijfer voor de eigen tevredenheid met de werksituatie bij Dura Vermeer. Al het personeel van Dura Vermeer met vaste en tijdelijke arbeidsovereenkomsten wordt gevraagd een cijfer te geven.

Man-vroudiversiteit

Het percentage vrouwen in een kantoorfunctie (UTA oftewel uitvoerend technisch-administratief) ten opzichte van het totale aantal medewerkers in een kantoorfunctie met vaste en tijdelijke arbeidsovereenkomsten, stand ultimo het boekjaar. Anders gezegd: bouwplaatsmedewerkers vallen buiten de scope van deze KPI.

Trainings-en opleidingskosten

Totale externe kosten die geboekt en gefactureerd zijn en besteed zijn aan externe opleidingen. Deze totale kosten worden berekend over de totale loonsom. Hieruit ontstaat het percentage opleidingsinvestering voor de bouwplaats- en UTA-medewerkers verlood door Dura Vermeer.

Klanttevredenheid

De klanttevredenheid binnen Dura Vermeer wordt gemeten met de zogenoemde Net Promoter Score (NPS). Opdrachtgevers en klanten beantwoorden de vraag: hoe waarschijnlijk is het dat u op een schaal van 0 tot 10 Dura Vermeer zal aanbevelen bij relaties? Voor de NPS-meting wordt de EU-variant gebruikt. Dit betekent dat in de berekening van de score een 8, een 9 en een 10 worden gezien als Promoters en een 6 en een 7 als Neutrals (een 6 is een voldoende).

Percentage elektrische leasewagens

Het percentage elektrische leasewagens ultimo boekjaar, berekend als het aantal elektrische (lease)auto's binnen het rijdend wagenpark van Dura Vermeer (met een gele kentekenplaat) ten opzichte van het totaal rijdend leasewagenpark (met een gele kentekenplaat).

MPG Woningbouw

De MPG (MilieuPrestatie Gebouwen) geeft aan wat de milieubelasting is van de materialen die in een gebouw worden toegepast. Hoe lager de MPG, hoe duurzamer het materiaalgebruik. Wij berekenen de gemiddelde MPG van alle woningbouwprojecten.

Scope 1 emissies

Scope 1 emissies (directe emissies) zijn emissies die worden uitgestoten door installaties die in eigendom zijn van of gecontroleerd worden door Dura Vermeer, zoals emissies door eigen gasgebruik (in bijv. gasboilers, warmtekrachtinstallaties en ovens) en emissies door het eigen wagenpark.

Scope 2 emissies

Scope 2 emissies (indirecte emissies) zijn emissies die ontstaan door de opwekking van aangekochte elektriciteit, warmte en koeling en stoom in installaties die niet tot Dura Vermeer behoren, doch die door Dura Vermeer worden gebruikt, zoals de emissies die vrijkomen bij het opwekken van elektriciteit in centrales.

Scope 3 emissies

Scope 3 emissies (indirecte emissies) zijn emissies die ontstaan in onze waardeketen, met inbegrip van zowel upstream- als downstream emissies, zoals de emissies die vrijkomen bij de productie van aangekochte goederen, het transport van producten en diensten door derden en het verwerken van afval dat wordt gegenereerd door de activiteiten van het bedrijf.

VIJFJAREN OVERZICHT EN KERNCIJFERS

(Bedragen x € 1 miljoen)	2023	2022	2021	2020	2019
BEDRIJFSOPBRENGSTEN EN WERKVOORRAAD					
Bedrijfsopbrengsten	1.884	1.818	1.611	1.437	1.504
Werkvoorraad *	4.269	3.445	2.835	2.527	2.686
RESULTAAT EN VERMOGEN					
Bedrijfsresultaat vóór afschrijvingen (EBITDA)	87,2	85,2	79,1	63,8	56,7
Bedrijfsresultaat inclusief resultaat deelnemingen vóór afschrijvingen	90,6	88,0	85,0	68,4	59,3
Bedrijfsresultaat (EBIT)	66,8	70,8	64,1	51,0	45,0
Bedrijfsresultaat inclusief resultaat deelnemingen	70,2	73,2	70,0	55,6	47,7
Nettoresultaat	51,4	50,2	52,4	41,5	36,1
Afschrijvingen op vaste activa	20,4	14,3	15,0	12,8	11,7
Netto financieringspositie **	247,8	229,8	283,0	261,0	108,4
Eigen vermogen	300,2	266,7	223,1	203,4	177,9
Totaal vermogen	983,5	865,8	793,7	615,7	513,8
RATIO'S					
Nettorendement ***	2,7%	2,8%	3,3%	2,9%	2,4%
Nettoresultaat als percentage van het gemiddeld eigen vermogen	18,1%	20,5%	24,6%	21,8%	22,0%
Current ratio	1,27	1,27	1,23	1,31	1,29
Solvabiliteit ****	30,5%	30,8%	28,1%	33,0%	34,6%
PERSONEELSBEZETTING					
Gemiddeld aantal werknemers uitgedrukt in FTE's	3.073	2.859	2.696	2.588	2.511

* De werkvoorraad is de som van (1) nog het nog niet uitgevoerde deel van de opdrachtwaarden van de projecten die op balansdatum in uitvoering waren, verhoogd met (2) die werken waarvan de doorgang met grote mate van zekerheid vaststaat.

** De netto financieringspositie is de som van liquide middelen minus rentedragende schulden.

*** Het nettorendement betreft het nettoresultaat als percentage van de bedrijfsopbrengsten.

**** De solvabiliteit is berekend door het eigen vermogen te delen door het totale vermogen (= eigen vermogen, kort vreemd vermogen en lang vreemd vermogen), vermenigvuldigd met 100 procent.

OVERIGE INFORMATIE - MILIEUPRESTATIES

		2023	2022
BROEIKASGASEMISSIES (TON CO₂-EQ)			
Scope 1 emissies: Directe emissies		28.244	25.060
Scope 2 emissies: Indirecte emissies, energie	Locatie-gebaseerd	5.651	6.994
	Markt-gebaseerd	1.210	1.443
Totaal Scope 1 emissies en Scope 2-emissies	Locatie-gebaseerd	33.895	32.054
	Markt-gebaseerd	29.454	26.503
Scope 3-emissies: Indirecte emissies, waardeketen	Aangekochte goederen en diensten	310.853	303.160
	Kapitaalgoederen	3.976	3.922
	Upstream transport en -distributie	19.887	17.446
	Verwerking productieafval	6.072	7.292
	Zakelijk verkeer	171	162
	Gebruik verkochte goederen	154.628	197.781
	End-of-life verwerking verkochte goederen	14.724	15.725
	Totaal Scope 3 emissies		510.311
Totale broeikasgasemissies	Locatie-gebaseerd	544.226	577.542
	Markt-gebaseerd	539.765	571.991
BROEIKASGASINTENSITEIT*			
	Locatie-gebaseerd	290	533
	Markt-gebaseerd	288	528
ENERGIEVERBRUIK (KWH)			
Energieverbruik uit hernieuwbare bronnen		14.072.121	12.999.890
Energieverbruik uit zelfopgewekte hernieuwbare bronnen		220.942	242.000
Aandeel hernieuwbare bronnen in totale energieverbruik (%)		80%	80%
Energieverbruik uit onbekende bronnen**		3.590.593	3.302.270
Totale energieverbruik		17.883.656	16.544.161

		2023	2022
ENERGIE-INTENSITEIT***			
		9.094	15.726
AFVAL (IN TON KG)			
Totaal gewicht afval	Totaal	18.756	23.077
	Asfalt	45	26
	Beton	316	425
	Hout	1.494	2.004
	Kunststoffen	55	90
	Metalen	11	28
	Puin	15.934	19.709
	Restafval	651	583
	Overig	250	211
Afval omgeleid van verwerking	Voor hergebruik	-	-
	Recycling (grondstof)	9.529	13.290
	Overig (groene energie uit afval)	4.358	5.440
Afval verwerkt	Verbranding (grijze energie)	1.628	1.916
	Stort - Afval	282	316

* De broeikasgasintensiteit wordt berekend door de totale broeikasgasemissies (ton CO₂-eq) te delen door de netto-omzet (€ miljoen).

** Voor het energieverbruik uit onbekende bronnen dient de energiemix van Nederland, in 2022, als referentie dienen. Voor meer informatie over de samenstelling hiervan, zie Mosaic - Elektriciteit (dashboardklimaatbeleid.nl)

*** De energie-intensiteit wordt berekend door het totale energieverbruik (kWh) te delen door de netto-omzet (€ miljoen).

OVERZICHT RISICO'S EN BEHEERSMAATREGELEN

STRATEGISCH

Risico	RISICO-BEREIDHEID	KANS	IMPACT	BELANGRIJKSTE BEHEERSMAATREGELEN
Wijzigingen in economische- en marktomstandigheden.				<ul style="list-style-type: none"> ■ Evenwichtige portfolio met spreiding van activiteiten over marktsectoren en opdrachtgevers. ■ Monitoren van- en tijdig anticiperen op marktontwikkelingen. ■ Ruimte in financieringsfaciliteiten behouden. ■ Periodieke herziening lange termijn strategie.
Reputatie en imagoschade.				<ul style="list-style-type: none"> ■ Dura Vermeer is een familiebedrijf dat veel waarde hecht aan maatschappelijke verantwoordelijkheid en integriteit. ■ Er is een brede set aan concernrichtlijnen alsmede een gedragscode opgesteld. ■ Crisismanagement (externe begeleiding inzake publieke opinie).
Onvoldoende aandacht voor- en inspelen op ontwikkelingen t.a.v. duurzaamheid.				<ul style="list-style-type: none"> ■ Duurzaamheidsbeleid, berustend op drie pijlers (uitstoot op nul, circulair bouwen en groener en gezonder). ■ Inzetten op het gebruik van schone, groene energie, om ambitie van reduceren uitstoot tot nul is te kunnen realiseren. ■ Er wordt gestreefd naar een manier van werken waarin materialen in de kringloop kunnen blijven en er geen waarde verloren gaat. ■ Samenwerking met Nyenrode inzake de verduurzaming van de bouwsector. ■ Toepassing natuurladder om impact op leefomgeving meetbaar en stuurbaar te maken.
Suboptimale inzet van digitalisering.				<ul style="list-style-type: none"> ■ Opstellen van een strategiedocument voor primaire business en stafafdelingen. ■ Voldoende contact houden met marktleiders op ICT-gebied. ■ Afstemming/beleid inzake vraag en aanbod van hard- en software.
Onvoldoende innovatief vermogen.				<ul style="list-style-type: none"> ■ Het stimuleren van de ontwikkeling van innovatieve producten en concepten. Hiertoe is een aparte werkmaatschappij opgericht, beschikken wij over een innovatienetwerk dat bestaat uit interne ambassadeurs die innovaties aanjagen en koppelen aan onze projecten, wordt tweejaarlijks de innovatieprijs uitgereikt en richten we ons op het bevorderen van innovatief gedrag bij onze ketenpartners.
Schaarste aan personeel.				<ul style="list-style-type: none"> ■ Lancering van nieuwe arbeidsmarktcampagne. ■ Het "via via"-programma, waarbij medewerkers gevraagd worden mensen uit hun eigen netwerk te motiveren om bij ons te solliciteren. ■ Begeleiden, trainen en ontwikkelen (o.a. via een management en talent-development programma) van medewerkers. ■ Deelname aan Top Employers. Dit stelt ons in staat om onze HR-praktijk te benchmarken en waar nodig te verbeteren. ■ Uitbreiding en verdere professionalisering van de recruitment functie, waaronder ook meer aandacht voor campus recruitment (het werven van studenten voor stages en traineeships).
Schaarste aan materialen en diensten.				<ul style="list-style-type: none"> ■ Gevolgen van prijsstijgingen vooraf contractueel vastleggen. ■ Prijsrisico incalculeren in offertes. ■ Vroegtijdige betrokkenheid en contracteren van leveranciers, adviseurs en onderaannemers. ■ Op kritische onderdelen/materialen tijdig voorraad aanleggen. ■ Er is een inkoopplan.

OPERATIONEEL

Risico	RISICO-BEREIDHEID	KANS	IMPACT	BELANGRIJKSTE BEHEERSMAATREGELEN
Onvoldoende beheersing van complexe projecten.				<p>Tendermanagement</p> <ul style="list-style-type: none"> Het hanteren van het tenderfasedocument of investeringsaanvraag die - afhankelijk van aard, omvang en risicoprofiel - ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het voorzittersoverleg, RvB en/of RvC. Onderdeel van het tenderfasedocument is een matrix waarin de binnen het project aanwezige risico's en maatregelen die genomen moeten worden om deze te beheersen zijn opgenomen. Er worden alleen projecten aangenomen die passen binnen de risicobereidheid van Dura Vermeer. Spreads van risico's door aangaan van samenwerkingsverbanden. <p>Projectmanagement</p> <ul style="list-style-type: none"> Het toepassen van standaardprocedures bij het selecteren en beoordelen van mede-uitvoerende en risicodragende partners. Verdere uitwerking van het project in inschrijvings- en werkbegrotingen aan de hand van detailcalculaties. Het samenstellen van een projectteam waarin alle noodzakelijke disciplines en deskundigheden vertegenwoordigd zijn Kwaliteitssysteem en daarin opgenomen richtlijnen, werkinstructies, procedures en controlelijsten. Controle op de handhaving van procedures en instructies. ISO 9001 en VCA certificering. <p>Contractmanagement</p> <ul style="list-style-type: none"> Borging contract- en risicomangement in zowel de tender-, voorbereidings- als uitvoeringsfase. Waar mogelijk gebruik maken van twee-fasen contracten. <p>Geschillen en procedures</p> <ul style="list-style-type: none"> Bij het aannemen van projecten wordt een inventarisatie van de aanwezige contractuele en juridische risico's gemaakt. Het afsluiten van verzekeringen, waaronder CAR verzekering.
Veiligheid is onvoldoende gewaarborgd.				<ul style="list-style-type: none"> Dura Vermeer is mede-initiatiefnemer van de Governance Code Veiligheid in de Bouw, waarvan het doel is om de veiligheid in de hele bouwsector te versterken. Veiligheidsprogramma (inclusief sturing op IF-rate) met als doel het verhogen van het veiligheidsbesef bij alle in het bouwproces betrokken partijen. Op het gebied van arbeidsveiligheid voldoet Dura Vermeer minimaal aan wet- en regelgeving en de normcertificaten. Stimuleren en beoordelen veiligheidscultuur op projecten.
Oplopend risicoprofiel van grondposities.				<ul style="list-style-type: none"> Er worden alleen posities verworven met een korte tijdshorizon. Bestemming positie moet zeker zijn voordat deze wordt verworven. Aankoop van posities dient (afhankelijk van de omvang) door divisiedirectie, RvB en/of RvC te worden goedgekeurd. Monitoren van posities. Conservatieve waardering van grondposities.
Cybersecurity-incidenten als gevolg van: <ul style="list-style-type: none"> Phishing. Ransomware. Business e-mail compromise. 				<ul style="list-style-type: none"> Alle IT is centraal georganiseerd. De IT-beheersomgeving is ISO27001 gecertificeerd. General IT Controls zijn gewaarborgd middels toegangsbeveiliging, netwerkbeveiliging, end point beveiliging, applicatiebeveiliging en continuïteitsmaatregelen. Er is een Chief Information Security Officer aangesteld.
Uitval van systemen waardoor Business Continuity in gevaar komt.				<ul style="list-style-type: none"> In toenemende mate wordt gebruik gemaakt van Cloud applicaties. Voor applicaties die nog niet in de Cloud zijn opgenomen zijn de volgende beheersmaatregelen getroffen: Het maken van back-ups van alle systemen. Back-ups worden fysiek gescheiden van het netwerk van Dura Vermeer opgeslagen. Back-up data center. Jaarlijkse test van het operationeel maken van de back-up locatie. Er is een disaster recovery plan. Geografische redundantie van internetverbindingen, Wi-Fi, datalijnen en firewalls.

FINANCIËEL

Risico	RISICO-BEREIDHEID	KANS	IMPACT	BELANGRIJKSTE BEHEERSMAATREGELEN
Partners zijn onvoldoende kredietwaardig.				<ul style="list-style-type: none"> Het toepassen van standaardprocedures bij het selecteren van mede-uitvoerende en risicodragende partners. Zoveel mogelijk samenwerken met vaste partners. Indien noodzakelijk geacht worden risico's afgedekt door middel van kredietverzekeringen, bankgaranties en/of vooruitbetalingen. Monitoren van kredietwaardigheid.
Opdrachtgevers zijn onvoldoende kredietwaardig.				<ul style="list-style-type: none"> Vooraf toetsen van kredietwaardigheid opdrachtgevers. Indien noodzakelijk geacht worden risico's afgedekt door middel van kredietverzekeringen, bankgaranties en/of vooruitbetalingen.
Opdrachtnemers en leveranciers zijn onvoldoende kredietwaardig.				<ul style="list-style-type: none"> Risicobeoordeling (vooraf) van opdrachtnemers en leveranciers. Indien het risicoprofiel te hoog wordt geacht worden betalingsgaranties uit onderhandeld (b.v. bankgaranties).
Te weinig liquiditeit beschikbaar.				<ul style="list-style-type: none"> Strakke sturing op de korte- en lange termijn liquiditeitsprognoses. Investeringsaanvragen worden beoordeeld op liquiditeitsbehoefte. Opstellen van "what-if" scenario's.
Te lage solvabiliteit.				<ul style="list-style-type: none"> Rendementseisen van de organisatie als geheel. Investeringsaanvragen worden beoordeeld op kapitaalbeslag. Projecten met een anders dan gebruikelijke financieringsbehoefte worden ter goedkeuring voorgelegd aan de RvB. Opstellen van "what-if" scenario's. Conservatief dividendbeleid.
Te weinig bankgaranties beschikbaar.				<ul style="list-style-type: none"> Er is de beschikking over meerdere bankgarantiefaciliteiten. Strakke monitoring van de headroom op de garantiefaciliteiten. Omwille van de continuïteit van de beschikbare bankgarantiefaciliteiten worden garantierverschaffers periodiek geïnformeerd over de financiële positie.

COMPLIANCE/INTEGRITEIT

Risico	RISICO-BEREIDHEID	KANS	IMPACT	BELANGRIJKSTE BEHEERSMAATREGELEN
Niet voldoen aan interne gedragsregels of wet- en regelgeving.				<ul style="list-style-type: none"> Er is een brede set aan concernrichtlijnen opgesteld, onderdeel hiervan is o.m. een procuratie- en bevoegdheden matrix. Dura Vermeer heeft zich verbonden aan diverse branche-gerelateerde gedragscodes. Er is een Compliance Officer aangesteld. Er is een integriteitsgame voor Dura Vermeer ontwikkeld en uitgerold. Met de belastingdienst is een convenant afgesloten in het kader van Horizontaal Toezicht. Vigerende CAO's worden gevolgd. Statutair directeuren geven jaarlijks een compliance-bevestiging af.
Niet naleven van de AVG.				<ul style="list-style-type: none"> Er is een privacybeleid. Er is een protocol Meldplicht datalekken. Er zijn privacyverklaringen en een verwerkingsregister, en er worden verwerkersovereenkomsten gesloten. Er is een Privacy Officer aangesteld. Nieuwe medewerkers zijn verplicht om een e-learning te volgen.
Niet integere opdrachtgevers (witwassen/ terrorismefinanciering).				<ul style="list-style-type: none"> Vooraf contracten worden afgesloten wordt voor nieuwe partners een scanning uitgevoerd door een externe partij.
Schenden van mensenrechten.				<ul style="list-style-type: none"> In de gedragscode voor opdrachtnemers zijn bepalingen opgenomen inzake het respecteren van de bescherming van internationaal afgekondigde mensenrechten. In alle inkoopcontracten wordt verwezen naar de gedragscode.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

SDG	SUBTARGET	OMSCHRIJVING	BIJDRAGE DURA VERMEER
	7.2	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen	<p>We leveren een bijdrage aan het verhogen van het aandeel hernieuwbare energie door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ elektrificatie van materieel en leasewagenpark; ■ inkoop van duurzame energie voor kantoren en projecten; ■ energieneutrale gebouwen.
	7.3	Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen	<p>We leveren een bijdrage aan het verhogen van de energie-efficiëntie door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ energieneutraal bouwen; ■ de bouwlogistiek te optimaliseren.
	8.2	Tot meer economische productiviteit komen door diversificatie, technologische modernisatie en innovatie, ook door de klemtoon te leggen op sectoren met hoge toegevoegde waarde en arbeidsintensieve sectoren	<p>We leveren een bijdrage aan meer economische productiviteit door digitalisering en innovatie in de bouwsector te bewerkstelligen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ in samenwerking met innovatieve partners digitale oplossingen en diensten te ontwikkelen; ■ digitalisering in te brengen in het bouwproces; ■ samen te werken met medewerkers, leveranciers, opdrachtnemers en partners om innovaties te versnellen; ■ te participeren in een ecosysteem van vernieuwende spelers en start-ups. In 2023 is vooral gezocht naar start-ups en scale-ups in de domeinen circulair, emissieloos en klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen.
	8.5	Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde	<p>We leveren een bijdrage aan waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, over de breedte van ons bedrijf door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ kansen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door hen een werkplek, opleiding en/of werkervaring te bieden met ondersteuning van Bureau Social Return (SRO) van Dura Vermeer. In 2023 waren bij Dura Vermeer 206 social return-kandidaten geregistreerd; ■ sociale inkoop te realiseren bij ondernemingen die gecertificeerd zijn volgens de Prestatieladder Sociaal Ondernemen. In 2023 is hieraan € 9 miljoen besteed; ■ deelname aan de Monitor M/V Diversiteit. Ons streefcijfer van 18% vrouwen in het management hebben we in 2023 met 23,5% ruimschoots gehaald; ■ de invoering van het beleid Diversiteit, Gelijkaardigheid en Inclusie.
	8.8	De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrerende werknemers, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in preciaire werkomstandigheden bevinden	<p>We leveren een bijdrage aan het bevorderen van een veilige en gezonde werkomgeving voor onze medewerkers in hun werksituatie door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ organisatiebreed de fysieke en mentale gezondheid van onze medewerkers te ondersteunen met ons vitaliteitsprogramma #DV4FIT; ■ bij partners altijd de Waadi-check te doen en te werken met bedrijven die gecertificeerd zijn volgens de Stichting Normering Arbeid (SNA); ■ het manifest Structureel Veiliger te ondertekenen; ■ ons veiligheidsprogramma SAVE (SAmen VEilig in de hele keten) uit te voeren, waarmee we een duurzame veiligheidscultuur willen creëren en het veiligheidsbewustzijn van onze medewerkers én van onze partners willen verhogen.

SDG	SUBTARGET	OMSCHRIJVING	BIJDRAGE DURA VERMEER
	9.1	Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen	<p>We leveren een bijdrage aan het ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ een langetermijnfocus te houden op het gebied van mobiliteit, verbinding en het kunnen leven, wonen en werken in een veilige en gezonde omgeving; ■ bouwen van energieneutrale woningen.
	9.4	Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden	<p>We leveren een bijdrage aan het moderniseren van infrastructuur door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ bij het ontwikkelen van infrastructuur een optimale balans te vinden tussen materialen, energie-efficiëntie en gebruiks- en belevingswaarde. We werken vooral voor publieke opdrachtgevers en onze ontwerp-oplossingen hebben grote invloed op de omgeving. Met een integraal ontwerp voor een dijkversterking bijvoorbeeld, verhogen we de waterveiligheid, maar kunnen we ook de leefomgeving voor de omwonenden verbeteren, de biodiversiteit versterken en klimaatadaptatie inpassen.
	11.1	Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren	<p>We leveren een bijdrage aan het verbeteren van toegang tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting voor iedereen in Nederland door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ energiezuinige woningen te bouwen en bestaande woningen te verduurzamen, waardoor kosten omlaag gaan; ■ conceptueel te bouwen, bijvoorbeeld met de woonconcepten PCS Pro (prefab betonconstructie) en Aer (geïndustrialiseerde houtconstructie, een circulair biobased concept).
	11.2	Tegen 2030 toegang voorzien tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, waarbij de verkeersveiligheid verbeterd wordt, met name door het openbaar vervoer uit te breiden, met aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met een handicap en ouderen	<p>We leveren een bijdrage aan veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen door al onze activiteiten die toezien op railinfrastructuur, een goed voorbeeld daarvan is de Uithoornlijn.</p>
	11.3	Tegen 2030 inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en capaciteit opbouwen voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en beheer van menselijke nederzettingen in alle landen	<p>We leveren een bijdrage aan inclusieve en duurzame stadsontwikkeling door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ onze integrale ontwikkelvisie Goede Buur(t) toe te passen. We analyseren data van een veelheid aan thema's (zoals mobiliteit, sociale cohesie, omgeving, biodiversiteit, voorzieningen en meer) en in combinatie met kwalitatief buurtonderzoek vormt dit het vertrekpunt voor de ontwikkelvisie en de strategie voor een gebied.
	11.7	Tegen 2030 universele toegang voorzien tot veilige, inclusieve en toegankelijke, groene en openbare ruimtes, in het bijzonder voor vrouwen en kinderen, ouderen en personen met een handicap	<p>We dragen bij aan veilige, inclusieve en toegankelijke, groene en openbare ruimtes. Wie onze doelgroepen zijn, wat ze nodig hebben, welke identiteit de buurt heeft en hoe we zorgen voor verbinding, zijn belangrijke vragen voor het bepalen van de uitgangspunten voor een gezonde en veilige leefomgeving op onze projecten. Geleerde lessen en hoe we hier invulling aan geven, hebben we vertaald in onze integrale ontwikkelvisie Goede Buur(t). We analyseren data van een veelheid aan thema's; denk aan mobiliteit, sociale cohesie, de omgeving, biodiversiteit, verbinding, ruimtelijke kwaliteit, klimaatadaptatie, gedrag en voorzieningen.</p>

SDG	SUBTARGET	OMSCHRIJVING	BIJDRAGE DURA VERMEER
	12.2	Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren	<p>We leveren een bijdrage aan duurzaam beheer en efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ onze MilieuPrestatie Gebouwen (MPG) laag te houden. Onze MPG is met 0,64 ruim onder de wettelijk vereiste 0,8, maar ons doel is kleiner of gelijk aan 0,5; ■ de intentieverklaring Building Balance te ondertekenen om de toepassing van biobased plaatmateriaal op te schalen; ■ het manifest Circular Bouwen Het Nieuwe Normaal te ondertekenen om circulaire ambities voor projecten concreet te maken, prestaties bij projecten op basis van indicatoren uit te vragen en uiteindelijk het project te evalueren; ■ duurzame materialen te onderzoeken en in te zetten waar mogelijk, zoals duurzame alternatieven voor beton, hout en hergebruikt asfalt.
	12.5	Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik	<p>We leveren een bijdrage aan het beperken van de afvalproductie door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ het bouwproces vanuit de Net Zero-gedachte te starten door in het ontwerp uit te gaan van circulaire principes. Zo ontwerpen we met secundaire en biobased materialen, hergebruiken we grondstoffen of geven we ze een nieuwe bestemming; ■ een circulaire bouwhub in te zetten waar gebruikte bouwmaterialen en gebouwelementen worden opgeslagen en bewerkt voor een nieuwe bestemming; ■ afvalreductie van kantoren en projecten te verminderen.
	13.1	De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen	<p>We dragen bij aan het versterken van de veerkracht en het aanpassingsvermogen van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ onze uitstoot van broeikasgassen in scope 1, 2 en 3 te verminderen. We hebben daarvoor op wetenschap gebaseerde doelstellingen opgesteld (SBTI); ■ projecten natuurinclusief en klimaatadaptief te ontwerpen en bouwen.
	15.2	Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen, verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren	<p>We dragen bij aan het duurzaam beheer van alle soorten bossen door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ te werken met hout uit duurzaam beheerd bos. Wij eisen dat de herkomst van hout wordt aangetoond met international erkende onafhankelijke Chain of Custody-certificering. We erkennen PEFC, ESC, FSC en keurmerken op basis van gelijkwaardige principes als bewijs van herkomst uit duurzaam beheerd bos.

OVERZICHT MEDEWERKERS

	VROUW	MAN	TOTAAL
MEDEWERKERS IN DIENST (PER ULTIMO 2023)*			
Aantal medewerkers in dienst	591	2.326	2.917
Aantal medewerkers met een vast contract	462	2.097	2.559
Aantal medewerkers met een tijdelijk contract	129	229	358
Aantal medewerkers zonder gegarandeerde uren	4	14	18
Aantal fulltime medewerkers	277	2.066	2.343
Aantal parttime medewerkers	314	260	574
STAGIAIRES EN EXTERNEN (PER ULTIMO 2023)			
Stagiaires			72
Externen			855
INSTROOM EN UITSTROOM (M/V)			
Begin jaar	549	2.262	2.796
Instroom	131	310	441
Uitstroom	89	246	320
Einde jaar	591	2.326	2.917

* Het aantal medewerkers is exclusief 440 medewerkers werkzaam bij onze deelnemingen Assetrail, Nexton, BR Controls, A. de Reus en Van Vuuren.

	< 30	30-50	> 50	TOTAAL
INSTROOM EN UITSTROOM (LEEFTIJD)				
Begin jaar	368	1.553	890	2.796
Instroom	165	202	74	441
Uitstroom	65	178	92	320
Einde jaar	468	1.577	872	2.917

	TOTAAL
COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST	
CAO Bouw & Infra	89,0%
CAO Metaal & Techniek	3,9%
CAO Railinfrastructuur	6,0%
CAO Retail Non-food	1,1%
Totaal medewerkers onder een CAO	100,0%

COLOFON

Redactie, productie en realisatie
Dura Vermeer en Segeren Tekst

Ontwerp en vormgeving
Domenica

Fotografie
Sandra Stokmans
Studio Oostrom
Absent Matter
Topview
Joep Rijk
Volmeyer Photography
Paul Poels
Daniel Verkijk
Dura Vermeer

Contact Dura Vermeer
info@duravermeer.nl

©2024 Dura Vermeer. Alle rechten voorbehouden.

